Університет державної фіскальної служби України
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Академія економічних наук України
Актюбінський державний університет імені Жубанова (Казахстан)
Інститут економічних досліджень і аналітики (Чеська республіка)
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
Проект «Гендерне бюджетування в Україні» (Уряд Швеції)
Adamas University, Anadolu University
University of Bialystok

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної конференції

«СТРАТЕГІЯ І ПРАКТИКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ»

(присвяченої пам'яті професора Л.Л. Тарангул)

20-22 березня 2019 року
м. Ірпінь

УДК 336.1:330.341.1(477)(06)
ББК 65.9(4Укр)261-18я431
С 83

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 7 від 19.03.2019 р.)

Редакційна колегія: Пашко П.В., д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Університету ДФС України; **Кужелєв М.О.,** д.е.н., професор, академік АЕН України, директор ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Ozgur Oguz,** asst professor, doctor Anadolu University, Turkey; **Parimal Chandra Biswas,** professor, doctor Adamas University, India; **Joanna Prustrom,** doctor**,** PhD, Faculty of Economicsand Management, University of Bialystok, Poland; **Дражанова М.,** доктор, Ph.D, директор Інституту економічних досліджень і аналітики Академії STING, Чехія; **Кусаінов Х.Х.,** д.е.н., профессор, академік Академії сільськогосподарських наук Республіки Казахстан; профессор Актюбинского регіонального державного університету імені К. Жубанова, Казахстан; **Береславська О.І.,** д.е.н., профессор, завідувач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університету ДФС України; **Онишко С.В.,** д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансових ринків Університету ДФС України, заслужений діяч науки і техніки України; **Бедринець М.Д.,** к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул Університету ДФС України; **Гусятинський М.В.,** к.тех.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту Університету ДФС України; **Воронкова О.М.,** д.е.н., професор, профессор кафедри фінансових ринків Університету ДФС України; **Гордей О.Д.,** д.е.н., профессор, професор кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул Університету ДФС України; **Коваленко Ю.М.,** д.е.н., профессор, професор кафедри фінансових ринків Університету ДФС України; **Олешко А.А.,** д.е.н., професор, професор кафедри фінансових ринків Університету ДФС України; **Халецька А.А.,** д.н.д.у., професор, професор кафедри менеджменту Університету ДФС України; **Босніч М.,** керівниця проекту «Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні»; **Болдова А.А.,** к.пед.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків, заступник директора з виховної роботи ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Павлюк В.В.,** к.держ.упр., доцент, доцент кафедри менеджменту Університету ДФС України; **Житар М. О.,** к.е.н., заступник директора ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України.

Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (20-22 березня 2019 р.). – Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. – 323 с.

У збірнику розглянуто інноваційний розвиток фінансового сектору України, зокрема: інноваційні напрями розвитку фінансового ринку; інновації в управлінні проектами соціально-економічного розвитку регіонів; грошово-кредитні механізми інноваційного розвитку банківського сектору; фінансові інновації в модернізації реального сектору економіки; фінансове забезпечення інноваційного розвитку державного фінансовго сектору; гендерне бюджетування, як інноваційний метод управління бюджетними коштами.

Відповідальний за випуск **Павлюк В.В.**

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних.
Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 336.7(477)
ББК 65.9(4Укр)261-18я431
© Університет ДФС України, 2019

ЗМІСТ

Секція 1. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Бурковська А.В.
ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ: СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЗАСТОСУВАННЯ……..... 13
Білюк В.А.
Федина В.В.
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ……..…. 14
Богріновцева Л.М.
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА…...…… 16
Болдова А.А.
Болдова Ю.А.
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ЯК СУЧАСНА НЕОБХІДНІСТЬ…….. 18
Бурла Анна Віталіївна
Федина Віта Віталіївна,
СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ…….. 20
Сокирко О. С.
РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ……...…... 21
А.П. Данькевич (Alla Dankevych)
FINANCIAL INSTRUMENTS FOR ATTRACTING FOREIGN CAPITAL……...……... 23
Дядюк К.С.
Федина В.В.
ВИКОРИСТАННЯ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ…… 25
Федина В. В.
МОТИВАЦІЯ РОБОТОДАВЦІВ ЩОДО СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ……...…….. 28
Гончар С.В.
Болдова А.А
ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ…… 31
Істоміна А.І.
Шевчук Ю.В.
ЩОДО ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ…….……. 33
Казак О.О.
СУЧАСНИЙ РИНОК УГОД ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВНИЙ ІНДИКАТОР ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ……...…… 34
Ходзицька В.В.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЯКОСТІ БІЗНЕС-КЛІМАТУ: КОРПОРАТИВНІ АСПЕКТИ……..……... 36
Хоренженко В.В.
Боднар О.А.
РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ……..... 38
Кіян К.В.
Боднар О.А.

СТАРТАПИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ…… 40
Кондратюк Н.О.
Биховченко В.П.
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ…….. 42
Косова Т.Д.
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ.… 44
Ковернінська Ю.В.
Ільєнко Т.Є.
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРМАНЕНТНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ…… 45
Кужелєв М. О.
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ……..….. 47
Кузьменко Н.
Татьяніна С. М.
РОЛЬ БАНКІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ…….……. 49
Кваша Олег
ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ……..…… 50
Квасницька Р.
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ…….. 53
Лінник О. П.,
Нечипоренко А. В.
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ……..... 54
Михайленко В.В.
Федина В.В.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ…….……. 56
Моренець В.М.
Діденко Л.В.
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ……...……... 58
Моренець В.М.
Супруненко С.А.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА……... 60
Москаленко Н.В.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ
ШЛЯХОМ……...……. 61
Носань Н.С.
ПЕРСПЕКТИВНІ ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО І НЕБАНКІВСЬКОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ У КОНТЕКСТІ ЗАЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ……..… 63
Онишко С.В.
АКТУАЛІЗАЦІЯ ОБ’ЄКТ-СУБ’ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК ЙОГО РОЗБУДОВИ…….. 65
Олексюк В.О.
Салямон В.П.
НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ…… 68
Побоча К. П.
ІННОВАЦІЇ У РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ……. 70

Ро́девич О.Ф.
НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОГО РЫНКА БЕЛАРУСИ…… 71
Шимко Я.
СТРУКТУРНІ ПІДХОДИ ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ…….. 73
Солодка С.Є.
Ліснічук О. А.
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК, ЯК ГАРАНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ…… 75
Solomina G.V.
INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF THE FINANCIAL MARKET…… 77
Сотник О.О.
Федина В.В.
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ…… 78
Венгуренко Т.Г.
ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ…… 80
Вергелюк Ю.Ю.
ІНВЕСТИЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ…….. 82
Voronkova O.
THE INCREASE OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF UKRAINIAN STOCK MARKET…… 84
Євтушенко Г.І.
Куценко В.І.
ІННОВАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ДРАЙВЕР ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ (теоретико-методологічний аспект)…….. 85
Зачосова Н.В.
НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КЛІЄНТІВ ПРОФЕСІЙНИХ УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ…… 88
Бедринець М.Д.
ЕВОЛЮЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЛІДЕРА…… 90
Бежевець І.В.
Биховченко В.П.
РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ…… 92
Врабіє Н. В.,
Підшивалова О.Є.
Баришевська І.В. ,
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЛАНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ…… 93
Денисенко О.
Діденко Л.В.
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ: НАПРЯМКИ ЗАСТОСУВАННЯ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ…….. 95
Дропа Я.Б.
Макаренко У.Б.
ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА МЕДІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ…….. 97
Іваненко Г.Ю.
Тарасенко В.П.
Баришевська І. В.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ……..… 100
Косюч Р.О.
Дрига Д.В.
Федина В.В
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ……..... 102
Михальчук В.В.
РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В СФЕРЕ БАНКОВСКИХ РОЗНИЧНЫХ УСЛУГ……..……... 104
Преснякова Е.В.
ИННОВАЦИИ В БАНКОВСКИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЯХ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ……..... 106
Джобулди А.О.
Тригуба Ю.В
Татьяніна С.М.
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ……. 107
Тригуба Ю.В
Джобулди А.О.
Ріппа М.Б.
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ……..... 109
Хрущ О.С.
Вергелюк Ю.Ю.
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ……... 112
Хрущ О. С.
Новицький В.А.
МИТО ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ……... 114
Хрущ О.С.
Федина В.В.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ…… 116
Циганова Н. В.
КОНКУРЕНЦІЯ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ……... 118
Шаповалюк І.О.
Ковальчук А.М.
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ:СУТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ……... 120
Швець Г. Л.
Вергелюк Ю. Ю.
БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ ……. 122

Секція 2. ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Гринчук Ю.В.
Баришевська І.В.
ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ…….. 125
Костенко Т.А.
Тарасенко В.П.
Баришевська І.В.
РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ…….. 127
Буркун І. Г.
КОГНИТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЕЛЕМЕНТ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ……... 129
dr Paweł Dziekański

THE USE OF A SYNTHETIC MEASURE TO ASSESS THE FINANCIAL SITUATION OF THE COUNTIES OF EASTERN POLAND…… 131
Форноляк В.М.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ……... 133
Грушева А.А.
ПІДХОДИ ДО ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ……... 134
Коцюбинська К.
Федина В.В.
ОСНОВНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ…… 136
Краус Н.М.
Краус К.М.
РУХ “ІННОВАЦІЙНИМ КОРИДОРОМ” В РАМКАХ МОДЕЛІ “14i”…… 139
Лантух К.О.
Коляда Т.А.
СКЛАДОВІ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ……... 141
Малік Є.О.
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ…… 143
Гусятинський М.В.
Олешко А.А.
ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ……..... 144
Павлюк В.В.
ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ. 146
Шинкарюк О.В.
УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ……. 148
Стеблянко І.О.
ПРОЕКТНІ МЕХАНІЗМИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ…….. 150
Ворошилова О.Г.
Гусаренко В.В.
Баришевська І.В.
РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ…… 152
Ярова Л. С.
Тартачник М. О.
АНАЛІЗ ПРОГРАМИ ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ІРПІНЬ)…… 154
Буряк А.В.
Дем’яненко І.В.
ФІНАНСОВІ РИЗИКИ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ... 156
Зайцева Інна Веніамінівна,
РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ……... 158
Кібітлевський Р.І.
Бедринець М.Д.
РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ РОБОТИ……... 161
Ковальова К.В.
Усик О.О.
Нечипоренко А.В.
СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ…….. 162
Тригуба Ю.В.

Джобулда А.О.
Побоча К.П.
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ…….. 165
Тригуба Ю.В.
Джобулда А.О
Супруненко С.А.
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ШЛЯХУ В ЄС……. 167
Халецька А.А.
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ…… 168
Ходаківська Ю.
Гурочкіна В.В.
ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДРИЄМСТВІ …….. 170
Чечель А.О.
ПУБЛІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СТАНДАРТИЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ЯК СУСПІЛЬНОГО БЛАГА…… 173

Секція 3. ГРОШОВО-КРЕДИТНІ МЕХАНІЗМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Артеменко Д.М.
МОДЕЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ……... 175
Черкашина К.Ф.
РОЛЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ……... 176
Климчук Н.Я.
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ДЕПОЗИТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ…… 178
Клюско Л.А.
РОЗВИТОК СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ……... 179
Корнієнко В.О.
Татьяніна С.М.
ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР ЙОГО РОЗВИТКУ…….. 181
Стоянова В.В.
Нечипоренко А.В.
СЕГМЕНТАЦІЯ РОЗДРІБНОГО КЛІЄНТА КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА ПСИХОГРАФІЧНИМИ ОЗНАКАМИ…….. 183
Татьяніна С.М.
РЕФІНАНСУВАННЯ НБУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ…….. 186
Березинець Ю.В.
Татьяніна С.М.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ…….. 188
Рамський А.Ю.
Вошкулат Є.О.
ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ……... 190
Клименко Д.Б.
НАГЛЯД ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ…….. 192
Кравцов А.В.
ЦЕЛЕВОЙ ОРИЕНТИР ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ – ТАРГЕТИРУЕМЫЙ УРОВЕНЬ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ ЦЕН……... 194
Обушний С.М.
Поповенко Т.В.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ……. 196

Олексюк В.О.
Татьяніна С.М.
БАНКІВСЬКІ КРИЗИ В УКРАЇНІ…… 198

Секція 4. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Базильчук К.В.
Ліснічук О.А.
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА……..…. 201
Казак О.О.
Чуйко А.С.
ТЕОРЕТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ……... 202
Давиденко Н.М.
СТРАТЕГІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ…….. 204
Галайко А.М.
Ванькович Д.В.
ДЕРЖАВНІ ЗАСТАВНІ ЗАКУПІВЛІ ЗЕРНА …… 206
Обушний С.М.
Ісаєнко Г.А.
ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ…… 208
Істоміна А.І.
Татьяніна С.М.
РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКА УКРАЇНИ В МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ…….. 210
Іванов І.Ю.
Нечипоренко А.В.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ……. 212
Лемішко О.О.
ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ …….. 214
Лещенко М.А.
Ковальчук А.М.
ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ…… 215
Матвійчук В.В.
Ліснічук О. А.
АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ МАЛИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСИХ УМОВАХ…….. 217
Шпаковська О.М.
Ліснічук О. А.
МЕТОДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА……. 219
Сосновська О.О.
АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ……... 221
Цюкало Л.В.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ……. 223
Ясентюк А.С.
Івашко А.О
Ковальчук А.М.
АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ…… 225
Євенко Т.І.
ЕФЕКТИВНА ДІАГНОСТИКА БАНКРУТСТВА ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА…… 226
Задорожна Д.В.
Супруненко С.А.
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ МОДЕЛЕЙ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ……. 228
Жерліцин Д.М.

НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ…….. 230
Обушний С.М.
Зоз В.Р.
АНТИКРИЗОВИЙ ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ…… 232
Білик Р.С.
ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ. 233
Боєва М.Ю.
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ…… 235

СЕКЦІЯ 5. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Каблуча Ю.С.
Мікуляк К.А.
ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ……. 238
Канцур І.Г.
УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ КРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ…….. 239
Коляда Т.А.
ПРОБЛЕМА ВИБОРУ «ОПТИМАЛЬНОЇ» МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ДЛЯ УКРАЇНИ……. 241
Ліснічук О.А.
РЕАЛІЇ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ…… 243
Мамалига А. В.,
Нечипоренко А. В.
НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ…. 245
Молотовська Т.Р.
Ліснічук О. А.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ……... 247
Muzychenko G.
STATE'S FINANCIAL ABILITY TO FUND PUBLIC GOODS: CHALLENGES AND PROSPECTS…… 249
Ніколайчук О.
Нечипоренко А.В.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ……... 251
Poltorak A.
THE ALGORITHM OF A SYSTEM BUILDING OF THE STATE'S FINANCIAL SECURITY…… 252
Пужакова А.С.
Гордей О.Д.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ…….. 254
Ріппа М.Б.
СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ…… 255
Савченко В.А.
Бедринець М.Д.
ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ЗМІНИ…….. 258
Сіренко Н.М.
Мікуляк К.А.
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА…… 260
Тітенко З.М.
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ…. 262
Яремик М.М.
КЛАСИФКАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ СТИМУЛЮВАННЯ

ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ…… 264

Ананьєва Ю.В.
Плахотнюк В.В. 266
НОВОВВЕДЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА УМОВАХ «СВОП»……
Біла Л.М.
БЕЗРОБІТТЯ: ФІНАНСОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ВТРАТИ……. 268
Volenko V.
FINANCIAL RISKS OF UKRAINE'S COOPERATION WITH INTERNATIONAL MONETARY FUND…… 270
Дем'янчук О.І.
РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ…….. 272
Житар М.О.
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ЕКОНОМІКИ…… 274
Матвіюк Т.О.
Ліснічук О. А.
ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ…… 276
Олексюк В.О.
Татьяніна С.М.
УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ……. 278
Олісейчик А.Ю.
Рядняна Г.О.
Качур А.В.
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ…… 281
Пальчик Ю.О.
Баришевська І.В.
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ……... 282
Попович Л.О.
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ…….. 284
Попович О.В.
Савчук І.Ю.
Ковальчук А. М. 287
ОЦІНКА ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ……

Секція 6. ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ

Биховченко В.П.
ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЕНДЕРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ……..…. 289
ФілоненкоВ.Ю.
Федина В.В.
ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ЯК ВЕКТОР СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ…… 291
Гордей О.Д.
ПЕРЕДБАЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОГО АСПЕКТУ В МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТАХ В УКРАЇНІ…….. 293
Ільєнко Т.Є.
Федина В.В.
СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ……. 295
Клішина М.С.
Ліснічук О. А.
ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА НАСЛІДКИ ВПРОВАДЖЕННЯ……... 297
Ковальчук Л.В.
Плахотнюк В.В.
Ліснічук О.А.

ГЕНДЕРНИЙ БЮДЖЕТНИЙ АНАЛІЗ – ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ БЮДЖЕТНИХ ВИДАТКІВ…….... 299
Мороз О.О.
Гордей О.Д.
ҐЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ…….. 301
Нечипоренко А.В.
ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ…….. 303
Скрипник Г.
ҐЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ……. 305
Столяров В.Ф.
МЕНЕДЖМЕНТ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В СТРАТЕГІЯХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ……..… 307
Тусова Н.
Мельник О.І.
ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ……. 309
Вірич І.В.
Ліснічук О.А.
ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ПРИ ФОРМУВАННІ ТА ВИКОНАННІ БЮДЖЕТУ…….. 311
Гладченко А. М.
Омельчук Ю. М.
Нечипоренко А. В.
ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ…….. 313
Денисенко О.
Воронкова О.М.
ПРАВОВЕ ТА ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТИ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД…… 314
Клименко А.Г.
Довгань Л.П.
ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ - ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ……... 317
Сегеда В.О.
Нечипоренко А.В.
ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ…… 319
Чорна І.О.
Нечипоренко А.В.
ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН. 322

Секція 1. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

УДК 336.61

Бурковська А.В.
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ: СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЗАСТОСУВАННЯ

Нездатність сучасної фінансової системи протистояти світовим кризам, інфляційним процесам обумовлює необхідність зміни парадигми її функціонування, що передбачає перехід від діючих монополій до прозорого конкурентного ринку із взаємодією професіоналів. Відбуваються перетворення у традиційних фінансових бізнес-моделях, розширюється асортимент фінансових послуг для споживачів.

Однією з найбільш динамічних світових індустрій за обсягами інвестованого капіталу є FinTech (за 2015-2016 рр. в неї було інвестовано 122 млрд дол. США) [1, с. 28]. FinTech – це інноваційні технології, спрямовані на задоволення потреб населення в умовах розвитку економіки споживання [2].

FinTech пов'язують із захистом прав споживачів та наданням їм послуг. Використовується FinTech фінансовими інституціями, органами державного управління, торговельними організаціями у сфері платежів, кредитування, інвестиційної діяльності банківських установ та ринків капіталів, особистих та інституційних фінансів, страхування, регулятивних технологій [2].

Доступність фінансових послуг підвищує рівень життя населення. Метою світового тренду – фінансової інклюзивності – є забезпечення доступу до фінансових продуктів всіх верств населення, незалежно від їх віку, доходів, виду діяльності та місця проживання [3, с. 6]. Вже впроваджено 500 програм у понад 50 країнах світу з метою залучення якомога більшої кількості населення до користування перевагами сучасних фінансових сервісів [3, с. 7].

До FinTech-інструментів відносимо: штучний інтелект, машинне навчання, великі дані, блокчейн, мобільний доступ, якісний інтернет-зв'язок. Слід зауважити, що залучення всього населення до фінансової системи – хоча і довготривалий, але необхідний процес. Адже це призведе до зростання ВВП і сплачених податків, а також – до зменшення готівкової складової грошової маси в обігу.

Індустріальна епоха, коли правили монополії, змінилася цифровою. А це передбачає розквіт компаній-платформ, які, маючи відносно невелику кількість штатних працівників, генерують не меншу, порівняно з монополіями, капіталізацію. Так, ринкова капіталізація однієї з найбільших у світі фінансових компаній Ant Financial, що заснована в Китаї у 2015 р. і налічує у штаті 5 тис. працівників, становила (на 14.10.2016 р.) 60 млрд дол. США, а найдорожчого банку у світі – JPMorgan Chase (заснованого у 1799 р., де працюють 235 тис. осіб) – 245 млрд дол. США [4, с. 63]. Показники доданої вартості у розрахунку на одного працівника в цих компаніях суттєво різняться (12 млн дол. США і 1 млн дол. США відповідно).

На 01.08.2018 р. у світі вже існує 33 фінтех-компаній з міліардною капіталізацією (так званих єдинорогів) [1, с. 28].

Сьогодні, для того щоб стати FinTech-компанією, стійким фінансовим брендам не обов'язково вдаватися до самостійних розробок, а доцільно розширювати співробітництво з професіоналами у сфері стартапів, зосередивши увагу на технологічному аутсорсингу. І спрямовувати інвестиції необхідно не на підтримку застарілої інфраструктури, а на випереджаючі ринок рішення.

Вважаємо, що FinTech, як посередник між фінансовими інституціями і споживачами, має величезний потенціал і його розвиток пов'язаний з сучасною цифровою економікою. А співпраця влади, бізнесу і суспільства наблизить перехід до «розумної економіки» майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Воробьёв В. Вызовы в процессе формирования регулярного ландшафта для финтех-отрасли / В. Воробьёв // МайбутнЄ. Фінансовий добробут (Future. Financial Wealth). – 2018. – №1. – С. 28-30.
2. Мазаракі А. FinTech у системі суспільних трансформацій / А. Мазаракі, С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2018. – №2. – С. 5-18.
3. Платонова В. Стратегия охвата / В. Платонова // МайбутнЄ. Фінансовий добробут (Future. Financial Wealth). – 2018. – №1. – С. 6-7.
4. Скиннер К. Человек цифровой. Четвертая революция в истории человечества, которая затронет каждого / К. Скиннер ; пер. с англ. О. Сивченко ; [науч. ред. К. Щеглова]. — М.: Манн, Иванов и Фербер, 2019. — 304 с.: ил.

УДК 336

Білюк В.А.
група ФБД-18-2к
Університет державної фіскальної служби України,
Науковий керівник:
Федина В.В.
старший викладач
Університет державної фіскальної служби України

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Відповідно до законодавства України, страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Страховий ринок – це частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формуються попит і пропозиція на нього.

Сучасний страховий ринок в Україні переживає наразі складні часи, оскільки зазнає негативного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Зважаючи на нестабільність вітчизняної економіки та воєнний конфлікт в країні, страхування як інструмент інвестування розвивається недостатньо активно, але стабільно та демонструє тенденції до подальшого зростання.

2018 року страхові компанії показали позитивну динаміку за більшістю показників, проте більшість експертів вважають, що страховий ринок все таки має пройти певну «чистку», щоб позбавитися від недобросовісних, недокапіталізованих та нестабільних компаній. Це відбуватиметься за допомогою посилення вимог до капіталу, платоспроможності та активів страховиків [4].

На даний момент рейтинг страхових компаній України виглядає таким чином: 1 – UNIQA (УНІКА); 2 – AXA Страхування; 3 – PZU Україна; 4 – ІНГО Україна; 5 – ТАС; 6 – Українська Страхова Група; 7 – Провідна; 8 – Універсальна; 9 – Альфа Страхування; 10 – Княжа.

Рейтинг страхових компаній які публікуються на відомому порталі ukrstrahovanie.com.ua – відмінний стимул для страховиків розширювати свої послуги, підвищувати рівень сервісу і вибирати сучасні способи ведення бізнесу [3].

Важливим вектором у розвитку страхового ринку України є вироблення та застосування стратегії його розвитку. Серед альтернатив стратегічного розвитку страхування виділяють підхід швидкої лібералізації та поступового розвитку. Ліберальний шлях передбачає цілковите покладання на ринкові механізми функціонування галузі як щодо внутрішнього, так і щодо зовнішнього ринку. Поступовий розвиток передбачає захист державою національних страхових компаній доки вони не стануть конкурентоздатними [6].

Основними трендами у страхуванні 2019 року є:

1. Зміна капіталу. На зміну Європейському капіталу приходить американський. Так, український ринок покинув французький страховик AXA, а його місце зайняв Канадський холдинг Fairfax. Таким чином, частка північноамериканського капіталу в страховому ринку України зросла майже до 10%.
2. Зростання попиту на медичне страхування. Якщо щорічний приріст медичного страхування протягом останніх 5 років становив близько 15%, то в 2019 очікується приріст до 35%. Це істотно може зміцнити страховий ринок. Цьому є декілька причин: органічне зростання ринку у зв'язку із зростанням цін у клініках і на медикаменти; компанії все частіше впроваджують соціальні пакети для залучення й утримання персоналу; реформа державної охорони здоров'я, яка дозволила медичному страхуванню стати, практично, єдиним дієвим способом отримувати якісну медичну допомогу.
3. Глобалізація. Продовження укрупнення ринку. Така тенденція проглядається протягом останніх років і буде продовжуватися. ТОП-20 страховиків володіють 80% всього українського страхового ринку. Щороку вибувають з ринку дрібні компанії і їх портфелі відразу ж "поглинаються" лідерами ринку [5].

Важливу роль у розвитку страхової діяльності може зіграти страхування кіберризиків. Втрати бізнесу від кібератак ростуть величезними темпами. Аналітики групи Allianz пророкують зростання втрат бізнесу від кібератак до 2 трильйонів в 2019 році. У багатьох компаніях приходить розуміння того, що страхування

кіберризиків у сукупності з власними технічними способами захисту є більш надійнішими і, найголовніше, дешевшими, ніж цілком самостійний захист [2].

Отже, вже найближчим часом страховий ринок України зможе значно розширитися через появу нових інноваційних видів страхування, що зможе наблизити його до європейського рівня.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про страхування" від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 18. - Ст. 78.
2. Fintech-сектор та кіберстрахування // Страховий адвокат [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.insa.com.ua/uk/blog/fintech-sector-i-kiberstrahovanie/
3. Рейтинг Страховых компаний Украины 2018 // Страхование Украины [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.ukrstrahovanie.com.ua/ratings/reyting-strahovyih-kompaniy-ukrainyi
4. Страхові компанії в Україні – 2019 рік очищення та росту // Брокбізнес [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.insurance.lviv.ua
5. Що чекає на страховий ринок України в 2019 році? Основні тренди // Страховий адвокат [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.insa.com.ua/uk/blog/chto-zhdyot-strahovoj-rynok-ukrainy-v-2019-godu-osnovnye-trendy/
6. Кужелєв М. О. Аналіз законодавчих ініціатив щодо накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування / М. О. Кужелєв, В. В. Федина. // Innovations in science and education: challenges of our time. – London : IASHE, 2017. – С. 33–38.

УДК 658.1

Богріновцева Л.М.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків,
Університет державної фіскальної служби України

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка вартості підприємства – це складна задача, котра потребує відповідного економічного забезпечення: по-перше, необхідно ідентифікувати методи оцінки, по-друге, не обхідно провести відповідні коригування вихідних даних і тільки після цього можна проводити оцінку. Можна припустити, що чинники, які формують вартість підприємства мають значний вплив на стан його економічної безпеки. Оскільки ринкова вартість підприємства є критерієм економічної безпеки підприємства, то визначення чинників є важливим з двох причин. По-перше, підприємство не може працювати безпосередньо з вартістю. По-друге, власне ці чинники допомагають управлінському персоналу зрозуміти, що відбувається на всіх інших рівнях управління. За ринкових умов потенціал підприємства виступає мірилом конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

Будь-яку вартість можна розглядати з позицій колишніх, сучасних та майбутніх результатів з урахуванням того, що розширене відтворення можливе тільки тоді, коли в грошовому еквіваленті отримані результати покривають понесені для їх досягнення витрати [2, с. 138].

Методологія оцінки вартості підприємства поєднує три загальновизнаних або традиційних підходи, кожен з яких характеризується власними методами та прийомами: витратний підхід, дохідний підхід, підхід порівняльного аналізу (Рис. 1). Слід зазначити, що кожен з визначених підходів реалізується з допомогою специфічних методик, які залежать від об'єкта оцінки.

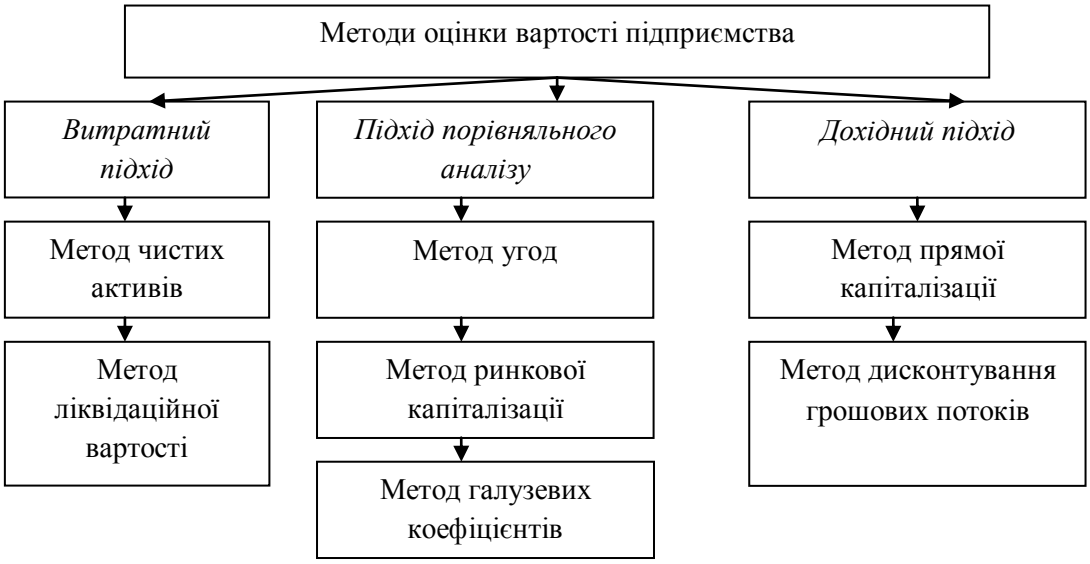

Рис. 1. Традиційні методи оцінки вартості підприємства

Джерело: побудовано автором за даними [1]

Витратний підхід – це сукупність методів оцінки вартості об'єкта оцінки, що ґрунтуються на визначенні витрат, необхідних для відновлення або заміщення об'єкта оцінки, з урахуванням його зносу. Оцінка при застосуванні даного підходу є нижньою межею вартості підприємства.

Дохідний підхід – це сукупність методів оцінки вартості, що базуються на визначенні очікуваних майбутніх доходів від володіння об'єктом оцінювання. Його основою є принцип очікування, за яким вартість об'єкта визначають як теперішню вартість майбутніх доходів, що випливають із факту володіння цим об'єктом. В існуючій методиці дохідного підходу вибір ставки дисконтування багато в чому залежить від того, який грошовий потік розраховується: для усього інвестованого капіталу або лише для власного капіталу

Порівняльний підхід ґрунтується на тому, що суб'єкти на ринку здійснюють угоди купівлі та продажу за аналогією, орієнтуючись на інформацію про схожі угоди. На наш погляд, зазначений підхід є найбільш достовірним і вірно відображає дійсну ринкову вартість об'єкта оцінювання. Але його застосування є обмеженим і може бути застосованим лише за наявності достатнього обсягу співставної та достовірної інформації [3, С. 32].

Основою для прийняття рішення щодо вибору методу оцінки вартості підприємства слугують результати проведеного фінансового аналізу, при якому виявлено реальний фінансовий стан підприємств. В таких умовах оцінка вартості підприємства стає підґрунтям для створення системи управління, в якій

поєднуються передбачення небезпеки кризи, аналіз його симптомів, заходи по зниженню негативних наслідків кризи і використання його чинників для подальшого розвитку. Головним критерієм доцільності оцінки вартості підприємств вважається, з одного боку, доступність інформації, а з іншого, мінімізація ризику некоректності оцінки. Застосування того чи іншого підходу можливе лише за наявності необхідних умов. Зазвичай при оцінці вартості підприємства, залежно від цілей оцінки, поставлених умов, стану самого об'єкта і стану економічного середовища використовують поєднання двох-трьох методів найбільш доцільних в даній ситуації.

Список використаних джерел:

1. Куцик В. І, Явтуховська І. В. Методи та підходи до оцінки вартості підприємства: теоретичний аспект, проблеми їх використання. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2015. Вип. 48. С. 82-87.

2. Нестеренко С. А. Особливості методології визначення вартості потенціалу підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки).* 2014. №4(28). С. 138-141.

3. Нізяєва С. А. Ідентифікація методів оцінки ринкової вартості підприємства при діагностиці його економічної безпеки. *Економіка: реалії часу.* 2012. №2(3). С. 30-33

УДК: 336

Болдова А.А.
к.пед.н., доцент, заступник директора
ННІ фінансів, банківської справи
Болдова Ю.А.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Університет ДФС України

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ЯК СУЧАСНА НЕОБХІДНІСТЬ

Сучасний економічний розвиток в Україні характеризується процесами які націлені на реалізацію інноваційної політики, що дозволить максимально задовольняти потреби суспільства і при цьому раціонально витрачати обмежені виробничі ресурси.

Державна інноваційна політика України повинна формуватися на основі аналізу поточного стану міжнародних тенденцій інноваційної діяльності і комплексного підходу до рішення загальних задач інноваційної політики.

Фінансовий ринок України є дуже гнучким і рухливим, та реагує на зовнішні й внутрішні зміни, тому фінансові інструменти або втрачають актуальність або набувають нового значення але однозначно вони повинні реагувати на зміни ринку.

Фінансова інновація – це нові фінансові інструменти чи технології яким притаманний:

– якісний стрибок уяви, який веде до появи зовсім нової технології (наприклад: своп, перший інструмент на основі пулу іпотека, перша облігація з нульовим купоном чи введення «сміттєвих» облігацій для фінансування викупу);

– новий поворот у використанні вже відомої ідеї (прикладом слугує розширення сфери строкових контрактів на торгівлю товарами і фінансовими інструментами, які раніше не використовувалися на ф'ючерсних майданчиках, введення нових варіантів свопів чи створення нових типів взаємних фондів);

– об'єднання вже існуючих технологій чи процесів для створення інструмента, що пристосований до конкретної ситуації (прикладом є випадки застосування вже функціонуючих інструментів для зменшення фінансового ризику фірми, зниження вартості її фінансування, отримання користі з врахування особливостей бухгалтерського обліку і податкового законодавства чи з метою використання елементів неефективного ринку) [4; 5].

Інновації у сфері інструментів фінансового ринку передбачають «якісний стрибок» у діяльності фінансового сектору. Фінансова інновація може розглядатися поєднання відомих технологій чи процесів для створення інструменту, адаптованого до будь-якої конкретної ситуації. Прикладом є випадки застосування наявних інструментів для зменшення фінансового ризику фірми, зниження вартості її фінансування, отримання вигід від деяких особливостей бухгалтерського обліку і податкового законодавства чи з метою використання неефективного ринку [3].

Фінансові інновації характеризуються розгалуженою системою класифікації залежно від їхніх виду та форми. Вид інновації визначається за сукупністю окремих інновацій, зведених у єдину групу за певними прикметами (ознаками), що дають змогу відрізнити її від інших. Вид інновації охоплює різні форми інновацій [1].

Таким чином, можна говорити про виокремлення ринку фінансових інструментів у самостійну категорію, що входить до складу фінансового ринку та має інтегральний характер [2].

Отже, варто зауважити що принцип «зменшити витрати задля збільшення прибутку» продовжує бути актуальним зокрема і в світлі даного питання. Ще однією причиною розвитку Ринок фінансових інновацій розвивається ще й тому, що існує потреба у задоволенні індивідуальних потреб споживачів фінансових послуг. Особистісно-орієнтована модель роботи багатьох фінансових організацій лише сприяє просуванню інноваційних продуктів. А також сучасний стан економічних процесів потребує посиленню таких вагомих чинників як етика бізнесу, дотримання іміджевих чи брендових особливостей, корпоративної культури та іншого подібного.

Список використаних джерел:

1. Белінська Г. Ринок фінансових інновацій: сутність особливості та передумови виникнення / Г. Белінська // Наукові праці НДФІ - 2016 № 1 (74) – С. 137-148.

2. Болдова А.А. Державні інноваційні процеси в Україні: сьогодення / А.А. Болдова // Фінанси та соціальна економіка: аналіз тенденцій та науково-економічний розвиток : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 29 вересня 2018 року) / ГО «Львівська економічна фундація». – Львів: ЛЕФ, 2018. – С. 79-83.

3. Інноваційна модернізація менеджменту в умовах глобальноїнестабільності: монографія / за заг. ред. А. Ю. Горбового // Ун-т державної фіскальної служби України, Навчально-науковий інститут фінансів,

банківської справи. – Ірпінь-Білосток, 2018. – 305 с.

4. Кужелєв М.О. Особливості формування державної фінансової політики в умовах європейської інтеграції України / М.О. Кужелєв, М.О. Житар // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України – 2015. – Вип. 2. – С. 34–37

5. Крупка І. Фінансові інновації у забезпеченні розвитку фінансового ринку та національної економіки в умовах глобалізації / І. Крупка // – Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – С. 35–38.

УДК 368.91

Бурла Анна Віталіївна
студентка групи ФБД-15-4
ННІ фінансів,банківської справи
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Федина Віта Віталіївна
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Зміни, що відбуваються в українському суспільстві - політичні, економічні та соціальні перетворення, обумовлюють необхідність посилення уваги до страхового захисту населення. Насамперед, дієвих важелів та механізмів впливу потребує накопичувальне страхування, оскільки динаміка цього виду страхових відносин впливає як на добробут населення, так і на соціально-економічну стабільність суспільства. Страхування життя забезпечує значну частину довгострокових інвестицій в національну економіку та сприяє підвищенню її конкурентоспроможності. Тому ринок страхування життя є своєрідним індикатором розвитку економіки, інвестиційного ринку держави. Створення сприятливих умов для функціонування ринку страхування життя в Україні є надзвичайно важливим питанням, що вимагає глибокого наукового вивчення та послідовних практичних дій з боку держави, страховиків та суспільства.

Страхування життя – це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та досягнення застрахованою особою визначеного договором віку.

Україна, враховуючи кількість населення має найбільший потенціал на страховому ринку з усіх східноєвропейських країн [2]. Проте існує низка проблем, яка гальмує процес розвитку даного ринку, а саме:

- недосконаліть законодавчої бази;
- неефективність економіки, низький рівень платоспроможності населення, достатньо високий рівень інфляції, відсутність привабливих для страховиків інвестиційних інструментів;
- низький рівень довіри споживачів;
- проблеми власне страхового ринку, низький рівень національного перестрахового ринку та залежність від світових лідерів перестрахування.

Для подолання проблем та подальшого розвитку ринку страхування життя Українською федерацією убезпечення була розроблена Стратегія розвитку страхового ринку України на 2011-2020 роки, яка спрямована на забезпечення прозорості та передбачуваності державної політики щодо страхового ринку, координацію діяльності владних та недержавних інститутів, учасників страхового ринку[1,4]. Реалізація стратегії має покращити якість страхового ринку, стати значним кроком на шляху впровадження в Україні ефективних механізмів управління ризиками державою та приватними особами, створити належну взаємодію держави та страхового ринку при відшкодуванні збитків від стихійних явищ та катастроф, забезпечити формування потужного джерела внутрішніх довгострокових інвестицій для сталого, інноваційного розвитку економіки України [3, с.106-109]

Тому, державна політика у сфері страхування має бути спрямована на:

– формування сучасного та динамічного страхового ринку з високорозвиненою інфраструктурою та широким асортиментом страхових послуг;

– створення страхового нагляду, гармонізованого з міжнародними стандартами та орієнтованого на захист прав споживачів фінансових послуг;

– модернізацію страхового бізнесу та систем управління страховими компаніями.

Список використаних джерел:

1. Адамович В.В., Васильчишин О.С. Проблеми розвитку страхування життя як соціально значимого виду страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forinsurer.com/public/02/11/23/118.

2. Kuzheliev M. Assessment of the Efficiency of the National Pension Framework as a Priority Directive of the Socio-Economic Policy of the State / M. Kuzheliev, V. Fedyna // Innovations in Science: the Challenges of Our Time : collective monograph / edited by M. Dei, O. Rudenko, Y. Tsekhmister, V. Lunov. – Hamilton : Accent Graphics Communications & Publishing, 2018 – P. 280–291.

3. Хмелевський О.В. Страхування за умов фінансової кризи: тенденції розвитку та елементи пожвавлення/ О.В. Хмелевський // Вісник Хмельницького національного університету. 2009, № 2 Т. 1 С.106-109.

4. Фурман В.М. Страховий ринок в Україні: проблеми становлення та стратегія розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lib.ua-ru.net/injde/38207.html.

УДК 369.06

Сокирко О.С.
к. е. н., доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул Університету ДФС України

РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років відбувається поступове переведення української системи охорони здоров’я на страхову модель. Проте, кількість захворювань зростає, а рівень та якість надання медичних послуг не покращилися. Саме тому, виникає необхідність реформування системи медичного страхування в Україні.

У системі заходів, спрямованих на поліпшення соціальної захищеності громадян, вагоме місце посідає забезпечення одержання своєчасної та якісної медичної допомоги. Як форма соціального захисту у сфері охорони здоров’я, медичне страхування є гарантією забезпечення медичної допомоги за будь-яких обставин, враховуючи хворобу та нещасний випадок [1, с.169].

Зазначимо, що сфера охорони здоров’я майже повністю залежить від

державного бюджетного забезпечення. Розвиток та залучення інших джерел фінансування, наприклад, страхових компаній, стримується недостатнім зацікавленням громадян та дещо негативним ставленням державних органів управління охороною здоров'я до суб'єктів підприємництва, що підтверджується величиною валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) до страхових компаній у сфері охорони здоров'я [2].

В Україні процес практичного введення медичного страхування розпочався з 1 січня 2018 року на основі затвердження медичної реформи в останні дні 2017 року [3, с. 182-183].

До основних змін, передбачених реформою, відносять [4]:

- впровадження державного гарантованого пакета медичної допомоги, що включає досить широкий перелік амбулаторної, стаціонарної медичної допомоги та лікарських засобів;
- єдиний національний закупник медичних послуг – Національна служба здоров'я України (НСЗУ), що є центральним органом виконавчої влади. Він, в інтересах пацієнта, буде оплачувати надані медичні послуги (за рахунок Державного бюджету в межах програми медичних гарантій);
- запровадження принципу «гроші ходять за пацієнтом», тобто держава більше не виділятиме грошей відповідно до кошторису на утримання того чи іншого закладу охорони здоров'я. Наслідком цього є те, що медичні заклади мають перетворитися на автономні суб'єкти господарювання, які отримуватимуть оплату за результати своєї діяльності (за фактично надану ними пацієнтам медичну допомогу);
- автономізацію постачальників медичної допомоги: відносини між медичним закладом (постачальником послуг) та розпорядником бюджетних коштів – Національною службою здоров'я України (замовником послуг) налаштовуються згідно із договорами про медичне обслуговування населення з чітко визначеними параметрами фінансування результату;
- впровадження системи e-Health, тобто, всю медичну документацію буде переведено в електронний вигляд;
- введення в дію програми «Доступні ліки, на основі якої пацієнти, які страждають на бронхіальну астму чи діабет II типу, серцево-судинні захворювання, можуть отримати препарати безкоштовно або з незначною доплатою. Для цього необхідно звернутися до лікаря за рецептом та отримати препарати в долученої до програми аптеці;
- прозора та ефективна закупівля ліків: створення закупівельної організації, метою якої є створення сучасної зручної системи, спрямованої на формування конкурентного середовища в Україні;
- утворення нових можливостей з метою здійснення місцевою владою повноважень у сфері охорони здоров'я: з національного рівня буде забезпечуватися програма медичних гарантій, а кошти місцевих бюджетів будуть спрямовані на забезпечення роботи системи та на створення провадження місцевих програм [4].

Отже, існуюча в Україні система охорони здоров'я потребує термінового виконання запропонованого та введеного в дію процесу реформування. Повноцінний перехід до системи медичного страхування дасть змогу [5, с. 79]:

- надавати фінансування лікувальним установам та медичним закладам відповідно до обсягу та якості наданих ними послуг, що сприятиме підвищенню оплати праці;
- забезпечити фінансову незалежність медичних закладів;
- перейти до контрактних умов у системі охорони здоров'я;

− посилити конкуренцію між державними і приватними лікувальними установами;

− користуватися переліком медичних послуг, які фінансуватимуться за рахунок держави, що створить умови для розвитку добровільного медичного страхування [6, с. 95].

Наразі доцільно підтримувати створену модель розвитку медичного страхування в Україні, що дозволить накопичити необхідний досвід впровадження змішаної системи медичного страхування, за якої страхові внески сплачують держава, роботодавці та громадяни, яка повинна забезпечити рівність і доступність медичних послуг достатньо високої якості для всіх громадян. Разом з тим варто відслідковувати ефективність її реалізації та у разі необхідності використати досвід зарубіжних країн.

Список використаних джерел:

1. Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Фінансування охорони здоров'я в Україні: проблеми та напрями їх вирішення / Д. А. Міщенко, Л. О. Міщенко // Економічний простір. – 2016. – №106. – С. 168-177.
2. Kuzheliev M. O. Insurance services market development: international experience and Ukrainian realia / M. O. Kuzheliev, O. S. Sokyrko // Актуальні проблеми економіки: науковий журнал. – № 9. – Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2015. – С. 365-371.
3. Кропельницька С. О., Гринів Л. В., Гринів Н. В. Перспективи розвитку медичного страхування в умовах соціально-політичного становища України на шляху до євроінтеграції / С. О. Кропельницька, Л. В. Гринів, Н. В. Гринів // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2014. – Вип. 10. – С. 180-190.
4. Реформа системи охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya.
5. Гречківська Н. В. Медичне обслуговування працюючих в країнах Європейського союзу / Н. В. Гречківська // Медична наука та практика: виклики і сьогодення. – 2017. – С. 77-82.
6. Бойко О. О., Хижинська Г. Є. Апробація зарубіжного досвіду активізації медичного страхування в Україні / О. О. Бойко, Г. Є. Хижинська // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 27. – С. 93-97.

Данькевич А.П. (Alla Dankevych)
к. е. н., доцент
кафедра фінансових ринків

FINANCIAL INSTRUMENTS FOR ATTRACTING FOREIGN CAPITAL

The main characteristic of the modern capital market as it was already noted, it is internationalization, thanks to which the investor has an opportunity to make available funds, not only in national, but also in foreign financial instruments. The European markets integration experience of financial instruments demonstrates, that this process is an effective way to increase in capitalization of the market and attraction of considerable investors number due to borders expansion of the market, that allows the market of financial instruments to perform effectively function for providing with investment funds of the corporate sector.

Practical accomplishment of directives of the EU will demand essential shifts on the

basis of supervising powers and practice of regulators of the financial sector and in the field of management, business practice, risk management, observance of the established requirements and disclosure of information by participants of the market. And it turns requires development of regulations that will allow to enter the new legislation during the reasonable transition period.

It is clear, that integration processes without harmonization of legislations and establishment of uniform standards, also were followed by standardization of financial instruments. Thus the European mutual, pension and other investment funds have received a wide choice of instruments for capital investing that contributed to the growth of investments profits, as result – to increase inflow of private capital.

In the European Union the market of the financial instruments includes:

- the valuable papers, that are in free circulation;
- instruments of the monetary market;
- derivatives valuable papers (including options, futures, forwards).

Let's consider in more detail the types of derivative financial instruments that are issued in circulation in the EU stock markets. Speaking of options, then their interpretation and the nature in the European Union do not differ from ones in Ukraine. So, according to the Law of Ukraine «On Corporate Profit Tax», option is a standard document certifying the right to acquire (sell), valuable papers (goods, means) on certain conditions in the future, with the fix price for the time of making an option or for the time of such acquisition by the parties to the contract. Somewhat different value in the stock exchange practice of Ukraine, it has futures and forward agreements.

The futures contract in accordance with a civil practice western states – a special agreement on the purchase (sale) of valuable papers (goods, currency values) at a fixed price at the time of conclusion of the transaction and execution of the transaction through a certain period (mostly 2-3 years). Before the expiration of the agreement the small sum which to some extent guarantees it performance is granted. In these agreements the third participant is the exchange, clearing house as the intermediary between the seller and the buyer.

As for the Law of Ukraine «About the taxation of profit of the enterprises» the future contract – the standard document which certifies the obligation to get (to sell) valuable papers, goods or means in certain time and under certain conditions in the future, with fixing of the prices of the moment of implementation of obligations by the contract parties. At the same time any party of the future contract has the right to refuse his performance only in the presence of the consent of other party of the contract or in the cases determined by the civil legislation. The buyer of the future contract has the right to sell such contract during the term of his action to other persons without coordination of conditions of such sale with the seller of the contract.

According to definition, accepted in the western countries, the forward – a form of urgent fast calculations, that are carried out not later, than in 2-3 days after the conclusion of the transaction, banks, industrial firms for the purpose of avoidance of possible losses from fluctuations of the change in price, exchange rate. According to the forward transaction the seller and the buyer agree to purchase (sale) of valuable papers (goods, currency values) for a certain date. The strike price is defined at the time of the conclusion of the transaction.

In Ukraine the forward contract (forward) – the contract of delivery according to which the seller (supplier) promises in the future at the scheduled time (date of performance of obligations on the forward contract) to transfer a basic asset to the possession of the buyer on the conditions determined by the contract, and the buyer undertakes to accept at the scheduled time a basic asset and to pay for him the price determined by such contract [3].

The forward contract – the standard document which certifies the obligation of the person to get (to sell) valuable papers, goods or means in certain time and under certain conditions in the future, with fixing of the prices of such sale at the conclusion of such forward contract [4].

At the same time any party of the forward contract has the right to refuse his performance only in the presence of the consent of other party of the contract or in the cases determined by the civil legislation.

Actually it is possible to note what processes of integration of the stock markets in the European Union moves ahead quite satisfactory rates that is confirmed by statistical data.

Though markets of valuable papers become European more and more, post-trade infrastructure remains significantly sprayed over the countries. Barriers on the ways of integration of post-trade structures and complexity of the market structures which have arisen for overcoming these barriers lead to increase in cost of operations and risks for cross-border investors.

References:

1. Holovko O. P. Mezhdunarodnыy rynok tsennыkh bumah / O. P. Holovko // Doklad na Mezhdunarodnoy studencheskoy nauchnoy konferentsyy «Hlobalyzatsyya y pravo: Obshchepryznannыe pryntsypы y normы natsyonal'noho zakonodatel'stva» [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://law.edu.ru/doc/document.asp7docID =1220262.
2. Bohachuk E. Tendentsyy sovremennoho myrovoho y fondovoho rynkov / E. Bohachuk // Aktualnye problemy ekonomyky. – 2017. – # 2 (44). S. 28-35.
3. Edison H.J. International financial integration and economic growth / H.J. Edison, R. Levine, L. Ricci, T. Slok – 2016. – 38 p.
4. Walter A. Understanding financial globalization / A. Walter – WB, 2015. – 20 p.

УДК 65.368.23

Дядюк Катерина Сергіївна,
студентка 4-го курсу, група ФБД-15-4 ННІ фінансів, банківської справи Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Федина Віта Віталіївна
ст. викладач кафедри фінансових ринків Університет державної фіскальної служби України

ВИКОРИСТАННЯ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Реінжиніринг у діяльності страхових організацій сприймається саме як визначення процесу докорінної перебудови та переорієнтації як окремих бізнес-процесів, так і компанії в цілому [3].

Зростання популярності реінжинірингу у страхуванні як побудови нових бізнес-процесів можна пояснити такими факторами: посилення конкуренції на страховому ринку України, збільшення кількості страхових компаній та посередників; підвищення рівня доходів громадян та страхової культури населення, а отже, поява потреби не стільки у дешевих полісах, скільки в якісних продуктах, здатних задовольнити потреби страхувальників у захисті та реальному відшкодуванні збитків; прихід на український страховий ринок закордонних інвесторів, які, з одного боку, мають тривалу історію страхової діяльності, а з іншого – володіють сучасними технологіями та методами роботи, які дозволяють виявити актуальні потреби страхувальників та якісно їх задовольнити; збільшення кількості класичних компаній, які змушені шукати нові, сучасні підходи щодо організації діяльності [8].

Успіх реінжинірингу бізнес-процесів в основному ґрунтується на інноваціях та творчих здібностях команди менеджерів. Такий підхід забезпечує новий погляд на цілі процесу і повністю ігнорує вже існуючий процес та структуру організації. Проведення реінжинірингу бізнес-процесів дозволяє знизити витрати та тривалість циклу виробництва і реалізації на 60-90%, рівень помилок на 40-70%. Підхід використовує можливості, які надаються доступними інструментами процесу, включаючи інноваційні досягнення в сфері механізації, автоматизації та інформаційних технологій [4, 6].

Для того щоб реінжиніринг був дійсно успішним, слід донести його необхідність та сутність до всіх працівників компанії, а також заручитися їх підтримкою, сформувати у свідомості співробітників компанії нове бачення клієнтоорієнтованої концепції розвитку компанії.

Слід відзначити, що в реінжинірингові компанії значне місце відводиться цілодобовій клієнтській підтримці через створення автоматизованого, мультимедійного сучасного call-центру з використанням CRM-технологій (Customer Relationship Management). Цей підхід, дозволяє суттєво підвищити рівень прозорості та керованості бізнесу і покращити його основні показники (вартість, час, якість, рівень задоволення клієнтів, витрати тощо) [5].

Основні завдання, які ставляться перед call-центром:

- цілодобова консультаційна підтримка клієнтів компанії, зокрема надання інформації потенційним клієнтам і допомога існуючим у разі настання страхового випадку; проведення маркетингових досліджень (телефонних опитувань, телемаркетингу, прямих розсилок інформації клієнтам);
- збір інформації про клієнтів, ведення історії відносин з клієнтом;
- координація дзвінків у потрібних напрямках (переведення дзвінка саме на того спеціаліста, який дійсно може допомогти клієнту) [2].

Варто пам’ятати, що call-центр є обличчям страхової компанії, її своєрідною візитною карткою, а тому від того, наскільки оперативно та точно клієнт зможе отримати необхідну йому інформацію, не виходячи з дому, настільки компанія може вважати себе сучасною та клієнтоорієнтованою.

Досить важливою характеристикою для вимірювання рівня ефективності впровадження реінжинірингу є рівень автоматизації нових процесів. Неможливо говорити про ефективність та оперативність обслуговування клієнтів, якщо всі етапи

страхування відбуватимуться у “ручному” режимі. На сьогодні існує досить широкий вибір різноманітних рішень для автоматизації, розрахований для потреб компаній різного рівня та величини. Загальною їх метою є скорочення часу на обробку тієї чи іншої інформації, доступність цієї інформації для різних підрозділів компанії, а також оперативність та повнота реагування на запити внутрішніх та зовнішніх клієнтів, а також партнерів компанії [7].

Таблиця 1

Відмінність між традиційною і реінжиніринговою страховою компанією

Критерій	Традиційна страхова компанія	Реінжинірингова страхова компанія
Ставлення до клієнта	Клієнт знаходиться поза компанією, якість його обслуговування залежить від суб’єктивних факторів	Клієнт – головна цінність, знаходиться в середині бізнес-процесів обслуговування
Стосунки між співробітниками в колективі	У кожного співробітника є свої функціональні обов’язки, якість виконання яких оцінює начальник	Співробітники – єдина команда, від сукупних дій яких залежить якість обслуговування клієнтів
Ставлення до керівництва	Керівник має віддавати розумні розпорядження та контролювати їх виконання	Керівник – тренер-гравець у команді
Система комунікацій	Дотримання субординації по вертикалі	Узгодженість дій по горизонталі
Методи та стиль управління	Авторитарний, бюрократичний, в основі якого лежить централізація	Командний, демократичний, поєднує централізацію та децентралізацію
Основи організаційної культури	Старанне та своєчасне виконання завдань, поставлених керівництвом, відсутність ініціативи та творчості, страх брати на себе відповідальність	Ініціативність, творчість, уміння брати на себе відповідальність та вирішувати проблеми

Реінжиніринг це науково-практичний підхід до здійснення кардинальних змін бізнес-процесів компанії з метою значного підвищення рівня її конкурентоспроможності. Специфіка реінжинірингу полягає в тому, що існуюча вузька спеціалізація і обумовлена нею багаторазова передача відповідальності реінтегруються в наскрізні бізнес-процеси, відповідальність за які від початку і до кінця беруть на себе професіонали, здатні виконувати широкий спектр робіт [1].

Таким чином, реінжиніринг, якщо він грамотно та вчасно проведений, у поєднанні з використанням елементів страхового маркетингу, здатний вивести компанію на новий, клієнтоорієнтований рівень, найближчий до світових стандартів.

Список використаних джерел:

1. Виноградова О.В. Реінжиніринг бізнес-процесів у сучасному менеджменті: монографія / О.В. Виноградова. – Донецьк, 2013. – 195 с.

2. Гріневич В.А. Новітні технології та інновації у страховій справі [Текст] / В. А. Гріневич // Страховий ринок України в умовах циклічності фінансово-економічних криз : оцінка тенденцій та перспективи розвитку : зб. тез доп. Всеукр.

наук.-практ. конф. студ., аспірантів, молод. вчених [м. Тернопіль, 20 квіт. 2017 р.] / уклад. В. В. Костецький, Т. В. Письменна ; відп. за вип. О. В. Кнейслер. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - С. 64-66.

3. Карлова Н.О. Реінжиніринг системи продажу страхових продуктів / Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2014. — № 628. – С.128-133.

4. Кужелєв М.О. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах динамічного зовнішнього середовища / М.О. Кужелєв, М.О. Житар // Збірник наукових праць учених та аспірантів «Економічний вісник університету», Переяслав-Хмельницький, 2016. – № 29/1 – С. 287-294

5. Мілошевич Н. В. Тенденції розвитку інноваційної діяльності страхових компаній України / Н. В Мілошевич // Вісник НТУ "ХПІ". – 2013. – № 53 (1026).

6. Ойхман Е.Г., Попов Э.М. Реинжиниринг бизнеса: реинжиниринг организаций и информационные технологии. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 333 с.

7. Олейникова, О. О. Особливості реалізації реінжинірингу бізнеспроцесів у страхових організаціях / О. О. Олейникова, К. С. Бевзенко // Молодий вчений. - Херсон: Гельветика, 2015. - № 8 (23), ч. 1. - С. 45-49.

8. Шилікова, К. В. Реінжиніринг бізнес-процесів у страховій компанії: особливості та основні складові ефективності [Текст] / К. В. Шилікова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2015. — Вип. 25. — С. 186-192.

УДК 368.914:331.108.2

Федина В.В.
старший викладач
кафедри фінансових ринків
Університет державної фіскальної служби України

МОТИВАЦІЯ РОБОТОДАВЦІВ ЩОДО СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Система недержавного пенсійного забезпечення насьогодні не виконує притаманних їй функцій щодо залучення довгого інвестиційного ресурсу для потреб вітчизняної економіки та не є дієвим засобом забезпечення гідної старості громадян внаслідок недостатньої мотивації її основних учасників – роботодавців та працівників.

Проблеми достатнього пенсійного забезпечення працівників після виходу їх на пенсію є найбільш актуальним питанням соціального захисту громадян у всіх країнах світу. Не є винятком і Україна з цілою низкою проблем щодо державної солідарної системи пенсійного забезпечення. Недержавне пенсійне забезпечення працівників, або «пенсія від підприємства», - дуже поширена практика системи соціального захисту працівників у багатьох країнах світу [1].

Дана практика ґрунтується на такому механізмі - роботодавець підписує з недержавним пенсійним фондом (НПФ) договір, згідно з яким перераховує на індивідуальні пенсійні рахунки своїх працівників пенсійні внески. Умови та термін

перерахування таких внесків зазначається в пенсійному контракті між роботодавцем і працівником. Працівник, зокрема, зобов'язаний сумлінно працювати на підприємстві впродовж певного часу, не звільняючись за власним бажанням. Після закінчення цього терміну роботи пенсійні внески повністю переходять у власність працівника. З настанням пенсійного віку (або за інших умов - інвалідність) недержавні пенсії виплачують колишньому працівникові вже НПФ або страхові компанії (за вибором працівника). При цьому пенсійна сума складається як з пенсійних внесків, так і з інвестиційного доходу.

В основі такого пенсійного забезпечення працівників лежить мотивація роботодавців, яка спонукала їх засновувати на своєму підприємстві такі пенсійні фонди. Основним спонукальним мотивом має стати розуміння про втрату кадрового потенціалу підприємства через кризу старіння працівників (Рис.1).

Рис.1 Замкнуте коло старіння кадрових ресурсів підприємства

Роботодавці, які вирішили створити НПФ, можуть вирішити декілька завдань:

- Соціальне (можливість одержання працівниками додаткової пенсії за рахунок підприємства є додатковим соціальним захистом працівника з боку роботодавців);
- Виробниче (працівники свідомо сприяють розвитку і фінансовому успіху підприємства, розуміючи, що додатковий доход підприємства є джерелом поповнення їх індивідуальних пенсійних рахунків);
- Кадрове (додаткове кадрове регулювання персоналу шляхом визначення умов пенсійного контракту - роботодавець має можливість укладати пенсійні контракти, у першу чергу, з найбільш кваліфікованими працівниками;);
- Фінансове (додаткові податкові стимули).

Наймані працівники мають також розуміти переваги участі у недержавному пенсійному забезпеченні через пенсійні плани підприємства. Спонукальними мотивами для такої участі є:

- можливість одержання додаткової пенсії за рахунок коштів підприємства;
- додаткова пенсія створює додаткові стимули до ефективної праці;
- можливість поповнення свого пенсійного рахунку з власних коштів (плюс податкові стимули для такого поповнення);
- можливість правонаступництва щодо накопичених пенсійних коштів;

- умови пенсійного контракту дають гарантії працівнику зберегти свої пенсійні накопичення під час реорганізації (ліквідації) підприємства;

- мінімізація можливих втрат власних пенсійних активів внаслідок їх диверсифікації [2; 4].

Зарубіжна практика функціонування недержавних пенсійних фондів виділяє найбільш прийнятні варіанти пенсійних програм підприємства [3; 5]:

1. «Соціальна» – розмір внесків визначається виходячи з умов забезпечення заданого рівня додаткової пенсії (однаковий відсоток відрахувань для всіх учасників).
2. «Закріплююча» – розмір відрахувань залежить від стажу учасників, на користь яких сплачуються внески роботодавців.
3. «Мотиваційна» – розмір відрахувань залежить від розміру преміального фонду за результатами трудової активності працівників.
4. «Солідарна» – розмір внесків підприємства на користь працівника залежить від розміру внесків, що перераховуються працівником самостійно.
5. Комплексна пенсійна програма – комбінація попередніх чотирьох програм, адаптована до різних штатних категорій працівників.

Отже, як і стимули роботодавців створювати недержавні пенсійні фонди, так і стимули для працівників брати участь у пенсійних планах підприємства є досить вагомими. Разом з тим, недостатня обізнаність із засадами функціонування НПФ, низький рівень фінансової грамотності, недовіра до фінансових інститутів, - стримують розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення через корпоративні НПФ. Слід зрозуміти, що пенсійні плани працівників – соціально важливий аспект праці і приносить здобутки як працівникам, так і їхнім роботодавцям.

Список використаних джерел:

1. Криза розподільчої пенсійної системи в Україні та напрями диверсифікації "пенсійного портфеля". Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Table/15092010/0915_dop.pdf
2. Kuzheliev M. Assessment of the Efficiency of the National Pension Framework as a Priority Directive of the Socio-Economic Policy of the State / M. Kuzheliev, V. Fedyna // Innovations in Science: the Challenges of Our Time : collective monograph / edited by M. Dei, O. Rudenko, Y. Tsekhmister, V. Lunov. – Hamilton : Accent Graphics Communications & Publishing, 2018 – P. 280–291.
3. Кужелєв М. О. Аналіз законодавчих ініціатив щодо накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування / М. О. Кужелєв, В. В. Федина. // Innovations in science and education: challenges of our time. – London : IASHE, 2017. – С. 33–38.
4. Мотивація участі держави, роботодавців та робітників у недержавних пенсійних фондах". Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/356/#sdfootnote1anc
5. Офіційний сайт ТОВ «Адміністратор пенсійного фонду «Центр персоніфікованого обліку», – Режим доступу: https://acpo.com.ua/

УДК*: 336*

Гончар С.В.
Студентка 3 курсу
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Болдова А.А
к.пед.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах інноваційного розвитку одним з основних конструкторів, що визначають розвиток сучасної економіки є фінансовий ринок. По суті фінансовий ринок є системою відносин, які виникають в процесі обміну економічних благ із застосуванням грошових коштів як активу-посередника. Важливість фінансового ринку обумовлюється тими обставинами, що на ньому відбуваються операції з грошовими коштами, наприклад: мобілізація капіталу, надання кредиту, розміщення фінансових коштів в банках. Саме тому є необхідність чітко сформулювати пріоритети участі держави в фінансовому ринку, з одного боку, з метою створення ефективних механізмів для мінімізації її негативних наслідків, а з іншого - використання її для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Питанням фінансового ринку в Україні присвячено праці багатьох вчених серед яких: О. Білоус, А. Болдова, О. Василик, С. Голуб,О. Колодізєв, Д. Малащук, Н. Марченко, О. Мозговий, С. Онишко, І. Чуницька, В. Федина, І. Школьник та інші.

Фінансовий ринок є системою економічних відносин, що забезпечує розподіл та акумуляцію фінансових ресурсів шляхом купівлі-продажу інструментів фінансового ринку через систему кредитно-фінансових установ. Головною функцією фінансового ринку є забезпечення руху грошових коштів від одних власників (кредиторів) до інших (позичальників). Фінансовий ринок є у вигляді механізму перерозподілу фінансових ресурсів підприємств і заощаджень населення між суб'єктами господарювання і галузями економіки, «зв'язування» частини коштів, не забезпечених споживчими товарами, а також як засіб покриття дефіциту державного бюджету без грошової емісії.

У процесі становлення і розвитку вітчизняного фінансового ринку вдалося досягти певних результатів, однак у контексті глобальної конкуренції він знаходиться на недостатньо високих позиціях. Так, відповідно до індексу глобальної конкурентоспроможності, який щорічно розраховується Всесвітнім економічним форумом у межах звіту про глобальну конкурентоспроможність за 2017–2018 рр. Україна займає 79 позицію з 140 можливих. Нижче розміщені такі країни: Таджикистан, Молдова, Гондурас, Албанія та інші.

Фінансовий ринок характеризується постійними процесами акумуляції, розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів від власників до покупців. Саме тому ефективним фінансовий ринок можна вважати, коли розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів через фінансовий ринок є оптимальним, забезпечуючи переливання фінансових ресурсів у галузі економіки, які їх потребують, попереджуючи формування дефіциту[2,4].

Найактивнішими інституційними учасниками ринку фінансових послуг

України є комерційні банки, страхові компанії та фондові біржі, так як вони акумулюють най більшу питому вагу фінансових ресурсів та прямо впливають на розвиток виробництва в країні, інвестиційний клімат і добробут населення. Домінуючу роль на фінансовому ринку України відіграє банківська система. Так співвідношення активів банківських і небанківських фінансових установ в Україні складає приблизно 90-93% проти 7-10% на користь банків. На даний час нам потрібно залучати іноземних інвесторів за для розвитку фінансового ринку України. Щоб залучити іноземних інвесторів на фінансовий ринок України, необхідно провести такі заходи:

- активніше долучатися до світових промислових ланцюжків;
- виявити напрями розвитку зовнішньоторговельних зв'язків і визначити найважливіших партнерів, галузі й методи підтримки національних експортерів;
- негайно й ефективно ввести торговельні преференції для економічних союзників;
- активувати формування інтеграційних форм регіональної взаємодії;
- поліпшити митно-тарифну політику;
- більш широко застосовувати на практиці фінансову підтримку експортерів за допомогою збільшення ресурсів фонду страхування експортних кредитів, фінансування відсоткової ставки за кредитами, використання накопичених валютних резервів;
- виробити нові ніші на світових ринках товарів і послуг [1,3].

Отже, застосування цих заходів на практиці буде сприяти зниженню інформаційних, регулятивних і технологічних бар'єрів на фінансовому ринку, які перешкоджають чесності і справедливості ціноутворення, що дозволить знівелювати транзакцій ні витрати інвесторів. Також необхідно вдосконалювати теоретичні аспекти оцінки інвестиційного процесу, які мають стимулюючий вплив на фінансовий ринок; удосконалювати вітчизняне законодавство і боротися з корупцією, щоб іноземні інвестори не боялися робити вкладення в економіку нашої країни; також необхідно прийняти стратегічні рішення для ліквідації недоліків регулювання фінансової сфери. Водночас держава, як головний учасник фінансового ринку, має проводити моніторинг його стану й активно сприяти такому розвитку.

Список використаних джерел:

1. Фінансовий ринок України: тенденції розвитку в умовах глобальних викликів. Борисюк О.В. [електронний ресурс]- режим доступу: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/7_2017/47.pdf

2. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С. В Онишко. - Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. – 452 с.

3. Кужелєв М. О. Основні тенденції та перспективи розвитку ринку корпоративних облігацій в Україні / М. О. Кужелєв, Д. Б. Юрова // Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць. – Івано-Франківськ : Видавець Віктор Дяків , 2011. – № 2 (18). – С. 146-154

4. Лютий І. Вплив держави на ринок фінансового капіталу України / І. Лютий, Н. Дрозд // Фінанси України. - 2010. - №8.

УДК 331.2

Істоміна А.І.
студентка V курсу, група ФМР-18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.
ст. викладач кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

ЩОДО ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

В умовах постійної конкуренції, посиленні регуляторних вимог, зростаючих зовнішніх і внутрішніх загроз, банки повинні постійно впроваджувати нові стратегії розвитку і просування на ринку, які б забезпечували конкурентні переваги, стабільність і зростання. Забезпечити значне зменшення витрат і підвищення ефективності банківської діяльності в сучасному світі можна тільки шляхом запровадження інновацій.

Вагомий внесок у дослідженні напрямів інноваційної діяльності банків зробили такі вчені, як: Б. Кінг, Г. Кларк, Г. Карчева, В. І. Міщенко, Т.Смовженко та інші.

Сучасний технологічний процес настільки швидкоплинний, що те, що ще вчора було для нас дивиною, сьогодні вже є повсякденністю. Якість роботи банку з клієнтами визначається не тільки набором наданих послуг, а і рівнем впровадження комп'ютерних та Інтернет-технологій, які значно спрощують процес взаємодії клієнтів з банком, дозволяють обслуговувати клієнтів, як у великих містах так і в невеликих селах, де в доступній близькості відсутні банківські відділення.

Цифрові технології стають для банків стратегічними. Банківські комісії - одна з найприбутковіших частин фінансового бізнесу, яка приносить банкам близько третини доходів. Однак, в Україні банкам вже доводиться конкурувати з електронними гаманцями платіжних систем і мобільних операторів. На ринку вже доступні платіжні технології Google Pay, Android Pay та Apple Pay, тому мобільні оператори та інші гравці ринку інформаційних технологій поступово перебирають на себе частину цих грошей.

Нажаль, у переважній більшості українських банків процес управління інноваційною діяльністю зорієнтований на вирішення поточних завдань, а якість управління не відповідає міжнародному рівню [1]. В українській практиці базовою та найбільш поширеною інновацією вважається інтернет-банкінг, який надає віддалений доступ до банківських послуг за допомогою веб-браузера. Втім, основною рисою банку майбутнього є орієнтація на розвиток високотехнологічних продуктів і послуг, інноваційна інтернет-направленість і активна робота з клієнтами через соціальні мережі [2].

За даними дослідження Global Digital від Weg Social і Hootsuite за 2018 рік, в Україні 58% населення користується мобільними пристроями для виходу в інтернет, що на 11% більше від попереднього року. На 2019 рік дослідження прогнозує подальше активне зростання інтернет-користувачів в країнах, які розвиваються [3], що дозволяє здійснювати подальший розвиток системи онлайн-банкінгу. Новим напрямком розвитку банківських послуг є онлайн-банки, такі як Ally Bank, Discover

Bank і First Internet Bank. За своїми функціональними можливостями вони не поступаються традиційним банкам, але доступні клієнтам в будь-якому місці, де є зв'язок з інтернетом. Подібного роду сервіс існує і в Україні – це MonoBank, який на початку своєї роботи зіткнувся зі спробою Нацбанку України визнати незаконною ідентифікацію клієнтів за межами відділень, втім, згодом регулятор змінив свою позицію [4].

Отже, зараз настала нова ера для банків, де основним завданням інноваційної діяльності стає необхідність перетворення потреб населення на нові можливості для поліпшення фінансових результатів діяльності. Саме такий підхід поліпшить якість банківських послуг, що забезпечить залучення нових клієнтів, зростання доходів та зміцнення ринкової позиції.

Список використаних джерел:

1. Карчева Г. Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України: монографія д-ра екон. наук / (Г. Т. Карчева, Т. С. Смовженко, В. І. Міщенко та ін.); за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої. – Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 279 с.

2. Кинг Бретт. Банк 3.0. Почему сегодня банк – это не то, куда вы ходите, а то, что вы делаете / [Пер. с англ. М. Мацковской]. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2014. – 520 с.

3. Офіційний сайт Factum Group Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-use-accelerates.

4. Офіційний сайт Ліга.Фінанси [Електронний ресурс]. - https://finance.liga.net/bank/novosti/u-nbu-net-pretenziy-k-rabote-monobank

УДК 339.727.22

Казак О.О., *к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки Київський Університет імені Бориса Грінченка*

СУЧАСНИЙ РИНОК УГОД ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВНИЙ ІНДИКАТОР ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Сучасні умови господарювання характеризуються наявністю постійних глобалізаційних викликів: інновацій, нових учасників ринку, необхідністю постійного аналізу та консолідації даних. Проблеми та можливості такого середовища вимагають від суб’єктів господарювання гнучкості, яку певним чином забезпечують угоди злиття і поглинання (M&A), та дозволяють залишатися конкурентоспроможними не тільки на сучасному етапі, але в майбутніх перспективах.

Зазвичай, основними цілями укладання угод M&A виступають прагнення скорочення витрат та отримання надприбутків шляхом збільшення частки на ринку або входу до активно зростаючих сегментів ринку, отримання нових перспективних активів. Останнім часом угоди M&A в більшості укладаються з метою отримання нових інвестиційних можливостей.

Український ринок угод M&A характеризується суттєвим впливом як внутрішніх чинників, основним із яких виступає нестабільна економіко-політична

передвиборча ситуація, так і зовнішньою турбулентністю у сфері міжнародних торгових та інвестиційних відносин. Відповідно до звіту KPMG M&A Review 2018, кількість угод на ринку M&A в Україні у 2018 році зросла порівняно з попереднім роком на 19% до 80. При цьому їх сукупна вартість перевищила 1,8 млрд дол, що на 78% більше, ніж у 2017-му. При цьому 25 угод укладені за участю іноземних інвесторів, що становить на 47% більше, ніж у 2017 році. Сукупний розмір іноземних інвестицій в українські компанії становив 508 млн дол. Таке посилення інтересу зовнішніх інвесторів до України свідчить про загальне зростання довіри до української економіки та інвестиційного клімату, а також готовність інвестувати у довгострокові проекти з горизонтом планування понад п'ять років.

При цьому стримуючими факторами для виходу іноземних компаній на український ринок лишаються: занадто дороге для більшості українських компаній позикове фінансування, при якому українські учасники ринку M&A змушені залучати фінансування від локальних банків за високими відсотковими ставками; незадовільний технічний стан об'єктів логістики – портів, залізничних доріг та автомагістралей, недостатній рівень інвестицій в модернізацію інфраструктури яких стримує інвестиційну привабливість України і в суміжних сферах економіки; низькі темпи реформ у різних сферах, у тому числі у сфері боротьби з корупцією, що суттєво знижують рівень упевненості інвесторів в безпечність інвестування та легкість ведення бізнесу в Україні; негативна динаміка рівня прозорості на державному рівні до 46% у 2018 році з 59% у 2013 році, що перешкоджає не тільки об’єктивно оцінити вартість об’єкта інвестування, а й суттєво знижує розуміння перспективних прибутків. Збереження мораторію на торгівлю землею не дає змоги активізувати ринок агросектору. Це зменшує кредитоспроможність аграріїв та їх мотивацію інвестувати в покращення продуктивності і якість земельного банку. Блокування великої приватизації також призводить до погіршення фінансового положення державних компаній і неможливості модернізації їх основних засобів.

На позитивну динаміку інвестиційного тренду на українському ринку угод M&A суттєвий вплив має покращення бізнес-середовища та відновлення економічного зростання, що частково зумовлено структурними реформами за підтримки міжнародних фінансових інституцій, в тому числі EBRD, EIB, IFC, OPIC. Долати негативне сприйняття України та заохочує міжнародних інвесторів звернути увагу на український ринок допомагає привабливість галузей з високим експортним потенціалом, таких як металургійний сектор (дві угоди на суму 820 млн дол. США) та сектор сільського господарства (п’ять угод на суму 488 млн дол. США). В цілому, загальна вартість 10 найбільших угод 2018 року склала 1,5 млрд дол. США [1].

Існуючі перспективи фінансування stand-by від МВФ у розмірі 3,9 млрд дол. США та прогноз зростання ВВП на 3% у 2019 році, відродження довіри внутрішніх інвесторів до України та поступовий позитивний приріст іноземних інвестицій в українські активи дають змогу прогнозувати подальшу позитивну динаміку загальної вартості та кількості угод M&A в Україні як основного індикатора іноземного інвестування та, відповідно, зростання економічного іміджу України.

Список використаних джерел:

1. KPMG в Україні. Огляд M&A угод в Україні у 2018 році. Лютий 2019 рік. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

https://home.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/02/Ukrainian-MA-Review-2018-ua.pdf

2. M&A Predictor 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://home.kpmg/ua/uk/home/insights/2018/05/m-and-a-predictor-2018.html

3. Кужелєв М.О. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків: монографія / М. О. Кужелєв, М. О. Житар. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 176 с.

УДК 658.1

Ходзицька В.В.
к.е.н.,доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЯКОСТІ БІЗНЕС-КЛІМАТУ: КОРПОРАТИВНІ АСПЕКТИ

Корпорації є найбільш поширеною організаційною формою господарювання, а корпоративна власність – найпопулярнішим проявом відносин власності. Колективне прийняття рішень та розподіл функцій власності й управління, можливість нагромадження капіталів та вилучення будь-яким власником своєї частки через продаж її третім особам, залучення нагромаджень завдяки розміщенню акцій на фондовому ринку – усе це зробило корпорації найефективнішою та домінуючою формою організації виробництва в індустріальній та постіндустріальних економіках.

В умовах кризових процесів в Україні найважливішим чинником зростання економічної безпеки України стає перетворення систем управління корпораціями. Їх масштаб і темпи мають бути адекватними відповідним параметрам трансформації виробничих відносин. Відставання реформування системи управління у практичній діяльності значною мірою пояснюється недооцінкою перетворюючої суті управління, ігноруванням методологічних принципів перетворення, відсутністю методик створення адаптивних механізмів управління і реінжинірингу. Відсутні методики й для здійснення ефективних управлінських рішень у кризових ринкових системах. Затримка розвитку управління корпораціями стримує перетворення стратегії розвитку всієї виробничої сфери. В результаті процес корінної перебудови виробничих відносин в Україні не забезпечується відповідними темпами формування конкурентоспроможних підприємств. Розвиток ринкових відносин, який супроводжується виходом українських корпорацій на європейські ринки і логічним посиленням конкуренції, викликає необхідність засвоєння та впровадження адекватних сучасним умовам методів, форм та інструментів управління діяльністю суб’єктів господарювання.

Конкурентні переваги не є властивостями іманентними, невід’ємно притаманними конкретній корпорації. Властивістю конкурентних переваг є їх підкореність неоднозначному впливу множини різнорідних чинників. Сучасна технологія сприяє створенню переваг щодо якості, проте може погіршувати

параметри собівартості виробів через високі витрати на її придбання. Динамічність конкурентних переваг описується за допомогою концепції життєвого циклу, відповідно до якої процес розвитку і занепаду їх поділяється на декілька етапів: становлення, здобуття вигоди, зникнення.

Однією з головних тенденцій сучасного розвитку виробничих корпорацій є формування виробничо-комерційних ланцюгів, учасниками яких являються фірми та підприємства різних країн світу. Інтеграція українських виробників за допомогою таких ланцюгів дає змогу корпораціям виходити на нові перспективні ринки збуту, вдосконалюватии власне виробництво, плавніше реагувати на зміни міжнародної економічної кон'юнктури, організувати стабільний розвиток відповідних виробництв. Україні потрібно наблизитися до Європи не за процедурними, а за кінцевими стандартами і показниками. Основними напрямами формування успішної фінансової системи управління є:

- ✓ підвищення рівня економічноїї безпеки;
- ✓ забезпечення високого рівня рентабельності основної діяльності;
- ✓ забезпечення високого рівня ефективності використання ресурсів;
- ✓ забезпечення високого рівня ліквідності активів;
- ✓ покращення рівня інноваційного потенціалу.

Пріоритетні можливості корпорацій від євроінтеграційних процесів будуть полягати у наступному:

- ➢ гармонізація вітчизняних і міжнародних стандартів якості ;
- ➢ доступ до ринку ЄС;
- ➢ зниження вартості проведення модернизаційних процедур,
- ➢ зниження митних тарифів і безмитні квоти.
- ➢ можливість розширеного співробітництва із закордонними партнерами .

Таким чином, фінансове управління корпорацій слід розглядати як систему взаємопов'язаних показників, необхідних як для розробки нових стратегій, так і для ефективного управління наявними стратегіями підприємства. Порядок її формування і змістовне наповнення її показників може регламентуватися внутрішніми стандартами або закріплюватися в Положенні про облікову політику підприємства.

Список використаних джерел:

1. Друрі К. Управлінський і виробничий облік: Пер. з англ.; Підручник. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2002.1071с.
2. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting. Organisation and Society. – 1990. - № 1. P. 27-46.
3. Cooper R., Kaplan R.S. Measure costs right: make the right decisions // Harvard Business Review. – 1988. - September/October - P. 96-103.
4. Innes J. Strategic Management accounting, in tones, J (ed.). Handbook of Management accounting, Gee, Ch. 2., - 1998. – 968 p.
5. Lord B.R. Strategic management accounting: the emperor`s new clothes? // Management Accounting Research. - 1996. - № 7(3). - P. 347-366.
6. Simmonds K. Strategic management accounting // Management accounting. - 1981. - № 59(4). P. 26-29.

УДК 336.714

Хоренженко В.В.
здобувач вищої освіти групи Ф4/1
Миколаївський національний
аграрний університет
Науковий керівник:
Боднар О.А.
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Сьогодні фінансовий ринок України характеризується нестабільністю, відтоком фінансових ресурсів, слабким розвитком фінансових посередників. Населення нашої держави має не високу депозитну активність, має недовіру до впровадження новітніх фінансових технологій, а отже не сприяє розвитку фінансового ринку. Проте, без потужного фінансового ринку неможливий розвиток країни в цілому. Саме тому дослідження даної теми є дуже актуальним на сьогодні.

Якщо розглядати процес регулювання ринку фінансових технологій в Україні, то можна зазначити, що він підтримується Національним банком України з прийняттям Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 р. (Постанова від 18 червня 2015 р. № 391) [1].

В наукових працях все частіше зустрічаються різні погляди щодо запровадження фінансових інновацій на фінансовому ринку. Йдеться про фінансові технології, здатні забезпечити більш раціональний перерозподіл фінансових ресурсів, ризиків та ліквідності, [2]. Саме з причин низької фінансової культури населення та слабкого розвитку вітчизняного фінансового ринку виникає ускладнення щодо запровадження фінансових інновацій. Адже, у сучасному світі не всі люди користуються новітніми технологіями і не мають доступу до базових фінансових послуг з різних причин. Зобразимо ці причини на рис.1.

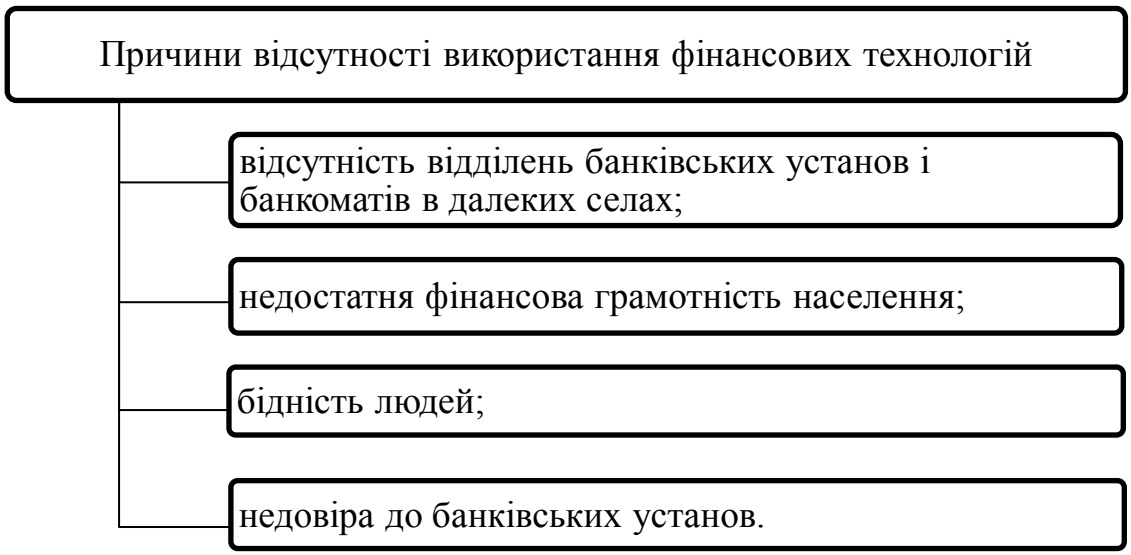

Рисунок 1. Причини відсутності використання фінансових технологій
Джерело: побудовано автором

Проте, відсутність банківського рахунку не обов'язково перешкоджає запозиченню коштів на кредитних умовах оскільки люди запозичують більше неофіційно (від родини, друзів або магазинів). За підрахунками Світового банку, таких людей близько 2 мільярдів людей у всьому світі [3]. Саме такі люди є цільовою аудиторією для розвитку фінансових технологій.

Для спрощення функціонування фінансового ринку створені безліч мобільних гаманців, різних сервісів та додатків, мобільних банкінгів тощо. Розглянемо наявні фінантех-продукти в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Фінтех-продукти в Україні

Фінтех-продукти	Наявні фінтех-продукти в Україні
Мобільний банкінг	Приват24, Ощад24, RaiffeisenOnline, Monobank, OTPSmart
Платежі та перекази	UAPay, iPay, Portmone, MOSST, Global Money, Easypay
Мобільні гаманці	Wallet Factory, Pay Force
Аналітичні та скорингові системи	Verdictum, YouScore, IntelScoring, Smart Data
Сервіси з перевірки компаній	YouControl, bNesis
Агрегатори Opendata	Ліга:Закон, Prozorro, Opendatabot
Мікро кредитування	Moneyveo, MyCredit, Taplend, iFinance, My Wallet, CreditPlus
Краудфандингові платформи	Спільнокошт, Na-Starte
P2P/P2B кредитування	Finhub, Ustarter, MO Cash
Менеджери персональних фінансів	HomeMoney, Finkee, mTax, Finance Controling
Криптододатки	Karbo, Kuna, Paytomat, BTC Trade UA
Чат-боти	LeoBot, PayLastic, CoinyPay

Джерело: систематизовано та побудовано автором

Надійність та ефективність банківської системи – запорука стабільного розвитку економіки. Передові рішення у сфері фінансових технологій можуть пришвидшити та покращити розвиток фінансового ринку країни.

Важливим в процесі зміцнення та розвитку фінансового ринку України є формування належного рівня фінансової культури українського суспільства саме: фінансової грамотності, фінансової відповідальності, культури фінансового планування, стимулювання розвитку фінансових інновацій [4]. Запровадження інноваційних фінансових інструментів в Україні буде сприяти зниженню вартості власного капіталу для вітчизняних підприємств корпоративного сектору, що сприятиме нарощенню прямих іноземних інвестицій в економіку країни [5].

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15.

2. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. – Ірпінь :

Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. – 452с.

3. Офіційний сайт International monetary fund [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.imf.org/external/index.htm.

4. Єрмошкіна О. В. Фінансові інновації як основа розвитку фінансового ринку України / О. В. Єрмошкіна // Науковий вісник Херсонського державного університету: науковий журнал. – Херсон, 2015. – Випуск 10, частина 2. – С. 141 – 146.

5. Кучер Т. Л. Вплив інноваційних інструментів фінансового ринку України на прямі іноземні інвестиції [Електронний ресурс]. Режим доступу: econa.org.ua/index.php/econa/article/download/937/pdf_595.

УДК 336.76

Кіян К.В.
Здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1, Миколаївський національний аграрний університет.
Науковий керівник:
Боднар О.А.
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СТАРТАПИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Сьогодні, в умовах глобалізації соціально-економічного середовища та стрімкого розвитку технологій на фінансовому ринку, великого поширення набуває стартап рух. Стартап – це сучасна компанія, яка розвивається та збільшує свій потенціал на основі інноваційних ідей або технологій.

Для розвитку національної економіки країни однією з найбільш актуальних задач є стимулювання та забезпечення випереджаючих темпів економічного зростання, вихід традиційного бізнесу на зовнішні ринки, розвиток бізнес-середовища для реалізації стартапів та інноваційних проектів.

Одним із найбільш динамічних сегментів інноваційної економіки є фінансові стартапи та сервіси. Традиційно прийнято вважати, що лідерство у фінтех-сфері належить Кремнієвій Долині, але у інших країнах також створюються стартапи, які докорінно змінюють підхід до надання послуг на фінансовому ринку.

Ринок фінансових технологій протягом останніх років потребує значних інвестицій від венчурних фондів, банків, фондових ринків. Кожен із них робить ставку на те, що з'являються інноваційні технології, наприклад, штучний інтелект, Blockchain, хмарні сервіси тощо, які можуть істотно змінити ринок в наступні роки.

Ряд нових гравців на арені фінтех-ринку змогли скласти не тільки гідну конкуренцію традиційним фінансовим установам, а й продемонструвати свої можливості у зруйнуванні стереотипів про традиційну банківську систему. Банкам необхідно переглянути свою стратегію і знайти сили дати відповідь на нові завдання, виклики і зростаючі вимоги користувачів, оскільки вони ризикують втратити своє місце на ринку [1].

Головною особливістю в проведенні оцінки стартапу є той факт, що будь-який стартап розглядають як комерційний проект. В основі таких проектів повинен лежати принцип підтримки і приросту капіталу інвесторів і власників стартапу.

Проекти створені справжніми новаторами, метою яких є реалізація свого потенціалу стають актуальними для розвитку української економіки. Без активізації стартап руху, неможливе розв'язання економічних проблем, притаманних нашій країні.

За даними світового рейтингу стартапів сервісу Startup Ranking, Україна посідає 33 місце серед 150 країн. За результатами аналізу, в Україні у 2016 р. зареєстровано щонайменше 141 стартап-компанія.

Проекти, метою яких є підтримка і примноження вкладеного капіталу, повинні бути оцінені, і в їх основі повинна лежати ринкова оцінка, яка дозволить вибрати найбільш перспективні проекти для інвестора. При цьому під ринковою оцінкою стартапу слід розуміти найбільш ймовірну ціну, по якій традиційний бізнес або стартап може бути відчужений на відкритому ринку в умовах конкуренції [2].

Трансформуючи платіжний ринок, з'являються різноманітні альтернативи класичним фінансовим інститутам. Глобальним явищем став Фінтех який запроваджує на ринку фінансових послуг величезні інноваційні зміни. Дослідження свідчать, що 82% представників фінансового ринку в світі очікують частішого залучення до співпраці фінтех-стартапів у найближчі три-п'ять років. Міжнародна платіжна система Mastercard провівши дослідження виявила, що більше ніж 87% представників українського ринку банківських послуг підтримують впровадження інноваційних технологій. Загальна діджіталізація життя висуває нові підходи до надання послуг на фінансовому ринку, і фінтех-стартапи відкривають нові перспективи фінансових установ.

Українські компанії практично не інвестують гроші в готові стартапи. Це є однією з причин низького технологічного розвитку української промисловості. Низький рівень інноваційної активності стає причиною зниженої якості продукції і, відповідно, низької доданої вартості.

Основними причинами відсутності попиту на стартапи з боку українських корпорацій є:

- брак коштів;
- висока ризикованість подальшого розширення;
- відсутність ринкового стимулу або потенціалу;
- недостатня поінформованість про існуючі проекти;
- майже повна відсутність державної підтримки в сфері інформаційного підприємництва.

Міграція українців за кордон також є дуже важливою причиною занепаду економіки в цілому. Кожен громадянин виїжджає за кордон з надією більшого попиту на працю та його інноваційні ідеї. Для українців умови життя у зарубіжних країнах здаються більш привабливими аніж у власній країні. І тому запроваджують свої бізнес-ідеї за кордоном.

На розвиток інноваційних ідей також впливає слабкий зв'язок між стартапами та потенційними інвесторами. А наявні власні кадрові працівники не здатні надати стільки досить нових програм для розвитку підприємств.

За індексом економічної свободи Україна посідає 162 місце, що вказує на її низький рівень (порушення верховенства права; низький рівень інвестиційної свободи; застарілі та суперечливі положення Кодексу законів про Працю України, а також еміграція та старіння населення; висока кількість державних підприємств не дає розвиватися приватному сектору; високий рівень корупції в країні; сильне податкове навантаження).

На жаль, сьогодні стартап рух недостатньо добре розвинений в Україні. Більшість інноваційних ідей реалізуються за кордоном. Розвивати та поширювати стартап-ідеї на території України на практиці вкрай складно. Українські стартапери не настільки проникнуті бізнес-ідеями, як їхні західні колеги, а прогресивні та успішні ідеї в Україні – до цих пір просто виняток. Це відбувається і через те, що в Україні дуже невелика кількість осіб, які користуються інноваційними технологіями у звичайному повсякденному житті.

Список використаних джерел:

1. 9-fintech-стартапів які змінюють світовий ринок фінансових послуг. URL: https://nachasi.com/2017/11/21/9-fintech-startapiv/
2. Фінтех-стартапи. URL: https://news.finance.ua/ua/news/-/414020/fintech-startapy-v-ukrayini-koly-chekaty-zelene-svitlo .
3. ТОП-5 фінтех-стартапів здатних скласти конкуренцію існуючій банківській системі. URL: https://www.ideabank.ua/uk/about/blog/1487-top-5-fintekh-startapiv-zdatnykh-sklasty-konkurentsiyu.
4. Фінтех як win-win. URL: https://business.ua/litsa/item/3276-fintekh-yak-win-win.
5. Проблема розвитку стартап руху в Україні. URL: https://www.businesslaw.org.ua/problemy-ruxu-startapiv/

УДК 336.743

Кондратюк Н.О.
студентка 2 курсу
Університету ДФС України
Биховченко В.П.
к.е.н., *доцент кафедри фінансів*
імені Л.Л.Тарангул
Університету ДФС України

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Після того, як Україна отримала незалежність, зросла необхідність вивчення валютної системи, і проблем, які з нею пов'язані. Валютна система займає все більш важливе місце не тільки в економічній політиці держави, а й в світових господарських зв'язках. Безпосередньо,вона впливає на економічне становище всієї країни: на ціни, заробітну плату, темпи зростання виробництва та міжнародного обміну. Актуальною і невирішеною проблемою залишається вибір оптимального

курсу для нашої країни, який би зміг забезпечити правильне функціонування національної валютної системи.

Валютний ринок – це система економічних відносин, що виникають під час операцій з купівлі – продажу іноземної валюти за курсом, що формується на підставі попиту і пропозиції [1].

За останні роки функціонування валютного ринку України, його стан зазнав значних змін. Як бачимо з рис. 1 з 2012 по 2013 рік валютний курс був стабільним на рівні 7, 99 грн/дол., але вже з 2014 року розпочинається стрімке зростання курсу долара і вже станом на 01.01.17 валютний курс становив 26,8 грн/дол. Коливання валютного курсу призвели до негативних наслідків, серед яких: підвищення комунальних тарифів, зростання цін на товари, послуги та пальне тощо. Таке становище з курсом національної валюти діє у цілому на всю економіку країни, створюючи негативні інфляційні очікування.

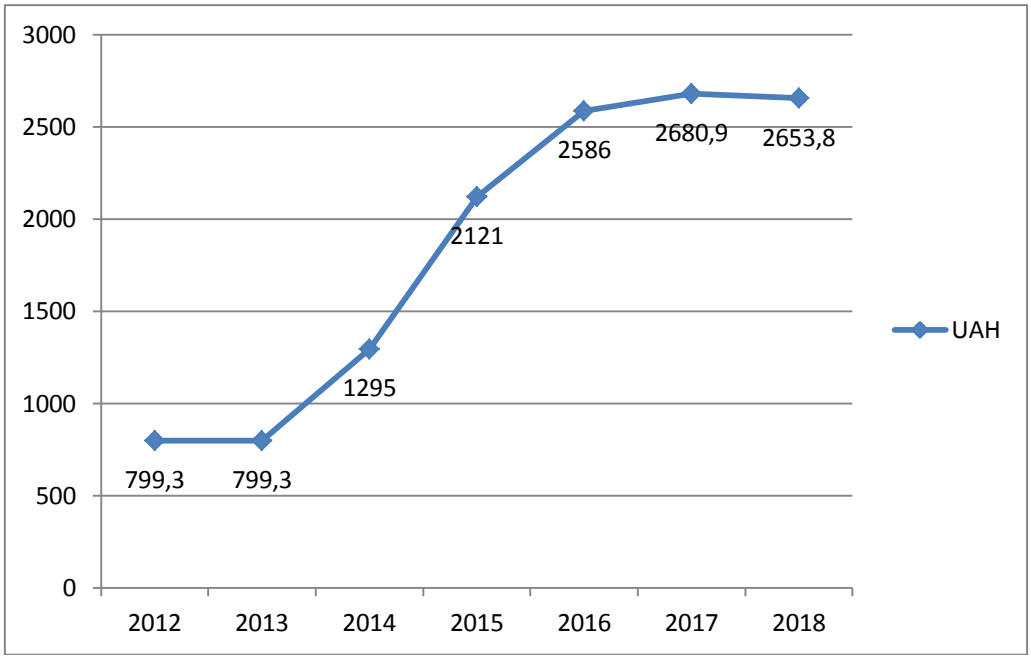

Рис. 1. Динаміка валютного курсу України за 2012-2018 рр.

Джерело: розроблено автором на основі даних [2]

Валютна система України розвивається в непростих соціально-економічних умовах. Серед основних проблем, які потребують швидкого вирішення можна виділити наступні:

• тенденцію до девальвації національної валюти відносно іноземних валют, що призводить до зростання інфляції;

• необхідність регулювання ситуації на валютному ринку шляхом створення нового законодавства;

• втрата довіри до національної валюти, що постійно коливається, призвело до зростання рівня доларизації

• чорний та сірий валютний ринок, що здійснює нелегальні валютні операції з неконвертованими валютами.

Зазначені проблеми створюють дисбаланс на валютному ринку і тому потребують негайного розв’язання. Отже, ситуація, що склалася на сучасному валютному ринку невтішна, скоріше всього у найближчій перспективі валютний

ринок буде підданий ще більшому дисбалансу, оскільки погіршуються темпи економічного зростання як на світовому рівні, так і національному.

Однак поступово економіка стане на етап розвитку, якщо будуть проводитись реформи у різних секторах, тому залишається сподіватись на позитивні зміни, у тому числі і для валютного ринку.

Список використаних джерел:

1. Крупа М.І. Гроші та кредит: навч. посібник / М.І. Крупка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2010 – 368 с.

2. «Мінфін» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://index.minfin.com.ua/chart/

УДК 336.012.23:330.322

Косова Т.Д.,
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва, Донбаська державна машинобудівна академія (м. Краматорськ)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ

Незважаючи на унікальність фінансових систем країн світу, їх різноманіття можна звести до чотирьох основних типів: система, заснована на приватному капіталі; система, заснована на переважному контролі банківського сектора; система банківсько-промислових холдингів і фінансова система під державним контролем. Звичайно, цей поділ є дещо умовним, адже кожній системі тією чи іншою мірою притаманні певні елементи іншої. Розглядаючи особливості цих фінансових систем, можна помітити розвиток окремих елементів кожної і в Україні.

Україна, як і більшість країн Центрально-Східної Європи, пішла шляхом створення банківсько-орієнтованої моделі структурної організації фінансової системи, за основу якої взято німецьку модель універсального фінансування комерційними банками. Проте деякі елементи формувалися на основі ринково орієнтованої (англосаксонської) моделі, наприклад, система державного моніторингу учасників ринку цінних паперів створювалася за американським типом, а інфраструктурні інститути – за принципами, які близькі до директив Європейського співтовариства. На сучасному фінансовому ринку виразно проявляються дві генеральні тенденції – інтеграційна, виразником якої є концепція так званих «загальних фінансів», і дезінтеграційна, котра проявляється у концепції спеціалізації (у розрізі фінансових продуктів або груп клієнтів). Найхарактернішим прикладом реалізації сучасної концепції «загальних фінансів» у світовій практиці є взаємодія банківських, страхових установ, пенсійних фондів.

В умовах розвитку ринкових відносин в економіці України відбувається децентралізація інвестиційних процесів, продовжується процес перерозподілу корпоративної власності, консолідації акцій у руках стратегічних інвесторів. В умовах дефіциту бюджетних коштів і ресурсів комерційних банків для

довгострокового кредитування реального сектора економіки залучення інвестицій через механізм фондового ринку стає дуже актуальним. Одночасно в Україні спостерігається значний прогрес в усвідомленні важливості ефективного корпоративного управління. Запроваджуються заходи, спрямовані на поліпшення механізмів захисту прав акціонерів і кредиторів акціонерних товариств. Ефективна практика корпоративного управління є головною передумовою, що визначає здатність залучати фінансові ресурси, необхідні для довгострокового інвестування і економічного зростання. З урахуванням специфічних особливостей економіки України розроблено інституціональну модель фінансування інвестиційного процесу, в основі якої лежить послідовна еволюція інвестиційних інститутів і організацій банківськоорієнтованої фінансової системи романо-германського типу в контексті інтегративної концепції фінансів і розвитку фондових методів фінансування корпорацій, а саме покращення інвестиційного клімату, подолання інституціональних обмежень розвитку інвестиційного процесу, досягнення конгруентності фінансових організацій. Досягнення конгруентності фінансових організацій пропонується отримати шляхом становлення рейтингової інфраструктури ринку цінних паперів, створення інвестиційних банків, інтеграції на ринку інституціонального інвестування, запровадження стандартів колективного інвестування, розвитку проектного фінансування, операцій сек'юритизації активів підприємств як джерела фінансування їх інвестиційної діяльності [1].

Формування інституціональної моделі фінансування інвестиційного процесу перш за все дасть можливість вирішити такі важливі задачі: гармонізувати інтереси всіх учасників інвестиційної діяльності на основі створення сприятливого механізму регулювання економічних процесів; створити відповідний режим стимулювання різних видів інвестицій; прискорити упровадження у виробництво інноваційної моделі розвитку економіки; забезпечити збалансованість інвестицій з процесами відтворення робочої сили через кількість ефективно функціонуючих робочих місць; створити умови економічної стійкості, безпеки держави і господарських систем, а також екології регіонів. Таким чином, упровадження моделі дозволить досягти інвестиційного зростання інноваційного типу.

Список використаних джерел:

1. Косова Т.Д. *Фінансові інститути в системі управління інвестиційним процесом*: монографія. Донецьк, ДонНУЕТ: Норд-прес, 2008. 338 с.

УДК 336.76; 330.341.1

Ковернінська Юлія Вікторівна
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет ДФС України
Ільєнко Тетяна Євгенівна
студентка 4 курсу
Університет ДФС України

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРМАНЕНТНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

В реаліях розгортання світових глобалізаційних процесів зростає значущість фінансових інновацій, як рушійного чинника перманентного розвитку фінансового

ринку та економіки в цілому. Фінансові інновації дедалі більше проникають в різні сфери фінансової системи, маючи здатність якісно поліпшити її структуру, особливо це стосується фінансового ринку. Розвиток фінансового ринку в умовах динамічних змін економічного середовища та під впливом цифровізації економіки призводить до появи різнопланових фінансових інновацій, які є відгуком на зростаючі потреби споживачів фінансових послуг. В той же час, активізація виникнення фінансових інновацій стає рушійною силою розвитку фінансового ринку. Саме це визначає взаємодоповнюючий ефект від конвергенції фінансових інновацій та фінансового ринку, що й викликає необхідність дослідження даної тематики.

В найбільш узагальненому розумінні сутність фінансових інновацій представлена як «виникнення нових ідей або вдосконалення (комбінація) вже відомих, які мають на меті збільшення прибутковості або зниження ризиковості фінансових операцій та реалізуються у формі фінансового продукту чи технології» [1, с. 139]. Виходячи з такого представлення сутності фінансових інновацій його ключові ролі як чинника успішного розвитку фінансового ринку полягають у збільшенні прибутковості діяльності суб'єктів фінансового ринку та відповідно зниженні ризикованості фінансових операцій.

Щодо забезпечення прибутковості, то в даному аспекті фінансові інновації відкривають суттєві можливості щодо оптимізації руху фінансових ресурсів та досягнення відповідної вигоди для різних суб'єктів фінансового ринку.

Незважаючи на окреслення ролі фінансових інновацій як перспективного напряму мінімізації ризиків функціонування фінансового ринку, таке твердження все ж має неоднозначний характер. В даному контексті справедливо зауважує Онишко С.В., що поширення інновацій у фінансовій системі не лише вивели її розвиток на новий, якісно вищий рівень, але й зумовили виникнення нових ризиків, що в деяких випадках набули системо утворюючого характеру. Світова практика свідчить про можливість отримання значних втрат від використання інноваційних інструментів, що призвели не лише до значних збитків в окремих секторах економіки, але й стали в ряду основних причин останньої світової фінансової кризи. Зокрема, це стосувалося масштабного використання похідних фінансових інструментів з метою хеджування ризиків в іпотечному кредитуванні. За таких умов, це вимагає особливо виважених підходів до формування політики використання фінансових інновацій на національних фінансових ринках [2], [3].

Отже, роль фінансових інновацій у перманентному розвитку фінансового ринку не обмежується лише вищеперерахованими аспектами та виходить на макрорівень, що виражається в активізації процесів економічного зростання через впровадження інноваційних фінансових продуктів та технологій національного фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Белінська Г. В. *Ринок фінансових інновацій: сутність, особливості та передумови створення*. Наукові праці НДФІ. 2016. Вип. 1. С. 137-149.

2. Інноватика на фінансових ринках: монографія / За науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 466 с.

3. Онишко С.В. Роль фінансових інновацій у забезпеченні стійкого розвитку фінансового ринку. *Теоретична та практична концептуалізація розвитку*

фінансово-кредитних механізмів в умовах нової соціально-економічної реальності: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. 27−31берез. 2017р. Ірпінь : Видавництво Університету ДФС України, 2017. 565 с.

УДК 336.76

Кужелєв М.О.
д.е.н., професор,
директор Навчально-наукового
інституту фінансів, банківської справи,
Університет державної фіскальної
служби України

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Інфраструктурні зміни, що відбуваються на світовому фінансовому ринку в умовах глобалізації, зростання конкуренції між фондовими біржами та швидким розвитком інноваційних торговельних систем, значно загострилися на сучасному етапі. Технологічною основою розвитку ринку цінних паперів є використання інформаційних технологій, які дають змогу зв'язувати національні фінансові й товарні ринки з міжнародними, центр із периферією, проводити операції цілодобово. Поява та розповсюдження всесвітньої мережі Інтернет безпосередньо вплинули на розвиток ринку цінних паперів, значно спростився операційний процес інвестування ресурсів, з'явилися механізми залучення до нього не лише професійних гравців, а й пересічних громадян.

Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу та інформаційних технологій у світовій економіці обумовлюють необхідність ґрунтовних досліджень у цій сфері, визначення нових тенденцій, факторів впливу та певних закономірностей.

На сьогоднішній день однією зі складових забезпечення динаміки зростання економіки України є упровадження інноваційної моделі розвитку. Саме такий шлях дозволяє нашій країні зберегти та найбільш ефективно використовувати існуючий науково-технічний потенціал для здійснення структурних технологічних змін та зайняти вагоме місце у світовому співтоваристві [1, с. 14].

Випереджувальний розвиток ринку цінних паперів у світовій економіці на сучасному етапі суттєво впливає на всі рушійні соціально-економічні процеси у міжнародному середовищі. Функціонування фондових бірж та їхньої інфраструктури спрямоване певною мірою на прозорість, відкритість, доступність, глобалізованість, уніфікованість стандартів та правил роботи. В свою чергу це сприяє залученню більшої кількості різноманітних інвестиційних ресурсів, які акумулюються для подальшої трансформації у фінансові інструменти та реальний сектор економіки країни.

Однією з особливостей трансформацій ринку цінних паперів останніми роками є розвиток та використання алгоритмічної торгівлі, що дозволяє суттєво збільшити обсяги проведених операцій та істотно впливає на зміну структури фінансових ринків. Інновації, породжені новою формою комунікації продавців і покупців фінансових активів створили умови для підвищення швидкості укладання угод, скорочення операційних витрат тощо. Алгоритмічна торгівля відбувається за

допомогою використання комп'ютерної програми, яка базується на певних алгоритмах, що визначають ціну, кількість замовлень тощо [2, с. 34].

Сегментом алгоритмічної торгівлі є високочастотна торгівля (HFT – high frequency trading), яка стала потужним проривом, що змінив фондовий ринок і на сьогодні є одним з нових напрямів у науці про фінансові дані. HFT-торгівля являє собою один із видів алгоритмічної торгівлі, в якій активно застосовуються сучасні алгоритми, що обробляються комп'ютерами з високою продуктивністю [3; 4].

До основних чинників впливу на розвиток інноваційних технологій торгівлі цінними паперами варто віднести:

– стрімку глобалізацію фінансових ринків;

– інформаційний та технологічний розвиток економіки;

– використання нових фінансових продуктів;

– оновлену структуру учасників на ринку цінних паперів.

Світовий фінансовий ринок на сучасному етапі розвитку є високотехнологічною галуззю. Технології та концепції, що бурхливо розвиваються останніми роками, уможливили подолання обмежень, які пов'язані з розміщенням та розміром торгового майданчика, кількістю учасників тощо. Постійне вдосконалення та розробка нових інформаційно-комунікаційних технологій є каталізатором усіх трансформацій, які відбуваються на ринку цінних паперів. Торгівля здійснюється за допомогою електронних серверів у центрах, де за допомогою комп'ютерів можна обмінюватися пропозиціями купівлі-продажу шляхом передачі повідомлень мережею Інтернет.

Таким чином, нині продовжується активне впровадження технологічних інновацій у ринок цінних паперів, про що свідчать такі факти, як: випуск цифрових акцій; переведення торгів на електронні біржові площадки тощо. Особливостями трансформації ринку цінних паперів останніми роками є стрімкий розвиток та використання алгоритмічної торгівлі, зокрема високочастотної торгівлі, що виключає людські емоції під час прийняття рішення в процесі купівлі-продажу цінних паперів. Тому інноваційні технології є важливим чинником розвитку ринку цінних паперів у сучасних умовах, а відтак потребують створення оновленої глобальної інституційної системи регулювання, метою якої буде забезпечення фінансової стабільності і недопущення глибоких системних криз у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Кужелєв М. О. Концептуальні засади ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку України / М. О. Кужелєв, М. О. Житар // Економічний вісник університету. – 2015. –Вип. 27(1). – С. 14-18.

2. Любкіна О. В. Вплив фінансових інновацій на характер волатильності ринків фінансових активів / О.В. Любкіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 24. – С. 34–38.

3. Кужелев М. А. Аналитическая обработка и анализ финансовой информации / М. А. Кужелев // Финансы, учет, банки (сб. науч. тр.). – Донецк: УкрНТЭК, 2001. – Вып. 5. – С. 36–41.

4. Brogaard J. High frequency trading and Price discovery / J. Brogaard, T. Hendershott, R. Riordan. – Review of Financial Studies. – 2014.– № 27(8). – P. 2267–2306.

УДК 336.71

Кузьменко Наталія,
студентка 5 курсу, група ФМА-18-1, Університет ДФС України
Науковий керівник:
Татьяніна С.М.
старший викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університет ДФС України

РОЛЬ БАНКІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

На сучасному етапі розвитку економіки різних країн все більш масштабного значення набуває наявність ефективно організованого фінансового ринку, який здатний забезпечити всі потреби економіки в інвестиціях шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів. Загалом можна сказати, що фінансовий ринок - це система економічних відносин, яка забезпечує розподіл та акумуляцію фінансових ресурсів шляхом купівлі-продажу інструментів фінансового ринку через систему кредитно-фінансових установ [1].

Сьогодні одними із найактивніших учасників фінансового ринку України є банки, адже саме вони складають найбільшу частку фінансових ресурсів і мають значний вплив на розвиток виробництва в країні, інвестиційний клімат і добробут населення. Розглянемо детальніше банківський сектор. Банки, як суб'єкти грошово-кредитного ринку, виступають покупцями та продавцями грошових коштів, здійснюючи при цьому ряд важливих функцій, таких як: мобілізація тимчасово вільних коштів, кредитування, здійснення розрахунків [2]. Основні показники діяльності банківських установ за період 2015-2019 років наведено в таблиці 1. Активи та пасиви банківських установ постійно коливаються,що вказує на їхню нестабільність. На початок 2019 року ми можемо прослідкувати невелике зростання даних показників. Також можна відзначити, що на початок 2019 року рентабельність капіталу та активів вперше за осанні роки перейшла в додатну площину.

Таблиця 1

Показники діяльності банків України

	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019
Активи банків, млн.грн	1 316 852	1 254 385	1 256 299	1 333 831	1 360 764
Пасиви банків, млн.грн.	1 316 852	1 254 385	1 256 299	1 333 831	1 360 764
Рентабельність активів, %	- 4,07	-5,46	-12,60	-1,93	1,65
Рентабельність капіталу, %	-30,46	-51,91	-116,74	-15,84	10,73

Джерело: створено автором на основі [3]

Проаналізувавши дані таблиці, можна стверджувати, що існує ряд факторів, які значно впливають на стан банківської системи в Україні, а саме:

- економічна криза та неплатоспроможність населення, яке є одним з основних джерел грошового обігу;

- політична ситуація в країні, яка значно впливає на тенденції розвитку банків через грошово-кредитну, податкову, зовнішньоекономічну та іншу політику;

- "дірки" нормативно-правового забезпечення у сфері банківської діяльності;

- дефіцит бюджету, не виконання державою своїх функцій в наслідок високого рівня тіньової економіки.

Враховуючи всі проблеми, з якими стикається банківський сектор України можна запропонувати наступні вектори розвитку банківської системи:

- розвиток та підтримка державою виробництва в країні, яке забезпечить зростання ВВП та зменшення рівня бідності за рахунок створення робочих місць. Це в свою чергу надасть можливість підприємствам отримати кредити в банках та ще більше розширити і модернізувати виробництво в країні.

- удосконалення нормативно-правової бази у банківській сфері, таким чином, щоб суть одного нормативно-правового акта не перекривала суть іншого;

- розробка гнучкої політики держави щодо оподаткування доходів, отриманих банками від інвестиційної діяльності.

- орієнтація банків на міжнародний напрямок, створення належних умов для виходу банків на міжнародні фінансові ринки. При виході банків на новий рівень вони зможуть як кредитувати, так і залучати депозити іноземних клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Коніна М. Сучасний стан фінансового ринку України та шляхи його вдосконалення / М.Коніна // Економічний дискус . Міжнародний науковий журнал. - Випуск 2. - 2016. -С.183-190

2. Кужелєв М. О. Місце банківської системи в структурному регулюванні економіки України / М. О. Кужелєв, І. Г. Брітченко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – Серія «Економічні науки». – 2007. – № 1 (21). – С. 125–128.

3. Офіційний сайт Національного банку України - Електронний режим. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442

УДК 336

Кваша Олег
Аспірант першого року навчання
Університет ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Поведінкові фінанси давно розглядаються провідними економістами в якості нової парадигми економіки будь-якої держави, як на рівні самої держави, так і на рівні корпорацій, компаній і малого бізнесу. Побудова нових моделей поведінки в бізнесі не є закінченим процесом, а знаходиться в активній фазі свого розвитку.

Нобелівський лауреат в галузі економіки за 2017 рік Р. Тайлер пропонує наступне визначення поведінкової економіки: “Поведінкова економіка - це все та ж економіка, але значно збагачена знаннями з області психології та інших соціальних

наук", а також стверджує, що "час і розумові можливості людини обмежені. В результаті людина використовує простий спосіб вирішення завдання - евристичний, - щоб зробити певне судження" [3].

Методи, які використовує поведінкова економіка, є аналогічними до тих, які застосовуються в інших галузях економіки. Спочатку найбільш поширеними були експериментальні методи. анкетування. Експерименти відігравали велику роль на початковому етапі розвитку поведінкової економіки, оскільки експериментальний контроль є досить ефективним для пояснення поведінки, яка відрізняється від прийнятих стандартів [2]. Проте останнім часом поведінкова економіка використовує весь спектр методів, що використовуються в економічних дослідженнях: це статистичні методи, аналіз, математичне та комп′ютерне моделювання та ін. Це дає змогу визначити певні закономірності в поведінці ринкових агентів та на основі їх розробляти маркетингові стратегії [6].

Більшість економічних теорій базуються на класичній моделі економіки, коли всі люди поводяться раціонально, передбачувано. Коли побудова математичної моделі бізнесу або інших розрахунків являється фундаментальним для прийняття ділового рішення [7,8]. Однак, подібне припущення дуже рідко відповідає дійсності, і, як наслідок, є проблемою гіпотези "ефективного ринку".

Ефективний ринок - це "ринок, на якому активно конкурує велике число раціональних інвесторів, націлених на максимізацію прибутку, причому кожен з них намагається передбачити майбутні ринкові вартості індивідуальних акцій, і де істотна поточна інформація майже доступна всім учасникам" [1].

Багато вчених відкрито критикують класичну економічну теорію, згадуючи численні свідоцтва того, що раціональне поведінка не завжди має місце в реальних умовах. Тоді як Теорія поведінкових фінансів, навпаки, допомагає нам зрозуміти, яким чином емоції можуть впливати на поведінку інвестора [5].

Виходячи з вищесказаного можна стверджувати, що визначальною відмінністю між поведінковими фінансами і класичною економічною теорією є ставлення до раціональності.

Поведінкова економіка визнає, що в реальному житті людина може діяти на неефективних ринках з неповною інформацією, брати участь у фінансових пірамідах, цінувати більше те, що вона може заробити у короткостроковій перспективі, ніж в довгостроковій, приділяти недостатньо уваги суспільним інтересам, підкорятися нераціональним вказівкам з боку сторонніх організацій.

Таким чином, предмет поведінкової економіки та поведінкових фінансів становить собою вплив психологічних, соціальних, когнітивних та емоційних факторів на економічні рішення людьми та інституціями та наслідки таких рішень для ринкових цін, прибутку, та розподілу ресурсів. Цей напрям економіки дуже тісно пов'язаний з психологією.

Світ бізнесу ніколи ще не був більш мінливим або непередбачуваним, ніж в даний час. Конкурентна боротьба виникає не тільки за продукт, послуги та технології, а й за канали збуту, політику, персонал і бренд. Щоб вижити в сучасному економічному середовищі, корпорації повинні активно створювати, охоплювати і втілювати нові ідеї. Це вимагає творчого підходу від керівництва і персоналу. Така стратегія стає ефективною моделлю розвитку бізнесу в успішній конкурентній

боротьбі.

Один із прикладів використання поведінкової економіки на практиці чітко проявляється у дизайн-мисленні. Даний термін являє собою комплекс заходів, спрямованих на максимальне задоволення потреб людини, що виникають при користуванні будь-яким товаром або послугою. По суті, дизайн-мислення - це закономірне продовження установок, внесених в діяльність корпорацій поведінкової економікою. Принципи дизайн-мислення базуються на прийомах рішення підприємницьких завдань в умовах невизначеності.

Сьогодні філософію та підходи дизайн-мислення активно використовують в інноваційному підприємництві - для створення нових бізнесів, а також для генерації бізнес-моделей. Виникає тенденція застосування апарату дизайн-мислення для формування бажаних сценаріїв розвитку майбутнього.

Отже, поведінкова економіка доводить наскільки серйозно психологія людини впливає на її поведінку. Під час досліджень Річард Талер вивчив емоції, які керують покупцем, і складнощі, з якими він стикається під час ухвалення рішення та здійснення економічної дії. У своїх роботах він пояснив, що вчинки людей порушують закони традиційної економіки через «керований вибір». Частина ідей цього вченого перетворилися на інструмент державної політики у провідних країнах світу.

Таким чином, поведінкова теорія має низку переваг перед класичною економічною теорією. Поведінкова економіка також дає можливість структурувати та пояснити, начебто, незрозумілу поведінку людини, спираючись на розробки в різних галузях знань.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki
2. Келли Д. Креативная уверенность. Как высвободить и реализовать свои творческие силы. СПб.: Азбука бизнес, 2015.
3. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / Р. Талер. – Київ : «Наш Формат», 2017 р. – 464 с.
4. Colin F. Camerer, George Loewenstein Behavioral Economics: Past, Present, Future: Princeton University Press, 2004.
5. Engel J.F. Blackwell R.D., Kollat, D.T., Consumer Behavior. Hinsdale: Dryden Press. 1978.
6. Кужелєв М. О. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти / М. О. Кужелєв, А. В. Нечипоренко // Збірник наукових праць Університету ДФС України – 2018. – № 2. – С. 154–168.
7. Кужелєв М. О. Біхевіористичні фінанси як чинник розвитку національної грошової системи: глобалізаційний аспект / М. О. Кужелєв // Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 12 листопада 2018 р.). – К.: НАУ, 2018. – С. 109–111.
8. Кужелев М. А. Теория поведенческих финансов как фактор развития национальной денежной системы / М. А. Кужелев // Innovations in science and education: challenges of our time. – London: IASHE, 2016.– P. 58–60.

УДК 336.71

Квасницька Раїса,
д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Хмельницький національний університет

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Впровадження інновацій є визначальною рушійною силою будь-якого поступу, без якого неможливий розвиток національної економіки. Інновації, які запроваджують на фінансовому ринку, мають сьогодні важливе значення для успішного розвитку національних фінансових систем, і є, з одного боку, закономірним результатом його еволюції, а, з іншого, дають можливість фінансовим установам вирішувати конкретні проблеми [1, с.35]. Адже, сьогодні інноваційні процеси охопили всі сегменти фінансового ринку: фондовий ринок, ринок фінансових послуг та інші. Саме динамічність фінансового ринку як системи зумовлює те, що сам по собі він є інновацією, а постійні фінансові інновації – його невід'ємною частиною. Без фінансових інновацій, як і без наявності конкуренції, фінансовий ринок існувати не може.

Таким чином, динамічний характер фінансового ринку визначається його інноваційністю, проявом якої є безперервна поява фінансових інновацій, що є результатом творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, інструментів, технологій, процесів, інститутів, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками з метою забезпечення розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості в умовах мінливості економічного середовища, невизначеності й інформаційної асиметрії [2, с. 84].

Фінансові інновації характеризуються розгалуженою системою класифікації залежно від їхніх виду та форми. Вид інновації визначається за сукупністю окремих інновацій, зведених у єдину групу за певними прикметами (ознаками), що дають змогу відрізнити її від інших. Вид інновації охоплює різні форми інновацій. Форма інновації – це група інновацій, об’єднаних за способом реалізації або єдиною сутністю певного нововведення.

У процесі дослідження впливу фінансових інновацій у фінансову систему України потрібно перш за все встановити основні тенденції розвитку фінансового ринку. Так, дослідники рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності дають оцінку широкому спектру чинників, серед яких ретельно оцінюються показники, що характеризують розвиток фінансового ринку країни, а саме: доступність фінансових послуг; фінансування через місцевий ринок капіталу; простота доступу до кредитів; наявність венчурного капіталу; міцність банків; регулювання фондових бірж (табл. 1) [4].

Звичайно, одним із інструментів стимулювання активізації розвитку фінансового ринку України виступають саме фінансові інновації, в структурі яких виокремлюються: нові фінансові продукти (іпотека з плаваючою процентною ставкою, біржові пайові фонди тощо); нові фінансові послуги (інтернет торгівля, інтернет-банкінг тощо); нові фінансові технології (електронний облік і обіг цінних

паперів); нові форми організації фінансових структур (електронні банки, біржові електронні системи тощо).

Таблиця 1 – Позиції України за розвитком фінансового ринку у 2014-2018 рр.

Позиції України за розвитком фінансового ринку	Місце у рейтингу			
	2014-2015рр. (з 144 країн)	2015-2016рр. (з 140 країн)	2016-2017рр. (з138 країн)	2017-2018рр. (з 137 країн)
Розвиток фінансового ринку	107	121↓	130↓	120↑
Ефективність	109	113↓	124↓	118↑
Надійність і довіра	100	120↓	128↓	123↑

Загалом, поява інноваційного фінансового продукту, послуги або технології зумовлена багатьма чинниками, головними з яких є вартісні та цінові, в основі яких – прагнення споживача інновацій скоротити витрати при користуванні капіталом.

Список використаних джерел:

1. Крупка І. Фінансові інновації у забезпеченні розвитку фінансового ринку та національної економіки в умовах глобалізації / І. Крупка// Вісник Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2013. - №145. – С.35-37.
2. Пантелеєва Н.М. Ринок фінансових інновацій: основи формування та розвитку / Н.М. Пантелеєва// Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2011. – № 2 (11). – С. 82–86
3. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2018 [Електронний ресурс] / Громадська спілка «Економічний дискусійний клуб». – Режим доступу: http://edclub.com.ua/analityka

УДК 336.1

Лінник О.П.
студентка 2 курсу групи ОБА-17-1
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. Л. Л. Тарангул

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансовий ринок в Україні займає провідне місце та відіграє важливу роль, оскільки має суттєвий вплив для розвитку всіх секторів економіки країни. Ефективне функціонування та розвиток страхового та фондового ринків,

небанківських кредитних установ, пенсійних фондів та інших фінансових установ сприяють розвитку економічних процесів держави та суспільства в цілому.

Дослідженню питань функціонування фінансового ринку присвячено велику кількість наукових праць таких вітчизняних учених як: Опарін В. М. [3], Федосов В. М. [3], Селіверстова Л. С. [4], Шишпанова Н.О [5] та ін. Проте, особливості функціонування фінансового ринку в Україні на сучасному етапі розвитку потребують подальших досліджень.

В умовах сьогодення одним із ключових завдань нашої країни є побудова високоліквідного фінансового ринку, адже в національних економіках усіх країн світу дедалі більше зростає роль та значення фінансового ринку, що позитивно впливає на вирішення фінансових, інвестиційних питань, а також на розвиток суспільних процесів.

Існує велика кількість визначень поняття "фінансовий ринок" як в сучасній вітчизняній, так і в зарубіжній літературі.

На думку В.М. Опаріна, "фінансовий ринок" — це сукупність обмінно-перерозподільчих відносин, пов'язаних з процесами купівлі-продажу фінансових ресурсів, необхідних для здійснення виробничої та фінансової діяльності [3].

Фінансовий ринок – складна система, яка функціонує за рахунок його основних структурних елементів (частин). Кожен структурний елемент охоплює частину фінансових ресурсів держави і, здійснюючи операції з ними, забезпечує розвиток фінансової системи країни загалом [1].

На сьогоднішній день найбільш ефективними учасниками фінансового ринку України є комерційні банки та страхові компанії. Саме ці учасники формують найбільш істотну частку фінансових ресурсів [5].

Банківський сектор є найбільшою складовою фінансового ринку України з активами, що складають домінуючу частку активів усіх фінансових установ. Саме тому негативні тенденції у фінансовому секторі країни опинилися тут найбільш помітними. Так, кількість установ, що мають банківську ліцензію, на початок 2015 р. – 163 установи, на початок 2016 р. – 120 установ, у тому числі 40 установ з іноземним капіталом, на початок 2017 р. – 96 установ і 38 установ з іноземним капіталом, що свідчить про сильну залежність вітчизняної банківської та фінансової системи від зовнішніх джерел фінансових ресурсів, а на початок 2018 р. ліцензію Національного банку України мали 82 банківські установи (в т.ч. 38 банків з іноземним капіталом) [5].

Нині фінансова система України переживає одну з наймасштабніших криз за часи незалежності, що відображається на діяльності фінансового ринку країни. Кількість банківських установ має тенденцію до зменшення. За останні роки кількість банків скоротилася більше ніж вдвічі, на 53,4%. Однією з вагомих причин скорочення кількості банків є їх визнання неплатоспроможними [4].

Якщо розглядати страхові компанії, то на сьогодні страховий ринок України знаходиться на етапі розвитку та має певні переваги й водночас значну кількість недоліків: темпи росту страхового ринку відстають від темпів росту економіки, а його частка в ВВП країни незначна. Але український страховий ринок має потужний потенціал для подальшого розвитку [4].

Фінансовий ринок повинен стати одним з основних механізмів мобілізації вільних ресурсів для розвитку економіки й формування надійних фінансових інструментів заощадження для населення. Цього можна досягти шляхом [2, 6]:

1) стабілізації валютного ринку, зниження та утримання рівня інфляції на прийнятному для розвитку економіки рівні (не більш як 10 %);

2) стабілізації роботи фінансового сектора, відновлення довіри населення до інститутів фінансового ринку;

3) формування ефективної системи перерозподілу ресурсів з пріоритетним їх спрямуванням на реалізацію проектів економічного розвитку.

Отже, фінансовий ринок є досить важливою ланкою та запорукою зростання та розвитку національної економіки. Для забезпечення прозорості й створення сприятливих умов для інвесторів необхідна вдосконалена стратегія розвитку фінансового ринку та втілення системних реформ.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua.

2. Дешко А. П'ять кроків, які врятують фінансовий ринок України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/macrolevel/p-yatkrokiv-yaki-vryatuyut-finansoviyrinok-ukrayini-_.html.

3. Інновації у фінансовій сфері: монографія / В. М. Опарін, Т. В. Паєтко, В. М. Федосов та ін.; за заг.ред. В. М. Опаріна. – К.: КНЕУ, 2013 – 444 с.

4. Селіверстова Л. С. Особливості розвитку фінансового ринку України / Л. С. Селіверстова, І. П. Адаменко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – С. 13–17.

5. Шишпанова Н. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку / Н. О. Шишпанова, А. О. Іванов // Електронне наукове видання з економічних наук «Modern economics». – 2017. – С. 66–72.

6. Кужелєв М. О. Фондові біржі як елемент інфраструктури Національного ринку цінних паперів: тенденції розвитку / М. О. Кужелєв, І. П. Головенко // Економічний вісник університету. – 2017. – № 33/1. – С. 343–349.

УДК 368

Михайленко В.В.
студентка групи ФБП 15-6
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Федина В.В.
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Страхування є важливим елементом економічного механізму країни, стан розвитку якого багато у чому визначає рівень економічної безпеки країни, впливає

на інвестиційний та інноваційний потенціал економіки. Національний страховий ринок є все ще фінансово слабким, нездатним реагувати на дестабілізуючі чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, але він має досить високі показники росту, що в свою чергу обумовлює необхідність наукового дослідження даної галузі.

Проблеми розвитку страхових компаній та страхового ринку України вцілому досліджували такі учені-економісти та практики: О. Гаманкова, О.Клепікова, В. Базилевич, О. Барановський, О. Вовчак та інші.

Діяльність страхових компаній (СК) істотно різниться від інших видів підприємницької діяльності. Перш за все вони приймають на себе ризики інших суб'єктів господарювання, тим самим притягуючи себе до подвійного ризику. Більше того, страховики акумулюють кошти для подальшого їх інвестування в економіку держави, значною мірою зменшують витрати бюджету на відшкодування збитків, спричинених внаслідок надзвичайних ситуацій, катастроф, катаклізмів, різноманітних природних лих, а також захищають бізнес від непередбачуваних ризиків та забезпечують соціальну підтримку громадян.

В Україні існують два типи страхових компаній:

– "Life" – страхові компанії, які займаються страхуванням життя;

– "non-Life" – страхові компанії, які займаються іншими видами страхування, відмінними від страхування життя.

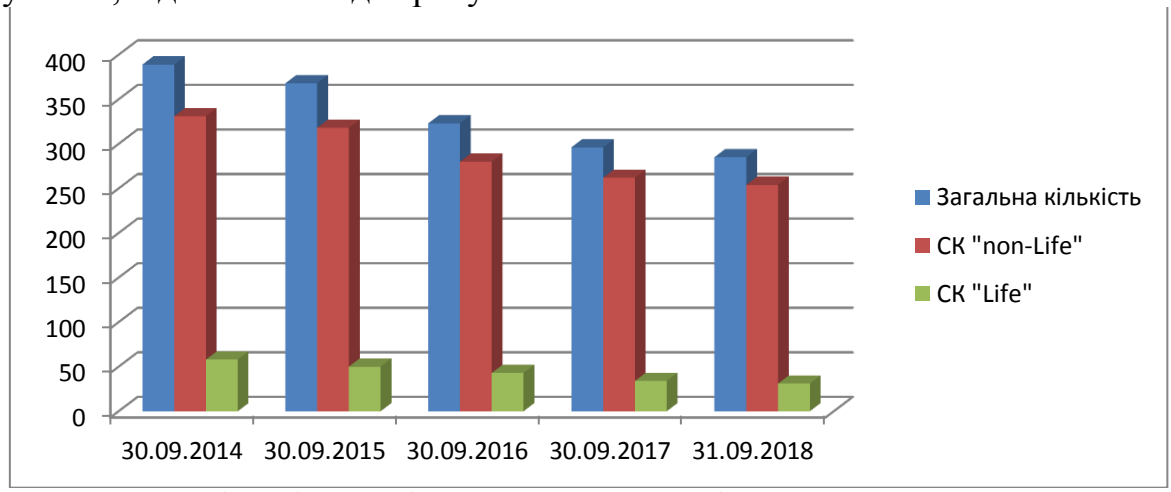

Рис 1. Динаміка кількості страхових компаній 2014-2018 рр.

Джерело: Складено автором за даними [2]

На сьогодні в Україні працюють до 300 компаній, що мають досить великі обсяги статутних фондів і резервів, а також позитивну репутацію своєї діяльності. Але з кожним роком спостерігається їх поступове скорочення, що зумовлене не спадом самого ринку страхових послуг, а лише витісненням слабкіших компаній. Таки чином на ринку зосереджені високо розвинуті СК, які ставлять за мету орієнтацію на задоволення потреб споживачів страхових послуг, а також підтримують інноваційний та інвестиційний розвиток своєї діяльності.

Як видно з Рис. 1, кількість "non-Life" компанії значно перевищує "Life", а це свідчить, що національний ринок страхування – це ринок ризикового страхування. Так, станом на 31.09.2018 кількість "Life" страхових компаній налічується 31, а "non-Life" – 254. В загальному кількість страхових компаній за останній рік скоротилася на 11 і становить 285.

Важливим є й те, що обсяги страхових резервів протягом останніх років зростають швидше, ніж страхові премії, а що свідчить про зростання фінансової

надійності страховиків. Також спостерігається збільшилися обсягів страхових послуг, тобто страховий ринок набув якісніших ознак.

Основні проблеми, що стають на шляху розвитку страхових компаній і страхового ринку України вцілому є недосконаліть законодавчої бази, недобросовісна робота самих страхових компаній, що призвело до їх значного скорочення, складності і непристосованості самої інституційної структури в даній сфері. Для того щоб вирішити нагальні проблеми, на нашу думку, необхідно:

– розвиток та розширення всіх видів страхування завдяки впровадженню європейських та світових технологій;

– реалізація страхових продуктів у прямій залежності від потреб ринку;

– максимальний обсяг охоплення ринку, повне обслуговування потреб клієнтів, лідерство у питаннях зниження собівартості страхових премій;

– побудова розгалуженої системи індивідуального обслуговування, пошук та розробка нових видів страхування;

– здійснення ефективного контролю за діяльністю страховиків з боку держави;

– удосконалення нормативно-правової бази страхової діяльності;

– орієнтація страхового ринку України на Європейські стандарти розвитку із врахуванням національного середовища та економічних процесів.

Отже, ринок страхових послуг України має великий потенціал розвитку і може стати як дієвим інструментом соціального захисту населення, так і потужним джерелом довгострокових інвестиційних у економіку держави.

Список використанихджерел:

1. Гаманкова Ольга Олексіївна. Ринок страхових послуг України. *Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана*. 2016. С. 33.

2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: http://nfp.gov.ua/

3. Клепікова О.А. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України. *Збірник наукових студентських робіт Одеського національного економічного університету*. 2016. № 8. С. 87-89.

УДК 336.76

Моренець В.М.
студент групи ФМД-18-1
Університет державної фіскальної служби України м. Ірпінь, Україна
Науковий керівник:
Діденко Л.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ

Одним з основних важелів світової економіки є фондовий ринок, який займає важливе місце в системі фінансових ринків. Сьогодні відбувається трансформація самої структури світового фондового ринку в напрямку розвитку системи національних ринків та створення міжнародних фінансових центрів. Глобалізація світової економіки суттєво вплинула на фондовий ринок та призвела до призвела до певних змін, таких як: вагоме збільшення розміру міжнародного ринку інвестицій та зростання на ньому частки портфельних і спекулятивних інвесторів**.**

На сьогодні світовий фондовий ринок дає можливість інвесторам здійснювати купівлю і продаж акцій будь-якого емітента незалежно від його місця

розташування. У розвинутих країнах світу фондовий ринок в залежності від його ступеня розвитку виступає найбільш ефективним та оптимальним способом залучення капіталів у національну економіку, а також механізмом розподілу та перерозподілу вільних фінансових ресурсів між галузями економіки [1].

Стосовно вітчизняного фондового ринку, то його розвиток відбувається досить неоднозначно та непереконливо. Залишаються основні проблеми, а саме: незначна роль вітчизняного ринку цінних паперів в процесах трансформації заощаджень у інвестиції та суттєва недосконаліть механізму його регулювання. Тобто, без створення діючої системи регулювання, результативність інвестиційних процесів, що реалізуються через фондовий ринок, буде залишатися на дуже низькому рівні. Отже, протягом останніх років основним завданням є вдосконалення вітчизняного ринку цінних паперів для забезпечення стабільності економічного розвитку країни [2].

В даний час, розвиток світового фондового ринку відбувається в таких основних напрямах: інтернаціоналізація фондової діяльності відповідно до загального процесу економічної інтеграції країн; комп'ютеризація ринку цінних паперів, автоматизація фондових операцій та модифікація фінансових інструментів; поява нових складноструктурованих цінних паперів [3].

Однією з особливостей трансформацій світового фондового ринку останніми роками є досить швидкий розвиток та використання алгоритмічної торгівлі, яка дала змогу значно збільшити обсяги проведених операцій та істотно впливає на зміну самої структури фінансових ринків. Алгоритмічна торгівля здійснюється з використанням комп'ютерної програми, що базується на певних алгоритмах, які визначають ціну, кількість замовлень тощо [4].

Отже, можна впевнено стверджувати, що світовий фондовий ринок на сьогодні став досить високотехнологічною галуззю. Постійне вдосконалення та розробка нових інформаційно-комунікаційних технологій є каталізатором усіх трансформацій, які на даний момент часу відбуваються на фондовому ринку. Торгівля здійснюється за допомогою електронних серверів у дата-центрах, де комп'ютери обмінюються пропозиціями купівлі-продажу шляхом передачі повідомлень по мережі. Значними мінусами при розвитку фондового ринку є брак інформації і повноважень для фінансових регуляторів, що в свою чергу поступово призводить до швидкого старіння норм регулювання. Для покращення даної ситуації, необхідне створення нової глобальної системи регулювання, в основі діяльності якої буде покладено забезпечення фінансової стабільності і недопущення глибоких системних криз у майбутньому на світовому фондовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Гриценко Л.Л. Проблеми розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації / Л.Л. Гриценко, В.В. Роєнко // Механізм регулювання економіки. – 2017. – № 1. – С. 168 – 175.
2. Коваленко Ю.М. Функціонування фондового ринку України в сучасних умовах / Ю.М. Коваленко, Г.М. Воробей // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – Рік. – 2015. – №1. – С. 122 – 133.
3. Кужелєв М. О. Порівняння стратегій управління портфелем цінних паперів на фондовому ринку України / М. О. Кужелєв, С.М. Стабіас // Науковий

вісник Херсонського державного університету: збірник наукових праць. Випуск № 5. - ч. 4. - Херсон: ВД “Гельветика”, 2014. – С. 67–70.

4. Редзюк Є. Шляхи покращення інтеграції ринку цінних паперів України до світових фінансово-інвестиційних процесів / Є. Редзюк // Економіст. – 2016. – №7. – С. 21–25.

УДК 330.322

Моренець В.М.
студент групи ФМД-18-1
Університет державної фіскальної служби України м. Ірпінь, Україна
Науковий керівник:
Супруненко С.А.
старший викладач кафедри менеджменту

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

Головною ціллю інвестиційної політики підприємства є забезпечення найефективніших шляхів розширення активів підприємства з погляду позицій перспективи його розвитку і збільшення його ринкової вартості.

В загальному вигляді поняття інноваційної діяльності можна охарактеризувати саме як процес нового застосування наукових, технічних і технологічних знань в цілях отримання позитивних комерційних результатів [1].

Саме ефективність даного процесу в великій мірі визначається об'ємом і видами інноваційних інвестицій підприємства. Інноваційні інвестиції здійснюються в двох основних формах:

1) шляхом придбання готової науково-технічної продукції (придбання патентів на наукові відкриття, винаходи, промислові зразки і товарні знаки та придбання "ноу-хау");

2) шляхом розробки нової науково-технічної продукції (розробка нової науково-технічної продукції в рамках самого підприємства та розробка нової науково-технічної продукції сторонніми організаціями на замовлення підприємства) [2].

Процес управління інноваційними інвестиціями складається з чотирьох основних напрямків, кожен з яких в тій чи іншій мірі важливий.

Першим етапом в процесі управління інноваційними інвестиціями є саме формування загальної потреби в інноваційних інвестиціях в плановому періоді у відповідності з вибраною інноваційною стратегією підприємства. Наступним етап є саме вибір інноваційних інвестицій і оцінка вартості їх об'єктів.

Після перших двох етапів відбувається планування потреби в інвестиційних ресурсах по етапах здійснення інноваційної діяльності, а лиш тоді визначається вже ефективність інноваційних на основі тих показників, які застосовуються до оцінки ефективності реальних інвестицій [3].

Отже, для того, щоб реально оцінити ефективність інноваційних інвестицій необхідно отримані кінцеві показники у всій їх сукупності порівняти з аналогічними показниками реальних і фінансових інвестицій. І вже після здійснення саме такого

порівняння можна стверджувати про справжню ефективність інноваційних інвестицій, але ж якщо отримані показники не виправдовують очікування, які на них були покладені, то інвестиційні ресурси можуть бути перерозподілені між цими видами інвестицій для більш ефективної реалізації цілей інвестиційної діяльності підприємства.

Отже, можемо стверджувати, що перехід світової економіки від функціонування на основі довготривалих циклів до активного розвитку вимагає впровадження відповідних змін в самому управлінні підприємством, а також його інноваційної діяльності зокрема. Якщо враховувати важливу роль деструктивних технологій та інновацій у примноженні ризиків ведення бізнесу, то в українських економічних умовах підприємствам найбільш необхідно створити у структурі управління центр інновацій та інвестицій, установити індикативні показники частки інноваційних інвестицій у загальному обсязі інвестування та НДДКР-інтенсивності на відповідному рівні.

Список використаних джерел:

1. Гончаров В. Розвиток інвестиційної діяльності промислового підприємства / В. Гончаров, О. Горова [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/171/knp171_120-122.pdf.

2. Мушников О. Вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства / О. Мушников // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 40. – С. 273–276.

3. Рожелюк В. Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства / В. Рожелюк, Н. Хархут // Економічний аналіз. – 2017. – Вип. 2(18). – С. 275–278.

УДК 336.227.5

Москаленко Н.В.
к.е.н., доцент
кафедра банківської справи та фінансового моніторингу,
Університет ДФС України

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Якщо ще кілька років тому більшість злочинів, пов'язаних з легалізацією, відбувалися з метою вкладення легалізованих коштів у підприємницьку або економічну діяльність для отримання прибутку, то в останні роки намітилася тенденція використання грошових коштів або майна, які мають злочинне походження, для цілей здійснення тяжких злочинів, скоєних організованими злочинними групами.

Як правило діяльність злочинних груп пов’язана з торгівлею наркотиками, зброєю, контролем за проституцією, здійсненням розкрадань, шахрайством та іншими небезпечними злочинами при цьому формується кримінальний тіньовий

капітал, частина коштів якого керівництво угруповання направляє на інвестиції в легальну економіку, частина необхідна для інших витрат, наприклад, підкупу державних чиновників, фінансування підготовки до терористичних актів, фінансування виборів для контролю над політичною ситуацією з метою лобіювання своїх економічних інтересів, навчання фахівців в різних сферах, купівля нерухомості, престижних автомобілів, предметів розкоші.

Все це становить небезпеку, оскільки сприяє зміцненню і зростанню організованих злочинних груп. Таким чином, в найбільш загальному вигляді легалізацію визначають як приховування природи та істинного походження злочинних доходів. Тобто, по суті, легалізація - це дії, спрямовані на маскування злочинних доходів, обман інших осіб щодо джерела походження кримінальних капіталів, видача «брудних» доходів за «чисті». Відмивачі прагнуть завуалювати, наділити легальним, тобто правомірним, статусом доходи від злочинної діяльності. Для цього необхідно приховати справжній факт, що став джерелом доходу (злочин), сфабрикувати новий факт і пов'язати його з злочинним доходом.

Легалізація злочинних доходів, дозволяє кримінальним організаціям проникати в легальну економіку, але в той же час вона є і найбільш вразливою ланкою в злочинній діяльності, ключем до протидії організованій злочинності, а точніше за висловом німецьких вчених, «ахіллесовою п'ятою» організованих злочинних груп.

За відомостями FATF (Financial Action Task Force - міжнародної організації, спеціально створеної для боротьби з відмиванням «брудних» грошей), у всьому світі відмивається від 500 мільярдів до 1,5 трильйонів доларів на рік. Для порівняння: щорічний обсяг всієї економіки такий розвиненої країни, як Іспанія, становить 500 млрд. дол. За оцінками експертів Англії розміри відмивання в Об'єднаному Королівстві в рік приблизно оцінюються експертами десь в межах між 19 млрд. і 48 млрд. фунтів [2].

Практика відмивання грошей виникла в Україні після руйнування колишніх державних інститутів, отримавши особливий розвиток в період неконтрольованої приватизації державного майна в 90-х роках. Найбільша активність злочинців після кризи 1998 року пов'язана з обігом сировинних ресурсів та виробництвом. Банкам та іншим кредитним установам в умовах вільної економіки, наявності прогалин в регламентації банківської діяльності та економічної кризи і нестабільності було вигідно мати справу з великими капіталами, незалежно від джерел їх походження. Низький авторитет правоохоронних органів не дозволяв сподіватися на ініціативу у викритті осіб, які займалися легалізацією, з боку добросовісної частини банківського співтовариства, а недобросовісні банки могли практично безкарно займатися легалізацією під покровом банківської і комерційної таємниць.

Злочинці проникають в банківську сферу через вимагання або залякування, шляхом придбання існуючих банків або створення нових. Злочинні групи часто здійснюють кредитування банків, що мають нестійкий фінансовий стан, їх керівництво згодом переконується в необхідності прийняти до складу засновників нових інвесторів. Злочинці використовують кредитні установи для цілей легалізації, отримання фінансової інформації щодо конкурентів, приховування або спотворення фінансової інформації для компетентних урядових органів.

Кримінальні угруповання проникли в багато країн світу, Греція та Ізраїль стали важливими плацдармами злочинності. За оцінками Ізраїлю на території країни діють 10-15 організованих злочинних груп, які залучають до злочинних операцій, пов'язаних з відмиванням та іншим небезпечними видами злочинності близько 600 000 іммігрантів [3].

При цьому злочинцями використовується весь арсенал складних і витончених схем та способів легалізації. Все це представляє серйозну загрозу, так як сприяє зміцненню і зростанню злочинності. Легалізований тіньовий капітал дозволяє організованої злочинності скуповувати власність, брати участь в приватизації, встановлювати контроль над економічною і навіть над політичною системою країни. Терористичні акти в США, Ізраїлі, Іраку і в інших країнах світу доводять своєчасність дослідження проблематики протидії легалізації (відмиванню) грошових коштів або іншого майна, придбаного злочинним шляхом, необхідність вироблення стратегії боротьби з цим явищем, яка має для багатьох країн світу, в тому числі і для України, особливе значення [1].

Таким чином, в XXI столітті суспільна небезпека даного явища придбала нові аспекти, проте встановлення кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) злочинних доходів вважається в усьому світі найбільш дієвим механізмом боротьби з організованою злочинністю, тероризмом та корупцією.

Список використаних джерел:

1. Москаленко Н. В Международное сотрудничество в сфере финансового мониторинга / Н. В. Москаленко // [„Мировой фынансовый кризис и его влияние на экономику страны”] : тез. докл. междун. науч.-практ. конф.; 12–13 марта 2009 р – Минск: Международный институт трудових и социальных отношений, 2009 – С. 177–181

2. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL.: https://www.imf.org/external/index.htm

3. Офіційний сайт Базельського комітету з банківського нагляду. URL.: https://www.bis.org/bcbs/

УДК 336.71

Носань Н.С.
к.і.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва, Черкаський державний технологічний університет

ПЕРСПЕКТИВНІ ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО І НЕБАНКІВСЬКОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ У КОНТЕКСТІ ЗАЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Проблематика забезпечення фінансової безпеки держави все частіше обговорюється на державному рівні, зважаючи на посилення залежності фінансової системи України та її економіки від іноземного капіталу. Відновлення тенденції до економічного розвитку, потреба у якій спостерігається після подій 2014 року, що спровокували політичну, соціальну та внутрішню фінансову кризу у державі,

виявилося неможливим без залучення зовнішніх джерел фінансових ресурсів, якими стали транші МВФ, фінансова допомога міжнародних організацій, іноземні інвестиції тощо. В якості посередників у процесах отримання і перерозподілу капіталу виступають професійні учасники ринків фінансових послуг – банки, інвестиційні компанії, компанії з управління активами. Таким чином, банківський і небанківський фінансових сектори фінансового ринку стають механізмами первинного освоєння фінансових ресурсів, які надходять до вітчизняної фінансової системи. Тому дуже важливо, аби рівень банківської безпеки та безпеки небанківського фінансового сектору в системі фінансової безпеки держави був високим, а професійні учасники ринків фінансових послуг демонстрували професіоналізм й ефективність своєї діяльності у якості фінансових посередників. З рештою, саме їм доведеться формувати фінансову інфраструктуру високої функціональної спроможності в момент, коли Україна врешті буде здатна самостійно фінансувати потреби власної економіки та здобуде фінансовий суверенітет. Адже без цього наша держава не зможе позиціонувати себе в якості самостійного учасника глобальної фінансової системи, з інтересами якого варто рахуватися на міжнародній економічній та полтичній аренах.

Перспективними векторами підвищення рівня безпеки банківського таі небанківського фінансового ринку в тих економічних і політичних умовах, які склалися нині в Україні, можуть стати:

- збільшення кількості та частоти перевірок стану функціональної спроможності та результативності діяльності фінансових установ за умови скорочення тривалості таких перевірок і їх автоматизації;
- перегляд вимог до провадження фінансовими установами професійної діяльності на ринках фінансових послуг; встановлення різних вимог до фінансових установ, що є системними на ринку, та до тих, які розпочинають свою діяльність (так званий, пільговий період функціонування);
- підвищення рівня доступності фінансових продуктів і послуг для усіх категорій громадян і бізнесу шляхом ініціювання створення регіональних фінансових установ у формі суб’єктів малого бізнесу з обмеженими можливостями щодо фінансового обслуговування (надання «первинних» фінансових послуг);
- запровадження нової системи забезпечення безпеки банківського та небанківського фінансового ринків шляхом ефективного розподілу (спліту) функцій між національними регуляторами ринків фінансових послуг; у першу чергу необхідно відмежувати функції регулювання, моніторингу і контролю стану фінансових установ і сегментів фінансового ринку, передавши їх різним суб’єктам нагляду;
- запровадження на державному рівні системи національних стандартів безпечної діяльності фінансових установ із урахуванням специфічних рис й особливостей функціонування кожного виду фінансових посередників і фінансових інституцій;
- проведення низки заходів щодо підвищення рівня фінансової грамотності населення, із орієнтацією на осіб віку 40+; особи такого віку зазвичай мають вільні фінансові ресурси, залучення яких до фінансової системи держави дало б нові можливості для економічного розвитку, однак, рівень недовіри громадян до

фінансових установ у такому віці, зважаючи на їх досвід, є високим, а рівень знань щодо можливостей фінансового ринку для забезпечення досягнення їх фінансових інтересів – навпаки, недостатнім;

- популяризація небанківських фінансових продуктів і послуг через запровадження нових видів обов'язкового страхування, остаточного переходу на систему недержавного пенсійного забезпечення, зниження рівня вартості лізингових і факторингових послуг шляхом пільгового оподаткування прибутку їх реалізаторів;
- збільшення рівня безготівкових розрахунків через підвищення вартості послуги зняття готівки та запровадження систем знижок і бонусів при розрахунках картками;
- формування та постійне оновлення баз даних із відомостями щодо недобросовісних користувачів фінансових послуг;
- запровадження системи гарантування якості небанківських фінансових послуг (на зразок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у банківському секторі);
- прискорення процедури виведення з ринку фінансових установ, неспроможних виконувати свої фінансові зобов'язання перед стейкхолдерами;
- створення незалежної установи, що опікуватиметься питаннями реалізації активів фінансових установ-банкрутів за справедливою ліквідаційною вартістю;
- формування методичного й інформаційного забезпечення економічної безпеки різних видів фінансових установ, зокрема, державних методик оцінювання рівня банківської безпеки та безпеки небанківського фінансового сектору.

Зважаючи на відсутність державної стратегії забезпечення фінансової безпеки України на перспективу, доцільно у науковій площині підняти питання розробки такого документу, оскільки без задекларованих цілей безпеко орієнтованого подальшого розвитку фінансового ринку в цілому, його секторів і професійних учасників зокрема, досягти високого рівня фінансової безпеки держави у сучасному, сповненому ризиків фінансовому середовищі, буде неможливо.

УДК 336

Онишко С.В.
д.е.н., професор, завідувач кафедри,
Університет державної фіскальної служби України

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК ЙОГО РОЗБУДОВИ

Ключовим атрибутом реалізації державою її соціально-економічної політики та загалом забезпечення життєдіяльності суспільства є наявність фінансових ресурсів. Їх рух відбувається у різних сферах економіки: це домогосподарства, підприємства нефінансового сектору, державний сектор, фінансові посередники. Водночас, складно спростувати твердження, що для формування необхідних темпів соціально-економічного розвитку проблема фінансових потоків значною мірою

переміщується у забезпечення руху фінансових ресурсів від власника до реципієнта, тобто, в площину «заощадження-інвестиції». У зв'язку з цим не буде й перебільшенням стверджувати, що виконання зазначеної забезпечувальної функції провадиться саме фінансовим ринком.

Напевно, за цих обставин поняття «фінансові потоки» Великим економічним словником трактується як перелив фінансових ресурсів через посередників [1], а на думку американського економіста Р. Меліхера, фінанси на макрорівні – це сукупність фінансових інститутів і фінансових ринків та їх вплив на фінансову систему держави [2, с.3].

Варто наголосити, що наведені визначення не спростовують того, що в розгорнутій формі фінанси як система фінансових відносин включають і публічні (державні) фінанси – як сукупність централізованих фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні держави для виконання нею покладених на неї соціально-економічних функцій. Логічно, що в означеній Р. Меліхером сукупності фінансових інститутів такі інститути як бюджет, податки, видатки тощо, як ключові атрибути публічних фінансів, посідають важливе місце. Проте це жодним чином не зменшує вагомості другої складової фінансів – фінансового ринку, на що не завжди наголошується науковцями.

Повертаючись до фінансового ринку, а саме до змін, які відбуваються на ньому, до першочергових слід віднести ті з них, що забезпечують здатність фінансового ринку трансформувати вільні фінансові ресурси в реальні інвестиції. Цим власне й визначаються темпи соціально-економічного розвитку. Однак, з іншого боку, з огляду на визначену потребу принциповим постає включення фінансових ресурсів і фінансових посередників в одну взаємодію, завдяки якій відбуватиметься творення обох та, в кінцевому рахунку, ефективність зазначених трансформацій.

Наголос на взаємодії особливо вагомий, зважаючи, що сьогодні у функціонуванні фінансового посередництва в багатьох випадках переважають мотиви накопичення надприбутків, що суттєво знижує позитивний вплив фінансового ринку на економічну динаміку. Усунення такого стану невіддільне, по-перше, від встановлення певних інституціональних обмежень як своєрідної основи такої взаємодії, а, по-друге, від поєднання державного і недержавного регулювання фінансових потоків. Слід повністю погодитися з висновком, що використання традиційного макроекономічного інструментарію в Україні не завжди призводило до очікуваних змін через неузгодженість регуляторної системи, представленої державною владою, та мотиваційною, що формується соціальними інститутами [3, с. 47].

В продовження пошуку шляхів реалізації об'єктно-суб'єктної взаємодії на фінансовому ринку, зокрема ринку цінних паперів, принципового значення набуває розмежування операцій на інвестиційні та спекулятивні, а учасників ринку - на інвесторів та спекулянтів. З позиції підпорядкованості зазначеної взаємодії суспільним інтересам таке розмежування має особливе значення через відірваність фінансового сектора від реального, що набуває загрозливих масштабів. Домінування спекулятивних операцій на інвестиційними призводить до негативних наслідків для

економіки. Відсутність законодавчого визначення спекулянтів фактично урівнює їх з інвесторами.

Звертають увагу й певні розбіжності, що мають місце з позиці взаємної узгодженості об'єкта і суб'єкта при встановленні ознак фіктивності, визначені, зокрема, Положенням про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності [4, с. 348]. Очевидно, що визначені у даному положенні ознаки фіктивності мають стосуватися не просто суб'єкта-емітента, а головне об'єкта – операцій з цінними паперами. Суперечність полягає у тому, що визначені ознаки фіктивності емітента не мають прямого відношення до ознак фіктивності операцій з цінними паперами, особливо, якщо вони здійснюються без участі емітента. Саме операції з цінними паперами, коли вони використовуються у схемах ухилення від сплати податків або у схемах легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, здатні призвести до втрати податкових надходжень.

Підтвердженням вагомості забезпечення об'єктно-суб'єктної взаємодії на фінансовому ринку може слугувати зарубіжний досвід. Наприклад, у практиці індивідуальних інвестиційних рахунків, введених у Росії в 2015 р., одним із варіантів надання пільг по прибутковому доходу встановлено обмеження, згідно якого така пільга надається лише у випадку, коли цінні папери у портфелі знаходяться не менше 3-х років [5, с. 46]. Відтак, з'являються реальні можливості перетворення спекулянтів в інвесторів, що є важливим для розвитку країни.

Таким чином, напрями врегулювання об'єктно-суб'єктної взаємодії на фінансовому ринку можуть бути окресленими як такі, що здатні модернізувати фінансовий ринок не просто як механізм трансформації вільних фінансових ресурсів у реальні інвестиції, але й супроводжуватися змінами інституціонального середовища, у якому власне й відтворюється вся сукупність фінансових відносин незалежно від рівня на якому це відбувається.

Список використаних джерел:

1. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – 2-е изд. доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики. – 1997

2. Meliher, Ronald W. Finance: institution to markets, institution & management / be SOUH-WESTERN HUBLISHING CO. 1992. P. 3.

3. Паєнтко Т.В. Інституціоналізація фіскального регулювання фінансових потоків: монографія, Т.В.Паєнтко. – К.: «ДКС центр», 2013. – 294 с.

4. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С.В.Онишко. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. – 452 с.

5. Совершенствование налоговой политики в Республике Беларусь : научный доклад / В.И. Бельский и др.; науч. Ред. В.И. Бельский; Ин-т экономики НАН Беларуси. – Минск : Право и экономика, 2018. – 58 с.

УДК 330.222

Олексюк В.О.
студент групи ФМБ-18-1
Університет державної фіскальної служби України м. Ірпінь, Україна
Науковий керівник:
Салямон В.П.
старший викладач кафедри менеджменту

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Багатогранність форм та видів інвестиційної діяльності, кількість новітніх інвестиційних інститутів на нинішньому етапі розвитку економіки спричиняє потребу розроблення довершених схем та шляхів залучення та застосування інвестиційного капіталу.

Ефективність інвестиційного використання фінансових ресурсів завбачає розроблення більш доцільних напрямів використання капіталу, знаходжуючи при цьому оптимальну форму їх перетворення. Спільне інвестування, з використанням інвестиційних фондів, в наш час, є однією з провідних форм інвестиційної діяльності , що-до масштабів світового фінансового ринку. Потреба в проведенні детальної перевірки та дослідження економічних інститутів спільного інвестування, обумовлюється важливістю розвитку сфери інвестиційної діяльності в цілому. На основі сучасної нормативно-правової бази, та досліджень щодо характеру і розвитку інститутів спільного інвестування – можна виділити слідуючі властивості:

- інститут спільного інвестування – суб'єкт нагромадження активів інвесторів, який сформаваний з коштів, наданих в управління керуючої компанії засновником довірчого управління за умови об'єднання цих коштів з іншими коштами засновників цього ж управління зобов'язанням щодо повернення їх у подальшому;
- фінансовий посередник, що забезпечує використання коштів учасників за допомогою укладання договорів або випуску цінних паперів, їх об'єднання та інвестування в подальшому;
- інституційний інвестор, який займається діяльністю в інтересах і за рахунок учасників ІСІ шляхом емісії цінних паперів з метою отримання подальшого прибутку від інвестування коштів, залучених від їх розміщення у цінні папери інших емітентів, нерухомість, корпоративні права та інші активи, які є дозволені законодавством та нормативно-правовими актами Національної Комісії цінних паперів та фондового ринку України [4, с.2].

Економічна криза призвела до погіршення становища що-до залучення закордонних інвестицій і проведення внутрішніх капіталовкладень в країні. У цьому контексті вивчення актуальних викликів, які перешкоджають інвестиційній діяльності, є важливою передумовою системного удосконалення національної та регіональних стратегій [2, с.133].

Ступінь розвитку інститутів спільного інвестування в Україні є достатньо суперечливим, це пов'язано з нестабільною політичною ситуацією в державі і з низькими темпами розвитку цього ж фондового ринку. Проте беззаперечним залишається факт, що портфельне інвестування в майбутньому повинне вийти на

провідні позиції зі всіх наявних варіантів інвестування тимчасово вільних коштів. . Саме це і забезпечує актуальність даної теми.

Виокремлюють такі головні переваги інвестиційних фондів у порівнянні з індивідуальним інвестуванням: професійне керування; процес самого розвитку інвестицій та інструментів фондового ринку; забезпечення високої ліквідності; зручність; вибір стратегії інвестування; управління ризиком [1, с.29].

Без сумніву, на міжнародному рівні велике значення має інвестиційна привабливість економіки України, що характеризується дешевими ресурсами, можливістю знижувати їх частку споживання та ефективністю використання, можливістю модернізувати, технічно та технологічно оновлювати виробництво, реорганізувати підприємства, підвищувати рівень інноваційності, оновлення основних фондів тощо. Але необхідно зазначити, що український інвестиційний простір не використовується у повному обсязі іноземними інвесторами. Отже, в нашій країні сформувався все ж таки недостатньо сприятливий інвестиційний клімат, що призвів до браку стратегічних іноземних інвестицій. Істотним чинником у створенні в Україні даної ситуації, пов'язаної з відтворювальними процесами, є не досить досконала фінансова, та податкова політика [3, с.163].

Індустрія спільного інвестування повинна забезпечувати виконання основних завдань та функцій фінансового посередника що-до перетворення заощаджень в інвестиції, підвищення ефективності фактичного обсягу фінансових ресурсів, забезпечення фінансової системи довгостроковими фінансовими ресурсами; а також - робити ще потужнішим фінансовий ринок й розширювати його місткість, підтримувати національну фінансову систему, сприяти розвитку національного капіталу. Адже розвинутий потужно працюючий сектор спільного інвестування створює багато можливостей відносно розміщення й розвитку капіталу, відстоює інтереси інвесторів і створює гарантії ефективності їх вкладень, постачає фінансову систему довгостроковими фінансовими ресурсами, створює передумови для підвищення вартості національного капіталу, а також підтримує саму фінансову систему в цілому.

Аналізуючи вищевикладене можемо зазначити, до основних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування інститутів спільного інвестування, пропонуємо віднести такі: удосконалення чинного законодавства; проведення профілактичної роботи щодо популяризації проведення інвестицій у ринок спільного інвестування самими громадянами нашої країни; направленість роботи небанківських фінансово-кредитних установ на виконання соціально-економічних завдань фінансового сектору держави.

Список використаних джерел:

1. Біловус Т. В. Особливості діяльності інститутів спільного інвестування на ринку цінних паперів / Т. В. Біловус. // Науковий вісник МНУ імені В.О.Сухомлинського. – 2015. – С. 27 – 32.

2. Деделюк К. Ю. Актуальні виклики активізації інвестиційної діяльності регіонів України / К. Ю. Деделюк. // Науковий вісник Мукачівського державного університету. – 2015. – С. 133 – 137.

3. Заярна Н. М. Шляхи та напрями активізації залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України / Н. М. Заярна, І. Д. Крента, К. А. Львівська. // Збірник науково - технічних праць. – 2007. – С. 160 – 165.

4. Клименко К. В. Інститут спільного інвестування: сутність, функції та місце в економічній системі / К. В. Клименко. // Ефективна Економіка. – 2013. – С. 1 – 5.

УДК 336.7

Побоча К.П.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

ІННОВАЦІЇ У РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Сьогодення вітчизняного фінансового ринку вимагає розвитку своїх секторів відповідно з розвитком технологічного прогресу в країні та за її межами. Лише за виконання цієї умови фінансовий ринок буде сучасним, конкурентоспроможним, функціонуватиме продуктивно та демонструватиме ефективні показники своєї діяльності. Оскільки банківський сектор займає левову частину фінансового ринку України, важливою задачею є дослідження перспективних напрямів розвитку банків, запровадження інновацій в їх діяльність, моніторинг та тестування позитивних і негативних факторів саме від запровадження нових програм, продуктів які запроваджує банк. Та паралельно з цими задачами є й захист від можливих ризиків які можуть з'явитись із запровадженням інновацій в банківському секторі.

Вітчизняні банківські установи вже запровадили і надають послуги:

- розрахунки за допомогою безконтактних платежів;
- здійснення переказів і платежів через мобільний банк;
- можливість оформлення позик готівкою через термінали/банкомати;
- оформлення онлайн-кредитів за допомогою SMS запиту;
- віртуальне консультування за допомогою чат-ботів;
- активізація присутності в соціальних мережах;
- доступність терміналів самообслуговування;
- режим роботи «24/7»;
- електронна решта (послуга, коли решта в копійках переводиться на рахунок чи поповнює мобільний телефон клієнта);
- індивідуалізація потреб клієнтів (застосовується переважно для VIP-клієнтів банку) [1, 2].

Цікавою практикою на ринку банківських послуг стало запровадження віртуальних інтернет-банків. В Україні подібного роду сервіс надає MonoBank. Також відомими онлайн-банками є: Ally Bank, Discover Bank та First Internet Bank, [1]. Послуги інтернет-банків мають перевагу в тому, що вони доступні клієнтам в будь-якому місці де існує інтернет-мережа, не потрібно шукати відділення банківської установи та заповнювати документацію в паперовому вигляді, а також можна здійснювати розрахунки цифровою валютою.

Світові банківські організації такі як: Goldman Sachs, JP Morgan, Credit Suisse і Barclays наразі взялись за дослідження функціонування блокчейну (бази даних, яка

не матиме центру управління). За допомогою послуг блокчейну можна буде проводити покупки нерухомості без послуг органів державної реєстрації, нотаріальних контор тощо, [1].

В недалекому майбутньому планується запровадження банківськими установами карток без пін-кодів, а натомість з відбитками пальців власника картки та встановлення «розумних додатків», що допомагатимуть контролювати кількість та суму припустимих витрат.

Світові банківські установи прагнуть бути сучасними і саме тому розробляють, досліджують та запроваджують інноваційні продукти, цікаві технічні і технологічні ноу-хау для залучення якомога більшої кількості клієнтів та формування тісних довготривалих стосунків з ними. Українські банки успішно відстежують, імплементують та запроваджують в практичну діяльність різного роду інновації, що дозволяє їм підвищувати свою конкурентоздатність на фінансовому ринку країни. Отже, для банківських установ невід'ємною та важливою діяльністю є вивчення новітніх передових технологій, інноваційних банківських продуктів, їх тестування при запровадженні для розвитку та добробуту банку.

Список використаних джерел:

1. Інновації в сфері банківських та фінансових послуг. Реалії та майбутнє. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tvoigroshi.com.ua/uk/novosti/innovacii-v-sfere-bankovskih-i-finansovyh-uslug

2. Бондаренко Л. П. Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку / Л. П. Бондаренко, М. П. Політило // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №3. – С. 5 – 8.

УДК 336

Ро́девич О.Ф.
научный сотрудник Института экономики НАН Беларуси

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОГО РЫНКА БЕЛАРУСИ

Постановлением Совета Министров Республики Беларусь и Национального банка Республики Беларусь от 28.03.2017 № 229/6 утверждена Стратегия развития финансового рынка Республики Беларусь до 2020 года.

Для обеспечения финансовой стабильности планируется принятие мер по минимизации рисков в развитии финансового рынка путём совершенствования систем мониторинга финансовой стабильности, антикризисного управления и надзора. Планируется реализовать мероприятия, направленные на усиление операционной независимости и финансового потенциала Национального банка.

Развитие банковского сектора планируется на основе совершенствования бизнес-процессов банков, инструментов финансирования жилищного строительства, реализации мероприятий по развитию среды ипотечного кредитования на рыночных условиях, расширении использования факторинга. Предусмотрено внедрение международного стандарта ISO 20022; расширение электронного документооборота между банковской системой и государственными органами; сокращение расчётов наличными денежными средствами, развитие цифровых банковских технологий и единого расчётного и информационного пространства.

Реформирование подходов к директивному кредитованию основано на планомерном сокращении его объёмов, передачи Банку развития функции директивного кредитования всех государственных программ и мероприятий (за исключением жилищного строительства и текущей деятельности организаций агропромышленного комплекса) и инвестиционных проектов в рамках государственных программ на принципах конкурсного отбора.

Для развития и повышения ликвидности рынка ценных бумаг предлагается совершенствование корпоративного законодательства и внедрение наилучших стандартов корпоративного управления в практику белорусских акционерных обществ; использование механизма привлечения средств путём открытой первичной продажи акций (IPO); развитие института маркет-мейкеров.

Ключевыми задачами развития страхового сектора являются повышение финансовой устойчивости страхового рынка, рост эффективности страховой деятельности, укрепление конкурентоспособности страховых организаций.

В секторе небанковских финансовых организаций дальнейшее развитие лизинга будет осуществляться в направлении совершенствования законодательства, регулирующего лизинговую деятельность, расширения сфер деятельности и видов инструментов, стимулировании привлечения инвесторов на отечественный рынок, создании полноценной статистической базы лизинговой деятельности. Регулирование внебиржевого рынка Форекс направлено на формирование статуса белорусской юрисдикции как наиболее привлекательной для форекс-компаний (брокеров) и клиентов среди стран СНГ, в т. ч. за счёт льгот по подоходному налогу, мер по защите прав клиентов и обеспечению финансовой устойчивости. Предполагается реализация ряда направлений по совершенствованию системы венчурного финансирования.

Развитие финансового рынка предполагает совершенствование его инфраструктуры. В результате либерализации валютной системы, реализации мер по дедолларизации постепенно повысится роль национальной валюты в финансовых операциях. Реализация инициатив, направленных на укрепление системы защиты прав и повышение финансовой грамотности потребителей финансовых услуг, развитие Кредитного регистра, создание национальной системы рейтингования, развитие депозитарной системы, проведение финансовых операций за счёт лучшего доступа к информации повысят качество услуг и доверие к финансовому рынку его участников.

Приоритетным направлением международного сотрудничества является работа с Международным валютным фондом, Группой Всемирного банка, Евразийским фондом стабилизации и развития по реализации ранее достигнутых договорённостей. Взаимодействие с Европейским банком реконструкции и развития направлено на обсуждение макроэкономической ситуации, содействие в привлечении финансовых ресурсов в банковский сектор страны. Продолжится согласование со странами – членами Всемирной торговой организации условий доступа на общий рынок финансовых и банковских услуг.

Всестороннее внедрение приоритетных направлений развития финансового рынка Республики Беларусь способствует сближению позиций страны и международных финансовых организаций, внедрению передовых методик и

подходов к вопросам денежно-кредитной политики, улучшению инвестиционного климата, формированию конкурентоспособного, эффективного и надёжного финансового рынка в стране.

Список использованных источников:

1. Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pravo.by. – Дата доступа: 14.03.2019.

УДК 369.046:338.24

Шимко Я.
асистент кафедри фінансів,
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

СТРУКТУРНІ ПІДХОДИ ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Розвиток недержавних пенсійних фондів (НПФ) здійснюється в умовах змінюваного ринкового середовища, у зв’язку з чим фонди постійно адаптують свою діяльність, пристосовуючись до ринкових перетворень. Така ситуація зумовлює необхідність актуалізації підходів до формування законодавчого підґрунтя діяльності фондів. У свою чергу, систематичний моніторинг змін, що відбуваються у функціонуванні НПФ, сприяє своєчасному управлінню діяльністю фондів у векторі, який найповніше відповідає фінансовим інтересам їх учасників. Тому з’ясування специфіки нормативно-правового регулювання діяльності НПФ є актуальною сферою наукових досліджень.

Функціонування НПФ передбачає взаємопов’язану діяльність окремих спільно структурованих структур. Насамперед, це Рада фонду, до функціональності якої входить контроль за поточною діяльністю НПФ. При цьому, Голова та члени Ради НПФ проходять обов'язкове спеціальне навчання та отримують сертифікати спеціалістів з питань недержавного пенсійного забезпечення та повинні періодично актуалізувати свою кваліфікацію. Окрім того, згідно з Законом [1] до діяльності НПФ обов’язково залучаються:

- адміністратор фонду, на якого покладається відповідальність за пенсійні контракти, пенсійні рахунки та внески, пенсійні доходи та пенсійні виплати учасникам, складання та оприлюднення звітності;
- компанія з управління активами, котра організовує розміщення тимчасово вільних активів фонду відповідно до законодавчо встановлених вимог та формує профіль дохідності активів;
- банк-зберігач, до функцій якого входить здійснення розрахунково-касового, депозитарного обслуговування, обслуговування операцій з цінними паперами.

Адміністратор, компанія з управління активами та банк-зберігач можуть надавати послуги НПФ лише у випадку дотримання відповідних вимог, до яких слід віднести: ліцензійні вимоги до діяльності суб'єктів управління НПФ, вимоги до розмірів статутного капіталу компанії з управління активами та адміністратора НПФ, кваліфікаційні вимоги до працівників суб’єктів управління НПФ, вимоги до

програмно-технічного забезпечення персоніфікованого обліку пенсійних накопичень учасників НПФ, граничні розміри оплати послуг установ, які обслуговують діяльність НПФ, тощо. Елементи нормативно-правового регулювання систематизовані і представлені даними табл.1.

Таблиця 1

Елементи нормативно-правового регулювання діяльності професійних адміністраторів та компаній з управління активами НПФ в Україні

Елементи регулювання	Нормативно-правові вимоги
Статутний капітал професійного адміністратора	Розмір статутного капіталу – не менше, ніж 2,5 млн. грн.
Власний капітал професійного адміністратора	Розмір власного капіталу – не менше, ніж 2,5 млн. грн.
Статутний капітал компанії з управління активами НПФ	Розмір статутного капіталу – не менше, ніж 7,0 млн. грн.
Власний капітал компанії з управління активами НПФ	Розмір власного капіталу – не менше, ніж розмір зареєстрованого статутного капіталу
Резервний фонд професійного адміністратора, компанії з управління активами НПФ	Підтримується у розмірі, не меншому, ніж 25% від розміру статутного фонду. Розмір щорічних відрахувань до резервного фонду не може бути менше 5% від суми чистого прибутку
Граничний розмір витрат, пов'язаних із здійсненням недержавного пенсійного забезпечення	Річний граничний розмір витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, встановлюється у відсотках від чистої вартості активів пенсійного фонду і становить 7%

Джерело: складено автором за даними [1-4].

Встановлені вимоги свідчать про те, що державна політика, проваджувана в сфері недержавного пенсійного забезпечення, зорієнтована не лише на зміцнення фондів, але і на перехід від кількісних характеристик їхньої діяльності до якісних. Так, кожний учасник НПФ має можливість один раз на рік перевести власні пенсійні активи до іншого фонду. Таке право введено як захисний інструмент від несумлінних фондів та управляючої компанії, однак це суттєво ускладнює процес інвестування фондів пенсійних накопичень. Така ситуація пояснюється наявністю короткострокового горизонту планування, що не дозволяє розміщувати кошти у високодохідні довгострокові проекти. У свою чергу, подовження терміну переведення пенсійних накопичень між фондами дозволить збільшити горизонт планування та, як наслідок, сприятиме зростанню дохідності фондів. Головною метою державної політики у сфері нормативно-правового регулювання діяльності НПФ в Україні є реалізація ефективної і прозорої пенсійної реформи, спрямованої на забезпечення гідного рівня життя людей, встановлення державних гарантій збереження коштів населення у НПФ, створення дієвих механізмів захисту прав та інтересів всіх громадян , зміцнення довіри до цих фінансових інститутів.

Список використаних джерел:

1. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15.

2. Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами): Рішення НКЦПФР від 23.07.2013 № 1281. URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/z1576-13.

3. Про затвердження Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів: Рішення НКЦПФР від 06.08.2013 № 1414. URL. : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1486-13.

4. Про затвердження Положення про граничний розмір витрат, пов'язаних із здійсненням недержавного пенсійного забезпечення: Розпорядження Нацкомфінпослуг України від 04.12.2012 № 2541.URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/ z0226-13.

УДК 336.1

Солодка С.Є.
студентка, 4 курсу
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Ліснічук О.А.
к.е.н, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК, ЯК ГАРАНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Прискорення процесів глобалізації фінансових зв'язків і посилення конкуренції на світових ринках вимагають об'єктивної необхідності системних і скоординованих дій держави, бізнесу й суспільства в забезпеченні фінансової стабільності країни. Підґрунтям стабільного економічного зростання є інноваційний розвиток економіки держави в цілому та промисловості, зокрема. Інноваційність економіки передбачає можливість створювати, розповсюджувати та нарощувати нововведення, за рахунок створення інноваційної продукції та інноваційних технологій.

Для сучасної світової економіки поняття «стабільність» є фундаментальним, оскільки без достатнього рівня стійкості національних і світових фінансових ринків неможливо забезпечити економічне зростання й надійне функціонування фінансового сектора. Це обумовлено глобалізаційними процесами, лібералізацією зовнішньоекономічних зв'язків, послабленням державного контролю та ін. факторами. В. В. Козюк пропонує таке визначення: «під глобальною фінансовою стабільністю розуміємо такий розвиток фінансового сектора, який би сприяв довгостроковому зростанню глобальної економіки в цілому, забезпечив безперешкодне фінансування дефіцитів платіжних балансів із приватних джерел …, створив рамкові умови для запобігання кризовим ситуаціям у фінансовобанківській і валютно-курсовій сферах … » [1].

Фінансовий погляд на інновацію дозволяє оцінити кінцеву ефективність самих різних удосконалень. Визначальним у процесі втілення новітнього є питання його

фінансування. На сьогоднішній день на Україні має місце політика залишкового фінансування фундаментальних та прикладних досліджень, що зменшує ступінь інтенсивності, темпи здійснення та масштаби інновацій, що в свою чергу знижує до критичного рівня результативність та ефективність інновацій. Інноваційна політика України потребує створення фінансового потенціалу для здійснення інновацій і, насамперед, обґрунтування фінансового механізму інноваційного розвитку підприємств. Практична необхідність та недостатня розробка зазначеного питання обумовлюють їх актуальність[2].

Україна за показником „інноваційність економіки", що трактується як міра впливу результатів науки та їх практичного застосування на економічне зростання, знаходиться у межах 10-12%, в той час як початкова межа інноваційної моделі розвитку економіки визначається на рівні 40%. Тобто, національна економіка розвивається без належного використання новітніх знань. Подібні процеси формуються під впливом сукупності факторів. Насамперед, кількості наукових кадрів та організацій, де створюються інновації. Ці показники мають сталу тенденцію до скорочення, хоча в окремі роки його темпи відрізняються[3]

В Україні, яка за кількістю науковців продовжує перебувати на одному із провідних місць у світі, результати наукових досліджень суттєво не впливають на розвиток національного виробництва. Питома вага підприємств, що займалися інноваційною діяльністю у 2000-2017 рр. коливалася у межах 11-18% їх загальної кількості, а тих, що впроваджували інновації – лише у межах 8-15%. У цьому контексті становлять інтерес дані, щодо структури витрат на інноваційну діяльність [4]. Відзначаючи нестабільність їх загальних обсягів, звертає увагу й значна їх частка на придбання за межами країни машин, обладнання та програмного забезпечення, при цьому частка технологій та інноваційних ідей є незначною.

Головною метою кожної країни є забезпечення сталого економічного зростання. Безпосередньо фінансова стабільність не є гарантом економічного зростання в країні, але її відсутність стає каталізатором внутрішніх кризових процесів, що негативно позначається на діяльності її зовнішніх торгівельних і фінансових партнерів. Головною метою державної інноваційної політики повинно бути створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, зокрема створення єдиної правової бази щодо інноваційного розвитку; визначення простої і зрозумілої, з чіткими пріоритетними напрямами стратегії інноваційного розвитку України; забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

Список використаних джерел:

1. Лесик В. О. Визначення домінант забезпечення фінансової стабільності банківської системи / В. О. Лесик // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука» Серія : Економічні науки - 2017. - № 7. - С. 11-25. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2017_7_4

2. Лемішко О. О. Перспективи створення ефективно функціонуючого фінансового механізму інноваційного розвитку підприємств в Україні / О. О.

Лемішко // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2016. - № 1-2. - С. 93-97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2016_1-2_15

3. Онишко С. В. Фінансовий ринок в системі джерел фінансового забезпечення інноваційно-орієнтованого розвитку України / С. В. Онишко, С. В. Онишко // Науковий вісник Полісся. - 2016. - Вип. 2. - С. 122-126. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2016_2_21

4.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.gou.ua/

UDK 336

Solomina G.V.
cand. econ. sc, Associate Professor,
Department of Economics and Finance
Dnipropetrovsk State University of
Internal Affairs

INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF THE FINANCIAL MARKET

The inherent feature of innovation in financial practice is its dual nature: from the standpoint of the institution - an instrument for optimizing financial flows, and from the point of view of practice - an increase in the share of financial fraud, which leads to the permanence of macroeconomic crisis phenomena. An important role in the development of financial innovation is the improvement of financial instruments and technologies of the financial market, which are commercial and provide a financial return on investments [1, p. 544].

The development of financial technologies modernizes the traditional areas of financial services, which bring innovative products and services for end users. Modern financial technology can be divided into 6 categories:

1. Crediting and P2P Finance: consumer lending through new ways of personal loans and risk assessment (microfinance); business, with the means of attracting loan financing with a credit risk assessment (platforms of equal lending, based on assets of credit lines); kraudfanding platform for products, social and creative projects.

2. Payments and money transfers: consumer payments using mobile purses, credit card aggregators, ticket sales points through POSs and POS innovations (for example, QR code, hand scanners, international money transfers, mobile services for redirection); cryptography.

3. Banking services: consumer and commercial banking: Internet banking, virtual credit cards; banking infrastructure: financial institutions (banking APIs).

4. Insurance: technologies in the field of insurance (use of telematics).

5. Capital management: private banking services: financial and non-financial services for vip-clients of banks that include an individual service system (banking, investment and consulting services); institutional Investments: Solutions for private equity managers, hedge fund managers and professional traders to manage their portfolios (equity analysis tools, alternative investment platforms); brokerage services: optimization of transactions through electronic brokerage platform; financial research: information services that allow investors to make effective investment decisions.

6. Other: tools for small and medium-sized businesses: funds that help small and medium-sized businesses manage finances (tools for taxes, payroll, billing and accounting); retail investment: ways to invest in various securities; security of financial transactions: methods for protecting transactions, authenticating users and preventing fraud (fraud detection algorithms).

Increasing the share of cashless payments in the economy contributes to reducing the shadow sector, cost of transactions, increasing business transparency, tax base and, as a consequence, expanding the capacity of business entities to increase innovation activity [2]. Thus, achievements in Ukraine of economic development and growth are possible through approbation for the newest financial technologies and platforms by financial institutions and structures, it is necessary to accelerate the implementation of the Cashless Economy Development Strategy through the development of cashless payments infrastructure, create an Innovation Support Fund and technology support centers that will diversify the sources of their financial support and accelerate the development of development, increase financial support for the development of IT technologies, digital payment systems.

References:

1. Енциклопедичний словник з державного управління / [укл.: Ю. П. Сурмін, В. П. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.]. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

2. Г.М. Кулина Фінансові технології як каталізатори економічного зростання: національні виміри та світова практика. -[Електронний ресурс].- Режим доступа: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/34.pdf

УДК 336.12

Сотник О.О.
студентка 3 курсу
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Федина В.В.
ст. викладач кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

На сьогодні запровадження інновацій на фінансовому ринку відіграє важливу роль як в успішному розвитку фінансових систем в цілому, так і в підвищенні можливостей фінансових установ до вирішення конкретних проблем. Фінансові інвестиції є невід'ємним інструментом у функціонування всіх банківських установ, оскільки удосконалення платіжних систем забезпечує швидке здійснення фінансових операцій.

Серед науковців, що присвячували свої роботи дослідженню фінансових інновацій на фінансовому ринку України є: Єрмошкіна О., Крупка І., Портер М., Ткачук О., Федулов Л., Шумпетер Й. та інші.

Динамічний характер фінансового ринку визначається його інноваційністю, проявом якої є безперервна поява фінансових інновацій, які змінюють його структуру і впливають на його розвиток [1]. Тому, основними завданнями уряду сьогодні є забезпечення безпечних умов для розвитку бізнесу та інноваційного

сектору; створення середовища, яке мінімізуватиме ризики та сприятиме залученню інвестицій у реалізацію новітніх проектів з різних джерел; кооперація між урядом, наукою і підприємництвом [2].

Відповідно до значення глобального індексу інновацій Україна в 2017 році займає 50 місце з 127 країн світу, що є кращим результатом за останні роки (у 2016 р. – 56 місце, у 2015 р. – 64 місце, у 2014 р. – 63 місце) [3].

За даними Державної служби статистики України частка підприємств, які займались інноваційною діяльністю, за останні роки залишається дуже незначною – 18,9% (збільшення з попереднім роком становило 1,54%), але загальна сума витрат на інновації зросла на 68,17% та становила 23229,5 млн грн. Пріоритетним напрямком інноваційних витрат залишається придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 85,36%, частка досліджень та розробок складає 10,58%, придбання інших зовнішніх знань – 0,28%, а інших витрат – 3,78% [4, 5].

Усвідомлення необхідності фінансової інтеграції, зростання дохідності бізнесу зумовлює пошук нових підходів до залучення клієнтів, що й означило наступний тренд і напрям розвитку фінансових інновацій у банківській сфері. Зокрема, в 2015 р. переможцем у конкурсі “BAI-Finacle Global Banking Innovation Awards” у номінації «Платіжні засоби» стала фінансова інновація – мобільний банкомат (“The Mobile ATM Service for Small Medium Enterprises”) від “Idea Bank” (Польща) [6].

Аналіз фінансових інновацій в Україні за останніх два роки показує, що стійкості набуває багатоканальний доступ до банківських продуктів і послуг. Тому виправданим є прагнення визначення оптимального каналу обслуговування клієнта. В тренді залишаються інновації в системі платежів, що роблять їх простішими і цінними, не порушують наявні моделі процесу платежів, а змінюють інтерфейси їх здійснення, орієнтуючись на профіль клієнтів та враховуючи якоюсь мірою притаманний їм консерватизм.

Оскільки необхідною умовою розвитку фінансових інновацій є інвестиції, тому необхідно здійснювати інвестиції в базові банківські рішення для модернізації застарілих та наявних систем, а також у фінансові інновації для посилення конкурентних позицій банківських установ на ринку [6].

Отже, інноваційну діяльність необхідно постійно розвивати відповідно до об’єктивних вимог ринку та оцінювати її результативність, оскільки фінансові інновації підвищують наскрізний ефект процентної ставки та ефективність функціонування фінансового ринку. Зі збільшенням фінансових інновацій на фінансовому ринку зростає диверсифікованість портфеля серед інвесторів та забезпечується позитивний вплив на стан фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Крупка І. Фінансові інновації у забезпеченні розвитку фінансового ринку та національної економіки в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / І. Крупка // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/145_12.pdf.

2. Ткачук О. М. Актуальні проблеми інноваційного розвитку на світовому ринку [Електронний ресурс] / О. М. Ткачук // Миколаївський національний

університет імені В.О. Сухомлинського. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://global-national.in.ua/archive/19-2017/13.pdf.

3. Global innovation index [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator

4. Kuzheliev M. Formalization Of Dynamic Relations Between Enterprise Financial Indicators / M. Kuzheliev, D. Zherlitsyn, V. Zhytar // Independent Auditor. – 16 (II). – 2016. – P. 18 –26.

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua

6. Пантєлєєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози [Електронний ресурс] / Н. М. Пантєлєєва // Приазовський економічний вісник. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/17.pdf.

УДК 658.1

Венгуренко Т.
старший викладач кафедри фінансових ринків, Університет ДФС України

ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

У сучасній економічній термінології вартість підприємства розглядають переважно в контексті її оцінки. Ринок купівлі-продажу підприємств, який динамічно розвивається, а також розвиток інвестиційних процесів диктують необхідність своєчасного отримання повноцінних відомостей про об'єкт купівлі-продажу ще на стадії ухвалення рішення про укладення угоди, тобто оцінки вартості підприємства.

Вартість (value) – це економічна категорія, що характеризує грошовий зв'язок між товаром та його покупцями (продавцями) і віддзеркалює точку зору ринку на вигоди від володіння цим товаром. Підприємство як товар відрізняється певними властивостями: корисністю для покупця, інвестиційним характером (здатність принести дохід у майбутньому), понесення власником витрат після його створення, можливістю продажу в цілісному вигляді та у вигляді окремих підсистем [5, с. 108].

Як справедливо стверджує Н.С. Краснокутська, «вибір величини вартості, що найбільшою мірою буде відповідати цінності об'єкта угоди, передує процесу оцінки підприємства. У даному контексті вартість – це грошовий еквівалент цінності об'єкта, який покупець готовий обміняти на право власності на цей об'єкт» [2, с.301].

Доцільно також навести позицію Н.С. Краснокутської щодо вартості діючого підприємства, під яким вона розглядає «вартість підприємства, що сформувалося, як єдиного цілого за умов його подальшого використання специфічним запланованим або наявним способом». У цьому розумінні вартість діючого підприємства, визначена з метою поточного управління, еквівалента наявному в практиці обліку й оцінки поняттю «вартість у використанні».

Разом із тим, вартість у використанні має суб'єктивний характер і відображає наміри власника, орендаря, не пов'язані з купівлею-продажем об'єкта, надання його

в суборенду тощо. Вартість у використанні ґрунтується на ефективності використання об'єкта у формі доходу, корисності і наближається до ринкової вартості в міру збільшення покупців, що бажають придбати подібний об’єкт. До вартості у використанні відносять інвестиційну, балансову, оподатковувану вартості.

Вартість діючого підприємства, визначена з метою купівлі-продажу, але за умов продовження наявного бізнесу, еквівалентна поняттю «вартість в обміні» , що має об’єктивний характер і застосовується для проведення операцій, що передбачають відчуження власності. До вартості в обміні відносять ринкову, спеціальну, страхову, заставну й інші види вартості [2, с. 56].

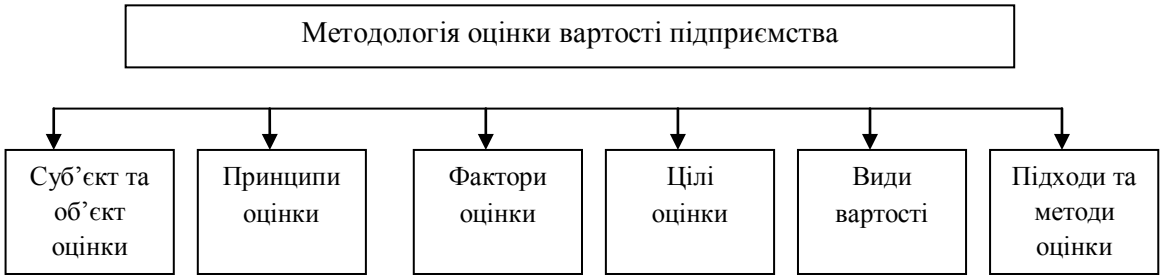

Рис. 1. Структура методології оцінки вартості підприємства
Джерело: [3, с. 114]

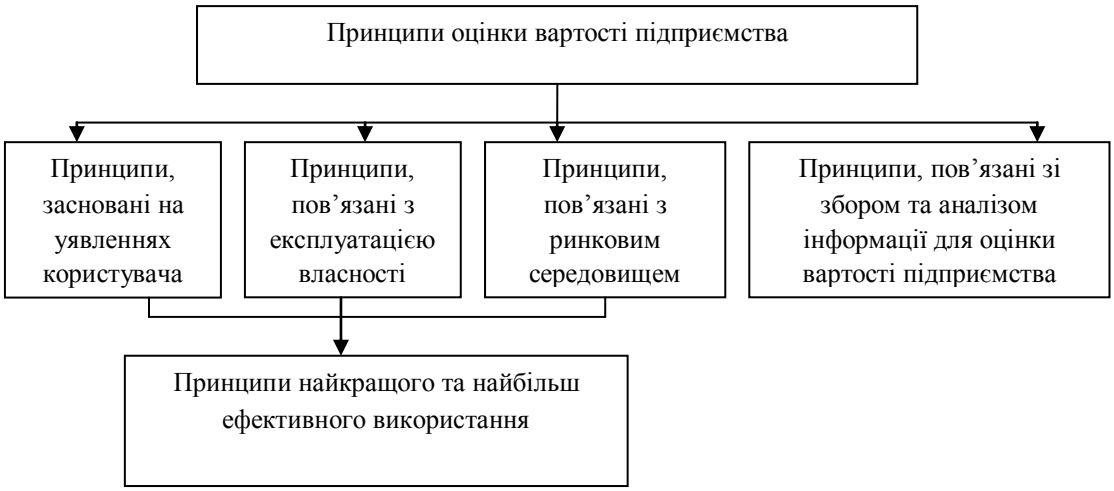

Рис. 2. Класифікація принципів оцінки вартості підприємства
Джерело: [4, с.214]

Стосовно методології конкретної науково-практичної діяльності людини – оцінки вартості підприємства – до її складу було віднесено шість базових елементів (рис. 1).

Класифікацію принципів оцінки вартості підприємства представлено на рис. 2.

Дослідження теоретичних аспектів визначення сутності вартості підприємства в сучасних умовах є важливими для теоретичних та практичних розробок у сфері її оцінювання та управління вартістю підприємства. Маючи чітке уявлення, що розглядається під вартістю підприємства, доцільно проводити подальші розвідки щодо стратегічних та тактичних заходів управління вартістю підприємства, врахування різноманітних внутрішніх та зовнішніх чинників на зміну вартості

підприємства, дослідження зміни вартості підприємства під впливом зміни його прибутку.

Список використаних джерел:

1. Березін О.В., Дуда С.Т., Міценко Н.Г. Управління потенціалом підприємства : навч. посібн. Львів : Вид-во «Магнолія 2006», 2012. 308 с.

2. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства : навч. посібн. Київ : Вид-во ЦНДЮ, 2013. 352 с.

3. Лаговська О.А. Перспективи використання концепції вартісно-орієнтованого управління як основи системної трансформації бухгалтерського обліку: передумови виникнення та генезис. *Вісник СевНТУ. Серія: Економіка і фінанси*. 2012. Вип. 130. С. 111-116.

4. Фалько С.Г. Контроллинг для руководителей и специалистов. Москва : Финансы и статистика, 2014. 272 с.

5. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч.-метод. посібн. Київ : Вид-во КНЕУ, 2010. 261 с.

УДК: 330.322

Вергелюк Ю.Ю.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

ІНВЕСТИЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Функціонування розвиненого фінансового ринку передбачає існування та успішний розвиток різноманітних фінансових посередників та інститутів. Розвинений ринок спільного інвестування загалом, та венчурних фондів зокрема – один із важливих індикаторів «зрілості» усього фінансового ринку.

Досвід зарубіжних країн, що успішно реалізували сценарій ринкових трансформацій, переконливо свідчить, що серед загальних завдань щодо розвитку фінансового сектору особливе місце займають питання, пов’язані із функціонуванням інститутів спільного інвестування (ІСІ) загалом, та венчурних ІСІ зокрема.

Саме венчурні фонди, завдяки притаманним цим фінансовим інституціям ознакам, здатні швидко сформувати ефективний та дієвий механізм залучення заощаджень та їх інвестування. Держави, що ставлять на меті швидкий та ефективний розвиток на інноваційній основі, першочергово зацікавлені у розвитку якраз інвестиційних фондів. Розширення інноваційних можливостей венчурного інвестування часто стає каталізатором позитивних змін у фінансовому секторі, а з ним – і у цілому в економіці.

Очевидно, що сучасний стан розвитку венчурних фондів в Україні надто далекий від найкращих зразків. Загальновідомими є складні проблеми, які суттєво стримують реалізацію потенціалу венчурного інвестування в нашій державі.

Варто відзначити що світові тенденції венчурного інвестування акцентовані на його інноваційній складовій. Венчурний фонд – це інструмент інвестування в інноваційні компанії шляхом створення організації із власним капіталом [1]. В

цьому руслі варто відзначити, що в Україні, з огляду на особливості нормативного регулювання венчурних фондів такий аспект практично відсутній.

«Фактично вітчизняні венчурні ІСІ не мають жодного відношення до фінансування венчурного бізнесу, а лише відображають певну правову модель функціонування спільного інвестування в Україні, засновану на принципах більш вищого (порівняно з невенчурними фондами) допустимого ризику в управлінні активами. Така ситуація надзвичайно шкодить інноваційній моделі розвитку вітчизняної економіки адже фактично нівелює роль венчурного капіталу» [2] - відмічає Череп А. В. та Лігузова В. О.

Досвід інших кран свідчить, що саме акцент на венчурний капітал є однією із ключових ознак венчурних фондів. Зокрема, законодавством США, поряд з іншими характеристиками встановлено, що фонди венчурного капіталу повинні демонструвати інвесторам та потенційним інвесторам своє прагнення до стратегії венчурного капіталу [3-5].

Ще однією проблемою, що зменшує інвестиційні можливості венчурних фондів в Україні є низький рівень розвитку вітчизняного ринку цінних паперів, зокрема низький рівень його диверсифікованості та незначна частка корпоративних цінних паперів. Це створює перепони щодо реалізації інвестицій венчурних фондів на ринку.

Отже, актуальність питання розширення інвестиційних можливостей венчурних фондів в Україні не втрачає своєї актуальності. Це обумовлено: по-перше широкими можливостями, що закладено в економічній сутності венчурних інституцій, по-друге, необхідністю вирішення наявних проблем, що заважають розвитку ринку венчурного інвестування в Україні. Перепонами для реалізації інвестиційних можливостей венчурних фондів в Україні є низький рівень розвитку ринку цінних паперів та невідповідність венчурних фондів що існують в Україні критеріям «інноваційності», що перетворює їх на елемент системи оптимізації оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Управление инвестиционными и инновационными программами для российских компаний с государственным участием. URL: www.rusventure.ru/ru/programm/analytics (дата звернення: 10.03.2019).

2. Череп А. В., Лігузова В. О. Венчурні фонди як засіб акумулювання та розміщення венчурного капіталу: досвід України. Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. 2010. № 6. С. 92-96.

3. Кужелєв М. О. Європейський досвід провадження нагляду над інвестиційними фондами та компаніями з управління активами / М. О. Кужелєв, М. М. Бойчук, Т. А. Нестерчук // Human rights: theory and practice. – London: IASHE, 2017. – С. 164–168.

4. Кужелєв М. О. Здійснення нагляду за фінансовими конгломератами: європейський досвід / М. О. Кужелєв, М. М. Бойчук. // Економічний вісник університету. – 2017. – №34/1. – С. 221–233.

5. Code of Federal Regulation: Title 17, Chapter II , Part 275, Section 275.203(l)-1.URL:http://www.law.cornell.edu/cfr/text/17/275.203%28l%29-1. (дата звернення 05.03.2019).

УДК 336.648

Voronkova Olena
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Department of financial markets, University of the State Fiscal Service of Ukraine

THE INCREASE OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF UKRAINIAN STOCK MARKET

Stock market is an effective mechanism for investment resources mobilization and an important tool for investment and innovation policy in advanced economies. Effective development of the national stock market can ensure Ukraine's economy growth in a difficult internal economic situation, as well as deepening of European integration and globalization processes.

The formation of the stock market in Ukraine is accompanied by a number of problems including a permanent economic crisis, underdevelopment of financial institutions, a high degree of risk-taking of the financial environment and financial instruments, a lack of financial resources in official circulation, a significant degree of the shadow financial transactions, a low level of financial culture, etc. In addition to the continuing problems of the financial system, Ukraine has faced military and geopolitical challenges which significantly reduce the attractiveness of the stock market instruments of the domestic stock market and, accordingly, impedes its development. Therefore, it can be noted that the stock market in Ukraine has not yet become a proper supplier of investment resources and needs itself to be adequately supported.

The role of Ukrainian stock market as a mechanism for investment capital raising remains weak, because the ratio of capital investments and volume of trades on the securities market remains insignificant, amounting to 12% on average in 2012-2017. There is also a contraction in securities trade as investment instruments, namely stocks, corporate bonds and investment certificates, with a tendency to shift demand from equity securities to debt instruments with fixed income and lower risk.

Share of the stock market in the total volume of stock trading in Ukraine have decreased to 11% during the last period. It means the spontaneous unorganized character of securities trading and a significant degree of investment risk which deters potential investors. First of all, this situation is reflected in the stock segment of collective investment, which is constantly decreasing and losing investment potential. The practice also showed the low investment potential of long-term stock market instruments.

Taking into account the above, we can identify the key problems that impede the effective use of the investment potential of the domestic securities market. These are permanent crisis conditions for functioning, high degree of riskiness of the financial environment and financial instruments, the prevalence of the unorganized market over organized one, the lack of investment resources, ineffective institutional infrastructure of the stock market, weakness and insecurity of individual investors. On the basis of systematization of these problems, we note that the situation on the securities market in Ukraine requires the immediate implementation of appropriate measures to solve these problems and, accordingly, strengthening the role of stock mechanisms in the process of investment capital raising.

The increase of the investment potential of the Ukrainian stock market should take place within the framework of general social, economic and political reforms. In turn, the overcoming of crisis conditions is impossible without the efficient functioning of the securities market, which should match modern world standards and guarantee the rights of investors that will facilitate the investment capital raising.

According to the results of the study, we can state that the increase of the investment potential of the domestic securities market requires an increase of its transparency, capitalization and liquidity, the universalization of financial institutions, improvement of regulatory and legal provision in terms of protection of the investors' rights, the effective functioning of self-regulatory organizations, increase of the of institutional investors' role.

It should be noted that the investment process is mainly implemented through the stock market in advanced countries, where capital is directed into the most efficient sectors of the economy and redistributed to the most competitive enterprises. It will increase the competitiveness of the country's economy in general and make the country more attractive for investment. Strengthening the role of the stock market of Ukraine as a mechanism for investment capital raising requires a permanent large researches of the internal and external aspects of its functioning with the involvement of positive achievements of the advanced countries' experience.

References:

1. Official site of the National Commission on Securities and Stock Market. URL: http://www. nssmc.gov.ua

2. Official site of the State Service of Statistics of Ukraine. URL: http://www.ukrstat.gov.ua

УДК 330.34(063)

Євтушенко Г.І.
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри менеджменту
Університет ДФСУкраїни
Куценко В.І.
доктор економічних наук, професор,
головний науковий співробітник
Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

ІННОВАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ДРАЙВЕР ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
(теоретико-методологічний аспект)

„Якщо розумно управляти державою, то бідність – велике стидовище."
Конфуцій

Зростаюча роль соціального розвитку в житті сучасного суспільства вимагає всебічного аналізу тенденцій і закономірностей, що склались в соціальній сфері. Не дивлячись на те, що цій темі багато науковців присвятило свої дослідження, допоки далеко на всі аспекти цієї проблеми отримали глибоку розробку. В опублікованих працях недостатня увага приділена саме інноваційним аспектам. Тому метою нашого дослідження є розробка теоретико-методологічних аспектів впровадження інновацій в управлінні соціальним розвитком, що активно впливає на формування людини, яка є центром соціально-економічних процесів, які відбуваються в країні. Саме людина перетворює потенціал соціальної сфери на суспільно значимі результати [1]. Функціонування соціальної сфери, як свідчить досвід, сприяє сталому розвитку суспільства, визначає результати економічної діяльності як окремої людини, так і суспільства в цілому. Цій сфері відводиться важлива роль у розвитку ІТ-технологій, які є лідерами впровадження інновацій в сучасних умовах, коли відбувається ускладнення техніки, технологій, коли змінюється структура виробництва, з якою пов’язують підвищення рівня добробуту населення. Нині в Україні він є вкрай низьким. Як свідчить статистика, майже 500 тис. осіб в нашій країні отримують зарплату меншу від мінімальної, не порівнюючи її з таким же показником ряду європейських країн (в Україні вона в 2017 р. склала 190 євро, тоді як у Румунії – 395, в Угорщині – 497, у Чехії – 702, у Словаччині – 745, у Польщі – 750) [2]. Як видно, співвідношення рівня заробітних плат в Україні і сусідніх європейських країнах суттєво відрізняється. Тож не дивно, що, за офіційними даними, 7 млн. українців виїхало за кордон.

З розвитком соціальної сфери пов’язано зростання продуктивності економіки та темпів технологічної модернізації самої сфери. І тут важлива роль відводиться управлінню, яке виступає важливим кроком на шляху забезпечення оптимізації розвитку мережі об’єктів соціального комплексу та обсягу відповідних послуг.

Сучасний, а тим більше перспективний етап розвитку соціальної сфери пов'язується з активізацією інноваційної парадигми. Основна ідея інноваційної парадигми соціального розвитку розвивається під впливом еволюційних процесів. На жаль, останнім часом соціальний розвиток в Україні здійснюється за залишковим принципом. Натепер різноманітність потреб у фінансових ресурсах цього розвитку визначає велику кількість форм і методів фінансування. Основними його формами є: бюджетне фінансування; інвестування; спонсорство; благодійництво; кредитування тощо. Тобто в Україні активно використовується диверсифікація джерел фінансового забезпечення соціального розвитку, що також охоплює: публічно-приватне партнерство; спеціалізовані програми соціального розвитку банків; кореляційне фінансування як результат співпраці об'єктів соціальної сфери з підприємствами, працівникам яких надаються відповідні послуги.

Всі вище зазначені джерела фінансування соціального розвитку поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішня система фінансування представлена: нормативно-правовою базою; принципами фінансового забезпечення; методами його здійснення; формами реалізації; інструментами фінансування.

Використання внутрішньої системи фінансового забезпечення досить поширено у світі. Так, у Франції заходи, пов'язані з ефективністю ресурсів (фінансових, матеріально-технічних, навчальних) фінансуються за рахунок власних

коштів підприємств та організацій. Більш масштабні проекти фінансуються державою [3]. В Японії, щоб отримати субвенцію, необхідно знизити споживання, скажімо, енергії на 15% у нових будинках і на 25% – у реконструйованих порівняно зі стандартними показниками [3]. Такий підхід дозволяє більш ефективно використовувати відповідні ресурси.

В Україні, на жаль, ресурси в соціальній сфері використовуються вкрай нераціонально та неефективно. Скажімо, у сфері туризму наша країна використовує лише одну третину туристичного потенціалу. А за даними Світового економічного форуму у сфері подорожей і туризму Україна серед 124 країн світу посідає лише 78-те місце. Якщо світова індустрія туризму забезпечує 10% валового світового доходу, то в Україні – 1,5-2,5% ВВП [4].

Покращити ситуацію із соціальним розвитком, його фінансовим забезпеченням можна лише за умови ефективного управління, шляхом упровадження: місцевих напрямів інноваційного соціального розвитку, спрямованого на впровадження інновацій на кожному робочому місці; інновацій, спрямованих на забезпечення внутрішніх змін; інновацій, покликаних змінити не лише внутрішню систему діяльності підприємств і закладів соціальної сфери, а й привести до змін у кожній ланці соціальної сфери та у зовнішньому інноваційному середовищі [5].

Таким чином, подальший соціальний розвиток має здійснюватись винятково на інноваційній основі. Відповідні інноваційні зміни повинні відбуватися у його фінансово-економічній, технічній, технологічній, соціальній та кадровій складових.

Список використаних джерел:

1. Скворцова В.А. Интеллектуальный капитал. Методология исследования, концепция: моногр. / В.А. Скворцова. – М.: МИЭМ: Учлитвуз, 2002. – 249 с.

2. Щербатенко О. Чемоданний настрій. Якими є реальні масштаби української еміграції / О. Щербатенко. [Електронний ресурс] // Економічна правда. 23.01.2017. – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2017/01/23/618436/

3. Тропіна В.Б. Зарубіжний досвід фінансування ресурсозбереження / В.Б. Тропіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2012. – №11. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.global-national.in.ua

4. Шелемєтьєва Т.В. розвиток туристичної індустрії в сучасних умовах господарювання / Т.В. Шелемєтьєва // Перспективи інноваційного розвитку економіки: сучасні підходи та напрями: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 17-18 листопада 2017 року). – У 2-х частинах. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Ч. 1. – С. 65-68.

5. Бубенко П.Т., Владимирова М.С. Конспект лекцій з курсу «Інноваційний розвиток підприємства» / П.Т. Бубенко, М.С. Владимирова; Харківськ. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. – 138 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/43480/1/2016%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%20115%D0%9B.pdf

УДК 336.71

Зачосова Наталія Володимирівна
д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту та економічної безпеки, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КЛІЄНТІВ ПРОФЕСІЙНИХ УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Необхідність формування інноваційного підходу до оцінювання рівня економічної безпеки клієнтів фінансових установ пояснюється тими обставинами та тенденціями, що супроводжують розвиток банківського та небанківського сегменту вітчизняного фінансового ринку. Оцінюючи сучасні загрози стану фінансової безпеки держави, не можна оминути увагою рівень економічної безпеки провайдерів фінансових продуктів і послуг як важливих учасників фінансової системи та посередників у процесах здійснення внутрішніх фінансових інвестицій. Україна не зможе здобути фінансовий суверенітет, наростити власний фінансовий потенціал для відновлення економічної і соціальної систем і їх подальшого розвитку без потужного й ефективного внутрішнього фінансового ринку. Таким чином, моніторинг і підтримка високого рівня економічної безпеки його професійних учасників, таких як банки, страхові, лізингові, факторингові компанії, компанії з управління активами, ломбарди та кредитні спілки тощо має визнаватись завданням національного рівня значимості, для реалізації якого найближчим часом повинні бути сформовані стратегічні орієнтири розвитку фінансових установ в умовах впливу на їх діяльність внутрішніх і зовнішніх загроз. Одним із джерел формування небезпек і ризиків для діяльності вітчизняних фінансових посередників традиційно залишаються їх клієнти, поведінка яких усе частіше характеризується проявами фінансової недоброчесності.

Негативні наслідки фінансової поведінки користувачів фінансових продуктів і послуг для стану економічної безпеки фінансових установ можуть бути такими:

- невиконання у повній мірі або частково власних фінансових зобов’язань, що призводить до збитковості за окремими видами послуг фінансових установ;
- шахрайські дії, спрямовані на отримання зиску за рахунок фінансової установи, що знижує рівень рентабельності її діяльності;
- поширення неправдивої інформації про ціну й якість фінансових продуктів, послуг або процеси їх надання, що шкодить репутації й іміджу установи, знижує рівень довіри до неї;
- надання клієнтом недостовірної інформації про власну фінансову спроможність із метою отримати схвальне рішення про фінансове обслуговування, яке буде для фінансової установи помилковим і ризиковим.

Таким чином, перевірка потенційного клієнта має стати одним із напрямів забезпечення економічної безпеки професійних учасників фінансового ринку. Така практика не є новою, і широко використовується банківськими установами під час прийняття рішення щодо надання кредиту. Банкіри вимагають документального підтвердження фінансової спроможності клієнта, оцінюють його фінансову історію

та вирішують, чи вартий він довіри та фінансування. Водночас, деякі фінансові посередники у спробах розширити власні клієнтські бази починають обслуговувати осіб, які виявляються неспроможними виконувати свої фінансові зобов'язання з тих або інших причин. Наслідками цього стають збитки для фінансових установ і зниження рівня їх фінансової безпеки. Для їх компенсації керівництву компаній доводиться підвищувати ціни на фінансові продукти та послуги, тобто ініціювати ситуацію, коли добросовісні їх користувачі покривають збитки клієнтів, які виявились шахраями чи опинилися у фінансовій скруті. Це викликає напруження, і провокує те, що клієнти залишають фінансові установи, і рівень фінансової інклюзії у державі починає знижуватись. Однак, цьому можна запобігти, якщо перед прийняттям рішення щодо фінансового обслуговування, фахівець фінансової установи проведе оцінювання стану економічної безпеки потенційного клієнта.

Інноваційний підхід до оцінювання економічної безпеки споживачів фінансових послуг полягає у формуванні контуру економічної безпеки як графічного інструменту представлення результатів такої діагностики. Побудова такого контуру уже дослідниками уже проводилась, однак, кількість параметрів оцінювання була завеликою для того, аби приймати рішення щодо фінансового обслуговування оперативно, тому у межах цього дослідження робиться спроба закладення основ експрес-оцінювання рівня економічної безпеки клієнтів професійних учасників фінансового ринку. Пропонується використати скорингову модель для оцінювання, і позитивним характеристикам параметру оцінки присвоювати один бал, а негативним – нуль балів.

Оцінювати рівень економічної безпеки споживачів фінансових послуг пропонується за такими наборами параметрів, як: фінансова безпека, матеріальна безпека, інформаційна безпека, юридична (правова) безпека, інтелектуальна безпека та соціальна безпека. У межах кожної складової доцільно виділити однакову кількість показників, зокрема, для експрес-оцінювання їх число має бути не більше п'яти. У залежності від конкретного виду фінансового продукту або послуги, якими хоче скористатися клієнт, пропонується експертним методом визначити вагові коефіцієнти для коригування впливу оцінок кожного параметру на підсумковий показник рівня економічної безпеки потенційного клієнта фінансової установи. Також має бути визначено інтервал значень підсумкової оцінки для прийняття позитивного рішення щодо надання фінансової послуги, інтервал невизначеності та інтервал оцінок, отримання яких є сигналом для відмови у фінансовому обслуговуванні. На першому етапі оцінювання клієнт даватиме відповіді на запитання анкети, на другому – фахівець фінансової установи дасть їм бальну оцінку і побудує контур економічної безпеки, на третьому – відповідальна особа прийматиме рішення щодо фінансового обслуговування клієнта.

Експрес-оцінювання стану економічної безпеки потенційних клієнтів фінансових установ надасть якісне інформаційне забезпечення для прийняття зважених фінансових рішень і дасть змогу запобігти витратам на обслуговування фінансово неспроможних потенційних користувачів фінансових продуктів і послуг.

УДК 930.33+330.8(075.8)

Бедринець М.Д., *к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул Університету ДФС України*

ЕВОЛЮЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЛІДЕРА

В умовах, коли жорстка конкуренція і високий рівень невизначеності є повсякденною реальністю, яка формує риси сучасного фінансового сектору, особливу важливість набувають ціннісні орієнтації та установки лідера. Сьогодні лідерство виступає сучасним ідеалом індивідуальної поведінки в політиці, громадському житті, бізнесі, в управлінні організаціями фінансової сфери.

У вітчизняній науковій літературі під поняттям «лідерство» розуміють відносини домінування і підпорядкування, впливу і слідування в системі міжособистісних відносин у групі. Вказується на те, що лідер – найавторитетніша особистість, яка реально відіграє центральну роль в організації спільної діяльності та регулюванні взаємин у групі [1].

Вчені зазначають, що розвиток постіндустріального, інформаційного суспільства, демократизація політичних процесів в Україні, обумовлює необхідність формування в особистості системи лідерських якостей, завдяки яким вона може приймати своєчасні самостійні рішення, переконувати у правильності своєї позиції, вести за собою на шляху досягнення поставлених цілей, ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми [8].

У цілому процес формування фінансових лідерів має давню і досить складну історію(таблиця 1)

В процесі розвитку фінансова еліта формувала в собі ті якості, які і сьогодні вважає за необхідне для успішного лідерства у сфері фінансових відносин.

Таблиця 1

Еволюція фінансового лідера

Період	**Концепція**	**Притаманні риси концепції**	**Якості фінансового лідера**
XVIII - XIX	Великий лідер	Сформована на християнських цінностях.	аскетизм і жертовність, відповідальне ставлення до справи, «фінансове чуття».
Кінець XVIII століття	Спадковий лідер	Передбачала, що діти успішних фінансистів, під впливом відповідного виховання і навчання, можуть успішно управляти фінансовими структурами.	не мали необхідних лідерських якостей, що в результаті приводило до краху фінансових структур.

Продовження таблиці 1

Початок XX століття	Лідер-економіст	Різко зростає роль лідера в управлінні капіталами і складними процесами, що відбуваються на фінансових ринках.	чесність і прямота;впевненість в собі (включаючи емоційну стабільність);когнітивні здібності здатність упорядкувати і інтерпретувати велику кількість різноманітної інформації);знання бізнесу і особливостей управління фінансами.
20-40 рр. XX століття	Соціалізований лідер	Формується прагнення до трансформації фінансової могутності у політичне лідерство.	мотивація до соціалізованої влади, амбітність,впевненість в собі.
50-70 рр. XX століття.	Стратегічний лідер	На підготовку фінансового фахівця зацікавлений роботодавець вкладав великі інвестиції, у зв'язку з чим у великих фінансових структурах проводився жорсткий відбір на «роль лідера».	проникливість, здоровий глузд, наполегливість, твердість, врівноваженість, зрілість.
Кінець XX століття	Золотий стандарт фінансового менеджера	При будь-яких талантах людина повинна отримати якийсь життєвий досвід, причому досвід роботи не тільки з фінансами, але і з людьми.	фаховість,здатність до самоконтролю і дисципліни.
Початок XXI століття	Креативний фінансист-лідер	Фінансові ринки стають об'єктом жорсткої конкурентної боротьби, що вимагає появи нових менеджерів. Особистісні, поведінкові, професійні та інші якості лідерів зв'язуються з таким напрямом розвитку як креативне.	підприємливість і гнучкість; далекоглядність ; стимулювання послідовників; вміння визначити пріоритети; володіння мистецтвом міжособистісних відносин; харизму, або чарівність; «політичне чуття»; стійкість; здатність йти на ризик; рішучість у прийнятті складних фінансових рішень, коли це необхідно

Протягом двох століть формувався стандарт тих якостей, якими має володіти лідер-фінансист, при цьому жодна з даних якостей (підприємливість, гнучкість, далекоглядність, володіння мистецтвом міжособистісних відносин) не може бути виключена із списку необхідних компетенцій. Може йтися лише про зміну пріоритетів під впливом ситуації, що склалася на світових фінансових ринках і у світовій економці в цілому.

Отже, у цілому еволюція лідерства у фінансах була дуже складною. З одного боку, дана еволюція відбувалася під впливом ринкової ситуації, але з іншого – особистість фінансиста змінювалася під впливом формування гуманістичної парадигми управління.

Список використаних джерел:

1. Антонова З. Психологічні особливості лідерства та керівництва / З. Антонова // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2016. – № 4. – С. 120-127.

2. Слюсаренко О. Поняття «лідер» і «лідерство» в сучасній науковій літературі / О. Слюсаренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2016. – Вип. 2. – С. 244-246.

УДК 336.01

Бежевець І.В.
студентка 4 курсу, групи ФБ 15-1
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Науковий керівник:
Биховченко В.П.
к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. Л.Л Тарангул, Університет ДФС України

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Головною рушійною силою прогресу, без якого неможливий розвиток, в тому числі й механізмів ринкової економіки, є впровадження інновацій. Розвиток фінансового ринку також підпадає під це загальне правило. Удосконалення існуючих фінансових інструментів та створення нових продуктів і послуг стали провідними чинниками розвитку світових фінансових ринків, та в свою чергу сприяли, як змінам національних фінансових ринків так і економік країн в цілому. Важливість та своєчасність дослідження інновацій фінансового ринку на теоретико-методологічному рівні обумовлена необхідністю активізації інноваційних процесів у національному фінансово-кредитному секторі економіки.

Динамічність процесів фінансового ринку як системи обумовлює те, що фінансовий ринок сам по собі є інновацією, а постійні фінансові інновації – його невід'ємною частиною. Без фінансових інновацій, як і без наявності конкуренції, фінансовий ринок існувати не може [2].

Інновації фінансових ринків можна поділити на автономні та індуковані. Автономні інновації мають дещо спонтанне походження, тобто спочатку з'являється певна схема або ідея, яку потім намагаються ефективно застосувати. Стосовно індукованих інновацій, спочатку виникає проблемна ситуація, а інновація стає результатом пошуку виходу з неї. Індуковані інновації можуть бути реакцією на зміну умов ринку або зовнішніх умов функціонування, наприклад, вимог державних регулюючих органів або системи оподаткування. Як свідчить практика, більшість фінансових інновацій є індукованими [1].

Перелік найбільш вдалих фінансових інновацій, що отримали найширше розповсюдження, був складений у 1988 році американцем Дж. Фіннерті. До цього списку входило більше 60 видів цінних паперів, інноваційні фінансові продукти тут представлені як специфічними видами пайових та боргових цінних паперів (простих та привілейованих акцій, облігацій, векселів тощо), так і похідними цінними

паперами, або деривативами, до яких відносяться форварди, ф'ючерси, опціони, свопи та різноманітні їх комбінації.

У вітчизняній практиці на фінансовому ринку більш широкого застосування здобули операції з традиційними фінансовими інструментами, з угодами, предметом яких є грошові кошти (або їх еквіваленти), такі як кредиторська і дебіторська заборгованість; векселі; акції; облігації; факторинг, форфейтинг, фінансова оренда; гарантії кредитної лінії, страхові угоди фінансового характеру тощо. При цьому, саме поняття «похідні фінансові інструменти» також узагальнює в собі множину таких синонімів, як деривативи, похідні інструменти або похідні цінні папери, що змістовно визначає певний різновид інструмента фінансового ринку, вартість якого опосередковується вартістю одного або кількох базових активів, які знаходяться в основі його утворення. Тобто, змістовне навантаження на термін «похідний» узагальнює природу виникнення відповідних інструментів фінансового ринку в залежності від застосування, насамперед, базових різновидів активів. Основними функціями фінансових деривативів є: управління ризиками; отримання доходів; інформаційна; підвищення ефективності фінансового ринку; інноваційна.

За наявності значного потенціалу національного фінансового ринку та деяких позитивних тенденцій на ньому, нагальною потребою є прискорення розробки принципів формування національної фінансової політики в контексті впровадження фінансових інновацій з урахуванням розвитку світового ринку, формування прийнятного інноваційного клімату та поширення інноваційної культури учасників ринку, що надасть можливість ефективно працювати на ринку і на розвиток національної економіки України.

Список використаних джерел:

1. Єгоричева С. Б. Фінансові інновації: [навчальний посібник] / С. Б. Єгоричева. − К : Центр учбової літератури, 2017. - 208 с.

2. Пантелєєва. Н. М. Ринок фінансових інновацій: основи формування та розвитку /Н. М. Пантелєєва // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2017. – № 2 – С. 82 – 86.

УДК 336:330.341.1:338.49

Врабіє Н.В.
Підшивалова О.Є.
Здобувач вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» групи Ф5/1 Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Науковий керівник:
Баришевська І.В.
канд.екон. наук, доцент каф. фінансів, банківської справи та страхування

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЛАНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Сьогодні інноваційний розвиток економіки став однією з найбільш

обговорюваних тем, оскільки прийшло усвідомлення того факту, що країна не може повноцінно розвиватися лише за рахунок експорту. Деякі західні країни вже давно поставили собі за мету сформувати економіку, засновану на знаннях та експорті високих технологій, і на цей момент стали світовими лідерами. Для того щоб успішно інтегруватися у світове співтовариство і зайняти в ньому гідне місце, Уряд проголосив курс на інноваційний розвиток економіки.

Однак говорити про те, що в Україні сформована національна інноваційна система, поки не доводиться. Нашій країні ще властива низька інноваційна активність, що пов'язане і з довгим домінуванням в економіці сировинних галузей, і з недостатнім рівнем фінансування науки - в десятки разів нижче, ніж в розвинених країнах, і з відсутністю ефективних механізмів стимулювання інновацій на підприємствах [2].

Для вирішення цих та багатьох інших проблем належить сформувати комплексну інноваційну інфраструктуру, яка за допомогою різноманітних інструментів сприятиме підвищенню частки наукомісткої продукції і зростання інноваційної активності. Центральна роль в ній відводиться фінансовим інститутам, що забезпечує інноваційний розвиток необхідними фінансовими ресурсами.

Розвиненим країнам властива економіка зі складною і різноманітною структурою інститутів, які здійснюють мобілізацію інвестиційних ресурсів, щоб згодом вкласти їх в підприємницьку діяльність. Дані інститути, виступаючи в якості фінансових посередників, акумулюють дискретні заощадження фірм і домашніх господарств в істотне безліч інвестиційного капіталу, який розміщується серед споживачів інвестицій [3].

Всі фінансові інститути можна поділити під наступні типи:

- комерційні банки (спеціалізовані та універсальні);
- небанківські кредитно-фінансові інститути (страхові та фінансові компанії, ломбарди, пенсійні фонди, товариства і кредитні спілки);
- інвестиційні інститути (інвестиційні фонди і компанії, фондові біржі, інвестиційні консультанти, фінансові брокери та ін.) [3].

Всі групи інституційних інвесторів можна охарактеризувати наступним загальним для всіх ознакою - акумулювання цими групами тимчасово вільних грошових коштів (населення, держави, фірм) з подальшим інвестуванням їх у економіку. У той же час кожна із зазначених груп наділена специфічною особливістю як в реалізації властивих їй функцій, так і в методі залучення інвестиційних джерел та їх подальшого розміщення.

Отже, у світовому фінансовому ринку передбачається присутність низки фінансових інститутів - як комплексу різних областей фінансових відносин, при реалізації яких формуються і використовуються відповідні грошові ресурси.

Список використаних джерел:

1. Круглий стіл: Роль фінансової і банківської системи в інноваційному розвитку економіки // Фінанси. 2015. № 6. С. 78-84.

2. Марков М.А. Теоретичний аналіз особливостей інноваційного розвитку України в умовах фінансової нестабільності // Актуальні проблеми економіки сучасної України: можливості подолання наслідків економічної кризи [Електронний

ресурс]: зб. ст. в рамках наукової сесії ГУАП. М., 2016. Режим доступу: http: // www. finansy .ua / publ / ukr / 016markov.htm.

3. Сігова С.В., Гуртів В.А. Фінансова підтримка інноваційного розвитку регіональних економік // Економіка та держава. 2015. № 5. С. 52-55.

УДК: 336:330.341

Денисенко О.
студент 5 курсу ННІ фінансів,
банківської справи УДФСУ, м. Ірпінь
Науковий керівник:
Діденко Л.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ: НАПРЯМКИ ЗАСТОСУВАННЯ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Нові фінансові інструменти і технології, що поєднує поняття “фінансові інновації”, викликають масштабні перетворення відповідних фінансових ринків і, як наслідок, впливають на розвиток економіки в цілому. Перелік таких нововведень досить значний і, зазвичай, кожне з них вимагає уважного ставлення. Це обумовлено тим, що поява фінансових інновацій пов’язана з періодичним оновленням форм і засобів, які використовуються для досягнення поставлених цілей. Водночас одним із вагомих чинників появи фінансових інновацій, принаймні під час трансформаційних економічних перетворень, є зміни регулятивного характеру при формуванні певного економічного середовища. Тому прояви таких змін та характер їх впливу на поступовість економічного зростання вимагають проведення різнопланових, а також ґрунтовних економічних досліджень щодо впровадження та застосування фінансових інновацій [1].

У науковій літературі питання фінансових інновацій висвітлено досить широко і детально. Поняття самої інновації як явища в господарській діяльності найповніше описала Н.В. Краснокутська. Низка вітчизняних і зарубіжних авторів описують фінансові інновації з різних ракурсів – фінансового інструментарію, результату науково-дослідної діяльності, каталізатора фінансової активності на ринку тощо.

Фінансові інновації тісно пов’язані з інноваційним розвитком техніки й технології, глобалізаційними процесами у світі. Реалізація інноваційних засобів зв’язку чи їх поліпшення прискорюють здійснення фінансових операцій, відкривають нові канали для реалізації фінансових відносин, збільшують обсяг здійснення фінансових операцій. Говорячи про інновації, варто пам’ятати, що основною передумовою їх появи є прагнення отримати прибуток. Об’єктивне це твердження і стосовно фінансових інновацій.

Тенденціям розвитку фінансових інновацій останніми роками важко дати однозначно позитивну чи негативну оцінку, оскільки, з одного боку, інноваційна фінансова продукція й технології покликані нівелювати кризові явища фінансової сфери, збільшити кількість фінансових операцій, розширити ринки, інтегрувати нові технології та врешті-решт отримати додаткові прибутки, а з іншого – ті самі

фінансові інновації часто спричинюють фінансову нестабільність, різкі коливання, невизначеність, що особливо небезпечно для країн, які розвиваються, та країн із перехідним типом економіки. Останніми роками чітко простежується тенденція до розвитку таких фінансових інновацій, як сек'юритизація, розподіл та об'єднання фінансових контрактів, розвиток каналів розподілу нових фінансових послуг. Сек'юритизація є сучасною тенденцією на міжнародному ринку банківських кредитів, суть якої полягає у переважанні на ньому позикових капіталів емісії цінних паперів над банківськими кредитами, оскільки банківські кредити непривабливі для економічно розвинених країн. Емісія відбувається на основі «пакета зобов'язань» банківських позичальників, що отримали аналогічний за характером кредит. Банк виплачує відсотки та погашає зобов'язання за цінними паперами з коштів, які надійшли від клієнтів банку на користь оплати їх власних зобов'язань перед банком.

Отож, процес продажу активів банку відбувається опосередковано через випущені цінні папери, що розміщуються на ринку. Користь такої інновації очевидна: банки передають свої кредитні ризики іншим учасникам ринку, розділяють ризик [2].

Альтернативним напрямом передачі кредитних ризиків у банківській сфері є так звана CRT-інновація (credit risc transfer), що полягає у зменшенні ризику і потреб у фінансуванні покупцем забезпечення кредиту через виведення даних про кредит зі свого балансу. Досягають цього за допомогою поступки кредиту або ж випуску цінних паперів на основі відповідних зобов'язань. [3].

На сьогодні сферу фінансових послуг (послуги фінансового посередництва або послуги кредитування) визнано найбільшою у світі. Швидкі темпи розвитку такого сектору пов'язані з неперервними процесами модернізації, продукування та впровадження фінансових інновацій. Таку ситуацію відображено й на фінансовому ринку України, але варто зауважити, що специфіка останнього в умовах розвитку зумовлює деякі труднощі. Наприклад, наявність дешевої робочої сили зумовлює відсутність дорогої мультифункціональної техніки й новітніх технологій, дефіцит висококваліфікованих працівників, що у свою чергу гальмує інноваційний розвиток, забезпечує зниження кількості продукованих інновацій та зменшує шанси їх успішної реалізації, зокрема й у фінансовій сфері [4].

Отже, на сучасному етапі фінансові інновації, як і будь-які інші інноваційні активності, мають на меті отримання прибутку, на тлі чого світові тенденції інноваційного фінансового розвитку зводяться переважно до фінансового інжинірингу – створення новітніх фінансових інструментів, розширення фінансових ринків і каналів для збільшення обсягів фінансових операцій, а також для убезпечення та розподілу ризиків під час кредитування, надання фінансових послуг. Глобалізація та розширення, об'єднання фінансових ринків диктують фінансовим інноваціям дедалі жорсткіші умови розвитку, темпи створення та реалізації фінансових інновацій прискорюються, що гарантує актуальність дослідження тенденцій розвитку фінансових інновацій найближчими роками.

Список використаних джерел:

1.Карпенко Г.В. Фінансові інновації: питання теорії та можливості впровадження в економіку країни / Г. В. Карпенко, А. П. Данькевич // Фінанси

України. – 2015. – № 9. – С. 49-53.

2. Кужелєв М. О. Концептуальні засади ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку України / М. О. Кужелєв, М. О. Житар // Економічний вісник університету. – 2015. – Вип. 27(1). – С. 14–18.

3. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2016. – 276 с.

4. Пантелєєва. Н. М. Ринок фінансових інновацій: основи формування та розвитку /Н. М. Пантелєєва // Фінанси України – 2017. – № 2 – С. 82–86.

УДК 336.1

Дропа Я.Б.
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Макаренко У.Б.
аспірант кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівський національний
університет імені Івана Франка

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА МЕДІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Управління фінансовими ресурсами належить до головних завдань менеджера будь-якого підприємства, оскільки їхня структура та вартість значною мірою впливають на основні показники його фінансово-господарської діяльності й ефективність функціонування загалом. Ефективна система управління фінансовими ресурсами спроможна забезпечити реалізацію загальної економічної стратегії розвитку підприємства достатніми обсягами капіталу за мінімальною вартістю у чітко визначені терміни та з прийнятним рівнем ризику.

У сучасних умовах господарювання для багатьох підприємницьких структур актуальною є проблема фінансування економічного розвитку та підвищення ефективності використання наявних ресурсів. Розвиток ринкової економіки в Україні та досвід зарубіжних країн свідчать про високу залежність результатів діяльності підприємств від наявності у них ефективної системи стратегічного планування, яке вирішує завдання фінансового забезпечення управлінських рішень. Тому дослідження процесу планування потреби у фінансових ресурсах як важливої складової системи менеджменту вітчизняних медійних підприємств в умовах кризових явищ у національній економіці є актуальними.

Проблемам удосконалення управління фінансовими ресурсами суб’єктів господарювання присвятили свої праці такі вітчизняні та зарубіжні науковці: М. Д. Білик, І. О. Бланк, Є. Ф. Брігхем, Н. О. Власова, Н. І. Дуляба, Т. А. Конєва, М. І. Крупка, О. О. Непочатенко, В. М. Опарін, М. І. Петик, А. М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко та ін.

Політику мобілізації та використання фінансових ресурсів сучасні медійні підприємства повинні формувати з урахування особливостей фінансування необоротних та оборотних активів, достатності власного капіталу та граничного

обсягу залучення позикових коштів. Зростання її ефективності сприятиме максимізації прибутку та рентабельності, зміцненню фінансового стану у довготерміновій перспективі та зростанню ринкової вартості таких суб'єктів господарювання (рис. 1).

Забезпечення фінансової стабільності медіапідприємств значною мірою залежить від ефективного використання фінансових ресурсів, в основі якого лежить процес планування їхнього формування та розподілу. На практиці часто доводиться вирішувати проблеми визначення потреби медійного підприємства у капітальних та поточних витратах для виробництва відповідного обсягу медіапродукції (послуг) та забезпечення її відповідними фінансовими ресурсами. У результаті бюджетування досягається фінансова рівновага між потребою у виробничих засобах та необхідними для їх придбання фінансовими ресурсами.

В умовах визначення потреби медіакорпорацій у фінансових ресурсах головну увагу приділяють: фінансуванню виробничої та інвестиційної діяльності; налагодженню ефективних фінансових відносин із суб'єктами господарювання (банками, постачальниками, страховими компаніями тощо); визначенню напрямів прибуткового вкладення капіталу; виявленню та мобілізації резервів зростання фінансових результатів шляхом раціонального використання матеріальних, трудових та грошових ресурсів; аналізу напрямів забезпечення прибутковості медіапідприємства; контролю за мобілізацією та використанням капіталу.

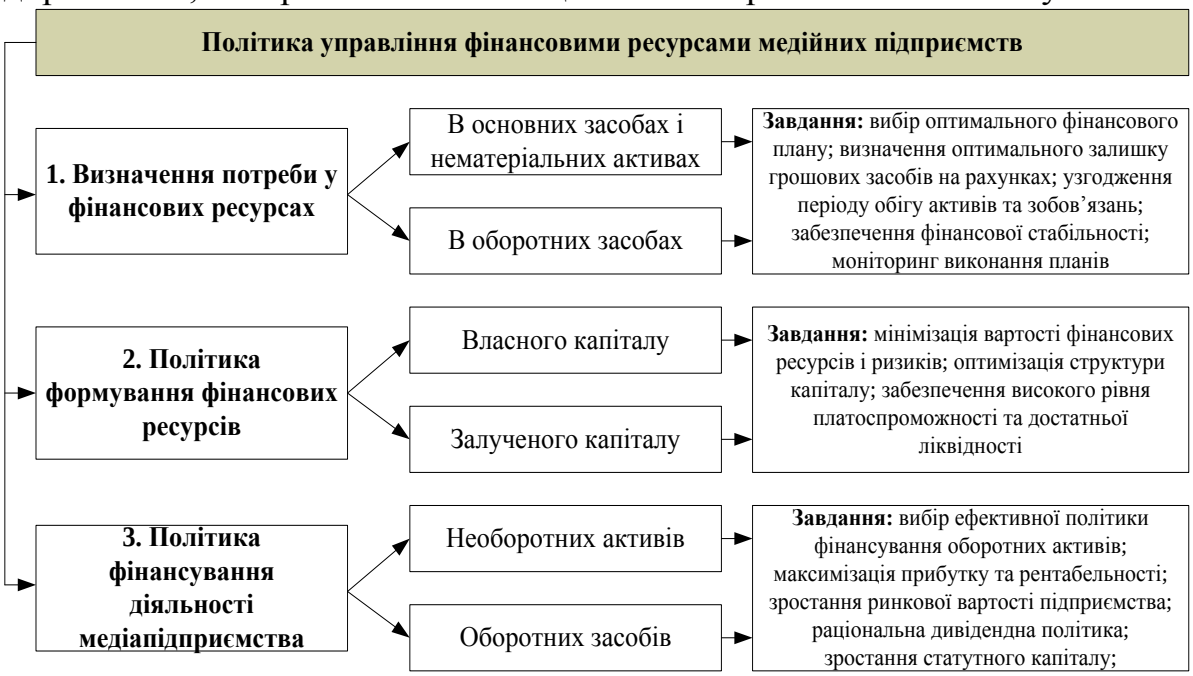

Рис. 1. Наукові підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами медійних підприємств

Джерело: розроблено авторами

Управління власними фінансовими ресурсами полягає у визначенні та реалізації ефективної політики щодо їхнього формування з внутрішніх і зовнішніх джерел. Збільшення власного капіталу за рахунок перших (прибутку), зазвичай, є найбільш прийнятним для медійних організацій, оскільки при цьому не збільшується його вартість. Однак фінансувати підприємство винятково за допомогою прибутку досить складно, оскільки для цього необхідно мати значний

резерв нерозподіленої його частини. Це, своєю чергою, вимагає високорентабельної діяльності медійних підприємств, значних обсягів чистих грошових потоків, а також ефективної дивідендної політики, яка б забезпечила оптимальний розподіл прибутку, задоволення інтересів акціонерів і зростання вартості підприємства з капіталізованих фінансових ресурсів.

За умов фінансування з позикових фінансових ресурсів медійні підприємства мають враховувати рівень розвитку ринку боргових зобов'язань і можливості їхнього використання з метою формування позикового капіталу. Зазвичай, суб'єкти господарювання з невисоким кредитним рейтингом незалежно від рівня розвитку ринку корпоративних цінних паперів не мають змоги розмістити облігації на ринку та змушені залучати банківські кредити. Альтернативними джерелами фінансування для них є лізинг, факторинг та комерційна позика.

Визначаючи структуру фінансових ресурсів, медійні організації мають змогу проводити більш чи менш агресивну політику щодо способу фінансування оборотних активів. Вона полягає у фінансовому забезпеченні несистемної та значної частини системних складових оборотних засобів за рахунок короткотермінових позик та інших поточних зобов'язань, що знаходить відображення у досить низьких значеннях коефіцієнтів ліквідності і фінансової стійкості.

Політика фінансування необоротних активів є важливим елементом системи управління фінансовими ресурсами та пов'язана із формуванням майна й капіталу медійної організації. Проблеми фінансування оборотних активів підприємства пов'язані із вибором співвідношення їх постійної і тимчасової частини та довго- і короткотермінових джерел мобілізації. У процесі формування оборотних засобів визначають суму та частку власного оборотного капіталу, який є у підприємства. З двох суб'єктів господарювання, які працюють в однакових умовах і мають рівну суму оборотних активів, вищий рівень платоспроможності матиме підприємство із більшим обсягом власних обігових коштів, оскільки поточні зобов'язання у нього значно менші. З огляду на це, фінансування оборотних активів або формування власного оборотного капіталу розглядають як важливу систему забезпечення платоспроможності медійної організації.

Проаналізуємо фінансову діяльність українських медійних підприємств. Динаміка питомої ваги власного капіталу у фінансових ресурсах медійних організацій України за 2010–2017 роки у загальному знизилася на 42,8 відсоткових пункти, що майже у два рази більше ніж по підприємствах України загалом. Це свідчить, що вітчизняні медійні корпорації суттєво втратили фінансову автономію та наростили фінансування із залучених джерел. Фінансові ресурси у період 2010–2017 років характеризувала стабільна тенденція до зростання (у зазначений період їхній обсяг зріс більш ніж у 2,5 рази). Зазначимо, що діяльність медіа, за винятком 2014 та 2015 років, завжди була прибутковою. Протягом 2017 року рентабельність медійних підприємств зростає більш ніж у шість разів (з 1,3 % до 8,3 %). Це вимальовує позитивні тенденції для цих суб'єктів господарювання на майбутнє [1].

Отже, політику мобілізації фінансових ресурсів сучасні медійні підприємства повинні формувати з урахування особливостей планування грошових коштів, фінансування необоротних та оборотних активів, достатності власного капіталу та граничного обсягу залучення позикових коштів. Зростання її ефективності

сприятиме максимізації прибутку та рентабельності, зміцненню фінансового стану у довготерміновій перспективі та зростанню ринкової вартості суб'єкта господарювання.

Бібліографічний список:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (Дата звернення: 15.02.2019).

УДК 316.422.4

Іваненко Г.Ю.
Тарасенко В.П.
здобувачі вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» групи Ф 5/1 Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
Науковий керівник:
Баришевська І.В.
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Фінансові інновації були й залишаються невід'ємною складовою економічного розвитку людства протягом останніх декількох сторіч. Сплески інноваційної активності чергуються з її послабленням або навіть відсутністю.

За останні 30 років на фінансових ринках розвинених країн спостерігається бурхлива інноваційна діяльність, унаслідок якої появилися нові продукти, у т. ч. нові форми деривативів, альтернативні продукти перенесення ризику, біржові індексні фонди. Учасники інноваційної діяльності намагаються створити такі продукти, які б відрізнялися від існуючих і відповідали поступовим або стрімким змінам у економіці. Цим пояснюється пильна увага зарубіжних економістів до питань фінансових інновацій: у різні роки їх досліджували Ф. Аллен і Д. Гейл, Ф. Блек і М. Скоулз.

В українській економічній літературі дослідження інновацій на фінансових ринках набуло актуальності лише в останнє десятиріччя. У працях вітчизняних науковців, таких як Г. Азаренкова, Г. Карпенко, В. Корнєєв, Д. Кочергін, О. Кравчук, В. Савчук та ін., цим питанням приділяється багато уваги.

Фінансові інновації – це створення й популяризація нових фінансових інструментів, технологій, інститутів та ринків, що також передбачає інституційні інновації, інноваційні продукти і процеси [1].

Одним із підходів до систематизації фінансових інновацій та опису інноваційних продуктів є так званий функціональний підхід [2]. Так, Р. Мертон виділяє шість функцій:

- рух коштів у часі та просторі;
- акумуляція коштів;
- управління ризиками;
- вибір інформації для прийняття рішень;
- розв’язання проблем морального ризику й асиметричності інформації;
- сприяння продажу й купівлі товарів та послуг із допомогою платіжної системи [3].

З позицій теорії інноватики, фінансова інновація як самостійна економічна категорія має наступні відмінні риси:

- обов’язковість продажу нового фінансового продукту на ринку фінансових інновацій (якщо продукт або операція не реалізовані, то вони не є новими їх просто немає);

- обов’язковість реалізації фінансової операції на ринку або всередині господарюючого суб’єкта;

- функціональна залежність фінансової інновації від часу (кожна інновація має свій життєвий цикл);

- особливість фінансового продукту, що виражається, по-перше, у наявності одиничного й масового попиту, по-друге, у функціонуванні лімітованого й не лімітованого продукту, по-третє, в існуванні продукту у формі майна й у формі майнових прав [4].

Для прикладу, новаціями сучасної фінансово-банківської сфери є дистанційне банківське обслуговування, послуги віртуального банку, мобільного банкинга, інтегровані системи підтримки клієнтів, венчурні фонди, ринки IPO/SPO, послуги з управління активами, лізингові операції, впровадження нових продуктів страхування й розробка нових каналів дистрибуції банківських продуктів і послуг.

Інноваційність, з одного боку, проявляється у багатьох аспектах фінансової глобалізації, а з іншого, – виступає в ролі джерела подальшого поглиблення цього процесу. Однак суперечливість проявів фінансової глобалізації та ступінь її зв'язку з фінансовими інноваціями породжують сьогодні наукові дискусії, оскільки власне фінансова глобалізація є явищем неоднозначним, здатним принести не лише вигоди, а й виступати джерелом різноманітних ризиків. Як вважають експерти [5], інновації, що з'явилися останнім часом, створюють на фінансових ринках атмосферу невизначеності та невпевненості, що підвищує нестабільність і можливість різких коливань, особливо на ринках держав, що розвиваються.

Отже, для підвищення ефективності фінансового сектору необхідне впровадження фінансових інновацій, що враховують: появу нових гравців, освоєння нових ринків, нових продуктів і каналів їхньої дистрибуції, активізацію діяльності страхових компаній. Практика довела, що фінансові інновації найбільш ефективно працюють на перетині банківського і страхового секторів економіки, тому що участь страхових компаній дозволяє компенсувати можливі збитки фінансових інститутів банківського сектору в умовах постійної загрози фінансової кризи. Очевидно, що особливо впровадження новітніх фінансових технологій вимагає зміни (модернізації) українського законодавства й тим самим активної позиції держави.

Список використаних джерел:

1. Tufano P. Financial Innovation: Handbook of the Economics of Finance (Volume 1a: Corporate Finance) / G. Constantinides, M. Harris and R. Stulz eds. – Amsterdam: Elsevier, 2016. – P. 307–336.
2. Finnerty J. D. Financial engineering in corporate finance: An overview // Financial Management. – 2015. – № 17. – P. 14–33.
3. Merton R. C. Financial innovation and economic performance // Journal of AppliedCorporateFinance.–2012.–4.–P.12–22.
4. Балабанов І. Т. Інноваційний менеджмент. – СПб.: В-во "Питер", 2001.
5. Мозговий О. М. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць. – К. : КНЕУ, 2005. – 557 с.

УДК 368.029

Косюч Р.О.
Дрига Д.В.
Студенти 3-го курсу група ФБП 15-6
Університету ДФСУкраїни
Науковий курівник:
Федина В.В.
Старший викладач кафедри
фінансовий ринків
Університету ДФСУкраїни

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Розвиток страхового ринку, підвищення суспільної потреби у перестрахових послугах зумовили поступове формування національного ринку перестрахування. Роль ринку перестрахування в Україні поступово зростає, адже у процесі ринкових трансформацій страхові компанії особливо потребують фінансової підтримки і залучення додаткового капіталу за допомогою придбання перестрахової послуги. [1]

Комплексне вивчення ринку перестрахування, теоретичних засад, механізму його функціонування та розробка конкретних методичних і практичних рекомендацій сприятиме підвищенню його ефективності, а отже забезпечить і стійкий розвиток ринку страхування.[2]

Предметом дослідження виступають фінансові відносини, що виникають між суб'єктами ринку перестрахування у процесі його функціонування з приводу купівлі-продажу послуг з перестрахового захисту. Досліджували дане питання такі експерти: Боженко А. С., Козьменко О. В.

Страховий та перестраховий ринки є взаємопов'язаними і безперечно, суттєво впливають один на одного. Так, ринок перестрахування є фактично невід'ємною частиною страхового ринку і навпаки: розвиток страхового ринку у певній мірі залежить від обсягів перестрахування. [1]

Динаміку структури вихідного перестрахування загалом та в розрізі сфер діяльності перестрахувальників наведено в табл. 1

Таблиця 1

Структура вихідного перестрахування (дані за 2015-2018* в млн. грн.)

Показники	Роки			
	2015	2016	2017	2018*
Сплачено на перестрахування, у тому числі:	9911,3	12668,7	1833,6	17718,5
- перестраховикам-резидентам	7381,1	8706,4	14937,4	9486,8
- перестраховикам-нерезидентам	2530,2	3962,3	3396,2	2231,7
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	1345,8	1233,2	1208,2	1288,9
- перестраховикам-резидентам	497,7	278,5	280	287,8
- перестраховикам-нерезидентам	848,1	954,7	928,2	1001
Отримані страхові премії від перестраховиків-нерезидентів	38,1	40,1	46,1	25,7
Виплати, компансовані престраховикам-нерезтдентам	12,9	14,2	13,8	44,4

* Прогнозні показники за 9 місяців 2018 року

Джерело: складено та розраховано автором на основі статистичних даних [3]

Операції вихідного перестрахування за 9 місяців 2018 року у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року зменшилися з 13 261,9 млн. грн. до 11 718,5 млн. грн. за рахунок зменшення на 1 113,3 млн. грн. (10,5%) перестрахування в середині країни та на 430,1 млн. грн. (16,2%) операцій з перестрахування із страховиками-нерезидентами.

Інша ситуація прослідковувалась в 2017 році операції вихідного перестрахування зросли на 44,7% з 12 668,7 млн. грн. до 18 333,6 млн. грн. за рахунок збільшення на 6 231,0 млн. грн. (71,6%) обсягів перестрахування в середині країни.

За договорами перестрахування ризиків за 2017 рік українські страховики (цеденти, перестрахувальники) сплатили часток страхових премій 18 333,6 млн. грн. (за 2016 рік – 12 668,7 млн. грн.) перестраховикам-нерезидентам – 3 396,2 млн. грн., що на 14,3% менше порівняно з 2016 роком (за 2016 рік – 3 962,3 млн. грн.); перестраховикам-резидентам – 14 937,4 млн. грн., що на 71,6% більше порівняно з відповідним показником 2016 року (за 2016 рік – 8 706,4 млн. грн.). Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила 1 208,2 млн. грн. (за 2016 р. – 1 233,2 млн. грн.), в тому числі компенсовано: перестраховиками-нерезидентами – 928,2 млн. грн., що на 2,8% менше порівняно з 2016 роком (за 2016 рік – 954,7 млн. грн.).

Отже, аналіз вітчизняного ринку перестрахування дозволив виявити проблеми

його розвитку, такі як: відсутність стабільної політики держави щодо забезпечення розвитку ринкового середовища, що породжує незацікавленість іноземних партнерів у співпраці із вітчизняними страховиками; неповнота інформаційного забезпечення ринку перестрахування; спроможність здійснювати перестрахові та страхові операції одночасно може призвести до зменшення можливостей перестрахування як окремого виду діяльності на ринку.

Список використаних джерел:

1. Боженко А. С. Аналіз кон'юнктури ринку перестрахування і умовах волатильної світової економіки / А. С. Боженко // Збірник наукових праць «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України». - 2014. - № 38. - С. 315-328.

2. Козьменко О. В. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія / Козьменко О. В., Козьменко С. М., Васильєва Т. А. - Суми: Університетська книга, 2012. - 317 с.

3. Статистика страхового рынка Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступу https://forinsurer.com/

УДК 336.717

Михальчук В.В.
аспирант 2 курса кафедры «Банковское дело»
УО «Белорусский государственный экономический университет», г. Минск

РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В СФЕРЕ БАНКОВСКИХ РОЗНИЧНЫХ УСЛУГ

В настоящее время розничное обслуживание является одной из ключевых тенденций развития банковского сектора. Большой интерес кредитных организаций к розничным услугам обусловлен тем, что в сложившихся современных условиях меняющейся рыночной конъюнктуры банкам с каждым годом становится все тяжелее конкурировать между собой в корпоративном сегменте банковского рынка. Одним из самых существенных факторов развития банковской деятельности является политика внедрения непрерывных нововведений. В наше время инновации являются главным фактором стабильности, конкурентоспособности и устойчивого развития банков, они существенно повышают эффективность действующей банковской системы.

Расширение спектра банковских продуктов и услуг, в том числе услуг в сфере дистанционного обслуживания, создает возможности для внедрения ориентированных на клиента решений. За счет этого увеличивается гибкость управления финансами организаций, что, в свою очередь, приводит к увеличению оборачиваемости денежных средств. За счет постоянного внедрения нововведений в банковскую систему привлекается большое количество клиентов, следовательно, происходит увеличение денежных средств на банковских счетах, а это обеспечивает необходимый капитал для развития производства, экономического роста и улучшения макроэкономических показателей.

Одними из самых ярких и полезных нововведений в сфере банковских

розничных услуг являются внедрение технологии бесконтактных платежей MasterCard PayPass и Visa payWave, технология выдачи кредитов в банкоматах с помощью бар-кода, появление сервиса «мобильный банк» и функции «создание платежа из счета на оплату», а также внедрение роботов-консультантов для общения банка с клиентами.

В последнее время в банковской системе активно используется технология выдачи кредитов в банкоматах с помощью бар-кода. Её использование позволяет после подписания кредитного договора направлять заёмщика не в кассу, а к банкомату, где приложив бар-код, полученный от сотрудника банка, к специальному устройству ATM, и введя пин-код, поступивший на телефон в виде сообщения, он получит свои заёмные наличные. Такая технология позволяет банку значительно экономить за счет создания отделений без касс [1].

В современном мире все большей популярностью пользуется система интернет-банкинга. Так как при выборе банковского обслуживания клиенты все чаще стали обращать внимание на наличие, простоту и удобство использования именно системы мобильного банка, многие кредитные организации стали совершенствовать данные системы для привлечения внимания потенциальных клиентов. Например, в Сбербанке, и ряде других крупных банков, была введена опция «создание платежа из счета на оплату». В рамках данной опции при сканировании QR-кода счета или, при его отсутствии, загрузке скана, копии счета на оплату в систему, там автоматические заполняются все реквизиты платёжного поручения в соответствии с указанными в счете данными. Таким образом, клиенту остаётся только проверить корректность заполненных реквизитов и подписать платёж электронной цифровой подписью для отправки.

На сегодняшний день крупным конкурентным преимуществом в сфере розничных банковских услуг является наличие цифровых инноваций, способных повысить качество взаимодействия между клиентами и сотрудниками. Для развития консультационных услуг банки стремятся к автоматизации. Многие банки уже начали использовать виртуальных консультантов для оперативного общения клиентов с банком [2, с. 299].

Таким образом, многие банки начинают внедрять инновационные продукты с целью улучшить обслуживание клиентов и в разы повысить эффективность кросс-продаж.

Список использованных источников:

1. Дементьева К. Деятельность банков // Информационный портал: банки, вклады, кредиты, ипотека, рейтинги банков России. 2017. URL: http://www.banki.ru-/news/bankpress.html (дата обращения: 10.10.2018).

2. Казанская Е. А. Инновации в банковской сфере // Молодой ученый: электрон. многопредм. науч. журнал. 2016. Т. 15. С. 297-301. URL: https://moluch.ru/archive/119/32960.pdf (дата обращения: 13.10.2018).

УДК 336.717

Преснякова Е.В.
к.э.н., доцент, зав. сектором
ГНУ «Институт экономики НАН Беларуси»

ИННОВАЦИИ В БАНКОВСКИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЯХ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

23–25 октября 2018 г. в Минске состоялся юбилейный XV Международный форум по банковским информационным технологиям «БанкИТ'2018». Организаторами форума выступили Национальный банк Республики Беларусь, научно-технологическая ассоциация «Инфопарк» и Ассоциация белорусских банков. Форум «БанкИТ» является площадкой, на которой ежегодно обсуждается стратегия развития финансового сектора и его цифровой трансформации. Поднимается целый пласт сложных вопросов регулирования, налогообложения, защиты данных, структурных изменений в организациях в связи с развитием технологий.

По итогам форума определены следующие содержательные итоги.

1. Платежи и расчеты – это сфера банковской деятельности, которую в наибольшей мере затронула цифровая трансформация. Национальный банк Республики Беларусь создает инновационный платежный сервис (систему мгновенных платежей), позволяющий осуществить перевод денежных средств от плательщика к получателю в режиме времени, приближенном к реальному. В целях привлечения на платежный рынок небанковских поставщиков платежных услуг, формирования благоприятной бизнес-среды и создания новых рабочих мест, содействия развитию e-commerce Национальным банком Республики Беларусь разработан проект Закона Республики Беларусь «О платежных системах и платежных услугах в Республике Беларусь», который допускает на рынок платежей новых игроков.

2. Переход к Open Banking неизбежно станет следующим этапом развития банковской системы Беларуси. В данном направлении двигается все мировое сообщество, а к 2025 г. будет создано единое пространство со странами ЕАЭС, которое откроет границы для инновационных игроков. Национальным банком Республики Беларусь совместно с Конфедерацией цифрового бизнеса проводится работа по внедрению технологии открытых протоколов интерфейсов прикладного программирования (Open API).

3. Внедрение открытых протоколов интерфейсов прикладного программирования (Open API) определено Стратегией развития цифрового банкинга на 2016–2020 годы, где обозначено 3 направления – информационные, платежные и статистические API. В рамках сотрудничества Национального банка Республики Беларусь и Конфедерации цифрового бизнеса разработана дорожная карта по реализации данной инициативы, которая предполагает разработку стандартов и в форме технических нормативных правовых актов.

4. Рекомендуется учесть опыт реализации второй платежной директивы Европейского союза – Revised Directive on Payment Services (PSD2) в Европе при реализации открытых API. Несмотря на то, что директива PSD2 еще не внедрена,

она оказала существенное влияние на развитие рынка – большинство банков переработали свои стратегии развития, значительно усилив цифровую составляющую.

5. Важным направлением в модернизации платежной системы Республики Беларусь является поэтапное внедрение методологии стандарта ISO 20022 «Финансовые услуги. Универсальная схема сообщений для финансовой отрасли». ISO 20022 может стать основой для построения Банк 3.0 и Open API.

6. В настоящее время Министерство связи и информатизации Республики Беларусь совместно с заинтересованными проводит работу по созданию Белорусской интегрированной сервисно-расчетной системы. Базовыми компонентами данной системы будут являться Белорусская электронная карточка (ID-карта) и Единая система идентификации физических и юридических лиц. Такая интеграция повысит эффективность решаемых задач.

7. Национальным банком Республики Беларусь создана автоматизированная информационная система «Представление банковской информации» (АИС ПБИ).

Итоги форума «БанкИТ’ 2018» позволяют сделать вывод, что банковская система Республики Беларусь может выступать лидером в стране по инновационному развитию и примером успешной цифровой трансформации для других секторов экономики и государственного управления.

Список использованных источников:

1. Калечиц, Д.Л. Итоговый документ XV Международного форума по банковским информационным технологиям «БанкИТ’2018» / Д.Л. Калечиц, В.В. Басько // Банковский вестник. – 2018. – № 12 [665]. – С. 58–64.

УДК 336.143

Джобулда А.О.
Тригуба Ю.В.
студентки групи ФМУ 18-1
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Татьяніна С.М.
старший викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університет ДФС України

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Налагодження співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями є невід’ємним атрибутом політики будь-якої держави, котра системно розвиває міжнародні фінансові відносини. Можливості фінансування, що відкриваються завдяки співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, за певних умов дають змогу активізувати економічне зростання.

Для України економічне відновлення є важливим завданням державного значення, для виконання якого можуть результативно залучатися різні механізми фінансування МФО. Відзначаючи високий нереалізований економічний потенціал України, доцільно розширяти можливості залучення фінансування на основі системної диверсифікації його форм і джерел надходження. У зв'язку з цим переосмислення ролі міжнародних фінансових інституцій у фінансуванні проектів у державному секторі України, а також осучаснення механізмів відповідного співробітництва допоможе краще адаптувати зовнішнє фінансування для потреб розвитку країни.[1]

Проблемам розвантаження макрофінансових дисбалансів у післякризовий період, ролі міжнародних фінансових інституцій у процесах стабілізації державних фінансів, розвитку антикризових фінансових механізмів, а також фінансування важливих соціально й економічно значущих проектів в умовах кризи присвячено чимало наукових праць іноземних і вітчизняних експертів та практиків, зокрема О. Бланшара, Колосової, П. Мауро, Дж. Стігліца, Скрипниченко М.І., Приходько Т.І, Білоцерківець О.Г., Ляшенко І.М. та ін.

Метою даної роботи є системне визначення та обґрунтування напрямів підвищення результативності залучення ресурсів міжнародних фінансових інституцій в українську економіку шляхом модернізації механізмів їх залучення та адаптації форм співробітництва з МФО для активізації економічного зростання в Україні.

Хоча міжнародні фінансові інституції займають активну позицію в антикризовому управлінні та зміцненні фінансової стабільності, результативність відповідної допомоги та її наслідки для економічного відновлення окремих країн, а також світової економіки широко дискутуються. За цих умов для України актуалізується потреба в оптимізації співробітництва з МФО в контексті задоволення національних інтересів, урахування сучасних викликів і загроз зовнішнього середовища, а також забезпечення довгострокового економічного зростання. Переосмислення стратегії розвитку взаємовідносин із МФО має активізувати антикризову складову фінансового й економічного розвитку країни, сприяти ширшому врахуванню зовнішніх чинників та розбудові компенсаторних механізмів фінансування на випадок погіршення кон'юнктури міжнародних фінансових ринків.[2]

На сьогодні співробітництво МБРР із Україною розвивається відповідно до Стратегії партнерства Світового банку з Україною на період 2013-2018 фінансових років, котра, до речі, була сформована на основі активної підтримки Банком Програми економічних реформ на 2014-2019 роки. При цьому він планує й надалі застосовувати гнучкий підхід до підтримки Програми, орієнтуючись на зміну обсягів фінансування в разі прогресу Уряду в її реалізації.[3]

У структурі інвестиційних програм (проектів), реалізація котрих передбачена у 2019 р. за рахунок фінансових ресурсів МБРР, найбільша частка фінансування (43,1 %) припадає на Другий проект покращення автомобільних доріг та безпеки руху. На Проект з передачі електроенергії - 21,7 %, на Проект розвитку міської інфраструктури - 13,6 %, на додаткове фінансування Проекту реабілітації гідроелектростанцій - 7,8 %, а на Проект покращення автомобільних доріг та

безпеки руху - 4,3 %. Слід зазначити, що на розвиток співробітництва з Україною вплинуть керівні принципи МБРР, спрямовані на модернізацію операційної політики, удосконалення внутрішніх процедур, розроблення та впровадження нового кредитного інструментарію. Співробітництво України з ЄБРР та ЄІБ здійснюється на основі внутрішнього регламенту Європейського банку реконструкції та розвитку - Стратегії діяльності ЄБРР в Україні на 2015-2018 роки, згідно з якою Банк зосереджує зусилля на виконанні ключових завдань переходу України до ринкової економіки з урахуванням програми реформ Уряду та в співробітництві з іншими МФО й донорами.[4]

Отже, для активізації економічного відновлення в Україні важливо спиратися на вагомий потенціал та досвід МФО в розв'язанні проблем підвищення стійкості державних фінансів та активізації економічного зростання в країнах із ринком, що формується; удосконаленні практик оптимізації державного боргу; створенні регіональних фінансових механізмів забезпечення стабільності, а також їхні аналітичні й дорадчі можливості. Зниження фінансових ризиків за рахунок використання нових фінансових продуктів МФО та розвиток відповідних сегментів фінансового ринку України дадуть змогу відновити економічне зростання та системно підвищувати міжнародну конкурентоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Іваніненко-Свинцицька І. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями //Фінанси України. - 2017. - № 8. - С. 54-59
2. Арсенюк О. Світовий банк і структурна перебудова фінансового сектора України //Вісник Національного банку України. - 2018. - № 9. - С. 55-57
3. Бодров В. Трансформація економічних систем: роль міжнародних фінансових організацій //Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2017. - № 4. - С. 56-67.
4. Вовчак В. Проблеми зовнішніх позик у контексті взаємовідносин з міжнародними фінансовими організаціями/ В.Вовчак //Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2017. - № 2. - С. 149-154

УДК 336.1

Тригуба Ю.В
Джобулда А.О.
Студентки групи ФМУ 18-1
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Ріппа М.Б. *к.е.н., доцент,*
доцент кафедри фінансів ім. Л.Л. Тарангул

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Забезпечення добробуту населення напряму залежить від економічної політики, що проводить держава. Формування сучасної економічної політики

проходить за досить тяжких економічних та соціальних умов, що зумовлені кризовими процесами в країні. Ефективна економічна політика – це інструмент державного макроекономічного регулювання, за допомогою якого можна досягти сталого розвитку країни та зростання добробуту населення.

В економічно розвинених країнах світу важливим елементом проведення ефективної економічної політики виступає інноваційний розвиток та вдосконалення системи державних структур, що пов'язані з широким застосуванням інтелектуальних ресурсів населення, що провокують використання передових наукових технологій та розробок у даній сфері дослідження.[1]

Задля досягнення Україною лідерських позицій ефективного економічного розвитку країни необхідним є застосування найновіших досягнень науки і техніки. Розвиток вітчизняної науки – запорука економічного розвитку та фінансової успішності країни, тому її фінансування не може відбуватися за залишковим принципом, що прослідковується наразі.[1]

Основною умовою зміцнення економіки України є – переорієнтація моделі її розвитку на науково-технічний уклад зростання, основою якого є прискорений інноваційний цикл: наука → технології → виробництво → сфера споживання. Такий ланцюжок може стати запорукою успіху України на шляху захисту вітчизняного товаровиробника, створення високопродуктивних і гідно оплачуваних робочих місць, активного просування українських товарів на зовнішні ринки, а відтак зростання добробуту українського народу [2].

Вважаємо, що досягнення таких параметрів розвитку можливе за умови контролю та регулювання інноваційної сфери діяльності, що базується на застосуванні якісних змін у економічній кон'юктурі українського ринку.

Тому задля досягнення таких цілей необхідно:

- забезпечити такий рівень науково-технічного потенціалу, який у період стабілізації та піднесення економіки забезпечить реформування і динамічний розвиток промисловості й науки;
- постійно збільшувати бюджетне фінансування науки до рівня світових показників;
- впроваджувати результати фундаментальних досліджень у сфері технологій у виробництво.[3]

Українська практика застосування ефективної економічної політики базується на безперервних дослідженнях у сфері інноваційної діяльності та позитивних змінах ринкової кон'юнктури. Задля досягнення європейського рівня економічного розвитку, Україні слід дотримуватися наступних економічних постулатів:

- здійснювати збалансований розвиток науки та виробничого потенціалу регіонів та України загалом задля впровадження інноваційної системи розвитку держави;
- визначити стратегію розвитку держави та побудувати інформаційно-розвинене суспільство в країні.[3]

На нашу думку, задля досягнення ефективної економічної політики потрібно підвищити наукоємність ВВП держави, як основи конкурентоспроможності країни, здійснити переорієнтацію напрямів фінансування наукової сфери дослідження задля

забезпечення економічної віддачі від вкладених у науку ресурсів, у тому числі в рамках базового фінансування наукових центрів.

З метою підвищення науково-технічного потенціалу в умовах ринкової економіки України потрібно домогтися вдосконалення системи захисту інтелектуальної власності. Необхідний рівень захисту можна отримати за допомогою створення Єдиної системи державної науково-технічної експертизи з мережею відповідних центрів. Зусилля якої будуть спрямовані на вирішення та встановлення основних засад розвитку економічної політики держави, подолання кризових явищ та вихід на європейську арену економічного розвитку. Щоб досягти такої мети, в першу чергу, потрібно спрямувати усі зусилля на розвиток промислового комплексу України, який формує економічну базу суспільства та впливає на соціально-економічні процеси в країні.

Основними пріорітетами створення такого засобу стимулювання економіки є: затвердження стратегії економічного розвитку держави на законодавчому рівні; структуризація економічної діяльності задля підвищення економічної ефективності проведених реформ в країні; структурна перебудова промисловості в інтересах забезпечення економічної та оборонної безпеки держави; досягнення економічно доцільних міжгалузевих і внутрішньогалузевих пропорцій промислового розвитку [3].

Таким чином, щоб досягти ефективності економічної політики та забезпечити добробут українського народу потрібно реалізувати ряд реформ, які дозволять стимулювати розвиток пріоритетних секторів економіки. При цьому невід'ємним елементом стратегічної соціально-економічної політики держави має стати активізація розвитку промисловості, що здатна забезпечити досягнення випереджаючих темпів випуску наукоємної продукції, створення нових конкурентоспроможних зразків техніки, підвищення якості та ефективності виробництва, зорієнтованого на задоволення потреб внутрішнього ринку та нарощування експортного потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Каленюк И., Цымбал Л. Природа лидерства в современных условиях // Экономическая теория. – 2015. – № 2. – С. 86–98.Лібанова Е.М. Модернізація економіки України в контексті соціальних викликів / Науково-економічний та суспільно-політичний журнал // Демографія та соціальна економіка. - 2018. - №1(15.) – С.24-37.
2. Дмитренко Г.А. Людино центризм освіти в контексті підвищення якості трудового потенціалу: монографія / Г.А. Дмитренко, Т.Л.Ріктор. – К., ДВНЗ УМО, 2016. - 296 с.
3. Національний інститут стратегічних досліджень//Аналітична Доповідь До Щорічного Послання Президента України До Верховної Ради України «Про Внутрішнє Та Зовнішнє Становище України В 2017 Році» . К. : Нісд, 2017. – 928 с.

УДК: 330.322

Хрущ О.С.
студентка групи ФБС 15-5
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Вергелюк Ю.Ю.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Важливим фактором забезпечення сталого розвитку економіки країни та становлення її позитивного іміджу на світовій арені є інвестиційна привабливість держави. Інвестування значною мірою впливає на вирішення соціально-економічних проблем, з якими стикається будь-яка країна. На сьогоднішній день, проблема низького рівня капіталовкладень та відсутності припливу інвестицій є актуальною для України та потребує негайного вирішення.

Великий вклад у дослідження проблематики оцінки інвестиційної привабливості зробили як вітчизняні науковці: І.О. Бланк, А.А. Брюховецька, М.С. Герасимчук, А.В. Матвійчук, О.В. Нечипорук, С.В. Юхимчук, так і зарубіжні: Р. Харро, Е. Хансен, Р. Хоутр, Е. Чемберлін.

Ступінь інвестиційної привабливості є визначальною умовою активної інвестиційної діяльності, а, отже, і ефективного соціально-економічного розвитку економіки держави загалом. Одним із чинників, який тривалий час негативно позначається на інвестиційній привабливості України, є макроекономічна нестабільність та широкомасштабна фінансово-економічна криза.

Інвестиційна привабливість – це характеристика держави з позиції інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів та інших чинників, які істотно впливають на формування дохідності інвестицій та виникнення інвестиційних ризиків[3, с. 35].

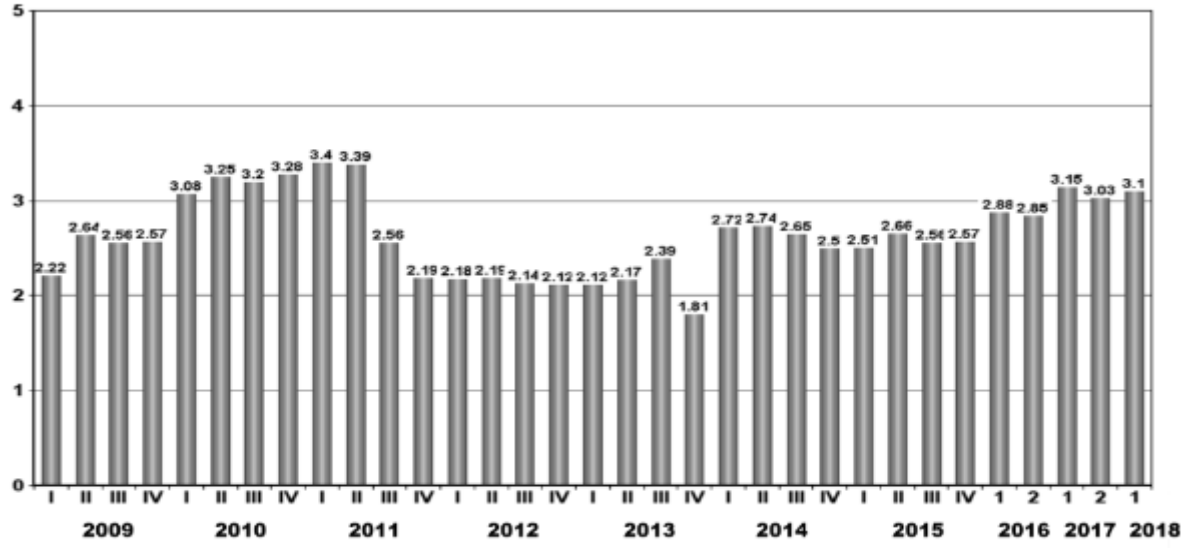

Рис. 1. Індекс інвестиційної привабливості України
Джерело:[1].

Основні фактори, які призводять до зниження інвестиційної привабливості. До них належать зокрема:

– складність та невизначеність політичної ситуації всередині держави, що задає незрозумілий вектор зовнішньої політики України;
– слабкість правової системи;
– відсутність закону про розподіл продукції для компаній, що інвестують;
– низька ефективність антимонопольного регулювання;
– недосконала податкова система;
– непрозорість судової системи [2, с.293].

За перше півріччя 2018 року Індекс інвестиційної привабливості України склав 3,1 з можливих 5 балів. В Європейській Бізнес Асоціації наголошують, що вже другий рік поспіль Індекс тримається на рівні вище трьох балів. Це означає, що Індекс вийшов з негативної площини та перейшов у нейтральну. Так, в кінці 2017 року він складав 3,03, у кінці 2016 року – 2,85, у кінці 2015 року – 2,57. З того часу Індекс сягав позначки вище трьох балів у 2011 році і складав 3,39. Це був один з найбільших показників.

Наприклад, незадоволених інцест кліматом у 2017 році було 58%, зараз їх кількість на 20% зменшилась – це суттєво. Але маємо ще багато над чим працювати. 38% інвесторів досі незадоволені бізнес-кліматом. Бачимо сигнал того, що в країні поступово починають відбуватись зміни, але темпів збавляти не можна. Найбільша причина незадоволення – високий рівень корупції. Про це говорить 46,1% підприємців. На другому місці – відсутність довіри до судової системи (40,6%), на третьому – відсутність земельної реформи (35,9%)»[1].

Отже, виходячи з результатів проведеного аналізу стану інвестиційної привабливості України, представлено можливі шляхи вирішення існуючих проблем в сфері інвестиційного ринку України:

– політична стабілізація та визначення пріоритетів у зовнішній політиці
– чітка орієнтація на створення зони вільної торгівлі з ЄС;
– адаптація законодавства та регуляторної системи до системи законодавства країн ЄС підготовка, прийняття та введення в дію закону “Про розподіл продукції для компаній-інвесторів”;
– створення умов для вільної конкуренції:
– зменшення адміністративних бар’єрів та преференцій на шляху руху капіталів, в тому числі у зовнішній торгівлі;
– спрощення адміністрування податків;
– усунення технічних бар’єрів в процесі відшкодування ПДВ та митного оформлення товарів.

Таким чином, можна зробити висновок, що висока інвестиційна привабливість слугує вирішенню соціальних проблем, забезпечує досить високий рівень зайнятості населення, слугує оновленню виробництва, модернізації та нарощування основних фондів підприємств, запровадження нових технологій. Загалом інвестиційний клімат впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни, а тому стабілізація інвестиційного клімату є найважливішим завданням для України.

Список використаних джерел:

1. ЄБА «Індекс інвестиційної привабливості України у першому півріччі 2018 року». FinPost: веб-сайт. URL: https://finpost.com.ua/news/9159
2. Оніщенко І.О. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи їх вирішення. *Траектория науки. Электронный научный журнал*. 2016. Вип. № 3(8). С. 289–295.
3. Кулініч Т. В., Мричко М.А. Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її підвищення у сучасних умовах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* 2013. Вип. 754. С. 34-40.

УДК 338.246

Хрущ О. С.
студентка групи ФБС 15-5
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Новицький В.А.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет ДФС України

МИТО ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наслідком оптимізованого використання і взаємодії ряду прямих та непрямих факторів ефективного зростання є суспільне відтворення. Таким чином поряд з великою кількістю прямих факторів, не менш важливим для транзитивної економіки можна вважати використання непрямих факторів, які існують у вигляді своєрідної надбудови, до системи прямого впливу і через це діють каталізаторами можливостей реалізації потенціалу прямих факторів.

Як елемент системи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності та непрямого податку, мито висвітлюють у роботах вітчизняні та іноземні вчені-економісти та практики митної служби, серед них: О.П. Гребельник, Т.М. Мельник, М.М. Каленський, О.Б. Єгоров, Л.М. Пісьмаченко, П.В. Пашко, В.П. Науменко, С.І. Юрій, Н.П. Злепко, І.О. Лютий, М.О. Петренко, Д.Г. Чернік, А.В. Сігіневич, В.Г. Свінухов, А.В. Данільцев, С.В. Халіпов і ін.[2, с. 564].

Мета даної роботи полягає у виявленні сутності мита як фіскального інструменту зовнішньоекономічної діяльності, також особливостей мита як податкового інструменту, його переваги та недоліки застосування.

За Податковим кодексом України: «Мито як економічна категорія - це непрямий податок на товари та інші предмети й цінності, що переміщуються через митний кордон країни. Мито відноситься до податків на споживання, включається до ціни товарів, його ставки диференційовані за групами товарів»[3,с.21].

Основними особливостями мита є:

- через механізм цін на споживача повністю перекладається мито як непрямий податок;
- невідворотним є скорочення споживання товару і як наслідок істотне підвищення ціни від запровадження мита (при цьому підприємець змушений взяти частину податку на себе), що призводить до часткової неперекладності мита, як непрямого податку.

На думку доктора економічних наук Крисоватого Андрія Ігоровича: «З'ясувавши основні особливості мита як непрямого податку доцільно зупинитись безпосередньо на недоліках та перевагах останнього. Тобто слід реально оцінити, наскільки мито виконує властиві йому та закріплені за ними функції – фіскальну й соціально-економічну (в тому числі регулюючу), що можна здійснити на основі характеристики їх основних переваг, до яких відносять такі»[5, с. 194]:

- мито, як непрямий податок відрізняється високою швидкістю надходження до бюджету, бо його перерахування відбувається до або відразу після подання митної декларації до митного оформлення;
- мито застраховане від ризику несплати у разі нерентабельної діяльності, тому що не залежить від прибутку підприємства;
- мито характеризується постійністю надходжень, зважаючи на наявність сталої потреби населення у споживанні товарів та послуг.

При аналізі властивостей мита, які загалом характеризують його з негативного боку, слід, насамперед, виділити такі:

- митна вартость товарів - це правильна вартісна визначена база оподаткування, на якій ґрунтується сплата адвалерного мита;
- відносна (порівняно з прямими податками) дорожнеча адміністрування мита;
- інертність платників податку на рахунок податкової політики держави через відсутність безпосередніх відносин податкових органів з ними[5, с. 335].

За словами Чередниченко О. М.: «Митне оподаткування в Україні потребує розвитку митного контролю, тобто реорганізації системи митних органів та вирішення проблем правового регулювання митного контролю, оскільки продовжують діяти застарілі нормативні акти, між чинними правовими актами існують істотні суперечності, що порушує системність митного та податкового законодавства, чимало нормативних актів виявляються неефективними.»

Відсутність в Митному Кодексі України порядку справляння мита ставить під питання ефективність даного інституту. Закріплення на рівні закону механізму стягнення податків та інших зборів повинно сприяти прозорості митної системи та створення гарантій не тільки для держави, але і для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності[4,с. 564].

На сьогоднішній день відкрито ряд суттєвих проблем, що мають вплив на стан митно-тарифного регулювання, зокрема:

- значна диференціація у розмірах ставок ввізного мита на однорідні товари;
- встановлення специфічних та комбінованих ставок ввізного мита без урахування специфіки поставок;

- наявність значної кількості пільг зі сплати ввізного мита;
- ігнорування галузевими міністерствами та відомствами основних принципів і підходів щодо підготовки законодавчих актів[1].

Отже, необхідно здійснювати заходи щодо збільшення обсягу надходження митних платежів і покращення митної системи України, зокрема: удосконалення й оптимізація структури митних органів; вдосконалення митного контролю в пунктах пропуску, сприяння транзиту; спрощення процедур митного оформлення товарів; вдосконалення законодавства, що регламентує митну справу; вдосконалення системи оподаткування; приведення митного та податкового законодавства України до вимог і правил міжнародної практики; розвиток інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Сутність та функції мита як непрямого податку. *Начальні матеріали*: веб-сайт. URL: http://pidruchniki.com/67035/ekonomika/sutnist_funktsiyi_mita_nepryamogo_podatku

2. Про систему оподаткування: Закон України від 08.07.2010 N 48. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12

3. Податковий кодекс України / / Відомості Верховної Ради України. 2018. №42. Ст.271.

4. Чередниченко О.М. Непряме оподаткування у податковій системі України: дисертація/ Київськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2010. 98 с.

5. А.І. Крисоватий, С.Д. Герчаківський, О.Б. Дем'янюк та ін. Митна справа: підруч. Терноріль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2014. 540 с.

УДК 368 (477)

Хрущ О.С.
студентка групи ФБС 15-5
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Федина В.В.
старший викладач кафедри фінансових ринків
Університет ДФС України

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Сучасні страхові компанії забезпечують формування ефективних ринкових механізмів залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку із застосуванням сучасної ринкової інфраструктури та фінансових інструментів.

Визначенням основних проблем страхового ринку України та шляхів їх вирішення займалися такі вітчизняні вчені як, В.Д. Базилевич, Л.Л. Позднякова, Л.М. Гутко, Н.М. Ткаченко, С.С. Осадець, Н.М. Внукова, Т.А. Говорушко, Є.Н. Гендзехадзе, К.А. Граве та інші. Протягом останніх років все більше науковців досліджують розвиток страхового ринку України, що насамперед пов'язано зі значною трансформацією національної економіки[1].

Страхування є вагомим фактором стимулювання економіки, оскільки створює для всіх учасників рівні права, можливості одержати вигоду, бажання ризикувати,

надає впевненості у розвитку підприємницької діяльності, створює нові стимули зростання продуктивності праці та забезпечення економічного розвитку.

Страховий ринок є досить важливим елементом у фінансовій системі України, оскільки за допомогою нього забезпечується перерозподіл ризиків в економіці, формується більш сприятливе для розвитку підприємництва зовнішнє середовище, знижується загальний рівень ризику[2].

Він є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Основними тенденціями розвитку даного ринку слід відмітити: зменшення кількість страхових компаній, збільшується обсяг надходжень валових страхових премій та питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях, збільшується кількість укладених договорів страхування, а також обсяг валових страхових виплат/відшкодування, що свідчить про позитивну динаміку розвитку страхового ринку[4].

Найбільший темп приросту страхових платежів з "non-life" страхування був у 2013 році (32,9%), у 2014 році відбулося зниження (-6,0%). 2017 рік завершився з показником 25,0%, проте 2018 рік (дані за 9 місяців) 9,4%. На основі виявлення основної тенденції розвитку (тренду) можна зробити висновок про те, що галузь "non-life" страхування характеризується нерівномірним показниками.

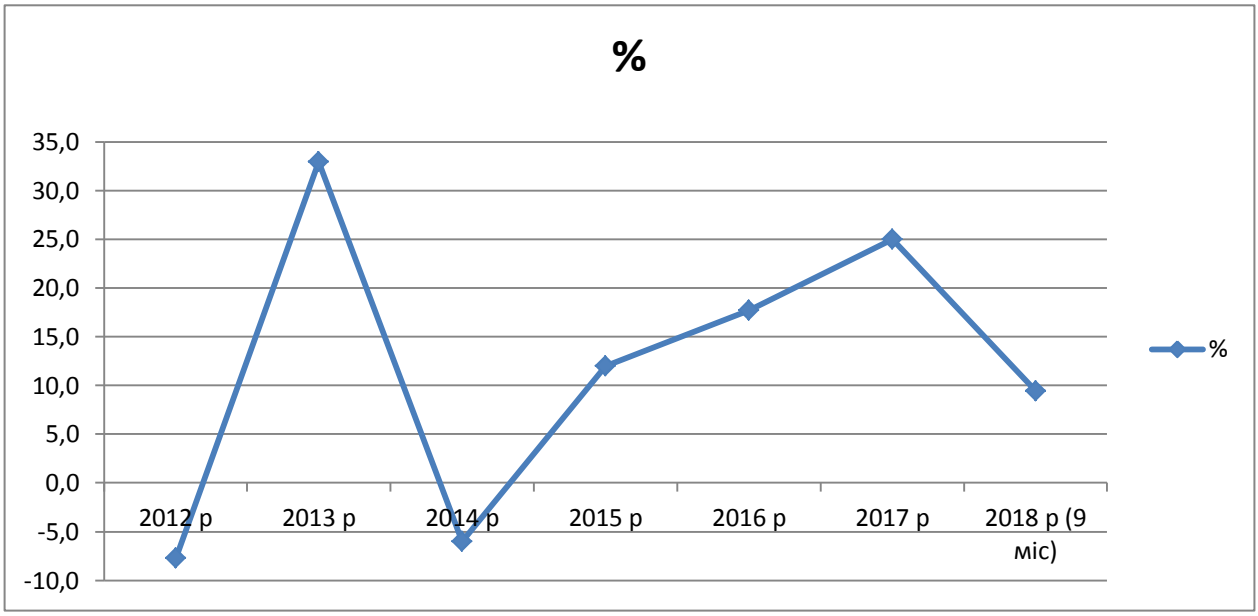

Рис.1. Найбільший темп приросту страхових платежів з "non-life" страхування 2012-2018 (9 міс) рр.

Джерело: складено автором на основі [4]

На стан розвитку ринку ризикового страхування впливають:

- наявність розбіжностей у вітчизняній законодавчій базі з приводу нормативів макроекономічних показників розвитку страхового ринку;
- високий рівень інфляції, що створює диспропорції у вартості страхових премій і кінцевих виплат та дестабілізує ринок страхування життя;
- низька конкуренція за якісною складовою страхових послуг;

- низький рівень капіталізації, платоспроможності та ліквідності страховиків[3].

Для усунення негативних факторів розвитку страхового ринку України необхідно запроваджувати заходи, які полягатимуть у підвищенні рівня надійності та фінансової стійкості страховиків. Усунення негативних чинників страхової галузі сприятиме стабільному розвитку національної економіки та стимулюватиме інтеграцію України до регіональних та світових страхових ринків.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012 – 2021 роки. *Українська федерація забезпечення:* веб-сайт. URL: http://www.ufu.org.ua/about/activitiesinitiatives/5257.

2. Журавка О. С., Бочкарева Т. О. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України . *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. №6/1. С. 57-65.

3. Аналитический обзор за 2015. *Страховой рынок:* веб-сайт. URL: http://www.credit-rating.ua

4. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. *НАЦКОМФІНПОСЛУГ*: веб-сайт. URL: https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html

УДК 339.72

Циганова Н.В.
к.е.н., доцент кафедри банківської справи ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

КОНКУРЕНЦІЯ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Фінансова глобалізація як об'єктивно обумовлений процес із багаторівневими і суперечливими проявами істотно впливає на конкурентні відносини, модифікує стратегії взаємодії національних економік, коригує структурні та інноваційні зрушення, механізми управління і регулювання. Це спричиняє якісні зміни у складі суб'єктів конкурентних відносин у глобальній економіці: окрім представників транснаціонального капіталу до їх кола додаються національні економіки та регіональні угруповання [1]. Відбувається трансформація конкурентних відносин, активне входження до глобалізованих ринків нових учасників.

Глобалізація конкурентних відносин, їх поширення за межі національних економік спричиняє виникнення гіперконкуренції – сучасної форми конкуренції, яка має всеохоплюючий характер і супроводжується маніпулюванням транснаціональними компаніями (ТНК) значними фінансовими й інвестиційними ресурсами [2, с.12]. Стратегія посилення конкурентоспроможності більшості ТНК передбачає відповідну реакцію на технологічні та фінансові зміни, лібералізацію інвестиційних режимів та регулювання процесів консолідації бізнесу. Головним чином це позначається на розширенні фінансових інструментів та вдосконаленні механізмів фінансування M&A, трансфертному механізмі ціноутворення, характері

конкурентних відносин, і в кінцевому рахунку, посиленні позицій ТНК у глобальній економіці.

Застосування конкурентоспроможних технологій позитивно впливає на структуру експорту, і навпаки: недостатній рівень інноваційного розвитку зумовлює консервацію низькоефективної структури економіки, ускладнює взаємодію місцевих підприємств з потужними ТНК, збільшує технологічний розрив між країнами з різним рівнем інноваційності [3]. Це дозволяє розглядати ТНК як інструмент прискорення інноваційно-інвестиційних процесів у разі залучення підприємств менш розвинених країн до технологічного базису корпорацій. Але ставши головними гравцями глобальної економіки, ТНК не спроможні забезпечити стабільність її розвитку.

Специфіка залучення українських банків та суб'єктів господарювання до процесів глобалізації пов'язана, передусім, з олігархічною побудовою економіки, її монополізацією. Підприємства багатьох важливих галузей економіки (машинобудування, металургія, вугільна та хімічна промисловість та ін.) перебувають у приватній власності обмеженого кола осіб, які, за сприяння влади, блокують конкуренцію. Це негативно позначається на цінах, знижує стимули до інновацій та інвестицій, блокує ефективний розвиток конкурентних відносин. Крім того сучасний стан інноваційної діяльності в Україні дає підстави стверджувати, що за такими параметрами, як динаміка науково-технічної діяльності, розвиток інноваційної інфраструктури вона не відповідає вимогам глобальної конкуренції.

Нові можливості для фінансування інноваційних проектів надає використання фінансових технологій. Певною мірою фінтехкомпанії створюють конкуренцію традиційному бізнесу і діяльності фінансових інституцій [4]. Глобалізація з притаманною цьому процесу орієнтацією на інноваційний тип розвитку у разі невідповідності нововведень реальним потребам економіки здатна викликати негативний мультиплікаційний ефект. Але якщо потужний регуляторний та фінансовий потенціал розвинених країн дозволяє нейтралізувати небезпечні прояви глобалізації, то для менш розвинених учасників міжнародної взаємодії наслідки можуть бути значно гіршими. Наприклад, перебільшення значення інформаційної економіки в умовах ослаблення взаємозв'язків даного сегменту ринку з традиційною економікою, приплив спекулятивного капіталу у галузь «hi-tech» послабили у США та інших країнах інтерес інвесторів до ринку акцій високотехнологічних компаній.

Політика інноваційного розвитку в контексті глобалізації, орієнтована на поглиблення співробітництва з ТНК, і передусім використання прямих іноземних інвестицій і технологічних розробок, для приймаючих країн криє істотні загрози, а саме: існує потенційна можливість блокування вітчизняних інноваційних розробок, якщо у них не зацікавлені ТНК або вони є конкурентами по відношенню до іноземних розробок; намагання приймаючих країн зберегти під своїм контролем захищені авторськими правами інновації при зворотньому намаганні ТНК використовувати їх повною мірою тощо. Світовий досвід показує, що лише економіки тих країн, які виробили національні глобальноорієнтовані стратегії, де враховано загрози глобальної конкуренції, забезпечили позитивний ефект від співробітництва з ТНК.

Список використаних джерел:

1. Циганов С.А. Формування глобального фінансового середовища / С.А. Циганов, Н.В. Циганова // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. пр. – 2012. – Випуск 110, ч.1. – С. 54-56.

2. D'Aveni Richard F. Hypercompetition closes in – Mastering Global Business / Financial Times Special Report. – 1998. – Febr. 6. – P. 12.

3. Циганов С.А. Вплив транснаціоналізації на розвиток конкурентних відносин / С.А. Циганов, Н.В. Циганова, В.А. Сизоненко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. пр. Випуск 137. – К.: Київ. національний ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т міжн. відн., 2018. – С. 77-88.

4. Циганова Н.В. Фінансові інновації та їх роль у розвитку інноваційного підприємництва // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс] : Зб. матеріалів ІІ Всеукр. наук.-практ. конференції. – К.: КНЕУ, 2018. – С. 97-99. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/25360

УДК 336.3

Шаповалюк І.О.
Університет ДФС України
здобувач 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник:
Ковальчук А.М.
старший викладач кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул
Університет ДФС України

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ:СУТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ

Однією з ключових характеристик сучасної фінансової глобалізації, безперечно, є високий темп фінансових інновацій, які, в свою чергу, виступають її рушійною силою. Інноваційність, з одного боку, проявляється у багатьох аспектах фінансової глобалізації, а з іншого, - виступає в ролі джерела подальшого поглиблення цього процесу. Суперечливість проявів фінансової глобалізації та ступінь її зв'язку з фінансовими інноваціями породжують сьогодні наукові дискусії, оскільки власне фінансова глобалізація є явищем суперечливим, здатним принести не лише вигоди, а й виступати джерелом різноманітних ризиків [1].

Під інновацією розуміють успішне комерційне використання і виконання нових ідей, знань і технологій, а по-друге, процес перетворення нової ідеї в безпосередній соціально-економічний ефект. Інноваційний процес тягнеться від зародження ідеї до її комерційної реалізації, охоплюючи весь комплекс відносин: виробництво, обмін, споживання. Інновація – результат колективних зусиль, де успіх залежить не лише від сфери науки і техніки, але від значно ширшого спектру галузей та соціального оточення[2].

Фінансові інновації – методи, застосовувані підприємствами для здійснення операцій з новими видами фінансових активів чи нових операцій з наявними активами задля ефективнішого використання їхніх фінансових ресурсів[2].

Фінансова інновація є набором нових фінансових інструментів і фінансових технологій. Залежно від покладених на неї функції вона покликана розв'язувати різні завдання щодо реалізації товару або надання нових видів послуг, що є життєвоважливим для кожного підприємства.

Фінансова інновація складається з нових фінансових інструментів і фінансових технологій. До нових (відносно) фінансових інструментів належать брокерські рахунки управління готівкою, облігації, забезпечення пулом іпотек, процентні свопи, конвертовані облігації з правом дострокового погашення, звільнені від податку облігації з плаваючою ставкою і ще багато інших[1].

Фінансова технологія — це економічна й фінансова теорії, математичні й статистичні методи, комп'ютерна й телекомунікаційна техніка і т. п. Прикладом нових фінансових технологій виступає поява на Нью-Йоркській фондовій біржі комп'ютерної системи для поточного звіряння обсягу купівлі і продажу, відомої під назвою ДОТ-системи (Designated OrderTurnaround (DOT) System).

Фінансові інновації на сучасних ринках капіталів упроваджуються для залучення ресурсів на економічний розвиток, тому до них широко застосовується термін “інвестиційно-інноваційні фінансові продукти”. Виникнення таких продуктів зумовлене посиленням конкуренції за фінансові ресурси на світових валютних, кредитних, фондових та страхових ринках. Отже, аби зацікавити потенційних інвесторів, фінансово-кредитні інститути вдосконалюють традиційні фінансові інструменти.

Необхідність інноваційного шляху розвитку в Україні не підлягає сумнівам. При чому, вже зроблено вагомі кроки: розроблено і прийнято відповідну законодавчу базу, створено законодавчі передумови для функціонування ринку венчурного капіталу, розвивається мережа інноваційних структур, діють численні програми підтримки окремих проектів. Водночас, інновації все ще не стали реалією, формою та змістом вітчизняної економіки. По-перше, в нас, як і в більшості країн з перехідною економікою, існують закономірні перепони для широкого розповсюдження інновацій: дешева робоча сила, яка витісняє дорогу техніку; недостатність ринкових перетворень, що обумовлює слабкі позиції середнього класу - головного носія інновацій у суспільстві; загальмоване протягом кризового періоду оновлення основних фондів. Сьогодні реалією стало катастрофічне звуження ринку висококваліфікованої робочої сили, спроможної масово втілювати інновації. До того ж високі технології розвинулися в нас на тлі загального зубожіння. Попиту на високі технології у нас немає, бо його просто економічно не може бути, тому що ми поки що «не вживаємо» стільки високих технологій [4].

Економіка України сьогодні відчуває значну нестачу інвестиційних коштів. Процесу залучення інвестицій може сприяти фінансовий ринок, який останнім часом розвивається дуже стрімко. Основною перепоною, що стримує його зростання, є нестача цікавих для інвестора фінансових інструментів[4].

Отже, можемо зазначити, що активізація інвестиційної та інноваційної діяльності потребує якісно нової організації взаємозв'язків і взаємодії між усіма учасниками інноваційного процесу, закріплення нових функцій за відповідними органами управління на державному і регіональному рівнях. Найпершими стратегічними завданнями розвитку інноваційної економіки має стати формування

сприятливого середовища для діяльності суб'єктів господарювання, яке спонукало б до створення та примноження реальної, а не віртуальної доданої вартості, підвищення конкурентоспроможності продукції.

Список використаної літератури:

1.Медвідь Т. Глобалізація як каталізатор розвитку фінансових інновацій банків / Т. Медвідь // Ринок цінних паперів України. - 2016. - №9-10. - С. 21-2

2. Кахович Ю.О. Інновація та інноваційна діяльність: сутність і визначення / Ю.О. Кахович // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - №4. - С.29-31.

3. Мозговий О.М. Міжнародні фінанси: Навч. посіб. / О.М. Мозговий, Т.Є. Оболенська, Т.В. Мусієць. — К.: КНЕУ, 2014. — 557

4. Фінансовий словник [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://f-d.org.ua/i/766- innovaciyi-finansovi.html

УДК 336.71

Швець Г. Л.,
студентка IV курсу,
ННІ фінансів, банківської справи,
Університет державної фіскальної служби України.
Науковий керівник:
Вергелюк Ю. Ю.
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Університет державної фіскальної служби України

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ

Сучасний етап розвитку банківської системи характеризується динамічним впровадженням нових фінансових продуктів та послуг, що слугує конкурентною перевагою на ринку банківських послуг. В таких умовах істотну перевагу мають ті організації, які здатні розробляти і впроваджувати нові технології, розробляти альтернативні канали обслуговування клієнтів, тобто проводити інноваційні процеси.

Питанню банківських інновацій та, зокрема, інноваційних банківських послуг, приділяється велика увага. Серед вітчизняних авторів можна виділити праці Бондаренко Л., Васильєва Т., Зверук Л., Кривич Я., Косова Т., Марченко Н., Поповенко Н., Шуба М. та ін.

Інновації – центральна складова забезпечення економічного прогресу. Однак не всі інновації можуть викликати такий ефект і бути значимими для економічного зростання. На сьогоднішній день, в наукових працях не існує чіткого визначення поняття «інновації», адже, кожен із науковців трактує його по різному.

Банківські інновації – це результат діяльності банку, спрямований на створення нових продуктів та технологій, а також інноваційних методів управління банківською установою з метою отримання додаткових доходів та конкурентних переваг. Поняття інновації може бути застосовано до всіх нововведень у всіх сферах

функціонування банку, що дасть змогу досягти визначеного позитивного економічного або стратегічного ефекту (приріст клієнтської бази, збільшення частки ринку, скорочення витрат на проведення певного виду операцій тощо) [4].

Прагнення банківських установ досягти максимального ефекту стабільної прибутковості нерозривно пов'язане з клієнтом. Саме клієнт являється основним двигуном розвитку банківських інновацій. Інтегрованість людини в сучасні процеси автоматизації ти інформатизації відображається і на діяльності банків. Таким чином з'являються інновації, орієнтовані на послуги з управління коштами клієнта (аналіз витрат, інструменти бюджетування) і соціальні інтернет-мережі (соціальний банкінг) [5].

За останні роки основними напрямами українських банківських інновацій стали:

1. Інтернет та мобільний банкінг та значне розширення банківських операцій, які доступні через ці системи.
2. Безкарткові розрахунки через мобільний телефон.
3. Активізація присутності в соціальних мережах.
4. Доступність терміналів самообслуговування.
5. Режим роботи «24/7».
6. Електронна решта (послуга, коли решта в копійках або гривнях переводиться на рахунок чи поповнює мобільний телефон клієнта).
7. Індивідуалізація потреб клієнтів (застосовується переважно для VIP-клієнтів банку) [1, с. 7].

Особливих результатів застосування інноваційної стратегії по впровадженню інноваційних банківських продуктів досяг «Ощадбанк».

Головною інновацією стало відкриття перших в Україні та в Східній Європі інклюзивних відділень адаптованих для людей з особливими потребами. Це перша банківська установа такого типу в Україні, яка засвідчує соціальну спрямованість інноваційної стратегії Ощадбанку. Для вільного доступу людей з особливими потребами у відділені передбачені: пандус, тактильна плитка, тактильні маркери, поручні, кнопка виклику менеджера, банкомат і інформаційно-платіжний термінал з тактильними маркерами, роз'ємом для навушників, програмою голосового управління [2].

Наступним стратегічним напрямом інноваційного розвитку Ощадбанку є розширення карткового бізнесу. Доступність банківського обслуговування можлива через розширення мережі центрів самообслуговування. Центр самообслуговування — це міні-відділення зі встановленими банківськими терміналами самообслуговування. Вони дають можливість власникам платіжних карток Visa або MasterCard, виконувати широкий спектр банківських операцій самостійно, не звертаючись до працівників відділень [3, с. 23].

Також розширився перелік послуг за картками. Відтепер всі держателі платіжних карток, емітованих Ощадбанком, можуть без комісії поповнити рахунки мобільного зв'язку, CDMA-зв'язку, сплатити за послуги Інтернет-провайдерів та IP-телефонії.

Ощадбанком створено новий сайт та оновлено платформи веб та мобайл-банкінгу. Мобайл-банкінг – це сервіс, за допомогою якого можна керувати власними

рахунками, здійснювати платежі та перекази коштів за допомогою мобільного телефону. Запуск нової платформи веб та мобайл-банкінгу надав Ощадбанку можливість запропонувати клієнтам розширений перелік онлайн-сервісів «Ощад 24/7» та вийти на рівень лідерів ринку інноваційних банківських послуг [3, с. 24].

Отже, банківські інновації в наш час відіграють дуже важливу роль. В Україні яскравим прикладом створення та застосування інноваційної стратегії по впровадженню інноваційних банківських продуктів досяг «Ощадбанк». Саме завдяки вимогам приватних клієнтів відбувається створення нових інноваційних послуг та розвиток банків.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Л. П. Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку рішень. Науково-фахове видання з питань економіки журнал «Інвестиції: практика та досвід» Чорноморського державного університету імені Петра Могили. 2018. № 3. С. 5-8.

2. Гаврилко П. П. Корпоративні відносини в банківському секторі: фінансові механізми та мар-кетингові стратегії : монографія / П. П. Гаврилко, М. О. Кужелєв, І. Г. Брітченко. — Рівне : «Волинські обереги», 2016. — 240 с.

3. Зверук Л. А. Модернізація національного ринку банківських послуг як стратегічний орієнтир його розвитку (на прикладі ПАТ «Державний Ощадний Банк України»). Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки. 2017. №1. С. 19-26.

4. Кривич Я. М. Вплив інновацій на стратегічний розвиток банку. URL: http://dspace.uabs.edu. ua/bitstream/123456789/797/3/4.pdf.

5. Шуба М. В. Світові тренди банківських інновацій. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2015/34.pdf.

Секція 2. ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

УДК 005.8:330.341.1

Гринчук Ю.В.
здобувач вищої освіти, першого (магістерського) рівня
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв
Науковий керівник:
Баришевська І.В.
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ

На сучасному етапі функціонування підприємств для забезпечення більш стійкого економічного зростання в довгостроковій перспективі, постає необхідність в нововведеннях. Для ефективності контролю за виконанням інноваційних проектів необхідно, щоб у процесі складання планів використовувалися різні інструменти, які допомагають менеджерам контролювати строки виконання робіт та їх результати. Так, з метою підвищення ефективності планування інноваційної діяльності доцільним є використання методу програмно-цільового управління, коли роботи з виконання інноваційного проекту організаційно виділяються із загального потоку робіт.

Питанню створення результативної системи управління розвитком підприємств присвячені наукові праці як вітчизняних так і зарубіжних вчених, серед яких І. Ансофф, О.Бородіна, О. Віханський, Р. Каплан, М. Кропивко, М. Кондратьєв, Дж.Б. Кларк, Г. Мінцберг, Й. Шумпетер. Однак, питання контролю за виконанням проектів при програмно-цільовому управлінні розвитку підприємств на сьогодні залишається недостатньо опрацьованими, що й спонукано до обрання цієї теми.

Програмно-цільове управління, є одним з різновидів засобів управління і передбачає реалізацію функцій управління: планування, організацію, облік, регулювання і контроль діяльності з реалізації інноваційних процесів. Специфіка даного методу виявляється через специфіку виконання в його рамках цих функцій управління [1].

Цільова програма є основою планування в даному методі, характеризується комплексом взаємопов’язаних заходів і робіт, виконання яких дає змогу досягнення поставленої мети.

Організація як функція управління також має в програмно-цільовому методі певні особливості. Для розробки програми, а також для контролювання ходу її виконання на підприємстві створюються, як правило, особливі позаструктурні органи на зразок штабу, ради, комітету або комісії. Ці органи є організаційним

засобом кооперації працівників, що входять до різних підрозділів з метою ефективного вирішення проблеми. У діяльності названі органи керуються спеціально створюваними для даної програми положеннями, статутом, інструкціями або регламентом. Після завершення цільової програми всі пов'язані з нею організаційні структури припиняють існування, тобто названі вище міжфункціональні органи набувають статус тимчасових утворень [2].

Початковою і однією з найважливіших функцій управління, що передує плануванню є облік. В ході якого виявляються нові проблеми, що спонукають до активізації функцій планування, організації.

Не менш важливою функцією є регулювання, в тому числі і контроль, що передбачає підтримку і створення сприятливих умов для функціонування системи господарювання. Регулювання відбувається за рахунок:

– змін у виробничій системі чи планах її роботи;

– послаблення фактору зовнішнього середовища, що провокує відхилення;

– часткової ізоляції систем від цих факторів [].

Для більш чіткого та упередженого управління процесом реалізації цільової програми менеджери розробляють спеціальну систему, для визначення порядку обліку, контролю та завдань для виконавців.

Залежно від сфери застосування програмно-цільового управління на підприємстві розрізняють такі типи програм (рис.1).

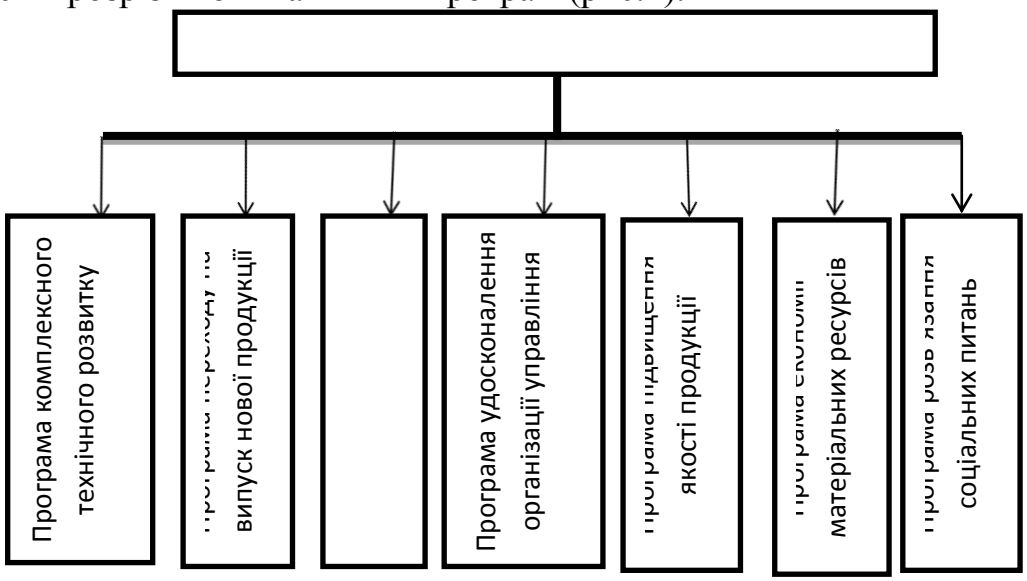

Рис. 1 Типи програм для управління процесом реалізації цільової програми
Джерело: розроблено автором

У процесі сутнісного порівняння оперативного, стратегічного управління та стратегічного управління інноваційним розвитком виявлено, що найбільш раціональним способом вирішення проблем в процесі управління інноваційним розвитком підприємств, є перехід до використання програмно-цільового управління [3]. Його суттю є формування цілей управління, виявлення проблем, що вимагають вивчення і ефективного вирішення, розробка програми або стратегічного плану вирішення, усунення перешкод щодо досягнення поставлених цілей.

Список використаних джерел:

1. Баришевська І. В. Методологічні аспекти управління переходом

сільськогосподарських підприємств на інноваційний тип розвитку / І. В. Баришевська // Економічний форум. – 2012. – № 4. – С. 275-278.

2. Каплан Р. Награда за блестящую реализацию стратегии. Связь стратегии и операционной деятельности – гарантия конкурентного преимущества / Р. Каплан, Д. Нортон ; пер. с англ. М. Павловой. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2010. – 368 с. : ил.

3. Barnett H. Innovation the Basis of Cultural change / H. Barnett. – N.Y. : McGraw-Hill, 1953. – 462 p.

УДК 334.724330.341.1

Костенко Т.А.
здобувач вищої освіти, першого (магістерського) рівня Миколаївський національний аграрний університет
Тарасенко В.П.
здобувач вищої освіти, першого (магістерського) рівня Миколаївський національний аграрний університет
Науковий керівник:
Баришевська І.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів банківської справи та страхуванння Миколаївський національний аграрний університет

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах фінансової та економічної кризи, яка найбільше вразила Україну, слід розробляти та реалізовувати комплекси заходів щодо прискореного переходу національної економіки на інноваційну модель розвитку. Дані заходи дадуть нам змогу відновити втрачений інноваційний потенціал та закласти основу економічного зростання на принципово новій інтелектуальній та матеріально-технічній основі.

Можливість поєднання інтелектуальних, фінансових та матеріальних ресурсів для здійснення економічного і технологічного підйому є функціонування регіональних та галузевих кластерів.

Кластери допомагають пропагувати інтенсивну конкуренцію одночасно зі співробітництвом, зокрема пропагують дослідження, залучають інвестиції, збільшують продуктивність, підсилюють промислову базу, розробляють спеціальні продукти і послуги та стають основою для розвитку нових навичок [1, с. 10].

Першим хто звернув увагу на термін "кластер" ще у XIX ст. був А. Маршал. [2], аналізуючи особливості промислових регіонів, відзначив що підприємства, які займаються подібними видами діяльності отримують позитивні результати такої співпраці. Але автором поняття "кластер" вважають М. Портера, який в теорії національної та місцевої конкурентоспроможності [3] довів, що найбільш конкурентоспроможні транснаціональні компанії безсистемно не розташовуються в різних країнах, а мають тенденцію концентруватися в одній державі, в деяких випадках – в одному регіоні країни. Згодом М. Портер дає широковідоме визначення кластера: "Кластер, або промислова група, – це група близьких, географічно взаємозалежних копаній і пов’язаних з ними організацій, які спільно

діють у певному виді бізнесу, характеризуються спільністю напрямів діяльності й взаємодоповнюють один одного" [4, с. 258].

Кластери – істинне дитя глобалізації, підвищення ролі регіонів, створюють основу для притоку іноземних інвестицій, навчання широкого кола підприємців й міцного розвитку малого й середнього підприємництва, підвищення гнучкості та мобільності компаній, створення широкого спектру мережевих структур. Кластери одночасно виступають і як форми, в рамках яких ведеться діалог між діловими, урядовими, науковими колами про шляхи розвитку конкурентних переваг в межах міста, провінції, штату, країни й навіть на наднаціональному рівні" [6, с. 21].

Найвагомішими показником діяльності кластерів є їх висока конкурентоспроможність на світовому ринку. Кластери можуть впливати на конкурентоспроможність у трьох напрямах:

1. Кластери підвищують продуктивність фірм і галузей;
2. Кластери створюють можливості для інноваційного й виробничого зростання;
3. Кластери стимулюють і полегшують формування нового бізнесу, що підтримує інновацій й розширення кластера [6].

Отже, однією з характерних ознак сучасної інноваційної економіки є кластерний розвиток країни.

Рисунок 1. Центри кластерів в Україні
Джерело: представлено за даними [5]

В Україні розроблено законодавство, яке визначає організаційно-правові форми об'єднань підприємств та наявність передумов для формування нових виробничих кластерів у різних сферах господарської діяльності, але законодавством не сформульовано визначення кластера та не визначено види і заходи щодо його створення. В Україні сфера розвитку кластерів сформована у Львові, Хмельницьку, Луцьку, Івано-Франківську, Херсоні, Рівному, Севастополі Житомирі, та інших містах. У більшості регіонах запроваджуються сучасні ефективні форми об'єднаних суб'єктів господарювання та проведені кластерні дослідження. Для України кластеризація є одним із шляхів розбудови економіки та підтримки її на належному рівні в системі світових господарських відносин [5].

У країнах-членах ЄС кластеризація є однією з умов підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів та держави. Кількість кластерів провідних країн світу представлено на рис.2.

Отже, запровадження кластерів в регіонах України сприятиме підвищенню інноваційної активності та продуктивності підприємств, які входять до їх складу, а також залучення додаткових інвестицій, підвищення розвитку малого і середнього

підприємництва, забезпечення розвитку соціально-економічних регіонів, що в кінцевому підсумку дозволить збільшити заробітну плату, кількість робочих місць, надходження до бюджетів усіх рівнів, а також стійкість і конкурентоспроможність економіки регіонів.

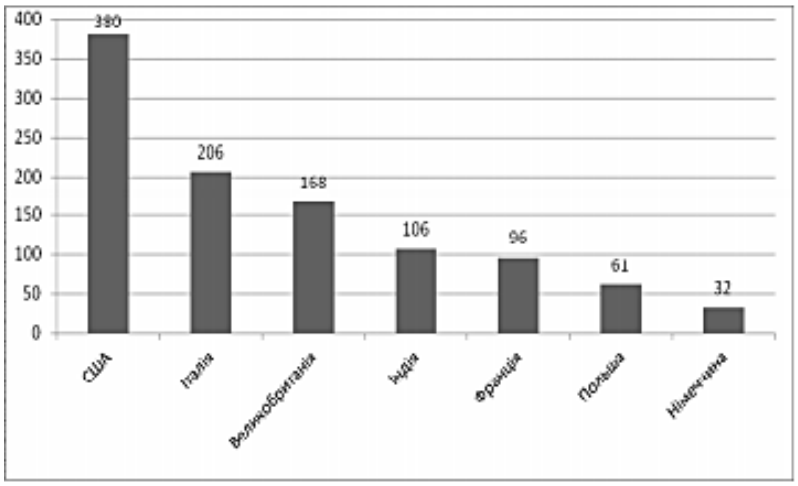

Рисунок 2. Кількість кластерів провідних країн світу
Джерело: представлено за даними [4]

Проте "кластери", як і будь-яка інша ідея, принесе результати тільки тоді, коли вони відповідають більш широкому контексту стратегій економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Посібник з кластерного розвитку. – К., 2006. – 37 с.
2. Маршалл А. Принципы экономической науки / А. Маршалл // В 3-х т. – М., 1993. – Т. 1. – С. 176–189.
3. Портер М. Конкуренція / М. Портер // Пер. с англ. – М.: Издательский дом "Вильямс", 2002. – 496 с.
4. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран / М. Портер // Пер. с. англ. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
5. Перспективи інноваційного розвитку України: Зб. наук. праць. – К.: Альтрепрес, 2002. – 240 с.
6. Колодинский С.Б. Рационализация кластерных структур инновационного развития региона / С.Б. Колодинский // Материалы IX Междунар. науч.-практ. конф. "Актуальные вопросы инновационной деятельности". – Симферополь, 2004. – С. 68–71.

УДК 338.24

Буркун І. Г.
к.е.н., доцент, доцент кафедри Публічного управління та підприємництва Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

КОГНИТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЕЛЕМЕНТ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Швидкоплинний етап розвитку економічних процесів характеризується вивченням прийняття економічних рішень на рівні поведінки, фокусуючись на

патернах «нестандартної» ірраціональної економічної поведінки людей і механізмів прийняття цих рішенн, тож мова іде про поведінкову економіку. В свою чергу поведінкова економіка є лише одним з блоків в процессі вивчання когнитивної економіки вцілому, на ряду з економічною психологією, нейроекономікою та нейромаркетингом, бізнес-профайлингом, економікой вражень тощо. Не дивно, що сучасна економіка зараз сприймається як модус сучасного суспільства, який отримав вже майже повністю визнаний статус постінформаційного [1] або когнітивного, що дозволяє і сучасній економіці привласнити статус «конітівної»[2]. Тож, когнітивна економіка - це економіка, побудована на «знаннях про пізнання», система економічних побудов, що включає в себе в якостіосновного елемента розуміння того, як саме суб'єкти різної природи (окремі персони, групи і робочі команди, організації) формують дії в економічному просторі: формулюють цілі, определяють альтернативи, фіксують обмеження, здійснюють вибір, рефлексують досягнутий результат. Протиріччя, закладене в основу ідеології когнітивної економіки, між розумінням когнітивних механізмів як джерела нового організаційного ресурсу і усвідомленні обмежень, що накладаються когнітивними механізмами і инструментами, актуалізувало напрямок в області організаційного і соціального управління, яке отримало відповідно найменування когнітивного менеджмента. В той же час, когнітивний менеджмент - це управління пізнавальними можливостями людей стосовно організаційного та інституційного контексту. Когнітивний менеджмент – це менеджмент, основанний на знаннях (cognitive management), або менеджмент знань, що формуються в рамках тієї або іншої соціальної системи (knowledge management). Знання пронизує всі етапи і напрямки створення продуктів, особливо нових продуктів, від яких залежить конкурентоспроможність компанії [3]. Менеджмент сучасності повинен бути налаштований на творче руйнування звичних когнітивних схем і моделей. Для того щоб подібний корпоративний прорив був можливий, необхідно дотримання наступних умов: вибір «правильних людей» - носіїв нових уявлень; надання часу для дозрівання нового бачення; установка високих цілей - надання значущості новим уявленням; дання ресурсів - створення управлінського патронажу носіям нових уявлень. Використання технологій роботи зі знаннями одночасно надає можливість впливу на дві сфери інтересів - підтримує індивідуальний розвиток співробітників і надає підтримку організаційної ефективності. Саме в технологіях когнітивного менеджменту відкривається перспектива об'єднання компетенцій співробітників в напрямку ключової компетенції організації та знімається протиріччя між персональними та організаційними цілями.

Таким чином, когнітивний менеджмент - це і новий напрямок у розвитку менеджменту, і природне продовження найперших ідей в області класичного менеджмента, а сучасний напрямок розвитку менеджменту активно використовує весь арсенал когнітивних засобів для того, щоб відобразити управлінський світ, зробити його ясним і зрозумілим в об'єктивних умовах невизначеності і неявності управлінських реалій.

Список використаних джерел:

1. Мацевич И. Я. Феномен «постинформационного общества» как объект концептуализации // Медиафилософия II. Границы дисциплины: Сб. науч. ст. /

СПбГУ, филос. фак.; Под ред. В. В. Савчука, М. А. Степанова. СПб.: СПбГУ, 2009.
2. Cognitive Economics: An Interdisciplinary Approach / Bourgine P., and Nadal J.-P. (Eds.). Berlin: Springer-Verlag, 2004.
3. Dayton D. Communicating quality: the social construction of management and leadership. Mason, OH: ALEF Consulting, 2011.

УДК: 336.025

dr Paweł Dziekański
Institute of Law, Economics and Administration, Faculty of Law, Management and Administration,
Jan Kochanowski University in Kielce
https://orcid.org/0000-0003-4065-0043

THE USE OF A SYNTHETIC MEASURE TO ASSESS THE FINANCIAL SITUATION OF THE COUNTIES OF EASTERN POLAND

Territorial self-government is an independent entity with a defined capital and scope of freedom in deciding on the path of development, common property and implementation of public tasks. Poviats implement a wide range of public tasks. The Poviat should use endogenous factors in the development process (resources of the geographical environment, structure of the economy, the state of technical and social infrastructure, etc.), which results in raising the general well-being of the inhabitants. The fundamental issue in the implementation of tasks by the municipalities is to secure their financing. The high financial independence of poviats is evidenced by high level of own income per capita and their high share in total income. This favors shaping their own financial policy. A higher level of financial independence in terms of income contributes to better meeting the needs of residents and raising the efficiency of public funds management [1, pp. 26-27].

The results of analyzes by Churski and co-authors (2013), Stanna (2013) and Dziekański (2018) show that the most important development factor, next to the location in the socio-economic space, are the local finances. The financial situation consists, inter alia, of the level of income, financial independence, the amount of investment expenditures and the ability to raise extra-budgetary funds, and the financial result [2, pp. 73-74; 3, pp. 100-101].

The aim of the study is to indicate the possibility of using a synthetic measure to identify the differentiation of the financial situation of the counties of eastern Poland. The analysis was based on selected diagnostic variables of 101 poviats of the Eastern Poland macroregion. The source material was data from the Regional Audit Chamber (Kielce branch) and the Local Data Base of the Central Statistical Office from 2009-2016.

The financial situation of a territorial unit is a component of the competitiveness and responsibility of local authorities for the development of the unit and the needs of its inhabitants. The assessment of the financial standing of self-government units allows to determine the possibility of meeting the obligations, but also the possibility of raising the quality standard of services provided to local communities [6, p. 42]. The synthetic measure of the financial situation according to the average value of years 2007-2016 was in the range from 0.24 to 0.49. The leading units are characterized by a strong industrial

function (białostocki poviat, Podlaskie Voivodeship, and ostrowiecki - Świętokrzyskie Voivodeship). The weakest are units with agricultural functions (hrubieszowski – Lubelskie Voivodeship, kazimierski – Świętokrzyskie Voivodeship, gołdapski – warmińsko-mazurskie Voivodeship). The level of the indicator is influenced by: the economic character of the unit and the function of the area (industrial, tourist, residential), economic potential, financial situation, quality of the natural environment and infrastructure (attractiveness of location, rent of location), neighborhood of cities, as well as proximity to transport hubs.

The activities of poviats have the character of a multi-criteria category. They are affected by disability benefits, finances, economic and infrastructure potential, and natural resources. They constitute elements of the balance sheet of the region, which should be the basis for the assessment of the financial situation or development. The directions of action as a local multidimensional system of interdependent and related economic, social, infrastructural and natural factors testify to the multidimensionality of the effectiveness of the poviats. The effectiveness and efficiency of poviats depends to a large extent on the rational identification and use of variables in time and space.

The management of financial resources is of special importance in the functioning of poviats. They affect the economic situation of the local government, the conditions for the implementation of tasks. The income situation and financial independence of the poviats was related to the economic situation of the region. The financial situation of the poviat is a source of information about the development potential. It is the basis for a comprehensive assessment of the poviat's activity.

Bibliography:

1. Surówka K. (2013). *Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce* (The financial independence of local government in Poland). PWE, Warszawa.

2. Ossowska L. Ziemińska A. (2010), *Kondycja finansowa gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa pomorskiego* (The financial conditions of the rural and urban-rural communes of the Pomorskie Voivodship), Journal of Agribusiness and Rural Development, nr 4(18), 73-85.

3. Dziekański P. (2014), *Koncepcja wskaźnika syntetycznego do oceny sytuacji finansowej powiatów* (The concept of a synthetic indicator to assess the financial situation of poviats), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 329, 98-108.

4. Churski P., i inni (2013), *Czynniki rozwoju obszarów wzrostu i obszarów stagnacji gospodarczej w Polsce* (Growth factors for growth areas and areas of economic stagnation in Poland), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań.

5. Stanny M. (2013), *Przestrzenne zróżnicowanie rozwoju obszarów wiejskich w Polsce* (Spatial diversification of rural development in Poland), IRWiR PAN, Warszawa.

6. Dziekański P. (2014), Analiza zróżnicowania kondycji finansowej powiatów województwa świętokrzyskiego (Analysis of the Diversification of the Financial Situation of Counties of Świętokrzyskie Voivodship), Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy 40 (4), 42-54.

7. Dziekanski P. (2018), Territorialisation of spatial disproportions of infrastructure and development of rural areas of the Swietokrzyskie voivodship, In: Proceedings of the 2018 International Conference, Economic Science For Rural Development, No 47 Jelgava, 9-11 May 2018, 73-80.

УДК 342.5(477)

Форноляк В.М.
Кандидат психологічних наук,
докторант відділу аспірантури і
докторантури Національна академія
СБ України

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ

Протидія тероризму та забезпечення національної безпеки є пріоритетним напрямом державної політики України. Тому першорядним елементом системи забезпечення національної безпеки є відповідні суб'єкти, чия діяльність полягає у реалізації низки правових, організаційних та інших заходів, спрямованих на виявлення, попередження та подолання терористичних загроз.

З метою інституційного забезпечення протидії таким негативним проявам як відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму, створені та діють відповідні суб'єкти протидії, до яких, відповідно до чинних нормативно-правових актів, віднесено зокрема Службу безпеки України (далі – СБ України) та Державну фіскальну служба України (далі – ДФС України).

У зв'язку з цим, нагальними постають питання щодо вдосконалення діяльності сил зазначених суб'єктів а також взаємодії між ними. Для успішної реалізації поставлених завдань, зазначеним суб'єктам необхідно здійснювати спільні, завчасно погоджені дії. Тому налагодження ефективної взаємодії у сфері протидії таким негативним проявам як відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму були і залишаються актуальними як в наукових дослідженнях, так і в практичній діяльності.

Аналіз нормативно-правової бази щодо взаємодії зазначених відомств свідчить, що відповідно до ст. 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» визначені суб'єкти боротьби з тероризмом, де СБУ є головний орган у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю. Вказане відомство організовує та здійснює взаємодію з усіма учасниками антитерористичних заходів. Координацію діяльності суб'єктів, які залучаються до боротьби з тероризмом, здійснює Антитерористичний центр при СБУ. Поряд з цим, у ст. 8 Закону України «Про Службу безпеки України» зазначається, що СБУ взаємодіє з державними органами, підприємствами, установами, організаціями та посадовими особами, які сприяють виконанню покладених на неї завдань.

Слід зазначити, п. 5 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» регламентує, що підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів.

Згідно з Положенням про Державну фіскальну службу України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України, ДФС України взаємодіє та здійснює обмін інформацією з органами державної влади, державними органами іноземних держав, міжнародними організаціями (пп. 37 п. 4); проводить у взаємодії з іншими правоохоронними органами, спеціальні

заходи, у тому числі контрольовані поставки щодо виявлення, попередження, припинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, а також заходи з переміщення товарів під негласним контролем (пп. 16 п. 6); організовує взаємодію і обмін інформацією з митними, правоохоронними органами та іншими органами іноземних держав з питань протидії незаконному переміщенню наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (пп. 17 п. 6).

Варто наголосити на тісній взаємодії ДФС України та СБ України. При реалізації щорічних планів-заходів із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення з метою виконання покладених завдань та функцій ДФС України взаємодіє зі СБ України, зокрема з Антитерористичним центром при СБ України, підрозділами контррозвідувального захисту інтересів держави в сфері економічної безпеки. Особлива увага приділяється участі зазначених відомств в роботі міжвідомчих консультаційних органів. На даний час ДФС України та СБ України взаємодіють в рамках міжвідомчої групи аналізу поточних ризиків і загроз в рамках діяльності Антитерористичного центру при СБ України

Враховуючи викладене, варто наголосити, що засадами взаємодії підрозділів СБ України та ДФС України є правова та організаційна складові. Заходи щодо удосконалення правового регулювання взаємодії вказаних відомств, на наш погляд варто здійснювати за такими напрямами: опрацювання нормативно-правових засад взаємодії; розроблення організаційних аспектів взаємодії відповідних підрозділів СБ України та ДФС України; відпрацювання тактичних особливостей їх спільної діяльності; визначення форм, видів напрямів взаємодії; здійснення оцінювання ефективності організації взаємодії між підрозділами під час здійснення спільних заходів.

УДК 681.3

Грушева А.А.
к.пед.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Університет ДФС України

ПІДХОДИ ДО ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Проблема управління ризиками є надзвичайно широкою та важливою проблемою суб»єктів господарювання найрізноманітніших галузей діяльності людини. Більше того, поняття ризику визначається залежно від сфери застосування по-різному, і саме в проектній діяльності (стратегічне планування, управління проектом та оперативне корегування перебігу його виконання) виникають найрізноманітніші види ризиків. Для ефективних результатів проектів велике значення має зростання ступеня впливу, зокрема фінансових ризиків, яке пов’язують з мінливою економічною ситуацією в країні, розширенням сфери фінансових відносин господарюючих суб’єктів, появою нових фінансових технологій та інструментів.

З’ясування сутності ризиків, їхнього впливу на результати фінансової діяльності та механізмів їх нейтралізації є досить важливим аспектом проектного управління. У свою чергу в умовах невизначеності це обумовлює необхідність формування ефективної системи управління ризиками проектів, яка б дозволяла забезпечити своєчасність визначення ризик-факторів, що впливають на стійкість проекту та була б адаптована до специфічних особливостей діяльності.

Класичну систему управління ризиками можна зобразити схематично (рис.1).

Рис. 1. Процес управління ризиками
Джерело: [3].

Зображена на рисунку система управління ризиками включає наступні блоки: ідентифікацію, оцінку, нейтралізацію ризиків та їх похідні елементи.

З метою забезпечення збалансованого співвідношення прибутковості зазвичай використовують комплекс заходів, з нейтралізації фінансових та інших проектних ризиків.

Нині в ризик-менеджменті найчастіше використовують такі види стратегій, як: уникнення ризику та утримання ризику.

Стратегія уникнення ризику в проектній діяльності передбачає розробку таких заходів внутрішнього характеру, які би максимально виключали конкретний вид фінансового ризику. До них можна віднести: відмову від здійснення фінансових операцій, рівень ризику яких надмірно високий; відмову від продовження господарських відносин із партнерами, які систематично порушують контракті зобов’язання; відмову від надмірного використання у високих об’ємах позикового капіталу; відмову від використання тимчасових вільних грошових активів у короткострокових фінансових інвестиціях тощо [1].

Стратегія утримання ризику полягає у прийнятті менеджментом проекту певної величини фінансового ризику на утримання його на такому рівні. Вона включає: лімітацію концентрації ризику; диверсифікацію ризику; механізм трансферту фінансових ризиків; самострахування фінансових ризиків; отримання від контрагентів певних гарантій, скорочення переліку форс-мажорних обставин у контрактах, застосування штрафних санкцій [2].

Для підвищення результативності стратегій щодо нейтралізації ризиків доцільно сформувати підсистеми ризик-менеджменту в рамках системи управління проектом, а також розробити методичний інструментарій, направлений на

системний аналіз елементів ризикової ситуації, у тому числі факторів, причин виникнення ризику та наслідків його впливу.

Таким чином, впровадження в сучасну практику проектного менеджменту заходів, направлених на мінімізацію ризиків, сприятиме підвищенню якості прийнятих рішень, ефективності управління ризиками в реалізації проектів і, як наслідок, удосконаленню та розвитку конкурентоздатності підприємств в умовах невизначеності.

Список використаних джерел:

1. Нєкрасов А.В., Пастухов В.М. Управління фінансовими ризиками в Україні в сучасних умовах / А.В. Нєкрасова, В.М. Пастухов // Економічний простір. – 2011. – Вип. 16 (125). – С. 112 – 121.

2. Аналіз стратегій нейтралізації фінансових ризиків в діяльності підприємства / Антонюк Н.А., Макарова А.В., / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/31053/1/Antonuk_Strategies.pdf

3. Фінансовий менеджмент / Г.Г. Кірейцев, Житомир: ЖІТІ, 440 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://buklib.net/books/21874/

УДК 368.1:368.8

Коцюбинська К.
студентка групи ФБД 15-4
Університет ДФС України
Федина В.В.
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ

Майнове страхування є однією з галузей страхування. Його значення зумовлене тим, що майно служить обов’язковим елементом господарської діяльності юридичних осіб і життєдіяльності людей, тому забезпечення страхового захисту майна є пріоритетним у системі страхових відносин.

Економічне призначення майнового страхування полягає у відшкодуванні збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок пошкодження або знищення майна при настанні страхових випадків.

Під майном у майновому страхуванні розуміють як конкретні предмети, вантажі, транспортні засоби, так і групу речей, предметів, виробів тощо [4] .

В якості об'єкта страхування виступають майнові інтереси страхувальника (застрахованої особи, вигодонабувача), пов'язані з володінням, використанням та розпорядженням майном на випадок його ушкодження або знищення в результаті пожежі та інших ризиків. У фізичному сенсі застрахованими можуть бути будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва, силові, робочі та інші машини, передавальні пристрої, продукція, сировина, матеріали обладнання, інвентар, товари, паливо, експонати та інше майно. Підприємець може застрахувати окремі види майна або весь свій майновий комплекс.

Страховий захист охоплює лише ті майнові інтереси, які зумовлені необхідністю збереження майна через можливість його знищення, затоплення,

пошкодження, крадіжки у результаті настання непередбачуваних випадків та інших негативних подій, а не отриманням якихось вигод чи переваг, пов’язаних із володінням, користуванням чи розпорядженням цим майном. страхування майна фізичних осіб здійснюється в основному в добровільній формі, тоді як значна частина майна юридичних осіб страхується в обов’язковій формі. Насамперед, це стосується тих об’єктів, які мають високу вартість та зачіпають майнові інтереси не тільки окремих суб’єктів господарювання, але й національні інтереси [1] .

По добровільних видах страхування не можна застрахувати будівлі, споруди та інше майно, що перебуває в зоні, якій постійно загрожують всякого роду стихійні лиха, наприклад селі, обвали, зсуви, повені. Також не можна застрахувати майно з моменту оголошення такої загрози або складання органами гідрометслужби та іншими компетентними органами відповідного документа (акта, висновку), що підтверджує факт загрози.

Різні види майна не можуть мати однаковий «режим» страхування. Тому страхування не поширюється, якщо інше не обумовлено договором, на такі види майна:

- готівка;
- акції, облігації та інші цінні папери;
- плани, креслення, рукописи та інші документи, бухгалтерські та ділові книги;
- моделі, зразки;
- дорогоцінні метали у злитках та дорогоцінне каміння;
- технічні носії інформації комп'ютерних та аналогічні системи (магнітні плівки та касети,

магнітні диски, блоки пам'яті та ін.);

- марки, монети, грошові знаки та бони, малюнки, картини, скульптури;
- вибухові речовини, інші боєприпаси.

Основні умови страхування майна охоплюють такі три аспекти:

1) страхову відповідальність;

2) страхову оцінку та страхову суму;

3) принципи відшкодування збитків [3] .

Страхування майна має ряд особливостей, зокрема:

- значна вартість об'єктів, значні страхові суми, значний обсяг відповідальності страховика; як наслідок, велике значення захисту інтересів страховика – перестрахування;
- наявність специфічних окремих ризиків для різних галузей промисловості; наприклад, нафтова промисловість, металургійна промисловість, електроенергетика, целюлозно-паперова

промисловість;

- необхідність грамотної оцінки ризику та процесу андерайтинга (формування умов страхування);
- тривалий термін побудови програми страхування (переоцінка основних фондів, інженерний сюрвей, розміщення ризику і т.д.).

Майно вважається застрахованим, якщо між страховиком і страхувальником укладено договір страхування. Договір страхування переважно укладається на

підставі письмової заяви страхувальника. У передбачених випадках до заяви може додаватись опис майна, який є невід'ємною частиною договору. При укладенні договору страхування страхувальник зобов'язаний надати страховику правдиву інформацію про всі відомі йому обставини, що мають значення для оцінки страхового ризику. В окремих випадках при укладанні договорів страхування майна може бути передбачено видачу страхувальнику страхового свідоцтва (страхового поліса).

Страхування майна в Україні характеризується рядом проблем, від вирішення яких залежить не тільки його стабільність сьогодні, а й існування завтра. Стихійні лиха, міжнаціональні конфлікти неминуче призводять до втрати майна, отримання каліцтва, загибелі. В країнах з розвиненою страховою культурою завдані збитки в подібних випадках відшкодовуються страховими компаніями, що має свої переваги — по-перше, виплати співставні із заподіяним збитком, по-друге, держава може надати додаткову допомогу. До найбільш серйозних проблем майнового страхування відноситься також ведення обов'язкових видів страхування. В результаті обов'язкове страхування стає способом відрахування і перерозподілу фінансових ресурсів на користь окремих міністерств і відомств. Серед проблем майнового страхування також необхідно виділити низький попит, що є причиною низького рівня доходів і фінансової грамотності населення [2] .

Отже, дані проблеми пропонується вирішувати наступним чином: розвивати спеціальні страхові послуги (продукти), яку будуть орієнтовані на споживачів з невисокими доходами і які будуть забезпечувати використання загальних принципів надання таких страхових послуг, спрощений порядок укладення договорів, в тому числі врегулювання збитків. А також слід звернути увагу, на те, що світова практика розвитку майнового страхування налічує кілька сотень років досвіду в роботі з клієнтами з приводу оформлення та укладання страхових договорів, визначення тарифів та інших проблемних питань страхування. Тому український страховий ринок має звернутись до напрацьованого досвіду світових лідерів у галузі страхування .

Список використаних джерел:

1. Марценюк-Розарьонова О.В., Шуляк О.В. Майнове страхування, його особливості, значимість та перспективи розвитку // Збірник наукових праць ВНАУ. — Вінниця, 2013. — № 4 (81). — С. 130—137.

2. Петрішина Т.О. Проблеми реалізації послуг зі страхування майна підприємств / Т.О. Петрішина // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник / За ред. І.Г. Ткачук. — Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. — Вип.V — Т. 2. — С. 254—259.

3. Рубан С.О. Тенденції розвитку майнового страхування в Україні [Електронний ресурс]. — 2011. Режим доступу: https://is.gd/J6v8iX

4. Шишпанова Наталія Олександрівна Страхування майна та відповідальності \\ навчальне видання – курс лекцій, Миколаївського національного аграрного університету. - ДК № 490 від 20.02.2013 р.

УДК 330.837:330.341.1

Краус Н.М.
д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів та економіки, Київський університет імені Бориса Грінченка
Краус К.М.
к.е.н., доцент кафедри управління, Київський університет імені Бориса Грінченка

РУХ "ІННОВАЦІЙНИМ КОРИДОРОМ" В РАМКАХ МОДЕЛІ "14і"

Враховуючи взятий урядом курс на модернізацію та всеохоплююче реформування, пропонуємо інституціональне забезпечення інноватизації економіки розглядати й тлумачити в рамках моделі "14і". Її зміст представлено на рис. 1. Варто зазначити, що інституціональна та організаційна структура економіки впливає не лише на ефективність виробництва інноваційної продукції, але й на ефективність інноваційних розробок, що сьогодні є важливими для наукоємних галузей України.

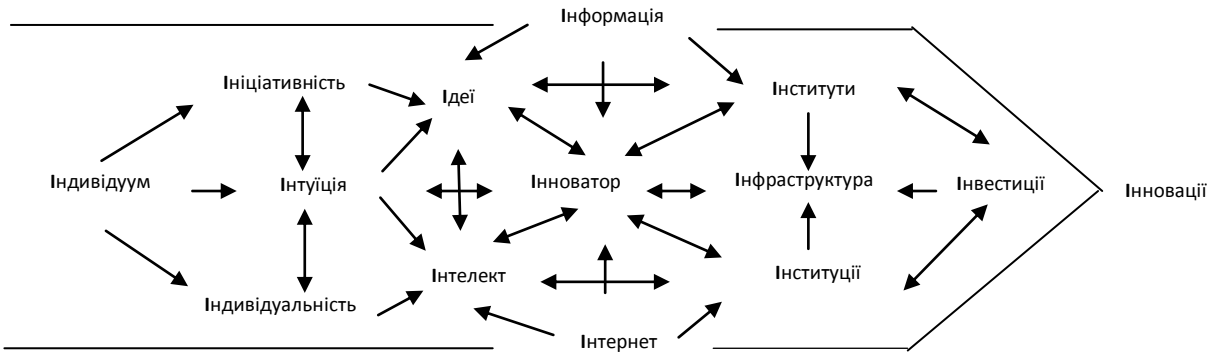

Рис. 1. Базова модель інституціонального забезпечення інноватизації економіки України шляхом формування "інноваційного коридору" в рамках моделі "14і" *(розробка авторів)*

Ми під "інноваційним коридором" розуміємо механізм взаємодії інституціональних елементів (учасників) інноваційної системи, які визначають, формують та у разі необхідності коригують інституційний фон, який забезпечує в кінцевому результаті "народження та вихід", з цього коридору інноваційних продуктів/послуг. Описуючи рис. 1, розкриємо зміст інституціонального фону "інноваційного коридору". Ми впевнені, що інститути створюють стимули, визначають правила та принципи людської поведінки, встановлють обмеження, проте інституціональні "межі" людської діяльності "розмиті" і віртуалізовані.

Формування інститутів інноваційного розвитку – процес ендогенний, пов'язаний з історичним досвідом взаємодії людей. Спроби ззовні впровадити запозичені правила будуть невдалими, якщо підуть в розріз з тією культурою і неформальними практиками, які є в суспільстві. Інститути досить інертні, але змінюються з накопиченням досвіду особами, які приймають рішення. Досвід дозволяє їм коригувати існуючі ментальні моделі, відкриває нові можливості для інноваційної поведінки, сприяє виникненню нових інститутів.

До “інноваційного коридору” повинні входити інститути-установи, організації (інноваційні компанії, підприємці-інноватори), котрі бачать суттєві перспективи для комерціалізації рішень на ринках інновацій та технологій. Роль “будівників інноваційного коридору” може бути покладена на:

- інфраструктурних учасників інноваційної системи (технопарки, іннотехи, хакатони, інноваційні хаби, індустріальні парки, віртуальні бізнес-інкубатори);
- дослідно-конструкторські вузли та створення на їх базі техніко-впроваджувальних зон, технологічних кластерів на базі коворкінг-центрів;
- інвестиційно-консалтингові компанії, що спеціалізуються на “упаковці” інноваційних проектів на передінкубаційній стадії;
- структури та органи міжнародного розвитку, створені на базі регіональних органів державного управління;
- формальні і неформальні інститути інноваційного розвитку й фінансового забезпечення діяльності коридору (регіональні венчурні інвестиційні фонди та їх представництва за кордоном, офіційні і тіньові бізнес-ангели).

Головну роль у вибудовуванні “інноваційного коридору” може відігравати дослідницько-підприємницький університет, що орієнтується на ефективний проектний розвиток своєї міжнародної діяльності та в якого є в наявності принципово необхідні для функціонування коридору ресурси. Серед них: перспективні технологічні рішення та напрацювання, кваліфіковані наукові кадри з навиками підприємницької діяльності.

З одного боку, наявність таких неформальних зв’язків є явною перевагою, так як для “запуску та розкрутки інноваційного коридору” немає потреби у наявності будь-якої спеціальної інституціональної структури або між секторного органу управління, що виконує роль своєрідного “пускового агрегату для відкриття коридору”. З іншого боку, стійкий розвиток коридору буде визначатися ступенем інтеграції між учасниками інноваційної системи і тим інструментом, котрий буде забезпечувати їх взаємодію.

Враховуючи взятий урядом курс на модернізацію та реформування, пропонуємо інституціональний фон інноватизації економіки розглядати й тлумачити в рамках моделі “14і”. Під інституціональним фоном інноваційної економіки розуміємо впорядкований інноваційний розвиток країни на всіх рівнях економічної агрегації відповідно до основного закону сфери інновацій (наприклад, Закон України “Про інноваційну діяльність”), що й визначає інституціональну палітру (низка законів, наказів, постанов, норм, які прямо або опосередковано регулюють інноваційний розвиток) інноваційної економіки.

До складу формальних інститутів входять законодавчі акти, спеціалізовані галузеві, регіональні, відомчі, внутрішні, інструктивно-методичні, розпорядчі документи. Комплекс неформальних інститутів включає звичаї, цінності, обряди, ритуали, ролі, традиції, неписані правила поведінки. Цінності та ментальність складають внутрішній компонент новатора й інноватора, формують його відношення до зовнішнього середовища. Вміння та рутини представляють алгоритм оптимальної організації інноваційної діяльності підприємницької структури. Неформальні і формальні інститути регулюють відношення інноватора до інституціонального середовища.

В підсумку, зазначимо, що реалізація концепції “інноваційного коридору” є інфраструктурним фактором розвитку інноваційної екосистеми, механізмом її інтеграції в світовий інноваційний процес, і вона може бути легко реалізована за ефективної взаємодії всіх елементів “потрійної спіралі”, тобто дослідних установ, великого й малого бізнесу та влади. Інституціональна та організаційна структура економіки впливає не лише на ефективність виробництва інноваційної продукції, але й на ефективність інноваційних розробок, що сьогодні, як ніколи, є важливими для наукоємних галузей України.

УДК 336.131

Лантух К.О.
аспірантка 2-го курсу за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Коляда Т.А.
к.е.н., с.н.с., доцент,
доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Для ефективного розвитку соціальної інфраструктури населення головну роль відіграє підвищення якості життя, що є основною ознакою приросту економіки в країні та зміцненням соціальної стабільності в суспільстві. У соціально-орієнтованій ринковій економіці посилюється значення соціальної функції держави. З боку уряду і держави громадянам надаються соціально-правові гарантії для задоволення різних потреб життєдіяльності на рівні визначених соціальних норм. За статтею 3 Конституції України «Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1]. Такі завдання, на етапі розвитку системи соціального захисту населення, набувають актуальності для всіх країн світу.

Функція соціального захисту населення використовує такі складові, як соціальне забезпечення і соціальна допомога. За визначенням Міжнародної організації праці (МОП), соціальний захист населення – це «захист, який суспільство забезпечує своїм членам через набір суспільних заходів від економічних і соціальних лих, які обумовлені припиненням або суттєвим зниженням заробітків у результаті хвороби, пологів, виробничих нещасних випадків, безробіття, інвалідності, старості чи смерті; забезпечення медичної допомоги; забезпечення субсидій сім’ям з дітьми» [2]. Крім цього, Конституцією України (ст. 17) встановлено право громадян на соціальний захист, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей [1]. Однак, поділяємо думку С. Бичкова, що «існуючі нині в Україні реалії

свідчать про наявність істотних прорахунків у здійсненні соціальної політики. Існує значний розрив між конституційним закріпленням статусу нашої країни як соціальної держави та втіленням цієї конституційної норми у життя» [3]. Тому метою соціального захисту має бути соціальне забезпечення та допомога найуразливішим верствам населення, для запобігання соціальної неповноцінності і цивільних та кримінальних злочинів через відчуття *безвиході*.

Враховуючи вищезазначене, стає очевидно, що головним об`єктом соціальної політики держави є соціальний захист населення в поєднанні з основними складовими, кожна з яких має соціальні гарантії: 1) соціальна допомога гарантує громадянам, які знаходяться в «пастці бідності» і нездатні з різних причин власними силами забезпечити собі прожитковий мінімум, можливість психофізичного виживання в кризових соціально-економічних умовах; 2) соціальне забезпечення гарантує достатній рівень існування людини і відшкодування втрат стабільного прибутку, компенсація додаткових втрат у зв'язку з інфляційними процесами, упередження причин, що призводять до втрати регулярного прибутку внаслідок ліквідації виробництва тощо; 3) соціальні послуги, що гарантують високий рівень трудової діяльності, участі в громадянському житті (програми професійної перекваліфікації, створення додаткових робочих місць та ін.) [4].

Узагальнюючи, такий підхід потребує перевтілень соціальних функцій держави, але тут виникають протиріччя: з одного боку, правління зобов`язане створювати комфортні умови праці для змоги вирішувати соціальні проблеми самостійно, а з іншого – держава зобов`язана забезпечити необхідною допомогою громадян, які не здатні підтримувати прожитковий мінімум.

Отже, щоб досягти позитивних цілей соціального захисту населення, уряду потрібно ретельно відбирати, аналізувати та ефективно виконувати прийняті заходи. Проте, залишається питання, що трансформаційний соціальний захист може бути доступним, одночасно сприяючи досягненню фундаментальних політичних цілей економічного зростання на користь бідних і покращенню соціальної справедливості. Комплексний і узгоджений перелік заходів з соціального захисту може підтримувати траєкторію розвитку, яка максимізує скорочення як бідності, так і нерівності, не навантажуючи державний бюджет.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Резолюція МОП «Про соціальне забезпечення» // Соціальна політика. – лютий 2009. – С. 64-66.

3. Бичков С. І. Сучасна система соціального захисту в Україні [Електронний ресурс] / С. І. Бичков // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2011. – № 12. – **URL:** http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_12_12

4. Бичков С. І. Теоретичні аспекти формування системи соціального захисту населення [Електронний ресурс] / С. І. Бичков. – URL : http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/SOCIALNA/01-BICHKOV.pdf

УДК 353

Малік Є.О.
к.е.н., доц., кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В.Гетьмана»

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Необхідність модернізації економіки України потребує сьогодні пошуку нових форм регіонального соціально-економічного розвитку, які б не тільки враховували економічну, соціальну, екологічну, культурну специфіку окремих регіонів, але й забезпечували поєднання економічного зростання з покращенням якості життя людей. Беззаперечно, відповідні трансформаційні процеси вимагають наукового переосмислення форми і сутності державного управління, зокрема вироблення інноваційних підходів до державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України [1].

На сучасному етапі розвитку економіки, держава не в змозі забезпечити належний рівень фінансування соціально-економічного розвитку регіонів, оскільки її ресурси є вкрай обмеженими. Саме тому з'являються альтернативні інструменти фінансування регіональних проектів соціально-економічного розвитку регіонів, які спрямовані на зменшення міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій.

Основними пріоритетами державної регіональної політики в Україні має бути забезпечення поточного, тактичного і стратегічного розв'язання болючих соціальних проблем, екологічних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення, з урахуванням міжрегіональних особливостей.

Зважаючи на економічні проблеми, що гальмують розвиток українських регіонів, та обмеженість бюджетних коштів, що виділяються на регіональний розвиток, одними із ключових завдань Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року за напрямом реформи регіональної політики визначено створення ефективної системи планування регіонального розвитку та забезпечення стабільного фінансування програм і проектів регіонального розвитку; підвищення інституціональної спроможності на центральному та місцевому рівні щодо розроблення та відбору проектів регіонального розвитку з урахуванням підходів ЄС [2].

Провівши аналіз літературних джерел можемо виявити основні проблеми, що перешкоджають якісному виконанню планів і заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку:

- недостатній обсяг фінансування;
- процедура прийняття рішень стосовно затвердження відібраних інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку в рамках державного фонду регіонального розвитку є довготривалою;
- не забезпечується гарантоване стабільне фінансування програм і проектів регіонального розвитку протягом всього строку їх реалізації (фінансування

надходить не вчасно, наприкінці бюджетного року, що унеможливлює своєчасне виконання робіт);

- неспроможність авторів проектних ідей, розробити якісні проекти і обґрунтувати фінансові витрати;
- відсутність у авторів проектів регіонального розвитку фінансових можливостей для розроблення проектно-кошторисної документації, тощо.

Існуюча на сьогодні система фінансування програм і проектів регіонального розвитку потребує подальшого вдосконалення, необхідно концентрувати бюджетні та місцеві фінансові ресурси на пріоритетних проектах регіонального розвитку, визначених планами заходів з реалізації Державної та регіональної стратегій розвитку, поліпшити якість підготовки та відбору проектів, що фінансуються за рахунок державного фонду регіонального розвитку, забезпечити перехід від фінансування проектів, які спрямовані на вирішення локальних поточних проблем, на фінансування проектів, які створюють робочі місця, збільшують частку інноваційної продукції в її загальному обсязі, поліпшують якість послуг та стандарти життя, підвищують конкурентоспроможність регіонів [2].

Список використаних джерел:

1. Качний С. Формування та реалізація дієвих механізмів державного управління соціально-економічними процесами регіонального рівня / Качний С. // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. - № 5 . – С. 64 – 66.
2. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плани пріоритетних дій Уряду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/plany%20uryadu/cerednostrokoviy-plan-2020.doc

УДК: 332.1

Гусятинський М.В.
кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри менеджменту,
Університет ДФС України
Олешко А.А.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
Університет ДФС України

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 року, наряду з підвищенням конкурентоспроможності та територіальною соціально-економічною інтеграцією і просторовим розвитком регіонів, стратегічною ціллю державної регіональної політики визначено ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку [1]. Зазначене передбачає реалізацію проектів і програм соціально-економічного розвитку на інноваційних засадах. При цьому в основу державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку України та її регіонів має бути покладено принцип випереджаючого зростання високотехнологічного виробництва з концентрацією інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямах

інноваційного та науково-технічного розвитку на основі програмно-цільового методу управління [2, с. 42].

Одним із головних механізмів інноваційного регіонального розвитку є фінансування та забезпечення ефективної реалізації інвестиційних програм і проектів об'єднаних територіальних громад на основі програмно-цільового підходу. Програмно-цільовий підхід у державному управлінні регіонами України забезпечує соціально-економічний розвиток на засадах упорядкованості, комплексності, системності та поступовості впровадження регулюючих інструментів.

Реформа децентралізації та місцевого самоврядування базується на використанні кращого досвіду створення та розвитку об'єднаних територіальних громад і передбачає додатково здійснення таких заходів:

забезпечення фінансової самодостатності регіонів;

прозоре і стабільне проектне фінансування територій;

зміцнення фінансової автономії органів місцевого самоврядування;

зростання територіальної соціально-економічної згуртованості;

підвищення конкурентоспроможності регіонів;

розширення транскордонного співробітництва.

Важливим напрямом державної підтримки проектного фінансування соціально-економічного розвитку регіонів є державні видатки на проекти регіонів за рахунок коштів Європейського Союзу. Загалом загальна кошторисна вартість фінансування проектів регіонального розвитку складає 55000000 євро [3].

У 2017 – 2018 роках найбільша кількість проектів регіонального розвитку подана за Програмою регіонального розвитку «Сільський розвиток», натомість недостатньо розробляються проекти інноваційного розвитку, що негативно відображається на процесах інноваційної модернізації.

Залучення зовнішніх джерел фінансування проектів регіонального розвитку та об'єднаних територіальних громад дозволить забезпечити додаткові фінансові ресурси на розбудову виробничої і соціальної інфраструктури, підвищення якості надання освітянських, медичних, культурних послуг, стимулювання соціально-економічного зростання, а також інноватизації територіального розвитку.

У кінцевому рахунку, державна політика розвитку регіонів України та об'єднаних територіальних громад дозволить зменшити міжрегіональні диспропорції, синергійно об'єднати потенціали міст, селищ і сіл задля досягнення сталого економічного розвитку на інноваційних засадах.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF (дата звернення 15.03.2019).

2. Олешко А. А. Державне регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку України. *Формування ринкових відносин в Україні*: Зб. наук. праць. 2012. Вип. 10 (137). С. 39 – 42.

3. Угода про фінансування Програми підтримки секторальної політики - Підтримка регіональної політики України (Контракт на реформу сектора) від 27.11.2014. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_019 (дата звернення 15.03.2019).

УДК: 330.341

Павлюк В.В.
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
Університет ДФС України

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Розвиток організації в ідеальному варіанті має відбуватися по всіх напрямках, від технологічної модернізації та підвищення якості робочої сили до динамічної трансформації (оптимізації) організаційної структури в умовах невизначеності й ризику. Передбачити все неможливо, але, орієнтуючись на саморозвиток та зміцнення загального потенціалу, організація забезпечує себе врівноважене функціонування. Це відбувається за рахунок готовності до змін та здатності реагувати на виклики (конкурентів, глобальних ринків, технологічних зрушень, нових форматів та інструментів здійснення діяльності етс).

Тому, бути на часі, для вітчизняних підприємств означає потребу в забезпеченні перманентного інноваційного розвитку. Це, за змістом, є єдиною передумовою їх подальшого існування та потенційного виходу на світові ринки. В такому контексті мова йде не лише про технологічні чи продуктові інновації, які через нестачу ресурсного забезпечення діяльності становлять неабиякі проблеми щодо реалізації, але й про управлінські, маркетингові та організаційні інновації. Саме такий їх вид може стати не лише дієвою передумовою для стійкого розвитку організації, але й каталізатором до нарощення усіх складових інноваційного потенціалу, що в майбутньому забезпечить комплексний інноваційний розвиток фірми, установи або, наприклад, закладу вищої освіти [1].

Новація не виникає в результаті формальної декларації інноваційної спрямованості організації. По-перше, вона (організація) має бути чітко налагодженою системою, де в наявності є оргструктура, кваліфікований персонал, визначено стратегічну мету і спрямовані на її досягнення завдання, а також – сучасна технологія. Далі йде налагодження зв’язків між підрозділами, тобто комунікація, і паралельно з ним прописуються основні процеси, завдяки яким максимально ефективно мають виконуватися завдання і стратегічна мета.

Керівництво і вмотивований персонал ініціюють творчі процеси, розуміючі, що саме новації дозволять отримувати конкурентні переваги. Саме тоді новації отримують можливість додати префікс «ін». Імплементація сучасних розробок, винахід нових форм виробничих процесів та наповнення діяльності сучасним технологічним змістом – це саме той вектор, що забезпечую довгострокове функціонування системи.

У практиці економічно розвинених країн найбільш дієвими інструментами державного регулювання інноваційного розвитку підприємств є пряме державне фінансування, надання позичок та прямі бюджетні дотації. Але стан військового конфлікту, корупція і економічна криза в Україні не дозволяють підприємницьким та іншим організаціям розраховувати на потужну державну підтримку. До того ж, в Україні переважна більшість промислових підприємств та їх об'єднань як державної,

так і недержавної форм власності не виявляє інтересу до фінансування інновацій, які не можуть дати гарантованої і швидкої віддачі. Вони більше заклопотані поточними питаннями виживання або зміцнення свого становища шляхом нарощування власності, поширення сфер діяльності, монополізації або вигідного розподілу ринків збуту своєї продукції, вкладаючи капітали передусім у ці заходи [2, 3].

На рівні організації інноваційна діяльність на сьогодні уявляє собою безперервний пошук новацій та їх впровадження в життя. Новація – це перш за все – ідея. Зараз дуже часто використовується таке словосполучення як smart ідея. Що ж таке власне smart ідея? Чим вона відрізняється від звичайної?

Перш за все – це ідея, яка може революційним чином покращити якийсь процес чи ситуацію, причому реалізація smart ідеї не є самоціллю. Як правило, smart ідеї після реалізації виступають своєрідним мультиплікатором інших позитивних зрушень. Смарт ідея або новація спрямовані на радикальні зміни у уб-якій сфері діяльності де вони виникають.

Прикладом інноваційного розвитку на рівні місцевого самоврядування є об'єднання громади села Лосятин, Кременецького району у два кооперативи, що займаються вирощуванням малини та суниць. Це дозволяє членам громади успішно продавати свою продукцію в Україні та за кордоном. Однак, те, що починалося як ягідний кооператив, продовжилося як енергетичний. Тепер члени кооперативів самі забезпечують себе паливом для власних домівок – сировини є достатньо, адже у кожного члена кооперативу значні ділянки і багато стебел малини, які раніше просто спалювали на полях, проте штрафи за задимлене повітря змусили задуматися про те, як позбавитися від зайвих витрат. Зараз же стебла, які за технологією зрубують щоосені, переробляють на паливні брикети. Завдяки фінансуванню з боку ПРООН та ЄС кооператив "Ягідний край" придбав та запустив у роботу брикетну лінію. Її розмістили у непримітному ангарі поряд з холодильною камерою – одним із найважливіших активів кооперативу. Сюди селяни привозять в'язки малини і звідси забирають свої брикети, оплативши лише собівартість роботи установки.

Це приклад реалізації невеликої smart ідеї, яка, насправді почала вирішувати цілий ряд інших. Практичний досвід втілення таких підходів демонструє, що інтелект та ініціатива за відповідної підтримки та сприяння стають тими точками росту, які необхідні для процесу якісних змін. Теорія підтверджується практикою.

Наступним прикладом розуміння потреби в інноваційному розвитку є створення освітньо-практичних стартапів в закладах вищої освіти. Бізнес висуває до випускників і відповідно до ЗВО вимоги щодо отримання студентами компетентностей прикладного характеру. Саме виходячи з цього, в Університеті ДФС України у 2019 році було започатковано стартап «Студентська кав’ярня». ННІ ФБС за ініціативою студентів на базі кафедри менеджменту презентував проект, що дозволяє потенційним менеджерам вже під час навчання отримати навички відкриття власної справи, розробки бізнес-проекту та оволодіння професійними навичками в певній галузі, в нашому випадку – надання послуг. Проведення економічних розрахунків, пошук джерел фінансування, юридичне оформлення ФОП, а також найголовніше – прийняття рішення стосовно відкриття власної справи дозволять студентству поєднати теоретичні знання з практичними компетентностями й водночас заробляти гроші у вільний від навчання час на

території власного ЗВО.

Можна навести велику кількість прикладів інноваційного розвитку великих корпорацій, але це вже інший рівень використання ресурсів і потенціалу організації. Нашою метою є привернення уваги до розвитку малого і середнього бізнесу за рахунок інноваційної складової. Все розпочинається з ідеї, її супроводу на етапі розробок і експериментів, продовжується важкою командною роботою щодо запуску пілотного проекту, пошуку партнерів та джерел фінансування, узгодження організаційних питань і остаточного старту на постійній основі, тобто впровадження інновації.

В освітньому середовищі, як і в бізнесі, є достатньо сфер застосування інноваційних ідей. Коли ж вони об'єднують зусилля, ефективність зростає в рази і виграють обидві сторони.

Резюмуючи розглянутий матеріал, зазначимо, що сучасне управління сучасною організацією має (або повинно мати) «вживлений ген інновації», тому що зміни потребують швидкої реакції на нові обставини і нестандарті ситуації. Саме новації дозволяють системі вирішувати неординарні проблеми, реорганізовуватися структурно і технологічно, розвивати персонал і забезпечувати тим самим її безперервне та ефективне функціонування.

Список використаних джерел:

1. Овсянюк-Бердадіна О.Ф. Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств: реалії та інструменти забезпечення / О. Ф. Овсянюк-Бердадіна // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2015. – Том 19. – № 2. – С. 117-121.
2. Організаційно-економічні механізми активізації інноваційної діяльності в Україні / О.І. Амоша // Економіка пром-сті. – 2005. – № 5. – С. 15-21.
3. Кужелєв М. О. Формування механізму управління кредитоспроможністю підприємства в умовах інноваційного розвитку економіки України / М. О. Кужелєв, М. О. Житар // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2015. – Вип. 2 (69). – С. 57-62.
4. Дудкін Павло. Smart ідеї і розвиток територіальних громад [Текст] / Павло Дудкін // «Інноваційний розвиток: стратегічний погляд у майбутнє»: матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті Чумаченка М.Г., (Тернопіль, 6 квітня 2017 року). – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. – С. 30-31.

УДК 338.266

Шинкарюк О.В
к.е.н., доцент кафедри економіки і фінансів Бердянського університету менеджменту і бізнесу, м. Бердянськ

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.

В оцінках Індексу регіонального людського розвитку (ІРЛР) фінансування людського розвитку та його моніторинг розглядаються тільки обґрунтуванням

видатків місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист населення, а також у розрізі субвенцій і трансфертів за різним призначенням з державного бюджету.

Визначення повноважень органів влади різних рівнів у процесі децентралізації повинно передбачати розширення переліку аспектів людського розвитку, фінансування яких доцільно здійснювати з місцевих бюджетів адміністративних областей, районів і міст, сіл і селищ, а також об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Кожний орган влади повинен мати можливість здійснювати фінансування тих складових людського розвитку, на функціонування і розвиток яких кожен з них має найбільший вплив. У бюджетній системі України, як унітарної держави.

Розробку Регіональних програм людського розвитку у складі Прогнозів і Програм соціально-економічного розвитку регіонів доцільно здійснювати в межах власних та залучених фінансових ресурсів, обсягів та структури яких повинно вистачати для простого регіонального відтворення, насамперед, людського потенціалу.

Розширене регіональне відтворення людського потенціалу повинне здійснюватися завдяки соціальним трансфертам з державного бюджету – дотаціям та субсидіям для забезпечення досягнення єдиних стандартів якості життя населення держави в її різних регіонах.

Визначення тих ланок бюджетної системи України, які найбільше впливають на ту чи іншу складову людського розвитку, доцільно здійснювати на основі використання структурно-відтворювального підходу до розмежування повноважень органів влади різних рівнів в соціально-економічних процесах адміністративно-територіальних утворень держави.

Сутність та зміст структурно-відтворювального підходу полягають в тому, що: — по-перше, регіональний розвиток розглядається як динамічна характеристика регіонального простору, що об'єднує в межах регіонів виробників і споживачів товарів та послуг в єдину органічно цілісну еколого-економіко-соціальну систему.

В свою чергу, регіон являє собою просторово-територіальну концентрацію галузей суспільно-господарської діяльності; — по-друге, відтворювальні процеси за масштабами державного управління регіональним розвитком класифікуються на загальноекономічні (в масштабах національного господарства); територіальні (в межах адміністративно-територіального устрою); галузеві (в рамках галузей і секторів економіки та за видами економічної діяльності); індивідуальні (в рамках суб'єктів ринку різних форм власності).

Вартісні оцінки територіальних відтворювальних процесів визначають так званні регіональні фінанси, як та частина загальнодержавних фінансів, економічний кругообіг яких забезпечує органічну єдність вартісної та натуральної форми регіонального валового випуску кінцевої продук ції та послуг при створені валової доданої вартості регіону.

Тобто, регіональні фінанси – це результат взаємодії загальноекономічних, галузевих, територіальних та індивідуальних відтворювальних процесів при формуванні валового внутрішнього продукту національної економіки та валової доданої вартості регіону.

Завершеність територіальних відтворювальних процесів має місце в таких межах території, де відповідно об'єктивного розподілу й кооперації суспільної праці, наявні можливості створення кінцевої продукції та послуг із замкнутим виробничо-технологічним циклом.

Ознаками завершеності територіальних відтворювальних циклів є фази виробництва, розподілу, обміну і споживання товарів і послуг на даній території. Формування регіональних фінансів пропонується здійснювати відповідно до принципу автономності, який характеризує рівень завершеності економічного кругообігу територіальних відтворювальних процесів, та згідно з принципом сумісності, який відображає глибину взаємодії загальнодержавних відтворювальних процесів з територіальними.

Використання принципу автономності, який розкриває межі бюджетного федералізму, та принципу сумісності, який характеризує рівень бюджетного централізму, в формуванні регіональних фінансів забезпечує обґрунтування фінансової самостійності місцевого самоврядування і територіальної організації та глибину міжбюджетних відносин на суміжних рівнях державного управління національною економікою.

Такий методологічний підхід до формування регіональних фінансів буде сприяти уникненню перехресних та прихованих субсидій, дотацій та субвенцій і орієнтувати місцеві та центральні органи виконавчої влади на пошук і мобілізацію внутрішніх резервів та нових напрямів саморозвитку, на ініціювання заходів для забезпечення сталого і збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів. Тобто, якщо пріоритетні завдання соціальноекономічного розвитку областей, районів, міст, сіл та селищ, а також ОТГ будуть обґрунтовуватись згідно Програм людського розвитку відповідного регіону, то тоді джерела формування місцевих фінансів повинні визначатись відповідно до повноважень місцевих органів влади в забезпеченні економічного кругообігу територіальних відтворювальних процесів. Показниками фінансування людського розвитку регіону (на 100 тис. населення) будуть суми видатків місцевих бюджетів на кожну складову територіальних відтворювальних процесів.

УДК 330.34+332.1

Стеблянко І.О.,
д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та управління національним господарством, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ПРОЕКТНІ МЕХАНІЗМИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Інституціональними особливостями національної економіки є значні диспропорції у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів. Це зумовлено недосконалістю галузевої структури більшості регіональних господарських комплексів, їх низькою економічною ефективністю і конкурентоспроможністю, нераціональним використанням місцевих природних і трудових ресурсів.

Інноваційно - інвестиційна складова є невід'ємною важливою частиною державної регіональної політики і знайшла свій прояв у створенні Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) для активізації соціально-економічного розвитку регіонів України.

Відповідно до статті 24 Бюджетного Кодексу України ДФРР є складовою загального фонду Державного бюджету (в обсязі не менше 1 відсотка прогнозного обсягу доходів на відповідний бюджетний період). Кошти ДФРР спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів.

Для оцінки та проведення попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів ДФРР, створюються регіональні комісії. Їх діяльність висвітлюється на відповідній сторінці офіційного веб-сайту Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. On-line платформа ДФРР створена для здійснення прозорого відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть фінансуватися за рахунок коштів фонду. На ній розміщено: нормативно-правову базу ДФРР; перелік інвестиційних програм і проектів в розрізі регіонів, з визначенням їх статусу та описом. Платформа дозволяє: громадянам ознайомитися з інформацією про відібрані інвестиційні проекти, статус прийняття рішення щодо їх реалізації; здійснювати громадський контроль за процесом відбору та реалізації інвестиційних проектів; членам регіональних комісій з оцінки та проведення конкурсного відбору програм і проектів ознайомитись та здійснити оцінку інвестиційних програм і проектів on-line; заявникам інвестиційних програм та проектів вносити інформацію про такі проекти безпосередньо до on-line платформи; адмініструвати on-line платформу уповноваженою особою відповідного регіону разом з Міністерством регіональної політики. Найбільш крупні проекти, що подані до фінансування із ДФРР, відносяться до інфраструктурної сфери (водопостачання, водовідведення, будівництво доріг), і соціальної сфери (будівництво і реконструкція загальноосвітніх шкіл та домів-інтернатів).

Функціонування ДФРР дозволить [1]: перевести державні інструменти розвитку регіонів на нову основу, відійти від старої практики фінансування будівництва капітальних об'єктів за кошти субвенцій на соціально-економічний розвиток окремих територій; започаткувати в Україні фінансування проектів регіонального розвитку на конкурсній основі та відповідно до регіональних стратегій розвитку та планів і заходів із їх реалізації.

Таким чином, пропоновані засади функціонування механізмів інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів на основі ДФРР передбачають: подолання диспропорцій за кількістю й вартістю інвестиційних проектів за регіонами; підвищення якості заявок на фінансування; пріоритетність проектів, які належать до інноваційно-інвестиційних сфер національної економіки; збільшення частки місцевих бюджетів і коштів партнерів у структурі фінансування; пропорційний розподіл коштів ДФРР між регіонами з урахуванням чисельності населення та рівня

їх соціально-економічного розвитку. Створення ДФРР та запровадження електронних процедур реєстрації проектів є конкретним прикладом взаємодії між державою та регіонами в умовах децентралізації та відкритості інформації.

Список використаних джерел:

1. Стеблянко І.О. Структура національної економіки та механізми її розвитку: проблеми теорії та практики : монографія / І. О. Стеблянко. – Запоріжжя : Гельветика, 2016. – 368 с.

УДК 330.341.1:33214

Ворошилова О.Г.
Гусаренко В.В.
здобувачі вищого другого (магістерського) рівня освіти Миколаївський національний аграрний унівеситет, м. Миколаїв
Науковий керівник:
Баришевська І.В.
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет М. Миколаїв

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Розвиток процесів децентралізації разом із посиленням демократизації суспільного життя в нашій країні підштовхують до того, що регіони стають досить активними партнерами на загальнодержавному та міжнародному рівнях.

Інноваційні проекти, паралельно з податковими надходженнями до місцевих бюджетів, місцевими запозиченнями, коштами фонду розвитку, доходами від розміщення муніципальних облігацій, інвестиціями з чистого операційного прибутку, на стадії вагомих змін і трансформацій, – виступають інструментом інноваційного розвитку регіонів в економічній, культурній, соціальній, освітній та інших сферах.

Практику фінансування інноваційних проектів розвитку регіонів було започатковано у 2011 році, шляхом створення Державного фонду регіонального розвитку, але це стосувалось лише тих проектів та програм, що передбачали капітальне будівництво і ремонт об’єктів державної власності.

Проблему збільшення та ефективного використання фінансових ресурсів необхідно вирішувати через впровадження інновацій в управління фінансами регіону, які сприяють застосуванню нових організаційно-економічних та управлінських технологій і дозволять підвищити ефективність контролю за цільовим використанням бюджетних видатків [1, с.14].

На протязі 2009–2013 років в Україні була реалізована цільова державна економічна програма «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009–

2013 роки» [2], згідно з якою в Миколаївській області було розроблено заходи, які включали певні напрями діяльності по підтримці розвитку інноваційної інфраструктури для підтримки малого бізнесу, державної власності і тд. Саме впровадження інноваційних програм у цьому регіоні стимулювало будування центрів наукового забезпечення інноваційної діяльності, які діють при вищих навчальних закладах міста, підвищило пропозиції кредитних ресурсів з боку небанківських фінансово-кредитних установ. Але наряду з цим, обмежена кількість інноваційних компаній та фондів на відміну від інших регіонів України, недостатня розвиненість венчурного ринку та відірваність бізнесу та науки породжує низький рівень розвитку інновацій в Миколаївському регіоні.

Таблиця 1

Фінансування внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за джерелами фінансування в Миколаївській області у 2017 році

Джерела	**тис.грн**	**Структура, %**
Усього, в тому числі за рахунок:	349345,2	100,0
коштів бюджету	50132,6	14,4
власних коштів	237469,1	68,0
коштів організацій державного сектору	7490,9	2,1
коштів організацій підприємницького сектору	19207,1	5,5
коштів організацій сектору вищої освіти	10,4	0,0
коштів приватних некомерційних організацій	278,6	0,1
коштів іноземних джерел	34756,5	9,9

Джерело: сформовано автором на основі [3,4].

Одним із найвагоміших стимулів розвитку інновацій є фінансове забезпечення інноваційної діяльності, яке можна розглядати як основну рушійну силу розвитку інноваційної сфери. З метою аналізу ефективності організаційно-економічного механізму регулювання інноваційної діяльності проаналізуємо структуру та динаміку основних джерел забезпечення новаторської діяльності в Миколаївській області в табл.1.

Як бачимо, таке джерело фінансового забезпечення інноваційної діяльності, як «власні кошти» суб'єктів господарювання, протягом 2017 року залишається основним джерелом фінансування. Слід відмітити, що державна підтримка знаходиться на не досить високому рівні, хоча місцевий бюджет намагається стимулювати розвиток інноваційної діяльності, але цей вклад є доволі незначним.

Протягом останніх років у Миколаївському регіоні була ситуація, коли інноваційна діяльність розвивалася сама по собі, фактично без підтримки державного та місцевого менеджменту. З одного боку, цей факт є природним явищем, оскільки самі суб'єкти господарювання передусім мають бути зацікавленні у інноваційній діяльності. З іншого боку, відсутність державної підтримки може призвести до скорочення кількості промислових підприємств, що займаються інноваційною діяльністю.

З огляду на вищезазначене можна дійти висновку, що організаційно-економічний механізм регулювання інноваційної діяльності Миколаївського регіону функціонує неефективно. Це дає змогу говорити про те, що регіональні органи влади не мають чітких наукових уявлень про регіональне стратегічне управління інноваційною діяльністю, що призводить до негативних тенденцій в сфері розвитку інновацій та потребує суттєвого удосконалення всіх складників організаційно-економічного механізму регулювання інноваційної діяльності Миколаївського регіону.

Список використаних джерел:

1. Жук І.І. Фінансове забезпечення регіональної політики (на матеріалах Карпатського регіону) [Текст] : автореферат... канд. екон. наук, спец.: 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / Жук І.І. – К. : ДВНЗ "Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана", 2015. – 20 с.

2. Миколаївська міська рада. URL: https://mkrada.gov.ua/documents/?c=6.

3. Головне управління статистики в Миколаївській області. URL: http://www.mk.ukrstat.gov.ua.

4. Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний щорічник. Київ, 2018 р. 178

УДК: 334.71

Ярова Л.С.
Студентка 4 курсу ННІ ФБС
Університет ДФС України
Тартачник М.О.
Ст. викладач кафедри міжнародної економіки

АНАЛІЗ ПРОГРАМИ ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ІРПІНЬ)

Світовий досвід демонструє, що регіон повинен бути самодостатнім державно-політичним утворенням. Відповідно він повинен володіти фінансовим, соціальним, економічним потенціалом, достатнім для виконання власних та делегованих обов’язків та функцій. Тому розвиток регіону і регіональної політики підтримки МП в його межах, мають здійснювати в основному ОМС. Відповідно, було проведено аналіз програми стимулювання розвиту МП у Ірпінському регіоні (Ірпінська ОТГ) Київської області.

З метою забезпечення сталого розвитку міста шляхом створення цілісної та ефективної системи підтримки підприємства, формування сприятливих умов для розкриття потенціалу підприємств територіальної громади, підвищення її добробуту відповідно до законів України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» та керуючись ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», Ірпінська міська рада затвердила «Програму розвитку малого

підприємства в м. Ірпінь та селищах Гостомель, Коцюбинське, Ворзель на 2017-2018 роки» (далі Програма).

На рис. 1 подано перелік пріоритетних завдань Програми.

- формування умов для зростання кількості малих підприємств, підвищення конкурентоздатності даного сектору економіки;
- розвиток інфраструктури підтримки діяльності малих підприємств, що розширить їх доступ до необхідних послуг та ресурсів;
- використання незадіяних виробничих площ із залученням вітчизняних та іноземних інвесторів до реалізації перспективних інвестиційних проектів;
- сприяння суб'єктам малого підприємництва-товаровиробникам у просуванні власної продукції шляхом проведення ярмарково-виставкових заходів;
- надання організаційної, інформаційної та консультаційної підтримки підприємцям, їх менеджерам та працівникам;
- збільшення податкових надходжень до бюджету міста від діяльності суб'єктів МП.

Рис. 1 Перелік пріоритетних завдань Програми

Відповідно програма спрямована на досягнення показників, визначених Програмою «Соціально-економічний та культурний розвиток м. Ірпінь та селищ Ворзель, Коцюбинське, Гостомель на 2017 рік й основні напрямки розвитку на 2018-2019 роки», та Стратегічним планом розвитку економіки Ірпінського регіону до 2020 року.

За даними Ірпінської ОДПІ станом на перше січня 2018 року у Ірпінському регіоні (місті Ірпені та селищах Ворзель, Коцюбинське, Гостомель) нараховується 9300 зареєстрованих суб'єктів МП – платників податків, у тому числі 3680 юр. особи та 5620 фіз. осіб-підприємців (рис. 2)

Кількість зареєстрованих суб'єктів МП у 2017 році зменшилась порівняно з 2016 роком майже на 3 відсотки. Необхідно зазначити, що зменшення кількості МП є загальною тенденцією в Україні за 2010-2015 роки, але кількість МП у Ірпінському регіоні у 2017 році у порівнянні з 2015 р. зросла на 5 відсотків, а це відповідно вказує на позитивну тенденцію розвитку малих підприємств в Ірпінському регіоні.

Рис. 2. Кількість зареєстрованих суб'єктів МП, од.

Доцільно зазначити, що частка надходжень від суб'єктів МП до бюджетів всіх рівнів за 2017 рік складає - 51,2 %.

Незважаючи на проблеми державного рівня: складної суспільно-політичної ситуації, що склалася в країні, здешевлення національної валюти, підвищення цін на природний газ та електроенергію, нестачею власних оборотних активів, слабкого інтересу інвесторів для розвитку бізнесу, заходи програми розвитку малого і середнього підприємств в м. Ірпінь на 2017-2018 роки в цілому виконано.

Залишились не вирішеними наступні проблемні питання у сфері діяльності малих підприємств: дефіцит власних фінансових ресурсів у суб'єктів малого та середнього підприємництва та висока вартість кредитів, що надаються фінансово-кредитними установами; нерозвиненість небанківського сектору фінансових послуг; недостатній розвиток інфраструктури підтримки розвитку МП; відсутність державного стимулювання розвитку МП; недостатній рівень освіти працівників з питань сучасних методів господарювання.

УДК 336.717

Буряк А.В.
к.е.н, доцент кафедри фінансів
Національний університет
біоресурсів і природокористування
України
Дем'яненко І.В.
к.е.н, доцент кафедри фінансів
Національного університету
харчових технологій

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Активізація євроінтеграційних процесів в Україні обумовлює необхідність здійснення не тільки адаптивних змін в організаційно-правовому полі функціонування економіки, а й істотне підвищення її результативної продуктивності завдяки інвестиційно-інноваційному перетворенню процесу суспільного відтворення [1]. Інвестиційно-інноваційна підприємницька діяльність завжди пов'язана з невизначеністю через неповноту інформації щодо умов реалізації рішення (цілі, вигоди, витрати, критерії оцінювання тощо), суперечливістю об'єктивної і суб'єктивної оцінки дій та альтернативністю вибору з декількох можливих варіантів рішень, що є умовами виникнення та існування фінансового ризику. В процесі кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності виникає ряд ризиків, що можуть призвести до негативних наслідків діяльності суб'єкта господарювання які відносяться до фінансових. За видами фінансових операцій виокремлюють процентні, депозитні, кредитні інвестиційні та інноваційні ризики [2].

Вкладаючи кошти на тривалий термін в процесі інвестиційної діяльності суб'єкт господарювання розраховує на отримання додаткового доходу і намагається мінімізувати рівень інвестиційного ризику. Його сутність полягає у недоотриманні

прибутку, або у втраті прибутку, або в понесенні збитку в процесі реалізації інвестиційних проектів. Інвестиційній діяльності притаманні специфічні види ризиків які можна згрупувати у три групи: ризик окремого інвестиційного проекту, ризик реальних інвестицій та ризик фінансових інвестицій. Останній належить до портфельних, оскільки діє на всю сукупність фінансових інвестицій які формує суб'єкт господарювання. Сформований відповідно до розробленої інвестиційної стратегії інвестиційний портфель як сукупність фінансових активів дозволяє нівелювати портфельні ризики. Також кожному з активів притаманний ризик окремого фінансового інструменту інвестування як ймовірність відхилень фактичного і очікуваного інвестиційного доходу за даним інструментом в ситуації невизначеності кон'юнктури фінансового ринку і фінансових результатів майбутньої діяльності емітента. З метою зниження інвестиційного ризику застосовують диверсифікацію інвестицій як розподіл інвестиційних ресурсів суб'єкта господарювання між різними видами активів як реальних так і фінансових. Реальне інвестування супроводжується так званим проектним ризиком як можливістю виникнення несприятливих подій в процесі реалізації інвестиційного проекту, що призведе до зниження розрахункового ефекту.

Фінансування інвестиційних проектів із застосуванням інноваційних технологій призведе до ймовірної появи інноваційних ризиків як рівня ймовірності втрат, які виникають при вкладенні суб'єктом господарювання ресурсів у виробництво нових товарів, робіт і послуг, які можливо не матимуть очікуваного попиту. Фактори виникнення інноваційного ризику можна згрупувати у три групи. Здешевлення методу виробництва чи надання послуг порівняно з широко вживаним приноситиме можливий наддохід доки це буде ексклюзивним надбанням цього суб'єкта господарювання. Використання старого обладнання для створення нового виду товару може призвести до ризику неправильної оцінки попиту на новий товар та неналежної його якості. Крім ризику відсутності попиту на новий товар, тобто неможливості його реалізації при виробництві нового товару за допомогою нової техніки чи технології може виявитись невідповідність необхідних технологій новому обладнанню та неможливість продажу придбаного обладнання у випадку невдачі.

Функціонуючи на фінансовому ринку суб'єкти господарювання здійснюють операційну, інвестиційну і фінансову діяльність, що супроводжуються специфічними ризиками. Результати інвестиційної діяльності суттєво впливають на операційну діяльність і залежать від можливостей фінансової діяльності. Недостатність джерел фінансування обумовлює потребу в кредитуванні, що весь період супроводжується кредитним ризиком. Вимірюється кредитний ризик ймовірною сумою втрат при несплаті чи простроченні виплати заборгованості. Кредитори можуть застосовувати різні заходи зниження кредитного ризику. Перш за все цьому сприяє ознайомлення з репутацією, фінансовим станом, обсягом власного капіталу, умовами кредиту та заставою, тощо. Наряду з аналізом кредитоспроможності та платоспроможності позичальника, отримання застави чи гарантії погашення кредиту фінансові установи використовують: диверсифікацію кредитних операцій, дотримання нормативів кредитного ризику, лімітування, страхування кредитних операцій, оперативність при стягненні боргу, забезпечення

реалізації ефективної кредитної політики, формування оптимальної структури заборгованості за кредитами та кредитних резервів. З метою зниження кредитних ризиків не фінансові суб'єкти господарювання застосовують спеціальні форми рефінансування дебіторської заборгованості, факторинг, форфейтинг та облік виданих векселів.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко І. В., Буряк А.В. Фінансово-кредитні відносини в забезпеченні інвестиційно-інноваційного розвитку агросфери / І.В. Дем'яненко, А.В. Буряк // Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2017. № 2 (44). С. 123-128.
2. Куцик П.О. Управління фінансовими ризиками: навч. посібник / П.О. Куцик, Т.Г. Васильців, В.М. Сороківський, В.І.Стефаняк, М.В. Сороківська. – Львів: Ростр- 7, 2016. – 318 с.

УДК: 37.014.3

Зайцева Інна Веніамінівна,
к.п.н., доцент кафедри журналістики, української словесності та культури, Університет ДФС України

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Кардинальні перетворення в усіх сферах суспільного життя України, національне відродження, розширення економічної самостійності зумовлюють необхідність докорінного перегляду підходів до підготовки спеціалістів у вищих закладах освіти економічного профілю. Ґрунтовні економічні знання, готовність постійно їх оновлювати, глибоке розуміння соціально-психологічних аспектів діяльності, мобільність та гнучкість, адаптованість до сучасного життя, загальна та економічна культура – це далеко не все, що повинно бути притаманне сучасному економісту.

Одним із найважливіших психологічних факторів, які впливають на розвиток творчого потенціалу особистості, є мотивація. У загальному вигляді проблема мотивації учіння є проблемою причин, які наперед визначають різні форми виявлення активності тих, хто навчається. Таким чином, мотивацію слід розглядати не тільки як умову ефективного оволодіння знаннями, а й як важливий чинник розвитку особистості фахівця, мету виховання. Саме тому дослідження потребо-мотиваційної сфери особистості майбутнього економіста є на часі дуже актуальним.

Проблема мотивації учіння настільки тісно пов'язана з різними аспектами психолого-педагогічної науки, що її успішне розв'язання значною мірою визначається осмисленням того суттєвого вкладу, який внесли відомі вчені в дослідження загальнотеоретичних і методологічних проблем (К.О.Абдульханова-Славська, Б.Г.Ананьєв, Л.І.Божович, А.В.Брушлінський, Л.С.Виготський, О.В.Запорожець, Г.С.Костюк, К.Левін, О.М.Леонтьєв, Б.Ф.Ломов, Н.Г.Нічкало, А.Маслоу, К.Роджерс, С.Л.Рубінштейн, Д.М.Узнадзе, З.Фрейд, Х.Хекхаузен та ін.).

Метою наукового студіювання є вивчення стану вище зазначеної проблеми в педагогічній теорії і практиці та узагальнення основних теоретичних положень щодо формування мотивації учіння студентів-економістів.

Психолого-педагогічні особливості формування мотивації учіння студентів вищих закладів освіти, які готують фахівців економічного профілю, детерміновані соціальними умовами їх майбутньої професійної діяльності. Ці особливості найперше пов'язані з вимогами до особистості випускника, бо рівень розвитку культури, знань, національної самосвідомості майбутніх фахівців визначає і прогресивний розвиток суспільства. Поряд з тим вчені наголошують, що випускники вищих економічних навчальних закладів у багатьох випадках практично неспроможні зрозуміти економічні процеси, впливати на розв'язання складних ситуацій виробництва, відчувають труднощі в створенні відповідного мікроклімату у колективі, який сприяє економічному успіху фірми.

Важливими обставинами, які впливають на ставлення студента-економіста до оволодіння знаннями, уміннями та навичками, виступають особливості сфери його майбутньої діяльності. Слабкість кредитно-фінансової системи, недосконаліть трудового законодавства, постійні зміни податкової політики, неплатоспроможність підприємств, не сформованість ринкових структур негативно впливають на реалізацію творчих можливостей фахівців-економістів, ускладнюють формування мотивації учіння у студентів економічного профілю.

Ще однією з особливостей формування мотивації учіння студентів є загроза перенасичення ринку робочої сили фахівцями-економістами. Тому вже сьогодні необхідно дбати про те, щоб забезпечити мотивоване оволодіння студентами не тільки економічними знаннями, а й ґрунтовну гуманітарну їх підготовку. Це дозволить майбутнім спеціалістам за необхідності швидше перекваліфікуватися, оволодіти суміжними професіями, бути завжди "затребуваними" на ринку праці.

Важливою особливістю діяльності сучасних економічних працівників є те, що вони повинні реально впливати на ефективність виробничих процесів, уміло розв'язувати економічні і управлінські ситуації, уміти мобілізовувати колективи на виконання складних завдань тощо. Цей досвід майбутні фахівці можуть набувати безпосередньо під час навчального процесу, при групових і колективних формах навчання. Як показало наше дослідження, саме у колективі студентської групи за певних умов досить ефективно проходить формування мотивації оволодіння знаннями, а набутий досвід значно зменшує період професійної і соціальної адаптації випускника [2].

Слушною видається думка С.У. Гончаренка стосовно педагогічного значення потреби в розвитку особистості [1]. До бажаного результату, на думку вченого, веде тільки такий педагогічний вплив, який правильно враховує потреби особистості і спрямований на виховання цих потреб. У цьому аспекті доцільно вказати, що головною причиною байдужого та негативного ставлення студентів до навчання є відсутність у них повноцінних, стійких пізнавальних потреб. До речі, О.М. Матюшкін наголошував, що стадія розвитку пізнавальної потреби може вважатися сформованою, «дозрілою», якщо фактори, котрі приводять суб'єкт до нового навчального чи пізнавального матеріалу, будуть сприйматися ним як проблемна ситуація [4].

На основі проаналізованих положень проблемного навчання ми з'ясували, що продуктивну мотивацію учіння студента, яка спричиняється проблемними ситуаціями,

характеризують такі елементи мислення: оригінальність висновків; нестандартність відповідей; швидкість та доцільність дій; відчуття проблеми; здатність виявляти нові сторони об'єкта дослідження; здатність генерувати нові ідеї гіпотези; економічність і гнучкість мислення; здатність класифікувати, узагальнювати, синтезувати, включаючи здатність переборювати свій минулий досвід для одержання нових знань; здатність до абстрагування, критичність і самостійність мислення, стійкість і глибина знань, здатність оптимізувати рішення [4].

Вищим рівнем розвитку пізнавальних потреб та мотивів навчання учені одностайно називають творчий рівень (В.І.Лозова, Т.І.Шамова, Г.І.Щукіна, І.О.Редьковець та ін.). Доцільно навести слова великого А.Ейнштейна: «Храм науки – будова досить складна. Люди, які там знаходяться, дуже різняться між собою, як і духовні сили, що привели їх туди. Деякі займаються наукою з почуттям гордості своєї інтелектуальної переваги; для них наука є тим спортом, котрий повинен їм дати повноту життя та задоволення честолюбства. Можна знайти у храмі й інших: вони приносять сюди в жертву продукти свого мозку тільки заради утилітарних цілей. Якщо б посланий Богом ангел прийшов і вигнав з храму усіх людей, які належать до цих двох категорій, то храм би спорожнів, але в ньому все-таки лишилися б люди як з минулого, так і з сучасного... Якби існували лише люди, схожі до вигнаних, храм не піднявся б...» [5, с.240].

Отже, вчені підтверджують вибрану в дослідженні логіку формування потреб, мотивів та цілей учіння студентів: від стимулювання виконання навчальних дій до формування пізнавальних мотивів-інтересів, від продуктивних пізнавальних потреб, зумовлених проблемними ситуаціями, до значущого захоплення учінням та досягнення творчих результатів. У цьому аспекті цікаві думки виголосив Я.А.Коменський: «Завжди намагатися повідомити щось таке, що давало б і задоволення, і користь; таким чином учні будуть братися до справи із бажанням» і далі «...якщо нікого з учнів не будуть ні до чого примушувати супротив бажання, то ніщо і не буде викликати в них відрази та притупляти силу розуму; кожен легко буде йти вперед у тім, до чого у нього потяг...» [3, с.382].

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376с.

2. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів [за ред. П.Г.Лузана] / І.В.Зайцева. – Ірпінь, редакційно-вид. відділ АДПС України, 2000. – 191 с.

3. Коменский Я.А. Великая дидактика / Я.А. Коменский // Избранные педагогические сочинения: В 2-х т.– Т.1. – Москва: Педагогика, 1982.– С.242–476.

4. Матюшкин А.М. Психологическая структура, динамика и развитие познавательной активности / А.М.Матюшкин // Вопросы психологии.– 1982.– №4.– С.5–17.

5. Эйштейн А. Физика и реальность. / А. Эйштейн . – Москва: Просвещение, 1965.– 359 с.

УДК 658.114:005.591.4

Кібітлевський Р.І.
студент 5 курсу, спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»Університет ДФС України
Науковий керівник:
Бедринець М.Д.
кандидат економічних наук, доцент

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ РОБОТИ

Головною системною проблемою більшості вітчизняних підприємств є їх структурно-функціональна незбалансованість та обмеженість фінансових ресурсів, яку характеризують:

– невідповідність фінансових можливостей підприємств їх становищу на галузевих і товарних ринках – підприємства, продукція яких користується стабільним попитом, мають недостатній рівень ліквідності;

– диспропорції між інтенсивністю виробничих та відтворених процесів – хронічна нестача інвестицій призвела до зниження темпів відновлення обладнання (устаткування), інших видів основних фондів, технологій виробництва;

– розрив між рівнем корпоративного управління та вимогами ринкової економіки, невідповідність внутрішньої структури підприємств їх меті та завданням;

– наявність невикористовуваного обладнання, надлишок чисельності працівників, значне соціальне навантаження на підприємства.

Розв'язання протиріч на вітчизняних підприємствах, обумовлених розбіжностями між новою формою власності та збереженням «традиційних» форм і методів управління, – одна з найактуальніших проблем, яка при її вирішенні дасть змогу так налагодити систему управління, що забезпечить ефективний розвиток не тільки окремого підприємства, а й подолати кризові явища в економіці України загалом.

Згідно з теорією стратегічного управління реалізація основних цілей фінансово-економічного розвитку підприємства в перспективі, яка розглядається, має супроводжуватися відповідною структурною перебудовою, що становить зміст процесу реструктуризації [1, с.16].

Метою проведення реструктуризації може також бути підвищення інвестиційної привабливості підприємства, зміна форм і методів управління або здійснення антикризових заходів.

Порівняно новим поняттям у сучасному бізнес-лексіконі є реінжиніринг, який застосовується у сфері організації виробництва, управління та реалізації продукції і означає, згідно з визначенням професора Гарвардської школи бізнесу М. Хаммера (він вважається засновником цієї теорії), фундаментальне переосмислення і радикальне перепланування бізнес-процесів компаній, яке має на меті суттєве поліпшення показників їх діяльності, різке скорочення затрат, зростання якості сервісу і швидкості обслуговування клієнтів. Реінжиніринг передбачає глибокі перетворення, відносна величина яких сягає 40%. Він асоціюється зі «створенням компанії заново», тобто повною перебудовою внутрішніх процесів і технологій, здійснення операцій фірми з метою підвищення загальної ефективності бізнес-процесу, створення організації, яка швидко реагує на зміни ринкового середовища [3, с.40]. З огляду на це, можемо визначити реінжиніринг, як найбільш глобальні перетворення в рамках реструктуризації. До проблем реструктуризації належать:

– механізм реструктуризації;

– модифікація механізму управління виробничими процесами;

– розробка нового механізму організаційної структури управління підприємством;

– розробка нового механізму управління з орієнтацією на потреби ринку;

– розробка нового механізму управління кадровою політикою;

– внесення раціональних змін у раніше діючу стратегію управління підприємством;

– вироблення принципово нових підходів до випуску нових товарів, що користуються попитом у споживачів.

Основні напрями фінансової реструктуризації повинні передбачати цілком конкретну мету, зокрема, покращення функціонування підприємства на найближчу перспективу за рахунок збільшення наявних засобів і обсягів реалізації, а в перспективі – максимізацію вартості бізнесу.

Особливе місце у фінансовій реструктуризації займає інвестиційна стратегія підприємства, направлена на залучення ресурсів із зовнішніх і внутрішніх джерел, що включає стратегічне управління інвестиціями, тактичне управління інвестиційними проектами й оперативне управління інвестиційним портфелем [2, с.86-88].

Отже,можна підвести підсумок, що від ефективності застосування реструктуризації залежить успіх нетільки поточної, а й стратегічної діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності.

Список використаних джерел:

1. Афонін А. С. Реструктуризація підприємства [Текст] : навчальний посібник / А.С. Афонін, В. П. Нестерчук – К.: Видавництво Європейського університету, 2001. – 289с.

2. Иванов Г.П. Антикризисное управление: от банкротства к финансовому оздоравлению [Текст] / Г.П. Иванов – М.: ЮНИТИ, 1995. – 256с.

3. Ойхман Е.Г. Реинжиниринг бизнеса / Е.Г. Ойхман, Э.В. Попов – М.: Финансы и статистика, 1997. – 208 с.

УДК: 330.011.5

Ковальова К.В.
Усик О.О.
Студентки 5 курсу, групи ФМСБ-18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Для підприємства інновації є тим фундаментом, який забезпечує конкурентні переваги та лідируючі позиції на внутрішньому і світовому ринках. Вони змушують шукати нові форми і методи управління для забезпечення тривалої стабільності ефективного виробництва.

У 2017 р. здійснювали інноваційну діяльність у промисловості 759 підприємств, що становить 16,2 % від загальної кількості промислових підприємств України, з них 1208 впровадили у виробництво інноваційну продукцію та інноваційні процеси (рис. 1) [1].

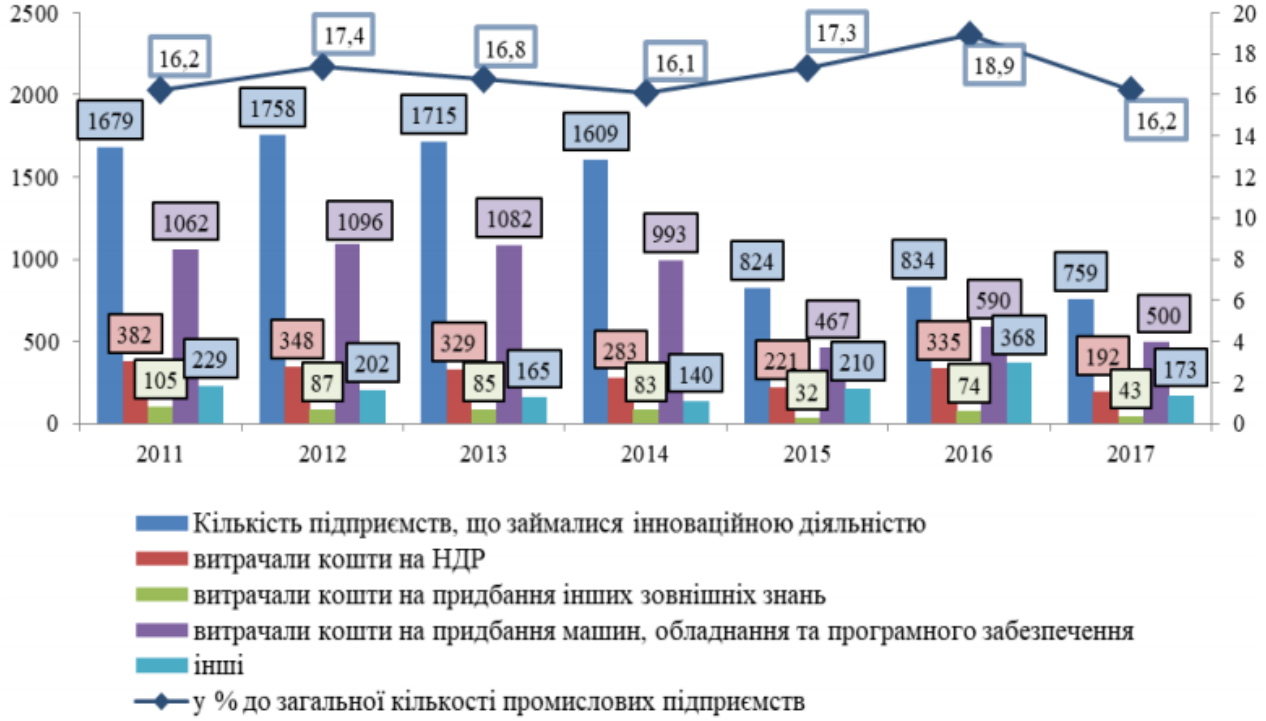

Рис. 1 Інноваційна активність підприємств у розрізі напрямів інноваційної діяльності (од.) та її питома вага у загальній кількості промислових підприємств (%)

Джерело: [1]

Дослідивши динаміку активності промислових підприємств з 2012 по 2017 рр., можемо констатувати, що у 2016 (18,9%), 2012 (17,4%) та 2015 (17,3%) рр. простежується найбільший відсоток інноваційної активності промислових підприємств. Найменший же відсоток інноваційної активності промислових підприємств припадає на 2014 р. (16,1%).

Аналіз джерел фінансування інноваційної діяльності за даними табл. 1 з 2012 по 2017 рр. показав, що за цей період в Україні фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств зросло на 5 768,2 млн. грн. Загалом за досліджуваний період спостерігається як зростання, так і зменшення фінансування інноваційної діяльності [2].

Інвестування здійснювалося з Державного бюджету, за рахунок власних коштів підприємств, іноземних інвесторів та кредитів, але все ж таки основним джерелом фінансування інноваційного розвитку в цей період були власні кошти підприємств. До 2017 р. спостерігається занадто мала участь банківського сектору у фінансуванні інновацій, дуже низькими є показники інвестування в інновації за рахунок Державного бюджету у 2017 р., а причиною цього є високі ставки за кредитами та дефіцитом Державного бюджету України.

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні, млн. грн.

Роки	Загальна сума витрат	Зокрема, за рахунок коштів							
		власних	Державного бюджету	місцевих бюджетів	позабюджетних фондів	вітчизняних інвесторів	іноземних інвесторів	кредитів	інших джерел
2012	8 045,5	4 775,2	87,0	5,7	0,9	31,0	2 411,4	626,1	108,1
2013	14 333,9	7 585,6	149,2	12,3	0,5	45,4	56,9	5 489,5	994,7
2014	11 480,6	7 335,9	224,3	17,6	0,0	154,5	994,8	2 407,8	345,8
2015	9 562,6	6 973,4	24,7	157,7	2,2	123,7	1 253,2	630,2	397,6
2016	7 695,9	6 540,3	344,1	5,7	32,9	8,2	138,7	561,1	64,9
2017	13 813,7	13 427,0	55,1	38,4	1,4	74,3	58,6	113,7	45,1

Джерело: [2]

Отже, можна зробити висновок, що Україна має досить великий потенціал для здійснення інноваційної діяльності промисловими підприємствами. Проте, існує безліч проблем, які виникають на шляху розвитку та реалізації інноваційної діяльності. Найголовнішою з них є недостатнє фінансування цієї сфери, високий рівень витрат, відсутність підтримки з боку держави. Для вирішення проблем інноваційного розвитку промислових підприємств необхідно [3, 4]:

– розробити та реалізувати дієві програми підтримки та стимулювання інноваційного розвитку на державному рівні;

– створити сприятливий інвестиційний клімат;

– запровадити систему пільг для підприємств;

– розробити систему кредитного забезпечення;

– створити ефективну нормативно-правову базу, яка стосується інноваційної та наукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Аналітична довідка // Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovatsii-transfer-tehnologiy/monitoring-prioritet/stan-id-2017-f.pdf

2. Пухальська Н.О., Гончаренко Л.М. Сучасний стан інноваційної діяльності вітчизнних промислових підприємств [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/21.pdf

3. Кужелев М. А. Аналитическая обработка и анализ финансовой информации / М. А.Кужелев // Финансы, учет, банки (сб. науч. тр.). – Донецк: УкрНТЭК, 2001. – Випуск №5. – С. 36–41.

4. Кужелев М. А. Механизм управления финансовой устойчивостью в системе обеспечения финансовой безопасности корпорации / М. А. Кужелев // Нове в економічній кібернетиці: Моделі і механізми управління безпекою економічних систем. – 2011. – № 4. – С. 45–56.

УДК 336.225.673

Тригуба Ю.В.
Джобулда А.О.
Студентки групи ФБ 18-1
Університету ДФС України
Науковий керівник:
Побоча К.П.
Університету ДФС України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

В сучасних умовах економічного розвитку надзвичайно важливим елементом розвитку держави є ефективне наповнення державного бюджету. Значна частка ВВП в Україні збагачується за рахунок великих платників податків ,що мобілізує близько 70% податкових надходжень до бюджету. У зв'язку з цим, актуальним постає питання щодо підвищення ефективності податкового супроводження великих платників податків та надання необхідного комплексу адміністративних послуг.

Великі платники, як правило, є регуляторами інвестиційних процесів і тим самим забезпечують додаткові надходження до державного бюджету. Інвестиційна діяльність ВПП опосередковано впливає на наповнення державної скарбниці. Адже, саме такі підприємства надають велику кількість робочих місць, заробітну плату працівникам, які теж є платниками податків, утримують на балансі соціальну сферу, забезпечують істотні надходження до державного та місцевого бюджетів.[1]

Виходячи з досліджень наукових праць: О.О. Лепетюка, В.М. Андрущенка, В.К. Романіна та інших, з питань критеріїв визначення великих платників податків, можна зробити висновок, що доцільним є перегляд критеріїв до визначення великих платників податків та безпосереднього оновлення їх реєстру.

Можна сказати, що в жодній країні не використовується один критерій для визначення великих платників податків (ВПП). Як правило, це поєднання декількох різних критеріїв, якими є обіг, прибуток, активи, сплачені податки, чисті активи, дохід, залучений персонал тощо. Основними з них є обсяг валового доходу (який використовується в Україні, Австрії, Ірландії, Нідерландах, Данії, Німеччині, Франції, Італії, Норвегії) та сума сплачених податків (Ірландія, Нідерланди, Сербія, Болгарія, Угорщина) або кількість найманих осіб (Австрія, Данія, Ірландія, Норвегія).

Таким чином, критерії відбору ВПП визначаються, виходячи з їхньої фінансово-економічної діяльності, що обліковується в розмірах сукупного валового доходу, нарахованих та сплачених податків до державного бюджету тощо.[2]

В даній галузі, відбір платників податків для включення до Реєстру ВПП на наступний календарний рік проводять на підставі аналізу інформації про сумарні обсяги доходів від усіх видів його діяльності за друге півріччя попереднього року та перше півріччя поточного року, що має перевищувати 500 млн грн, а також про суми сплачених до Державного бюджету України податків за платежами у другому півріччі попереднього року та першому півріччі поточного року. На думку науковців, це дасть змогу державі здійснити детальний аналіз доходів суб'єктів господарювання усіх форм власності, що проводять свою діяльність на території

України за певний, встановлений законодавством, операційний термін. З іншого боку, у ході аналізу інформації, працівники державної фіскальної служби опрацьовують значні обсяги документальної інформації, що безпосередньо надають господарюючі суб'єкти для аналізу їхнього фінансового стану за певний проміжок часу, що може привести до неефективного нарахування податку, що господарюючий суб'єкт має сплатити до бюджету, та неможливості визначення шахрайських схем з боку суб'єктів господарювання. На думку науковців та практиків, такий підхід втратив свою актуальність та потребує деформування.

На відміну від України, ряд іноземних держав таких як: Нідерланди, Австрія, Німеччина та Ірландія, вбачають зовсім інших підхід до визначення великих платників податків. В цих країнах використовується критерій «самостійний важель управління економікою», задля ефективного функціонування податкових відомств, які проводять самостійне щомісячне нарахування податкових сум до бюджету. Позитивним напрямом використання даного критерію є те, що ВПП стали засобом проведення важливих реформ, які згодом охопили решту категорій платників податків. Прикладом таких реформ є: самостійне визначення податкової заборгованості; єдиний основний файл платника податків; ідентифікаційний номер платника податків; організаційна структура, заснована на основних функціях податкового відомства; електронний метод подачі податкових декларацій і нова або вдосконалена комп'ютерна інформаційна система, що не можна сказати про Україну. Негативною стороною цих реформ стало те, що податкові відомства цих країн були змушені за короткий термін реорганізувати свою діяльність відповідно до сегментів платників (особливо відповідно до розміру платника податків), оскільки відмітили, що вони пов'язані з різними податковими ризиками і вимагають різних підходів до встановлення контролю за дотриманням податкових зобов'язань.

Таким чином, як показує досвід країн із розвиненою економікою у сфері регулювання діяльності великих платників податків, стає надзвичайно помітним позитивний зв'язок між ефективним регулюванням ВПП і прогресом у сфері макроекономічної стабілізації та іншими структурними реформами, включаючи реформи податкової політики. В основі найбільш успішної діяльності ВПП є високий рівень централізованого контролю за операціями і обмежене число підконтрольних платників податків, що не простежується в Україні на даний момент, хоча і відбувається помітне збільшення операцій в галузі контролю ВПП. Щодо України, то пріоритетом в нинішніх реаліях глобалізаційного розвитку бізнесу є налагодження співпраці та встановлення партнерських відносин з великими організаційно-господарськими структурами, а також пропагування добровільної сплати податків і зборів. Але не варто забувати, що такі відносини відносяться до сфери державного управління, а отже – їм притаманний державно-владний вплив однієї сторони на іншу для досягнення певної мети – збору податків. Тому побудова партнерських відносин, які передбачають можливість домовленостей, наприклад – певного договору ВПП із ДПІ про взаємовизначення ставок, терміну сплати, все-таки не є можливою.

Список використаних джерел:

1. Бех Г. В., Дмитрик О. О., Кобильнік Д. А., Криницький І. Є., Кучерявенко М. П - «Податкове право»Навчальний посібник / К. : Юрінком Інтер, 2017р.

2. Мочерний С. В. Економічна теорія. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2018.

УДК 327.516.321

Тригуба Ю.В.
Джобулда А.О.
Студентки 5 курсу, групи ФБ-14-1
ННІ Фінансів, Банківської справи
Університету ДФС України
Науковий керівник:
Супруненко С.А.
Університету ДФС України

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ШЛЯХУ В ЄС

Процеси інтеграції та глобалізації світової економіки наприкінці XX - початку XXI століття так чи інакше вплинули на регіональний розвиток України. Протягом останніх двадцяти років Україною, як незалежною державою, взято курс на регіональний розвиток економіки, удосконалення основних засобів та методів управлінської діяльності на підприємствах на шляху входження України в ЄС.В процесі трансформації економіки України виникають нові форми та засоби управлінської діяльності. Задля забезпечення ефективного функціонування підприємств різних форм власності значення питання управлінської діяльності в них, набуває одного з основних завдань дослідження.

Метою даної роботи є : провести аналіз підходів різних вчених до поняття управлінської діяльності та визначення особливості такої діяльності на підприємствах для досягнення максимального прибутку; визначити основні шляхи удосконалення управління які будуть відповідати європейським стандартам на шляху входження України до складу ЄС.

Сучасним проблемам становлення та розвитку системи управління і пошуку шляхів удосконалення управлінської діяльності підприємств на шляху в ЄС присвячені праці провідних закордонних вчених-економістів Р. Акоффа, С. Бира, А. Голдберга, українських вчених А.Ф. Мельник, О.Ю. Смоленського, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко, О.П. Дзьобаня, С.О. Руденко, Г.А. Малахай, Л.Е. Орбан-Лембрик і багатьох інших.

В умовах розвитку економіки та поліпшення ринкових відносин на шляху входження України до складу Європейського Союзу, велику увагу слід приділити становленню економіки та функціонуванню українських підприємств, формуванню цілісної, науково обґрунтованої системи управління підприємствами, що можна досягти шляхом поліпшення управлінської діяльності. Це допоможе створенню та функціонуванню таких підприємств, які б найбільш задовольняли попит та потреби споживачів, могли гнучко та адекватно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому ринковому середовищі, підвищували прибутковість виробництва та діяльності підприємства в цілому, тощо.[1]

Щоб виконати поставлене завдання підприємство повинно збудувати таку ефективну систему управління, що здатне забезпечити швидку адаптацію до змін бізнес-середовища. Це можливо досягнути завдяки впровадженні нововведень та інноваційних підходів до управлінської діяльності підприємства.

Управління підприємством направлене на оптимальне використання наявного потенціалу та отримання найбільшого прибутку з урахуванням задоволення потреб споживачів, а також воно має відповідати європейським стандартам дотримання яких є обов'язковою умовою входження до ЄС. Аналіз можливостей підприємства дає змогу отримати достовірну інформацію щодо стану активів і пасивів виробництва, здійснювати аналіз зовнішнього середовища.[2]

Отже, управління діяльністю підприємства сприяє процесу аналізу, розробки та втілення в життя заходів, спрямованих на встановлення, укріплення та підтримку взаємовигідних відносин з покупцями; забезпечує можливість організації управлінської діяльності на підприємствах на принципах оптимального використання наявного потенціалу та отримання найбільшого прибутку з урахуванням задоволення потреб споживачів за допомогою застосування нових методів управління та знаходження шляхів удосконалення старих на шляху входження України в ЄС.[3]

Впровадження комплексної системи управління підприємствами дозволить забезпечити орієнтацію управлінської діяльності незалежно від величини і потужності підприємств, сприяє підвищенню внутрішньої і зовнішньої ефективності підприємств, що нарівні з використанням стратегічного підходу до управління забезпечить зміцнення їх ринкових позицій і отримання довготривалих конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Бойко Є. О. Логістичне управління підприємством – запорука його конкурентоспроможності / Є. О. Бойко [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://rtpp.com.ua/news/2014/02/19/5/3089.html.

2. Пальчик І.М. Логістичне управління підприємством – теоретико-методичний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3442

3. Маркетинговий менеджмент: навчальний посібник / [за ред. д.е.н. І.М. Комарницького]. – Львів: Апріорі, 2017. – 1032 с

УДК: 338.26

Халецька А.А.
д.держ.упр., професор,
професор кафедри менеджменту
Університет ДФС України

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Наявність проблеми є головною умовою для розробки проектів та програм в соціальній сфері. В контексті осмислення сучасних поглядів на сутність соціальних змін набуває особливої актуальності пошук принципово нових ідей, політичних та

управлінських рішень щодо вирішення проблемних питань із забезпечення соціальної безпеки та мінімізації соціальних ризиків.

В сучасних підходах в дослідженні соціальних змін наголошується на пріоритеті історичної специфічності суспільства, яке є різнорідним та розвивається під впливом історичних причин, інколи – випадкових. Сучасний аналіз суспільних процесів стає все більш деталізованим, функціональним, не відкидає можливостей прогресивних або регресивних змін, причинами яких стають як колективні, так і індивідуальні дії людей. Циклічність економічних процесів, перехід від підйомів до спадів та кризових явищ спричиняє конфлікти між групами людей. В цьому разі держава бере на себе відповідальність за використання громадських ресурсів, регулювання приватної діяльності та максимізацію соціальної вигоди.

В умовах соціальних змін політика держави успішно реалізується через розроблення відповідних стратегій та їх ресурсного забезпечення, зокрема з використанням проектно-програмного підходу. Йдеться насамперед про фінансово-матеріальні умови для функціонування систем освіти, науки, культури, охорони здоров'я, соціального захисту населення тощо. Особливістю проектно-програмного підходу в публічній сфері, зокрема соціальній, стає використання комплексу взаємопов'язаних логічно-структурованих завдань і заходів, упорядкованих у масштабі часу, які спрямовані на вирішення найважливіших проблем розвитку суспільства з метою розв'язання публічної проблеми з урахуванням економічних, соціальних,демографічних, екологічних та науково-технічних аспектів.

В контексті інновацій в управлінні проектами соціально-економічного та екологічного розвитку та в умовах демографічних змін і суспільних трансформацій актуалізуються питання сталого розвитку системи забезпечення охорони здоров'я та добробуту людей похилого віку в Україні, створення для них сприятливого та доброзичливого життєвого оточення.

В «Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року» від 11 січня 2018 р. конкретизовано напрями щодо протистояння демографічним змінам, зокрема застосування комплексних заходів з «підтримки громадян похилого віку, забезпечення їх активної участі в суспільному розвитку, підвищення якості життя, захисту прав громадян похилого віку» [1]. Відповідно до розробленої Міністерством соціальної політики України «Стратегії Національного плану дій з питань старіння до 2022 року» та «Плану заходів на 2018-2019 роки щодо реалізації Національного плану дій з питань старіння» пропонується інституалізація у програмно-цільовий формат в Україні інноваційних проектів в таких секторах, як: публічні фінанси (пенсійні кошти); ринок праці; освіта; система охорони здоров'я та соціальних послуг; житлово-комунальні та транспортні послуги; взаємодія на рівні громад. Відповідно, в Плані заходів на 2018-2019 роки щодо реалізації Національного плану дій з питань старіння ключовими стратегічними напрямами визначено: запобігання бідності (монетарний та немонетарний аспекти); сприяння ресоціалізації громадян похилого віку, в тому числі внутрішньо переміщених осіб, в життя громади; пенсійна реформа; сприяння зайнятості літніх працівників та продовження трудового періоду життя; зміцнення солідарності між поколіннями на основі принципу справедливості та взаємодопомоги між поколіннями тощо [2].

Академічна спільнота активно долучається до реалізації Плану заходів і розвитку співпраці та партнерства з органами державної влади, споживачами послуг та керівництвом закладів системи соціального захисту населення, представниками інститутів громадянського суспільства щодо можливостей участі в проектах та програмах соціальної підтримки; розповсюдження знань про освіту третього віку; розвитку університетів третього віку (забезпеченні їх інституційного та фінансового сталого розвитку; аналізу діяльності цих інституцій); забезпечення контролю якості та моніторингу; методологічної підтримки проектним напрямам у сфері розробки політик зі створення робочих місць для людей похилого віку та їх професійної перепідготовки; аналізу системи суміжних професій для людей похилого віку; створення та просування баз даних для волонтерства дорослих, соціального підприємництва, а також окреслення форматів партнерства та співфінансування в системі партисипативної демократії.

Список використаних джерел:

1. Стратегія державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року . - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/10-2018-%D1%80

2. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2018-%D1%80

УДК 331.101.6

Ходаківська Ю.
студентка групи ФББ-17-8к
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Гурочкіна В.В.
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства Університет ДФС України

ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДРИЄМСТВІ

В епоху глобальних трансформацій вкрай актуальним стає вирішення питання щодо набуття конкурентних переваг підприємств на національному ринку шляхом впровадження інновацій та підвищення ефективності їх господарської діяльності. Основним напрямом забезпечення є завжди буде зростання ефективності праці. Завжди ефективність характеризувалась підвищенням продуктивності праці, що стає можливим для кожного працівника за рахунок всебічного розвитку, розумного використання творчих сил, можливостей, підвищення рівня кваліфікації, відповідальності, ініціативи. Особистий внесок кожного працівника в кінцевий результат діяльності підприємства або організації має вагоме значення, тому дослідження даного питання є актуальним.

Питаннями підвищення ефективності праці за кордоном займалися М. Альберт, С. Брю, Дж. К. Лафта, Д. Макклеллонд, К. Макконнелл, М. Мескон, Ф. Хедоури, Х.Хекхаузен та ін. Значну увагу цим питанням приділяють і в Росії. Цей науковий напрям розробляють В. Богдановський, Л. Бунтовська, В. Вілюнас, А. Єськов, П. Кутелєв, А. Леонтьєв, І. Мішурова, Е. Серова, П. Сімонов, С. Шапіро, В.Ясінс та ін.

На людину як на суб'єкт економічних відносин діє цілий комплекс факторів, які поділяються на чотири основні групи:

1. Сфера економічної зайнятості;
2. Система мотивації праці;
3. Фізіологічні можливості людини;
4. Зарубіжний досвід підвищення ефективності праці.

Всі чотири групи факторів водночас мають вплив на людину і в комплексі визначають можливості підвищення ефективності праці.

Сферу економічної зайнятості подано промисловістю, сільським господарством та інформаційними технологіями, які бурхливо розвиваються в теперішній час в Україні. Людина як суб'єкт економічних відносин в конкретній ситуації знаходиться лише в одній сфері економічної зайнятості.

Практично на всіх промислових підприємствах в організаціях гостро стає проблема формування дієвої, ефективної системи мотивації праці, яка дозволяє створити для працівників такі умови, при яких вони покращують не лише своє матеріальне становище, але і результати своєї праці – підвищують продуктивність, якість продукції та послуг.

Задачі підвищення ефективності праці, також потрібно розв'язувати за допомогою використання комплексної мотивації персоналу, під якою необхідно розуміти формування у працівників моральних, організаційних, матеріальних мотивів, які повністю відповідають цілям підприємства [1].

Покращити ефективність системи мотивації персоналу підприємства можливо наступними заходами:

- використанням основних напрямків формування мотивації до праці;
- наданням членам колективу можливості участі у формуванні капіталу підприємства та розподілу прибутку;
- розгляданням збільшення прибутку як головної мети діяльності підприємства; - демократизацією оплати праці;
- використанням методів сучасної теорії мотивації;
- практикуванням заходів і доплат за високу якість праці і кінцеві економічні результати підприємства;
- практикуванням участі працівників у прибутках;
- застосуванням неекономічних методів стимулювання праці.

Напрями підвищення ефективності трудової діяльності людини з врахуванням техніко-фізіологічних і організаційно фізіологічних факторів можна подати у вигляді двох груп:

1.Техніко-фізіологічні:

- розташування і компоновка робочого місця та використання обладнання, що відповідає вимогам ергономіки та інженерної психології;

- оптимальна поза працюючого в процесі роботи.

- різні за формою і розміром органи управління (фарбуватися в різні кольори або мати позначення, чи відповідні написи).

- тип і розміщення органів і пультів управління машинами та механізмами

2.Організаційно- фізіологічні:

- чергування періодів праці і відпочинку впродовж тижня;

- чергування роботи та відпочинку;

- чергування періодів роботи, відпочинку та сну;

- елементи раціонального режиму праці і відпочинку [2].

Зарубіжний досвід підвищення ефективності трудової діяльності людини:

- застосування єдиних тарифних сіток для робітників, спеціалісті та службовців;

- взаємодія держави і підприємства в підготовці і перепідготовці робочої сили;

- застосування погодинної оплати праці робітників;

- пряме фінансування внутрішньо фірмових систем навчання;

- застосування цілком оригінальної системи преміювання;

- пряме фінансування державними органами альтернативної форми підготовки кадрів державою;

- непряме фінансування внутрішньо фірмової підготовки кадрів державою;

- розповсюдження системи заохочень за впровадження різноманітних нововведень;

- грошові відрахування підприємств на підготовку кадрів;

- вища оплата розумової праці порівняно з фізичною

- створення системи спеціальних підрозділів фірм для підготовки кадрів;

- індивідуалізація заробітної плати за оцінкою конкретних заслуг працівника;

- використання самооцінки персоналу;

- залучення працівників до управління виробництвом;

- оцінка персоналу у відповідності з досягненням поставленої мети;

- перехід до різноманітних колективних форм організації праці;

- застосування багатоаспектної системи матеріального заохочення персоналу[3].

Отже, підвищити ефективність праці людини в умовах формування ринкової економіки можливо лише розв’язанням цілого комплексу задач – створення ефективної системи мотивації з врахуванням галузевих особливостей, врахування галузевих, техніко-фізіологічних, організаційно-фізіологічних факторів та зарубіжного досвіду стимулювання праці персоналу.

Перспективою подальших досліджень в цьому напрямі є обгрунтування положень створення комплексної системи підвищення ефективності праці в галузі, що враховує чотири відмічених факторів впливу.

Список використаних джерел:

1. Мишурова И.В. Управление мотивацией персонала /Мишурова И.В., Кутелев П.В. – М.: ИКЦ «Март», 2003.-224 с.

2. Ясінський В.Л. Механізми матеріального стимулювання праці в промисловості: питання аналізу ефективності та реформування: Моногр. – Одеса: ОРІДУ УАДУ, 2001. – 272 с.

3. Савина И. От мотивации к партнерству – идеология XXI века //Управление персоналом. – 2003. - № 6.-С.26-28.

УДК: 316.42

Чечель А.О.
доктор економічних наук, доцент
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Донецький державний університет управління

ПУБЛІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СТАНДАРТИЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ЯК СУСПІЛЬНОГО БЛАГА

Перехід до публічного управління висвітлив актуальність питання щодо розподілу ресурсів та ефективності їх використання, як принципових умов сталого розвитку. Політичне середовище, що сприяло розвитку публічного менеджменту, виникало завдяки глобальній конкуренції, впливу більш широких ринкових сил, а також ідеологічним викликам, пов'язаним з децентралізацією державного управління та регулювання. Акцент на пряме управління, бюджетне планування та формалізацію правил було замінено ініціативою, відповідальністю та продуктивністю.

Новий публічний менеджмент в умовах сталого розвитку висуває критику бюрократії як жорсткої системи, що стримує інновації та не сприяє економічній ефективності та екологічній сталості. Як альтернативний підхід, ринкові рішення, що характеризуються більшою залежністю від приватного сектору, розглядаються як найбільш перспективні шляхи вперед за умови урахування обмежень, що висуваються з боку громадкості [1].

Отже, серед основних показників розвитку об’єктів соціальної сфери доцільно розглядати обсяги надання відповідних послуг у вартісній формі, як варіанти пропускної здатності діючих організацій та установ. Якість надання послуг є початковим показником при формуванні стратегічних планів. Від цього залежать кількість використаних ресурсів, рівень продуктивності праці та інтенсивність технологічних процесів та інвестицій. Згідно з оцінкою спроможності до надання послуг можуть бути визначені техніко-економічні показники, що обмежують споживання дефіцитних матеріалів та трудових ресурсів, послуг сторонніх організацій, введення в експлуатацію нових технологічних засобів, а також забезпечення виконання завдань інвестиційних програм [2].

Проведені дослідження показали, що змістовну сутність стандарту адміністративної послуги як суспільного блага можна розглядати з двох позицій. З одного боку, це акт, який видається суб’єктом відповідно до нормативно-правових актів, що визначають порядок надання адміністративної послуги, та містить інформацію про адміністративну послугу і процедуру її надання, зокрема умови та відповідальних осіб. А з іншого – це сукупність вимог щодо надання адміністративної послуги, які адміністративний орган повинен забезпечити, та

критеріїв, за допомогою яких можна оцінити, наскільки споживач адміністративної послуги задоволений її наданням. При цьому стандарт має включати вимоги, що забезпечують необхідний рівень доступності та якості адміністративної послуги в цілому, а також на кожному етапі її надання, включаючи внесення запиту про надання адміністративної послуги, його оформлення й реєстрацію, очікування надання адміністративної послуги, її одержання, контроль за якістю адміністративної послуги [3].

Також, чинні стандарти надання адміністративних послуг у громаді недостатньо враховують потреби й очікування одержувачів послуг, має місце низька якість наданих послуг. Інакше кажучи, організаційно-правова основа надання адміністративних послуг у громаді ще не до кінця сформована і потребує удосконалення. Також подальших досліджень потребує дослідження очікувань одержувачів адміністративних послуг, імплементація їх у зовнішні стандарти, у цілому стандартизація сервісної діяльності органів публічного управління.

Незважаючи на нагальну потребу оцінювання якості надання адміністративних послуг, в Україні відсутні загальноприйняті уявлення про гарантовану якість і доступність таких послуг. Методики оцінки якості послуг часто є різними, що ускладнює можливість аналізу й порівняння діяльності різних органів та використання результатів оцінювання в управлінській практиці. Але серед основних проблем поліпшення якості адміністративних послуг залишаються: недостатній взаємозв'язок між громадянами та органами влади, а також невизначеність і відсутність нормативного закріплення стандартів та критеріїв оцінки якості адміністративних послуг.

Список використаних джерел:

1. Bryson JM, Crosby BC, Bloomberg L (2014)"Public Value Governance: Moving beyond Traditional Public Administration and the New Public Management". Public Administration Review 74: 445-456.

2. Суспільна вартість адміністративних послуг в умовах сталого розвитку /Чечель А.О., Марова С.Ф./СТАЛИЙ РОЗВИТОК — XXI СТОЛІТТЯ: УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЇ, МОДЕЛІ. Дискусії 2018 / Національний технічний університет України" Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", Національний університет "Києво-Могилянська академія", Інститут телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України, Донецький державний університет управління, Вища економіко-гуманітарна школа: Колективна монографія. – за ред. проф. Хлобистова Є.В. – Київ, 2018. – Електронне видання. ISBN: 978-83-63649-17-3 – Режим доступу: https://docs.wixstatic.com/ugd/b93fb2_272e2f88ec3b4bb994b51742df16d56b.pdf?fbclid=IwAR3VkcaKFsMrTNv4z3noF57ZpFik605lHxrG7GOkBpnsw6iOSbxDcdvLOwY

3. Афанасьєв К. К. Щодо стандартів надання адміністративних послуг. – Режим доступу : http://wap.lduvs.forum24.ru/?1-14-0-00000076-000-0-0-1401097757.

Секція 3. ГРОШОВО-КРЕДИТНІ МЕХАНІЗМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

УДК 336.71:338.124.4

Артеменко Д.М.
експерт-оцінювач майна та майнових прав ТОВ «Інвестиційно-правова група», м. Київ, здобувач Бердянського університету менеджменту і бізнесу, м. Бердянськ

МОДЕЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

В основу порівняльного підходу вартісної оцінки цілісних майнових комплексів покладений принцип, згідно з яким визначається, що не існує абсолютно індивідуальних об'єктів оцінки, і для кожного з них завжди можна знайти аналоги. При цьому застосовується процедура зіставлення фактичних продажів аналогічних об'єктів на основі чого за допомогою специфічних індексів розраховується вартість досліджуваного об'єкта оцінки. Іншими словами, покупець ніколи не придбає об'єкт, якщо його вартість перевищує витрати на придбання на ринку подібного об'єкта, що має таку ж корисність.

Порівняльний підхід до оцінки цілісних майнових комплексів, незважаючи на нерозвиненість оцінної інфраструктури, широко застосовується на практиці завдяки наступним характеристикам [1, с.133].

1. Оцінка проводиться з меншою кількістю явних передумов та значно швидше ніж за допомогою методу дисконтування грошових потоків.
2. Порівняльну оцінку простіше зрозуміти та подати клієнтам і замовникам.
3. Порівняльна оцінка відображає поточний стан ринку, оскільки цей підхід відображає відносну, а не внутрішню вартість.

Необхідно, враховувати також той факт, що порівняльний підхід відображає настрій ринку, а це означає, що використання порівняльної оцінки для визначення вартості активу може призвести до результатів, які є дуже високими, коли ринок переоцінює подібні підприємства, або дуже низькими, коли ринок їх недооцінює.

Основними методами порівняльного (ринкового) підходу до оцінки бізнесу є методи: галузевих коефіцієнтів; ринку капіталу; ринкових угод.

Сутність методу ринкових угод і методу галузевих коефіцієнтів полягає в тому, що на базі аналізу практики продажів бізнесу в тій чи іншій галузі виводиться певна залежність між ціною продажу та результативним показником. Але, враховуючи рідкість продажу контрольних пакетів вітчизняних банків та закритість інформації про ціни конкретних угод, ці два методи мають суттєві обмеження у застосуванні.

В зв'язку з цим, доречним для використання стає метод ринку капіталу, який базується на ринкових курсах акцій (міноритарних пакетах акцій) подібних компаній. Даний метод, як правило, використовується при оцінці вартості фірм, акції яких не беруть участі в операціях на фондовому ринку, тому його зазвичай називають підходом компанії-аналога, оскільки він дозволяє визначити вартість акцій, виходячи з реальних цін угод подібних (зіставних) компаній [2, с. 41].

Нами розроблена економіко-математична модель, параметри якої дозволяють стверджувати, що ринкова вартість комерційного банку в значній мірі залежить від балансової величини власного капіталу, чистого прибутку, миттєвої ліквідності (Н4) та адекватності регулятивного капіталу (Н2).

Адекватність розробленої моделі підтверджена проведеними тестами на значимість моделі та оцінок її параметрів, показників регресійної статистики, гетероскедастичності та автокореляції залишків моделі[3, с. 129].

Проведене дослідження засвідчило про те що, регресійна модель адекватно визначає фактори, які суттєво впливають на ринкову вартість комерційного банку. За допомогою даної моделі можна не тільки визначити динаміку зміни вартості, а й здійснювати її прогнозування на основі даних ретроспективних періодів.

Використання t-критерію дозволяє з'ясовувати, які фактори здійснюють найбільший вплив на формування ринкової вартості комерційного банку та побудувати алгоритм здійснення вартісно-орієнтованого управління діяльністю та розвитком комерційного банку.

Список використаних джерел:

1. Кочетков В.М., Камарицький Ю.С. Міжнародні банки: Монографія. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2011. – 248с.

2. Вартість банківського бізнесу [Текст] : монографія /[А. О. Єпіфанов, С. В. Лєонов, Й. Хабер та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук А. О. Єпіфанова та д-ра екон. наук С. В. Лєонова. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ". – 295 с.

3. Столяров В.Ф, Артеменко Д.М. Удосконалення методики визначення ринкової вартості комерційного банку на основі порівняльного підходу в рамках методу ринку капіталу / Столяров В.Ф, Артеменко Д.М. // Науковий журнал «Вісник економічної науки України». - 2017. - № 1(32). - С. 124-133.

УДК 336.713

Черкашина Катерина Федорівна
Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університету ДФС України

РОЛЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Як показала остання криза в Україні більш стійкими у фінансовому секторі виявилися банки з іноземним капіталом. Серед майже ста банків, які виявилися неплатоспроможними, мали непрозору структуру власності або ж здійснювали непрозору діяльність були банки з вітчизняним капіталом. Наявність у банківській системі іноземного капіталу є ознакою довіри до неї з боку іноземних інвесторів, а також макроекономічної стабільності. Але це стосується не спекулятивних, короткотермінових, а довгострокових й переважно прямих інвестицій. Слід зауважити, що зменшення у порівнянні з попередніми періодами темпів зростання іноземних інвестицій являється прямою ознакою нестабільності у країні та недовіри до неї з боку іноземних інвесторів.

Виходячи з цього пріоритетними напрямками розвитку банківської системи повинні бути заходи, спрямовані на посилення можливостей банків щодо акумулювання заощаджень і перетворення їх на інвестиції, а також створення сприятливих умов щодо залучення іноземного капіталу. Світовий досвід довів, що будь-яка країна не може досягти економічного розвитку в умовах ізоляції від світової економічної системи [1]. Саме взаємопроникнення окремих національних економік через механізм іноземних інвестицій, створення спільних транснаціональних корпорацій і є основою глобалізації світової економіки [2].

Подальший успішний розвиток банківської системи України тісно пов'язаний з інтеграційними процесами, що відбуваються у світовій економіці.

Вихід іноземних банків на фінансово-банківську арену України розпочався у 1994 р. Лише за один рік було відкрито 12 банків з іноземними капіталом. До 2000 р. їх кількість зросла до 30, а у 2001 р. стрімко зменшилася на третину. У той же час на 01.02.2019 року з загальної кількості банків, 77 одиниць, 37 з іноземним капіталом, що становить майже половину від загальної кількості. При цьому слід зазначити, що 23 банки, – це банки зі 100% іноземним капіталом, що становить майже третину від загальної кількості [3]. Слід зазначити, що проблемі припливу іноземного капіталу в банківську систему України приділяють увагу багато вітчизняних економістів та практиків. Вагомий внесок у розв'язання цієї проблеми зробили О. Барановський, М. Диба, В. Коваленко, В. Міщенко, С Науменкова та інші [1-5].

Слід зазначити, що на сьогодні банківська система України відкрита для входження іноземного капіталу. Фінансова криза на міжнародному ринку та економічна нестабільність в Україні визначили для банківських установ нове операційне середовище. Для розширення сфери впливу іноземного банківського капіталу необхідно уникати його надмірної концентрації та монополізації на одному із сегментів ринку банківських послуг; забезпечувати належний рівень прозорості джерел зовнішнього інвестування; стимулювати не тільки приплив іноземних коштів у вітчизняну банківську систему, а й запозичувати передовий досвід, передусім новітній менеджмент і технології ведення банківського бізнесу, нових послуг і продуктів, програмного забезпечення, що заохочувало б вітчизняні банки до підвищення рівня обслуговування власної клієнтури.

Список використаних джерел

1. Коваленко В.В. Доступ іноземного капіталу в банківську систему України в умовах поглиблення інтеграційних процесів / В.В. Коваленко // Вісник соціально–економічних досліджень. – Одеса : ОДЕУ, 2006. – Вип. 24. – С. 86– 92.

2. Барановський О.І. Іноземний капітал на ринках банківських послуг України, Росії та Білорусі / О.І. Барановський // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 9. – С.12–20.

3. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=934542D853FE3BF87917F9970 8159389?art_id=34661442&cat_id=34798593

4. Міщенко В. Роль іноземного капіталу в банківському секторі країни / В. Міщенко, Р. Набок // Вісник Національного банку України. – 2005. – №10. – С. 38–44.

5. Диба М.І. Вплив іноземного капіталу на економічні процеси в Україні / М.І. Диба, Є.С. Осадчий // Фінанси України. – 2009. – №11. – С. 35-46.

УДК (336.771)

Климчук Н.Я.
ст. викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університет ДФС України м.Ірпінь, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ДЕПОЗИТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ

Важливою умовою забезпечення стабільності та прибутковості банківського сектору є обґрунтована конкурентоспроможна депозитна політика банків. Тому інноваційна продуктова політика банків, яка полягає в постійному оновленні продуктів і послуг, використанні сучасних інформаційних технологій – є важливим і актуальним стратегічним напрямом розвитку ринку депозитних послуг в Україні. Впровадження інновацій у діяльність банківської системи дозволяє підвищити якість надання банківських послуг.

На сьогодні традиційні інструменти депозитної політики, такі як реклама, робота з громадськістю, стимулювання попиту, вже не є достатньо ефективними, тому банки використовують нові інноваційні інструменти. Серед яких є використання неформальних каналів комунікацій, мобільних додатків, геймерізація, використання інформаційних можливостей відомих компаній (Google, Facebook, тощо). Відмінною рисою інновацій у вітчизняних банках є те, що вони, як правило, пропонуються корпоративними клієнтами. Так, серед діючих банківських інноваційних послуг 60% їхнього обсягу запропоновано клієнтами банку. При цьому основна увага приділяється не новизні продукту, а його унікальності та привабливості для клієнта [1].

У сучасних умовах найбільш актуальними інноваціями на банківському ринку є послуги, що впроваджуються із застосуванням дистанційного обслуговування клієнтів, сутність якого полягає у самообслуговуванні клієнта через системи онлайн-банкінгу, Інтернет-банкінгу та мобільного банкінгу, які дозволяють користуватися своїми рахунками в режимі «он-лайн» та отримувати широкий спектр фінансової інформації без відвідування банку.

В своїй діяльності вітчизняні банки, як правило, застосовують зарубіжний досвід. Так, в Україні впроваджується система он-лайн верифікації BankID. Система дає змогу підтвердити особу користувача в Інтернеті, використовуючи його банківські дані, і працює за принципом верифікації. Ця інновація дає змогу запобігати шахрайству з банківськими рахунками та пластиковими картками.

На сьогодні «ПриватБанк» є лідером з впровадження інновацій в Україні. Інноваційна політика банку орієнтована на використання принципово нових провідних банківських, в тому числі і депозитних, послуг, які надають клієнтам нові та спрощені можливості управління своїми коштами. Безконтактний

Android-банкомат – перший у світі банкомат без екрану і клавіатури, який дає змогу отримувати готівку з використанням мобільного телефону, також за допомогою мобільного NFC-гаманця можна здійснювати безконтактні платежі з будь-якого банківського рахунку або картки чи смартфона без стікерів чи secure-елементів. У березні 2019 року Приватбанк планує представити нову версію Приват24 для Android і iOS, крім того замінити протягом року чверть банкоматів, розробити фінансового асистента та поставити термінали на голосовому управлінні з технологією розпізнавання облич[2].

Отже, на депозитну діяльність банків в умовах сьогодення, крім зовнішніх та внутрішніх факторів, вагомий вплив має впровадження новітніх технологій та інновацій.

Список використаних джерел:

1. Котелевська Ю.В., Новікова Т.В. Сучасні підходи до формування маркетингової стратегії розвитку банківської системи України в умовах глобалізації та євроінтеграції. *Вісник УБС НБУ*. Київ. 2013. №2.С.152-156.

2. Приватбанк.URL: https://privatbank.ua/ (дата звернення 10.03.2019).

УДК 336.71

Клюско Л.А.
к.е.н., доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу
Університет ДФС України

РОЗВИТОК СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постійний розвиток кризових процесів у банківській системі України, зумовлених у тому числі і високим рівнем світової фінансової нестабільності, загострили проблему ефективного регулювання ризиків в діяльності банківських установ з метою їх мінімізації. Основними документами, що регламентують систему міжнародного регулювання діяльності банків,є «Стандарти банківської діяльності», розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду (Committee on Banking Supervision of the Bank for international Settlements), заснованим при Банку міжнародних розрахунків і відомі як «Базельські угоди» (Basel I, Basel II, Basel II.5 і Basel III) [1]. На сьогодні актуальним є застосування правил Basel III, який був прийнятий як реакція у відповідь міжнародного регулятора на глобальну фінансово-економічну кризу 2008 – 2009 років і включав два основні документи – Загальні регуляторні підходи до підвищення стійкості банків і банківських систем (A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems) і Міжнародні підходи до вимірювання ризику та стандартів ліквідності (International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring). Ці стандарти утворюють систему реформування регулювання достатності капіталу і ліквідності на міжнародному рівні, спрямовану на зміцнення позицій банків і поліпшення спроможності банківського сектора протистояти фінансово-економічним стресам, незалежно від джерел їх походження.

Хоча Базельські вимоги і носять рекомендаційний характер, Центральні банки більше 100 країн, враховуючи позначені в них обмеження щодо рівня ліквідності, структури капіталу та специфіки проведення операцій, коригують внутрішні нормативні акти з регулювання банківської діяльності,.

Посилені вимоги щодо структури капіталу відповідно до стандартів Basel III полягають у наступному:

– величина базового капіталу першого порядку має бути не менше 4,5 %;

– кореневий капітал 1-го порядку – не менше 6 %;

– сукупний капітал (Total Capital), що отримується сумуванням обох позицій капіталу, має складати не менше 8 % від активів, зважених за ступенем ризику;

– має бути сформований буфер консервації капіталу, який складає не менше 2,5 % від активів, зважених за ступенем ризику;

– впровадження коефіцієнта левериджу, як одного з показників стійкості банку, який розраховується шляхом співвідношення капіталу першого порядку до активів, зважених за ступенем ризику, і використовується для розробки стресс-сценаріїв діяльності банків.

Для регулювання ризику ліквідності запроваджується два нові стандарти:

– короткострокової ліквідності (LCR), який відображає рівень високоякісних ліквідних активів відносно короткострокових пасивів;

– довгострокової ліквідності (NSFR), який характеризує ступінь покриття мінімального обсягу стабільних пасивів довгостроковими активами впродовж одного року.

Таким чином, після повного запровадження таких нововведень певною мірою змінюється структура власного капіталу банку, зокрема посилюється роль капіталу першого порядку і кореневого капіталу, істотно знижується роль капіталу другого порядку. Крім цього, банки будуть змушені істотно нарощувати високоліквідні неприбуткові активи, що, безумовно, з одного боку, призведе до «заморожування» банківської дохідності, а з іншого, знизить ефективність банківського бізнесу.

Зважаючи на необхідність запобігання світовим кризовим явищам у майбутньому, за яких платники податків змушені рятувати недокапіталізовані приватні банки, міжнародним регулятором планується в подальшому ще більше посилити вимоги до розміру капіталу банків, посилити наглядовий режим над управлінням ризиками, підвищити вимоги до розкриття інформації, що має сприяти забезпеченню стабільності фінансової системи.

Такі вимоги формують нову систему модифікованих стандартів – Basel IV, який визначатиме [1]:

1) більш високі максимальні коефіцієнти левериджу (початковий максимум буде встановлений протягом вимог пакету Базеля III);

2) простіші або стандартизовані моделі розрахунку вимог до капіталу банку, тобто єдині для усіх, а не внутрішні банківські моделі;

3) детальніше розкриття резервного капіталу і іншої фінансової статистики.

Проте, проект впровадження вимог Базель IV викликав хвилю критики у європейському банківському співтоваристві, яке вважає, що нові правила, запропоновані міжнародним банківським регулятором, неприйнятні для їхніх банків, оскільки через вимоги щодо значного збільшення капіталу, який банки

повинні тримати для покриття можливих ризиків, істотно скорочуються обсяги кредитування реального сектора економіки в країнах.

Такої ж думки дотримуються і вітчизняні експерти. Впровадження в практику банківського регулювання жорсткіших стандартів обмежить кредитні можливості банків, що у свою чергу викличе уповільнення зростання або навіть стискування сукупного попиту, в першу чергу споживчого, що в умовах несприятливих зовнішньоекономічних чинників негативно вплине на економічну динаміку в цілому.

Поза сумнівом, інтеграція у світовий фінансовий простір є необхідною, а посилення вимог до капіталу і ліквідності банків сприятиме підвищенню стресостійкості банківської системи, проте варто розуміти, що, як і будь-яка реформа, прийняття Базеля IV спричинить і негативні наслідки. Це, по-перше, відхід з ринку дрібних банків і диспропорції в конкурентному середовищі, по-друге, скорочення обсягів кредитування і зростання процентних ставок.

Очевидно, що ці наслідки вимагають ретельного аналізу та розробки конкретного плану переходу до нових стандартів і заходів підтримки. Лише за таких умов вдасться зміцнити фінансову систему країни і поліпшити позиції вітчизняного банківського сектора на світовому фінансовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Basel IV – Emerging from the mist». KPMG. Retrieved 18 May 2014. URL: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2013/09/emerging-from-the-mist.pdf (дата звернення 14.03.2019)

УДК 336.7

Корнієнко В.О.
Студентка групи ФМД -18- 1
Університет ДФС України,
Науковий керівник:
Татьяніна С.М.
старший викладач
Університет ДФС України

ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР ЙОГО РОЗВИТКУ

На сьогодні важливими стратегічними орієнтирами розвитку вітчизняного ринку банківських послуг є створення нових спеціалізованих банків спрямованих на розвиток пріоритетних галузей економіки, надання якісно нових послуг та впровадження інноваційних послуг. Нове бачення розвитку сфери банківських послуг ґрунтується на концепції банку з новітніми технологіями. Завдання дослідження полягає в розкритті суті інновацій у банківській сфері, аналізу розробки сучасних бізнес - проектів продуктової політики на прикладі стратегії АТ Ощадбанку.

Інновації у банківській сфері — це кінцевий результат інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність. Впровадження

банківських інновацій призводить до якісних змін у банківській сфері та сприяє отриманню банками прибутку [1].

Підвищення рівня конкурентоздатності економічних систем значною мірою обумовлено зміною економічної ролі інноваційних процесів. На сьогодні економічний успіх від економічної спрямованості його діяльності. не минув цей процес і банківську сферу, адже ефективність роботи банку і його конкурентоздатність на ринку значною мірою залежить від запровадження нових банківських продуктів та технологій [2, 3].

Серед вітчизняних економістів найбільшу увагу ринку банківських послуг, в тому числі інноваційних, приділено в працях Єгоричевої С. Б., Капрана В. І., Косова Т. Д., Латковської Т. І., Марченко Н. Б. Дослідженням ринку банківських послуг займались також відомі іноземні економісти: Велдес С., Гавальда К., Джозлин Р., Роуз П., Сандерс Дж., Стенлейк Дж., та інші. Сьогодні, ринок банківських послуг розширюється з кожним роком та конкуренція на ринку стрімко посилюється. Це, перш за все, спонукає банки України до пошуку нових рішень для збереження провідного місця на ринку. Особливо актуальними інноваційними пропозиціями на вітчизняному ринку банківських послуг є ті, які впроваджуються через застосування нових цифрових технологій. Ощадбанком створено новий сайт та оновлені платформи веб та мобайл-банкінгу. Мобайл-банкінг — це сервіс, за допомогою якого можна керувати власними рахунками, здійснювати платежі та перекази коштів за допомогою мобільного телефону. Веб-банкінг сучасний програмний комплекс, що дає змогу контролювати стан власних рахунків та здійснювати банківські операції без відвідування установи банку в режимі 24/7, з будь-якої точки світу, де є доступ до мережі Internet. Запуск нової платформи веб та мобайл-банкінгу надав банкам можливість запропонувати клієнтам розширений перелік онлайн-сервісів, як «Ощад24/7», « Приват24» та вийти на рівень лідерів ринку інноваційних банківських послуг.

Отже, під впливом інформаційних технологій вже відбуваються та будуть продовжуватись такі інноваційні зміни: розробка нових банківських продуктів і послуг, віртуальні банківські технології, комплексне використання нових інф.-комунікаційних технологій для електронного та інтегрованого маркетингу, створення сховищ даних, нові компетенції та кваліфікації банківських працівників, нове спеціалізоване моно- та багатофункціональне банківське обладнання. Досвід роботи українських банків підтверджує, що перевагами запровадження інноваційних банківських послуг є: зростання прибуткової діяльності банку; зростання конкурентоспроможності банківської установи, через можливість генерувати нові потоки доходів за рахунок впровадження інноваційних продуктів і високої якості обслуговування клієнтів; підвищення операційної ефективності, завдяки запровадженню процесних інновацій; дотримання банками вимог державного регулювання банківської діяльності шляхом контролю ризиків, що беруть на себе комерційні банки як фінансові посередники; створення іміджу сучасного фінансово-кредитного інституту.

Таким чином, реалізація запропонованих напрямків розвитку технологій у банківській сфері сприятиме розвитку потенціалу банківської сфери України, розширенню асортименту послуг та встановлення довіри клієнта до банку.

Список використаної літератури

1. Трудова М. Є. Інноваційні перспективи розвитку банківської системи україни. — Економіка і суспільство. Мукачевський держуніверситет. — 2016. — Вип. 3. — С. — 485–489.
2. Кужелєв М. О. Передумови та напрямки інтеграції комерційних банків та страхових компаній / М. О. Кужелєв, О. А. Шакура // Формування ринкової економіки в Україні. – Вип. 31. – Ч. 1. – Львів : Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2014. – С. 447–454.
3. Фінансові інноваційні інструменти у банківській системі / Диба М.І., Осадчий Є.С. //Збірник наукових праць Стратегія економічного розвитку України.- 2018. - №42. - С.99-110.

УДК 336.7

Стоянова В.В.
студентка групи ФБі-16-2
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул Університет ДФС України

СЕГМЕНТАЦІЯ РОЗДРІБНОГО КЛІЄНТА КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА ПСИХОГРАФІЧНИМИ ОЗНАКАМИ

Проблема сегментації фізичних осіб, які є клієнтами комерційних банків, є однією з ключових дослідницьких питань науки банківництва, оскільки на основі такої сегментації банк розробляє відповідну маркетингову політику, завдяки якій клієнт має змогу задовольнити свої потреби в банківських продуктах та послугах у повній мірі, а банк має змогу максимізувати прибуток та займати більш конкурентоспроможні позиції на ринку банківських послуг.

Сегментація клієнтів комерційних банків здійснюється на основі низки ключових ознак, серед яких доцільно виокремити психографічні ознаки, що включають спосіб життя (консерватори, життєлюби, естети), стиль життя (молодіжний, спортивний, елітарний, діловий), особистість (звичайні, покупці, новатори, консерватори) [1, с. 55].

При психографічним сегментації клієнтів поділяють на групи за ознаками приналежності до суспільного класу з притаманною йому психологією, способом життя і психологічними властивостями, і з кожним з типів клієнтів виробник намагається встановити окрему комунікацію, виробляючи спеціалізований товар [2].

З метою здійснення сегментації роздрібного клієнта комерційних банків за психографічними ознаками доцільно сформувати анкету, яка виступатиме основою наукового дослідження. Задля наочної візуалізації такої анкети варто використати метод табличного моделювання.

Таблиця 1

Анкета роздрібного клієнта комерційного банку

Шановний клієнте!

Звертаємося до Вас з проханням долучитися до опитування, що було ініційоване Адміністрацією комерційного банку, щоб покращити якість банківських продуктів та послуг.

1) Як часто ви витрачаєте грошові кошти не заплановано?

а) Так, постійно, оскільки не маю фінансової потреби планувати свої витрати;

б) Так, постійно, оскільки в останню мить виявляю, що ці витрати надзвичайно важливі для мене;

в) Інколи;

г) Ніколи;

д) Не хочу відповідати на питання.

2) На Вашу думку, яка з нижче перерахованих рис характеру притаманна Вам в більшій мірі?

а) Люблю усе унікальне;

б) Ризикованість;

в) Раціональність в прийнятті рішень;

г) Перфекціонізм;

д) Відсутність зацікавленості в нових продуктах та новинах.

3) На що Ви звертаєте увагу при виборі банківського продукту?

а) Як він вплине на мій статус в суспільстві;

б) Скільки на ньому можна заробити якомога швидше;

в) Аби дохідність та термін користування продуктом були взаємо збалансовані;

г) На те, щоб продукт не становив загрози втрати частини доходу;

д) Обираю щось, що порадять в банку або знайомі.

4) Ваші дії, якщо Ви б знайшли на дорозі 100 доларів?

а) Пройду повз, оскільки мені це не цікаво;

б) Заберу собі та одразу витрачу їх;

в) Покладу на поточний рахунок в банку;

г) Подивився уважно по сторонах, поцікавився, можливо, хтось їх щойно вронив, якщо власника не встановлено – заберу собі;

д) Забрав би собі та заховав під подушку.

5) Що для Вас найважливіше у житті?

а) Суспільне визнання, статус та престиж;

б) Брати від життя усе сьогодні;

в) Рухатися уперед до мрії;

г) Захистити себе та близьких від небезпек;

д) Ніколи не міркував над цим питанням.

6) Чому Ви користуєтеся послугами нашого банку?

а) Обслуговування в цьому банку підвищує мій статус

б) Оскільки по окремих продуктах дохідність є вищою за пропозиції інших банків

в) Тому що цей банк задовольняє мої потреби в кредитних ресурсах у повній мірі

г) Бо у цьому банку належна увага присвячена безпеці грошових ресурсів

д) Був залучений через третіх осіб, не є активним споживачем банківських послуг цього банку.

З турботою про Вас,
Адміністрація комерційного банку.

Складено автором

З метою сегментації роздрібних клієнтів комерційного за психографічними ознаками необхідно інтерпретувати та систематизувати ту інформацію, що буде

встановлена в ході опитування, а також шляхом застосування ключів ідентифікувати певний сегмент роздрібного клієнта.

Таблиця 2

Інтерпретація даних анкети

Ключ	Результат анкетування
Більшість відповідей «А»	«Престижні» клієнти
Більшість відповідей «Б»	«Ризикові» клієнти
Більшість відповідей «В»	«Стандартні» клієнти
Більшість відповідей «Г»	«Обережні» клієнти
Більшість відповідей «Д»	«Байдужі» клієнти

Складено автором

На основі анкети було ідентифіковано наступні сегменти роздрібних клієнтів комерційних банків:

– «Престижні» клієнти – клас статусних клієнтів, яким варто пропонувати унікальні, особливі банківські продукти;

– «Ризикові» клієнти – зазначена категорія клієнтів не надто турбується про безпеку та надійне майбутнє, при просуванні банківських продуктів таким клієнтам апелювати варто до дохідності;

– «Стандартні» клієнти – категорія клієнтів, які знаходяться посередині між «ризиковими» і «обережними» клієнтами у відношенні до банківської установи і банківських послуг;

– «Обережні» клієнти – клас клієнтів, які надмірно турбуються про безпеку власних грошових коштів, до таких клієнтів потрібен особливий підхід, оскільки вони часто можуть ставити надмірну кількість питань і перебільшувати ризики;

– «Байдужі» клієнти – клас клієнтів, які байдуже ставляться до пропозицій банку та змін на ринку банківських послуг.

Отже, анкетування роздрібних клієнтів виступає вагомим джерелом та каналом комунікації комерційного банку з роздрібними клієнтами. На основі анкети, розробленої автором, комерційні банки можуть сегментувати роздрібного клієнта за психографічними ознаками. Така сегментація дає змогу правильно визначити потреби та запити споживача, а також запропонувати такі банківські продукти та послуги, які б могли задовольнити роздрібного клієнта в повній мірі.

Список використаних джерел:

1. Маркетинг у банку: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / А. В. Нікітін, Т. Г. Іванова, І. Г. Брітченко, О. М. Момот; за заг. ред. А. В. Нікітіна. – К.: КНЕУ, 2010. – 474 с.

2. Психографічні типології покупців Електронний ресурс // Психологіс – енциклопедія практичної психології. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://psychologis.com.ua/ psihograficheskie_tipologii_pokupateley.htm.

3. Кужелєв М.О. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків: монографія / М.О. Кужелєв, М.О. Житар. - Київ: Центр учбової літератури, 2016. - 176 с.

УДК 336.711.

Татьяніна С.М.
викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університету ДФС України

РЕФІНАНСУВАННЯ НБУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Розширення сфери діяльності банків за межі національних кордонів, лібералізація руху капіталу, глобалізація фінансових ринків породжують нові виклики щодо удосконалення грошово-кредитної політики центральних банків. Особливо значущим монетарним інструментом у сучасних умовах є рефінансування банків, яке у більшості країн світу стало запорукою відновлення економіки та банківського сектора. Механізм рефінансування Національного банку проявляється через взаємодію регулятора та банків другого рівня у процесі реалізації грошово-кредитної політики з метою забезпечення ліквідності як окремого банку так і банківської системи в цілому.

Відповідно до Положення «Про застосування національним банком україни стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи», до операцій рефінансування відносять: операції з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування); операції прямого репо; операції із власними борговими зобов'язаннями; операції з державними облігаціями України [2].

Динаміку процентних ставок рефінансування НБУ представлено в табл. 1. Аналіз процентних ставок рефінансування засвідчив, що їх динаміка залежить від циклічності розгортання банківської кризи в Україні. При цьому слід звернути увагу на те, що в період економічної кризи розвинуті країни йдуть шляхом скорочення ставок рефінансування майже до нуля для збереження ринку кредитування.

Таблиця 1.

Динаміка процентних ставок рефінансування банків НБУ за період 2014–2018 рр., %

Період	Облікова ставка НБУ	Середньозважена ставка за усіма інструментами	у тому числі				
			Позички, які надані на тендері	Кредити овернайт	Операції репо	Стабілізаційний кредит	Інші механізми
2014	14,0	15,2	15,3	13,5	10,8	8,5	19 , 0
2015	22,0	25,2	24,7	25,2	24,0	-	26 , 0
2016	14,0	17,4	17,7	18,6	-	-	16 , 0
2017	14,0	16,00	16,0	16,0	-	-	-
2018	18,0	16,62	16,5	16,63	-	-	-

Джерело:[1]

Навіть в умовах кризи процентні ставки за кредитами в країнах Європи не перевищували 6 - 9% річних. Такий підхід сприяв розширенню виробництва, росту конкуренції і зниженню рівня інфляції. Облікова ставка НБУ є одним із факторів впливу на ціноутворення в комерційних банках.

Раніше НБУ здійснював операції з рефінансування під облігації внутрішньої та зовнішньої позик, облігації підприємств, що вільно обертаються на ринку, та інших цінних паперів. Тепер НБУ розробив схему рефінансування, за якою депозитні сертифікати стають інструментом рефінансування. Це суттєво розширює можливості для рефінансування банків, хоча нині такий механізм є невигідним для банків через низьку процентну ставку (1–2%). НБУ також пропонує рефінансування під векселі підприємств-резидентів, авальовані Кабінетом Міністрів, наявних у портфелях цінних паперів банків,хоч, на нашу думку, тут є серйозний недолік – високий ризик при здійсненні операцій із векселями підприємств.

Зараз НБУ при видачі рефінансування приймає в забезпечення до 100% балансової вартості ОВДП і лише до 70% вартості врахованих векселів .

Національний банк України у 2018 році отримав на погашення заборгованості за кредитами рефінансування неплатоспроможних банків на півмільярда гривень більше ніж роком раніше – 2,6 млрд грн.

Найбільше коштів отримано від реалізації майнових прав – 1 237,7 млн грн., 681,6 млн грн надійшли від реалізації нерухомого майна. Іншими джерелами погашення заборгованості за кредитами рефінансування неплатоспроможних банків стали кошти від[3]:

– погашення ОВДП на суму 434,8 млн грн;

– набуття у власність НБУ нерухомого майна майнових поручителів банків на суму 132,3 млн грн;

– отримання коштів від погашення заборгованості за заставленими НБУ кредитними договорами на суму 154,4 млн грн.

За найвищу ціну – 308 млн грн – у 2018 році реалізовано майнові права, передані в заставу Національному банку ПАТ "Дельта Банк".

У 2018 році обсяг погодження Національним банком початкових цін реалізації майнових прав за заставленими кредитними договорами збільшився більш ніж удвічі – до 100,5 млрд грн – у порівнянні з 2017 роком (45 млрд грн). Це пов’язано із запровадженням портфельного погодження реалізації активів, а також зі спрощенням процедури визначення початкової ціни реалізації активів, яка відповідає сумі загальної заборгованості за кредитними договорами[3].

15.03.2019 Національний банк України провів черговий кількісний тендер з рефінансування банків, за результатами якого задоволено заявки 3-х банків в загальній сумі 71,5 млн. грн. за процентною ставкою у розмірі 18,00 % річних[3].

Отже, НБУ виконує функції кредитора вітчизняних банків, збільшуючи обсяги рефінансування, проте не кожний банк може отримати даний кредит, тому необхідним є переймання принципів міжнародної практики в питаннях рефінансування, за якими будь-який банк, у разі потреби, матиме впевненість в отриманні кредиту Центрального банку. Таким чином, потребує доопрацювання чинна нормативно-правова база, що зазнала вже багатьох змін та виправлень. Передусім необхідно, щоб чинне правове регулювання було спрямоване на оперативне рефінансування в екстренних умовах.

Список використаних джерел:

1. Процентні ставки за активними і пасивними операціями Національного банку України за 2018 рік URL:https://www.bank.gov.ua/control/uk/index

2. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи : Постанова Правління НБУ № 615 від 17.09.2015 URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15.

3. Офіційний сайт Національного банку України URL: http://www.bank.gov.ua.

УДК 336.

Березинець Ю.В.
студентка групи МСБз-17-1к ННІ економіки,оподаткування та митної справи Університету ДФС України
Татьяніна С.М.
викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Університету ДФС України

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ

Україні посилюється конкурентна боротьба на банківському ринку, що дедалі більше змушує вітчизняні банки змінювати стратегію з традиційної на клієнтоорієнтовану, за якої першочерговим завданням стає максимальне задоволення інтересів і потреб клієнтів банку. Завдяки тим зручностям, які пропонують пластикові картки, електронні банківські послуги з використанням платіжних карток набувають деделі ширшого застосування в Україні.

Відповідно до Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» «платіжна картка – електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунка платника або з відповідного рахунка банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій[3].

Сучасний ринок фінансових послуг, що надаються банками, характеризується широким розвитком та використанням платіжних карток. Платіжні картки на ринку фінансових послуг мають низку переваг та недоліків.

Основними перевагами є:

– зменшення кількості операцій підприємств з готівковими грошовими коштами в касі;

– захист грошей (якщо платіжна картка втрачена, то це ще не означає втрату грошових коштів);

– можливість відкриття карткового рахунку в національній, іноземній та інших валютах;

– можливість зняти з картки необхідну суму грошей в банкоматах майже в будь-якій точці світу.

Недоліками у використанні платіжних карток є:

– те, що деякі види карток можуть обслуговуватись лише в окремих банкоматах;

– вплив на картки негативних факторів;

– можливість використання карткового рахунку іншими особами, зокрема шахраями, зловмисниками;

– затримки зі здійсненням операцій у разі кризи банківської системи або проблеми в конкретному банку.

Протягом останніх років поряд зі зростанням кількості власників карт також розвивалася інфраструктура електронних платежів. Загалом розвиток інфраструктури ринку платіжних карток в Україні (POS-термінали, імпринтери та банкомати) відповідає темпам зростання кількості банківських карток.

Кількість електронних (POS) терміналів відповідала динаміці випуску платіжних карток і також поменшала під час економічної кризи. Причиною цього стало припинення роботи багатьох підприємств, зниження доходів населення і припинення більшості банківських кредитних програм, тому що внаслідок скорочення обсягів реалізації деякі торгові підприємства почали ховати свій бізнес у тінь, відмовляючись від наявних електронних терміналів.

Станом на 1 січня 2019 року українські банки емітували майже 59,4 млн платіжних карток. Водночас 62,2% від загальної кількості карток становили активні платіжні картки, кількість яких за рік збільшилась на 6,0% і на початок 2019 року становила 36,9 млн шт. Кожна дев'ята активна платіжна картка є безконтактною – 4,0 млн шт. (зростання на 44,3% порівняно з початком 2018 року). 82,3% від загальної кількості активних платіжних карток становили платіжні картки із магнітною смугою (їх кількість за рік збільшилася на 11,7% та становила 30,4 млн шт.). Незважаючи на значну кількість таких карток, на сьогодні набувають все більшої популярності сервіси безконтактної оплати із використанням смартфонів та інших пристроїв, які підтримують технологію NFC. Сервіси токенізації дають змогу використовувати реквізити платіжних карток, у тому числі карток виключно з магнітною смугою, для безконтактних розрахунків за цією технологією[4].

Перспективними напрямами вдосконалення та розвитку ринку платіжних карток в Україні є:

- оптимізація витрат часу на опрацювання даних за операціями з використанням платіжних карток;
- вдосконалення захисту платіжних карток від шахрайства; використання новітніх інформаційних та фінансових технологій;
- адаптація до українських реалій та використання на практиці закордонного досвіду стимулювання розвитку ринку платіжних карток;
- вдосконалення українського законодавства, яке регулює емісію та використання електронних грошей.

Для більш активного використання електронних платіжних засобів необхідно забезпечити подальший розвиток інфраструктури, а також сприяти розвитку фінансової грамотності. Для розвитку ринку платіжних карток в перспективі, насамперед необхідно викликати довіру населення, підвищити ефективність карткових технологій за допомогою маркетингу фінансових послуг тощо. Також необхідно вдосконалити механізм користування платіжними картками, оскільки для людей похилого віку цей механізм не зовсім зрозумілий.

Список використаних джерел:

1. Бублик Є.О. Ринок платіжних карток в Україні: перспективи та обмеження розвитку. Економіка і прогнозування. 2016. № 3. С. 51–65
2. Міністерство фінансів України. URL: https://minfin.com.ua.
3. Про платіжні системи і переказ коштів в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 року URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2346-14.
4. Ринок платіжних карток / Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua.

УДК 336.76

Рамський А.Ю.
д.е.н., завідувач кафедри фінансів та економіки Київський Університет імені Бориса Грінченка
Вошкулат Є.О.
здобувач ступеня бакалавра студент 4 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Сучасні ринки цінних паперів – це складна динамічна система, яка перебуває у процесі постійних змін і трансформацій, тому у сучасній економічній літературі й досі присутні розбіжності в підходах науковців щодо сутності і ролі ринку цінних паперів в економіці, що ускладнює його дослідження й аналіз.

Репрезентуємо поняття фондового рику та ринку цінних паперів на рис. 1.[7]

Рис. 1. Узгодження понять «фондовий ринок» і «ринок цінних паперів»

Загалом, визначаючи економічну сутність ринку цінних паперів існує сутнісна єдність фінансового ринку та ринку цінних паперів, що робить його окремою ланкою в системі фінансового ринку, оскільки функція фінансового ринку, так само як і ринку цінних паперів полягає у забезпеченні умов для здійснення обертання грошових коштів в економічній системі.

На ринку цінних паперів існує багато різних посередників, одні з яких це банки. Банки на ринку цінних паперів виконують багато різних операцій, завдяки яким відбувається існування як самого ринку, так і банків загалом.

Відповідно вимогам чинного законодавства банкам дозволено поєднувати діяльність з надання фінансових послуг і професійну діяльність на фондовому ринку, тому,при купівлі банківськими установами цінних паперів вони можуть не користуватися послугами різних посередників, а саме дилерів та брокерів, натомість

вони можуть купувати цінні папери від свого імені, за власною думкою та за свій рахунок. Саме тому при купівлі фінансових інструментів в угоді беруть участь два учасники – це банківська установа та продавець цінних паперів. Процедура придбання цінних паперів включає такі три етапи: розміщення банком заявки на купівлю цінних паперів, укладання між банком і продавцем цивільно-правового договору на придбання цінних паперів та виконання угоди шляхом зарахування коштів на рахунок продавцята отримання банком придбаних фінансових інструментів[3].

На ринку цінних паперів комерційні банки можуть виступати в якості емітентів цінних паперів, інвесторів, купуючи цінні папери за власні кошти, в ролі посередників при операціях з цінними паперами, а також в якості депозитарію, тобто можуть здійснювати облік цінних паперів та вести реєстр акціонерів.

Емісійна діяльність дозволяє банкам вирішувати питання власної капіталізації, дотримання вимог Національного банку України та покращувати грошовий обіг у країні.

Якщо банки виконують роль інвесторів, вони залучають на фондовий ринок грошові кошти юридичних та фізичних осіб, що дає змогу направляти необхідні ресурси у пріоритетні галузі економіки та вирішувати низьку соціальних питань. При цьому операції комерційних банків на ринку цінних паперів стають одним із стабільних джерелїх доходів.

Багато банків мають ліцензії на здійснення торгівлі з цінними паперами, відповідно вони займаються депозитарною діяльністю, продають, купують, зберігають цінні папери, відповідно їх діяльності вони відіграють велику роль в формуванні інфраструктури ринку цінних паперів. Завдяки операціям з цінними паперами відбувається диверсифікація та створюється велика конкуренція на ринку та загалом у фінансово-кредитній сфері. Конкурентне середовище, а саме її наявність, дає можливість створити розвиток інноваційних фінансових методів та технологій, що в сукупності з іншими методами дасть можливість до жвавішого розвитку фондового ринку, за забезпечить поступовий розвиток фондового ринку України.

Отже, можна стверджувати, що комерційні банки на ринку цінних паперів виступаютьне тільки як фінансові, але і як торговельні посередники, виконуючи функції брокера. Прицьому для банків даний вид діяльності не є винятковим, а лише доповнює їх основну діяльність, порівняно з деякими іншими учасниками надає банкам певні переваги, оскільки діяльність банків як повноцінних фінансових посередників дозволяє їм отримувати з надання посередницьких брокерських послуг вигоди, недоступні звичайним брокерам.

Список використаних джерел:

1) Закон України [Електронний ресурс] / 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://kodeksy.com.ua/pro_tsinni_paperi_ta_fondovij_rinok/statja-2.htm.

2) Діяльність комерційних банків на фондовому ринку: світова й вітчизняна практика [Електронний ресурс] / 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://buklib.net/books/24613/.

3) Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ssmsc.gov.ua/fund/analytics.

4) Роль комерційних банків у розвитку інфраструктури фондового ринку [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: http://investycii.org/investuvanya/konferentsiji/problemy-formuvanya-ta-rozvytku-inovatsijnoji-infrastruktury/rol-komertsijnyh-bankiv-u-rozvytku-infrastruktury-fondovoho-rynku.html.

5) Особи, які мають право провадити діяльність з надання послуг на фондовому ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15.

6) Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Річний звіт [Електронний ресурс] / Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку // 2017 – Режим доступу до ресурсу: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Річний-звіт-НКЦПФР-2017.pdf.

7) Н Н. Б. Ринок цінних паперів / Н. Берзока Н., 2017. – 275 с. – (4).

УДК 336.711.65

Клименко Д.Б.
доцент кафедри банківської справи
та фінансового моніторингу
Університет ДФСи України
м. Ірпінь, Україна

НАГЛЯД ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ

У сучасній економіці платіжно-розрахункові системи є одним з ключових елементів фінансової інфраструктури. Платіжні системи стали невід'ємною складовою та елементом інфраструктурної і технологічної основи реалізації грошово-кредитної політики. Надійне їх функціонування є запорукою стабільності фінансової системи, ліквідності грошового ринку, спрощення платіжних процесів.

Платіжна система являє собою набір платіжних інструментів, банківських процедур і систем переказу коштів, поєднання яких забезпечує грошовий обіг разом з інвестиційними та організаційними регламентами використання цих інструментів та механізмів.

Безперебійність роботи платіжних механізмів покращують розподіл фінансових ресурсів, що передбачає і суспільний добробут і як наслідок – економічне зростання.

Будь-яке порушення роботи платіжної системи негативно позначається на грошово-кредитних механізмах держави, спричинює суттєві ризики в діяльності економічних суб'єктів. Тому регулювання та нагляд роботи платіжних систем спрямовані на вдосконалення і розвиток є достатньо актуальним питанням сьогодення.

З розвитком фінансових інститутів, які забезпечують роботу грошово-кредитного механізму, безпосередньо банківського сектору, інновацій зазнають платіжно-розрахункові системи. Постійно зростаючі вимоги банків та їх клієнтів

щодо забезпечення їх потреб зручного, оперативного, надійного і безпечного розрахунково-касового обслуговування обумовлюють постійний пошук прогресивних технологій роботи платіжно-розрахункових систем.

Зважаючи на важливість ролі платіжних систем в економіці, діяльність щодо забезпечення надійності та їх ефективності останнім часом розглядають як функцію центрального банку поряд з таким важливими функціями, як реалізація грошово-кредитної політики та банківський нагляд.

Так як і банки і небанківські установи є складовими платіжних систем, їх учасниками і користувачами, то мова йде не просто про банківський нагляд а дещо про вищу систему контролю – оверсайт.

Діяльність щодо забезпечення надійного і ефективного функціонування платіжних систем визначається більшістю центральних банків терміном "oversight of payment systems", маючи на увазі нагляд, спостереження і контроль ("over" – "над", "sight" – "бачити"). Вочевидь, що саме оверсайт передбачає спрямованість на всю систему, а не на окремого її учасника.

Необхідність підвищеної уваги до платіжних систем підтверджується створеним Комітетом з платіжних та розрахункових систем, як постійного комітету центральних банків і підзвітний Групі десяти (G10 група експертів з платіжних систем). [4]

Наразі оверсайт широко використовується міжнародними організаціями та центральними банками світу для позначення діяльності щодо забезпечення надійного та ефективного функціонування платіжних систем, систем розрахунків, за цінними паперами, центральних депозитаріїв, а також нових інфраструктур фінансового ринку. Традиційно оверсайт платіжних систем здійснюється центральними банками.

В Україні працюють досить різні за організаційно-правовою формою та особливостями розрахунків платіжні системи, які створюються центральним банком та іншими банками і небанківськими установами. Ефективність роботи платіжних систем наражається на низку ризиків фінансового (кредитний ризик, ризик ліквідності, комерційний ризик) і не фінансового характеру (системний, операційний, правові ризики). Вирішення такого роду проблем належить до компетенції не лише платіжної системи, а стає завданням державного значення.

Початковим етапом на шляху розвитку оверсайта в Україні з урахуванням міжнародних стандартів було прийняття Концепції запровадження нагляду (оверсайта) за платіжними системами. У Концепції окреслено цілі, завдання, основні принципи оверсайта та визначено об'єкти, основні етапи нагляду за платіжними системами. [5]

Відтак, на Національний банк України покладене здійснення комплексного оцінювання платіжної системи в порядку, передбаченому Положенням про нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 28 листопада 2014 року № 75, та відповідно до методики оцінювання платіжних систем. [6,7]

Реалізація заходів передбачених які передбачають впроваджені нормативні документи дозволить забезпечити досягнення ефективності, оперативності, економічності, надійності, безпеки, безперервності діяльності та зручності – тобто

якісних характеристик платіжно-розрахунковим системам, у довгостроковій перспективі.

Таким чином, вибудовуючи систему оверсайту вирішується завдання з гарантування безпеки та ефективності платіжної системи та її безперервної діяльності.

У свою чергу, ефективний оверсайт платіжно-розрахункових систем забезпечуватиме підтримання високого рівня довіри до них, захист їхніх користувачів і учасників на національному і міжнародному рівнях.

Список використаних джерел:

1. *Платіжні системи*: навч. посіб. /О. Д. *Вовчак*, Г. Є. Шпаргало, Т. Я. Андрейків. К. : Знання, 2008. 341 с

2. Корецька Н. І. Платіжні системи: в схемах і таблицях : навч. посібн. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2015. – 302 с.

3. Вишивана Б. М., Терешко О. М. Оверсайт платіжнорозрахункових систем: теоретичні аспекти та механізм реалізації в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 11. С. 216–222

4. Bank for International Settlements. About the CPMI. URL: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.bis.org/cpmi/info.htm?m=3%7C16%7C29

5. Про схвалення Концепції запровадження нагляду (оверсайта) за платіжними системами в Україні : постанова Правління Національного банку України від 15 вересня 2010 року № 426 / Національний банк України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=73881

6. Положення про нагляд (оверайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні: постанова Правління Національного банку України від 28.11.2014 №755 // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0755500-14#n14

7. Методика комплексного оцінювання системно важливих платіжних систем: постанова Правління Національного банку України від 24.09.2015 №635 // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0635500-15

УДК 336.748.12

Кравцов А.В.
аспирант 3 курса ГНУ «Институт экономики НАН Беларуси», г. Минск

ЦЕЛЕВОЙ ОРИЕНТИР ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ – ТАРГЕТИРУЕМЫЙ УРОВЕНЬ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ ЦЕН

В соответствии с Основными направлениями денежно-кредитной политики Республики Беларусь на 2018 год, утвержденными Указом Президента Республики Беларусь от 31.12.2017№ 470, основной целью денежно-кредитной политики в 2018 году стало ограничение инфляции, измеряемой индексом потребительских цен, в размере не более 6 процентов (декабрь 2018 г. к декабрю 2017 г.).

Принятые в 2018 г. меры в области монетарной политики были направлены на обеспечение стабильности в денежно-кредитной сфере, что способствовало поддержанию в стране макроэкономической устойчивости.Поставленная на 2018 г. цель по инфляции достигнута. При установленном параметре не более 6% инфляцияза отчетный год составила 5,6% (рис. 1).Цены базовой инфляции за год увеличились на 4,8%, административно регулируемые и сезонные цены и тарифы – на 7,8%. Выполнение параметра по инфляции обеспечили, с одной стороны, контроль Национального банка за денежным предложением и гибкость обменного курса белорусского рубля, с другой – сдержанная политика Правительства Республики Беларусь в области ценового регулирования.

Рисунок 1. Динамика индекса потребительских цен в Республике Беларусь, %

Исходя из формировавшихся в течение 2018 г. инфляционных трендов Национальный банк с 27 июня 2018 г. снизил ставку рефинансирования до 10 процентов годовых и в последующем сохранял ее неизменной. Сложившийся в результате этого уровень процентных ставок по новым рублевым срочным банковским депозитам физических лиц, который в декабре 2018 г. составил 9,8 процента годовых (в декабре 2017 г. – 7,5 процента годовых), способствовал увеличению рублевых депозитов населения в банках на 20,1 процента. Что касается процентных ставок кредитного рынка, то уже на начало 2018 г. их уровень сложился ниже, чем было предусмотрено Программой социально-экономического развития на 2016-2020 годы [1].

Без учета кредитов, предоставленных на льготных условиях, средняя процентная ставка по новым кредитам банков в национальной валюте в декабре 2018г. составила 10,8 процента годовых (11,3% в декабре 2017 г.). Уровень деловой и инвестиционной активности в стране обусловил рост объема кредитования экономики банками и Банком развития на 15,7%, в том числе в рублях – на 20%. При этом сократился объем кредитования в рамках государственных программ и мероприятий. Удельный вес задолженности по таким кредитам с начала года уменьшился на 4,5 процентного пункта и на 1 декабря 2018 г. составил 31,2% [2].

В 2019 г. цель по инфляции – обеспечить прирост потребительских цен не выше 5%, что ниже уровня прошлого года.Для поддержания ценовой стабильности

в 2019 г. Национальный банк намерен сохранить контроль над денежным предложением. Максимальный прирост широкой денежной массы ограничен Основными направлениями денежно-кредитной политики – 9-12%. Вместе с тем планируется реализовывать гибкий подход, который будет направлен на безусловное выполнение цели по инфляции с учетом необходимости поддержания экономической активности в стране вблизи равновесного уровня.

Список используемых источников:

1. Каллаур, П.В. О предварительных итогах реализации денежно-кредитной политики в 2018 году и основных задачахдеятельности Национального банка на 2019 год / П.В. Каллаур // Банковский вестник. – 2018. – № 12. – С. 3–6.

2. Калечиц, С. Монетарная политика Республики Беларусь,инфляция, курсовые ожидания/ С. Калечиц // Банковский вестник. – 2018. – №12. – С. 7–8.

УДК 336.71

Обушний С.М.
к.е.н., заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Київський Університет імені Бориса Грінченка
Поповенко Т.В.
здобувач ступеня бакалавра студентка 4 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Фінансовий результат діяльності банківської установи є одним з найважливіших показників його функціонування. Він є характеристикою стійкості і надійності комерційного банку та необхідний для створення резервних фондів, стимулювання персоналу і керівництва до розвитку та вдосконалення здійснюваних операцій на ринку, скорочення витрат і підвищення якості послуг, які надає банківська установа.

Комерційні банки являють собою багатофункціональні фінансові установи, що надають широкий спектр банківських послуг, які, перш за все, спрямовані на отримання позитивного значення фінансового результату, а його достатній обсяг забезпечує їх стабільне та ефективне функціонування. У процесі систематизації економічного змісту поняття «фінансовий результат», науковцями було виділено три основні підходи до трактування його сутності:

- фінансовий результат як різниця між доходами та витратами діяльності;
- фінансовий результат як різниця між загальною вартістю майна та сумою його зобов’язань і додаткових внесків власників за звітний період (чисті активи підприємства);
- фінансовий результат як приріст власного капіталу за звітний період [2].

Таким чином, під фінансовими результатами діяльності банківських установ будемо розуміти кінцевий результат діяльності, який розраховується як різниця між

доходами і витратами банку та уособлюється у підсумковому показнику прибутку або збитку.

Склад та особливості формування фінансових результатів банківських установ відображені в основних показниках результатів діяльності банківської системи України (БСУ) за 2016-2018рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники результатів діяльності БСУ, 2016-2018рр.

Показники	2016		2017		2018	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
ДОХОДИ	190 691	100,0	178 054	100,0	204 459	100,0
процентні доходи	135 807	71,2	124009	69,6	140859	68,9
комісійні доходи	31 362	16,4	37 138	20,9	50 968	24,9
результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	8 243	4,3	7 224	4,1	1 855	0,9
інші операційні доходи	9 605	5,0	7 264	4,1	8 424	4,1
інші доходи	3 946	2,1	1 349	0,8	1 822	0,9
повернення списаних активів	1 728	0,9	1 070	0,6	532	0,3
ВИТРАТИ	350 078	100,0	204 545	100,0	182 734	100,0
процентні витрати	91 638	26,2	70 971	34,7	67 759	37,1
комісійні витрати	7 182	2,1	9 650	4,7	13 158	7,2
інші операційні витрати	10 920	3,1	11 719	5,7	17 860	9,8
загальні адміністративні витрати	39 356	11,2	44 202	21,6	53 490	29,3
інші витрати	3 089	0,9	15 116	7,4	1 973	1,1
відрахування в резерви	198 310	56,6	49 206	24,1	23 705	13,0
податок на прибуток	-418	-0,1	3 681	1,8	4 789	2,6
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)	-159 388	х	-26 491	Х	21 726	х

Джерело: побудовано автором на основі даних [1].

Аналіз основних показників результатів діяльності БСУ демонструє зростання доходів на 7,2%, які на кінець 2018 року становили 204 459 млн грн, та зниження витрат на 47,8 % – до 182 734 млн грн. Фінансовий результат діяльності БСУ за підсумком 2018 року став додатнім та склав – 21 726млн грн – (159 388 млн грн за 2016 р.). Це свідчить про позитивну динаміку у подоланні комерційними банками результатів системної банківської кризи 2014-2016 років та про подальшу позитивну тенденцію.

Забезпечення прибуткової діяльності та підвищення рентабельності активів і капіталу залишається необхідною умовою стабільного функціонування та розвитку банківської системи України. Дбаючи про прибутковість у подальшому, усі вітчизняні комерційні банки повинні більше уваги приділяти зростанню доходів від неризикових операцій та зниженню рівня банківських витрат.

Таким чином, можна підвести підсумок про доцільність визначення складу фінансових результатів та їх значимості для забезпечення основних напрямів функціонування комерційного банку. Насамперед, з метою підвищення рівня прибутковості необхідно здійснювати комплексний аналіз доходів та витрат, виявляти фактори впливу на них, збільшувати резерви діяльності. Отримання позитивного або негативного значення фінансового результату діяльності залежить передусім від ефективності взаємодії кожного компонента системи організації

сучасного комерційного банку.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] / НБУ – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442

2. Сиромятникова О. В. Фінансові результати діяльності банку як об'єкт аналітичного дослідження / О. В. Сиромятникова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/27795/1/Syromiatnykova_Finansovi_rezultaty_2015.pdf

УДК 336.71

Олексюк В.О.
студент групи ФМБ-18-1
Університет ДФС України
м. Ірпінь, Україна
Науковий керівник:
Татьяніна С.М.
старший викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу

БАНКІВСЬКІ КРИЗИ В УКРАЇНІ

В сьогоднішніх реаліях змін в економіці нашої країни важливою сферою національної економіки, що реалізує функцію організації фінансових ресурсів і реорганізування їх в капітал, є банківська система. Але банківська система України до 2017 року бувала у стані кризи, їй притаманні були низька ліквідність, низький рівень капіталізації, нестабільність грошово-кредитної політики та непрозорі дії регулятора, що негативно позначалося на її розвитку та на розвитку економіки країни вцілому.

За інформацією НБУ банківська криза в Україні закінчилася у 2017 році, адже індекс стресу банківської системи повернувся на належний рівень.

У всезагальному вигляді банківську кризу можна визначити, ідентично до безсилля банківської системи нести головні функції акумуляції та мобілізації тимчасово вільних грошових коштів, розрахунків і платежів в економіці країни та видачі кредитів [5, с.169].

В період найбільшого піку нестабільних умов в Україні очевидною була тенденція зменшення регулятивного капіталу банківських установ, це є неприємною тенденцією щодо майбутнього розвитку банківської системи в цілому.

Щоб не допустити повернення банківської кризи в Україні необхідно звернути особливу увагу на забезпеченні стабільності банківської системи, зокрема на тому, щоб банківські установи була забезпечені достатнім обсягом фінансових ресурсів відносно своєчасного виконання ними своїх функцій – кредитування реального сектора економіки.

Також зазначимо, що крім зовнішніх факторів, які створюють несприятливий для економіки стан, «кризу банківської системи може спровокувати нездатність менеджменту банку визначити ступінь кредитного ризику і встановити йому

відповідну ціну. Аналіз практики свідчить, що ця причина є найбільш поширеною у виникненні банківських криз». Необхідно сказати,що якість кредитного портфеля починає поліпшуватися. За даними НБУ, максимальні значення частки проблемних кредитів у портфелях банків залишилися позаду.

Макроекономічна стабілізація та відновлення доходів та прибутків підприємств створюють передумови для відновлення якості кредитного портфеля банків.

Під час реструктуризації банківських систем, які залишилися після масштабної банківської кризи, можуть бути використані такі інструменти як підтримка ліквідності «кредитором останньої інстанції», мінімізація обов'язкових резервних вимог, диверсифікований підхід до встановлення економічних нормативів, перехід проблемної кредитної організації (банку) під управління спеціалізованого інституту з реструктуризації, рекапіталізація і націоналізація соціально значимих банків для країни [2, с.43; 3, с.175].

Заради недопущення кризових явищ у банківській системі України, на мою думку, необхідно:

1) не стримувати падіння гривні. Проводячи політику інтервенцій, НБУ тим самим заохочує імпортерів, що в подальшому буде сприяти відпливу коштів із вітчизняної економіки. Також політика валютних інтервенцій буде не дієвою , а буде лише помагати зменшенню золотовалютних резервів, допоки НБУ буде рефінансувати вітчизняні банки;

2) Ретельніше ставитися до відбору банків, чиї зовнішні борги рефінансує НБУ. Потрібно надавати позички лише конкурентоспроможним банкам, чиє банкрутство негативно вплине на економіку країну в цілому та створить паніку серед населення. Зменшення кількості слабких банків буде сприяти покращенню банківської системи [4, с.4].

В Нацбанку зазначили, що банківська система України вийшла із кризи й почала збільшувати обсяги своїх прибутків. За даними регулятора, з початку 2018 року фінансові установи заробили 15 мільярдів гривень.

Провідні джерела доходів – отримання відсотків з наданих позик та операцій з перерахунку грошей. У 2019 році прибутковість банків повинна стати ще кращою, так розраховують в НБУ.

Для того щоб збільшувати обсяги кредитування, фінансові спеціалісти почали значно підвищувати ставки за депозитами. На початку 2018 року гроші громадян залучали під 12-13 %, то у грудні ставки зросли до 17-18 %.

Нинішню ставку депозитів спеціалісти пояснюють вимогами регулятора з дотримання адекватності капіталу,мінімізації обсягів рефінансування та підвищенням облікової ставки НБУ.

Взагалі від початку 2018 року банки вже залучили більше ніж півмільярда гривень. Найбільш дохідними – є вклади на 12 місяців з виплатою відсотків наприкінці терміну. Та більшість українців продовжує зберігати гроші у іноземній валюті.

Економісти прогнозують що, наступного року ставки за депозитами будуть зменшуватися. І чим сприятливішою буде ситуація в економіці, тим менша кількість громадян зароблятимуть на депозитних вкладах.

На мою думку для недопущення повернення кризового стану в Україні слід реалізовувати певний комплекс заходів, серед яких: збільшення гарантованої суми повернення внеску; не стримувати падіння національної валюти; вибіркове рефінансування комерційних банків. Всі ці дії у сукупності будуть утримувати стабільність національної фінансової системи.

Список використаних джерел:

1. Аржевітін С. М. Системна банківська криза в Україні: особливості, причини та шляхи подолання / С. М. Аржевітін. // Економічна наука. – 2016. – №8. – С. 16 – 18.

2. Вдовенко В. О. Тенденції розвитку банківської системи в контексті впливу фінансової кризи / В. О. Вдовенко, В. А. Думбровський. // Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – 2018. – №8. – С. 37 – 44.

3. Кужелєв М. О. Ринок дорогоцінних металів як складова валютного ринку держави: функціонування та розвиток в Україні // Економічний вісник університету. – Вип. № 25/1. –2015. – С. 174 –178.

4. Крючкова І. Р. Сучасний стан та шляхи подолання банківської кризи в Україні / І. Р. Крючкова. // Одеський національний економічний університет. – 2010. – С. 1 – 5.

5. Стубайло Т. С. Банківські кризи: причини та наслідки / Т. С. Стубайло. // Інноваційна економіка. – 2013. – №11. – С. 168 – 174.

Секція 4. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

УДК: 336

Базильчук К.В.
студентка 5 курсу
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О.А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул
Університет ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин в Україні залежить від ефективних результатів діяльності підприємств, вмілого формування та використанням оборотних коштів підприємства. Система управління оборотними коштами є важливим елементом підвищення ефективності функціонування підприємств, і як наслідок всієї економіки України, набуває особливої актуальності. Значною мірою це стосується розробки і впровадження таких підходів в управлінні оборотними коштами, які б забезпечували стійкість фінансового стану, кредитоспроможність, інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств.

Теоретичні особливості управління оборотними коштами, включаючи визначення поняття оборотних коштів висвітлені в роботах таких вчених-економістів, як Поддєрьогін А.М., Бочаров В.В., Брігхем Є.Ф., Гончаров А.Б., Гриньова В.М., Овсійчук М.Ф., Павлова Л.Н. та інші.

Управління оборотними коштами підприємства є досить складним процесом, який направлений на вирішення такий завдань, як: збільшення обігу оборотних активів; формування достатнього обсягу оборотного капіталу із позиції забезпечення поточної платоспроможності; поліпшення ефективності структури оборотних активів; ефективне використання оборотних активів для забезпечення прибутковості та рентабельності діяльності суб'єкта господарювання формування джерел фінансування оборотних активів із урахуванням вимог забезпечення фінансової стійкості.

Під системою управління оборотними активами необхідно усвідомлювати сукупність відокремлених, але пов'язаних між собою елементів, що забезпечують цілеспрямований вплив на об'єкт управління, шляхом реалізації функцій управління через використання комплексу методів управління з метою забезпечення належного рівня фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства [2, с. 107].

Управління оборотними коштами полягає в забезпеченні безперервності процесу виробництва і реалізації продукції з найменшим розміром оборотних коштів. Першочерговими проблемами в управлінні оборотними активами є: управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, визначення джерел фінансування. Суб'єктами управління оборотними активами на підприємствах є загальні збори засновників, правління, фінансові і комерційні підрозділи, а також персонал суб'єктів підприємництва, що використовують специфічні методи цілеспрямованого впливу на оборотні активи.

Процес створення ефективної системи управління оборотними активами на підприємствах здійснюється шляхом виконання визначених цілей (рис. 1).

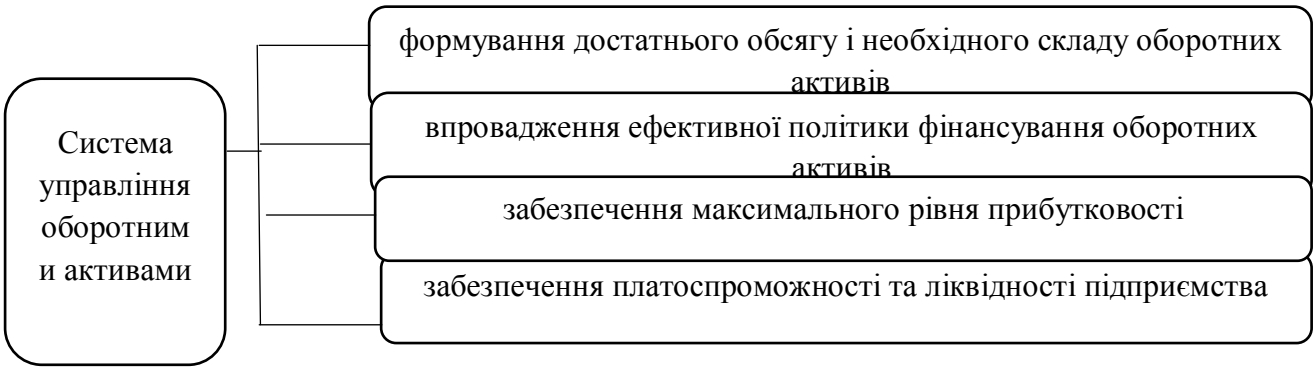

Рисунок 1. Ефективна система управління оборотними коштами підприємства
Джерело: складено автором за даними [1].

Отже, на сучасному етапі розвитку економіки, процес управління активами відіграє важливу роль у діяльності підприємства, оскільки від раціонального та ефективного використання оборотних коштів залежить подальша фінансова діяльність, конкурентоспроможність та платоспроможність підприємства. За цих умов підприємство своєчасно і повністю може виконувати свої розрахунково-платіжні зобов'язання, що дозволять успішно здійснювати свою функціональну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Безбородова Т.В. Управління оборотними коштами підприємств / Т.В. Безбородова, Т.В. Даншина // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №1. – С. 59-62.

2. Гаватюк Л.С. Теоретичні аспекти сутності управління оборотними активами підприємства / Л.С. Гаватюк, І.О. Захарчук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – №6 (11). – С. 107-110.

3. Дехтяр Н.А. Управління оборотними активами підприємства / Н.А. Дехтяр, О.В. Дейнека, Т.М. Черноус // Економіка і суспільство. – 2017. – №8. – С. 572-578.

УДК 338.28:656.6

Казак О.О.
к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки Київський Університет імені Бориса Грінченка
Чуйко А.С.
здобувачка ступеня бакалавра, напряму підготовки «Фінанси та кредит» Київський університет імені Бориса Грінченка

ТЕОРЕТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні умови господарювання характеризуються наявністю кризових явищ, що викликані фінансовими деформаціями та суперечливими економічними інтересами суб’єктів господарювання. В контексті інтеграції України у світовий економічний простір важливою складовою системи управління суб’єктів

господарювання виступає антикризове управління підприємства (АУП) як система своєчасних прийомів і методів, здатних не тільки попередити фінансову кризу, але й аналізувати її симптоми та вживати заходів щодо зниження негативних наслідків кризи та використання її факторів для позитивного розвитку й уникнення банкрутства [5].

Метою антикризового управління є забезпечення позитивного фінансового результату, що досягається доцільним управлінням на підприємстві. Мета та завдання антикризового управління реалізується за допомогою ряду принципів: цілеспрямованість, об'єктивність, функціональної інтеграції, комплектності, відповідності, адекватності, професіоналізму, гнучкості, оптимальності, послідовності та інші. Крім цих принципів існують ще специфічні, але вони вже визначаються особливостями підприємства, найпоширеніші: упередження, стабільності, мінімізації фінансових ризиків та вмотивованість.

Досягнення мети АУП безпосередньо залежить від вибору адекватного заходу подолання кризового стану. Позитивні результати діяльності підприємства забезпечують основні складові елементи АУП: організаційна, технологічна, соціальна, фінансова, економічна.

Організаційна складова являє собою систему взаємодії внутрішніх підрозділів, служб та керівників, які уповноважені здійснювати та приймати відповідні управлінські та фінансові рішення, а також нести відповідальність за їх результат у нестабільних умовах на підприємствах. За допомогою цієї складової ставиться мета та здійснюється реалізація завдань антикризового управління шляхом упорядкування інформаційних потоків та внутрішнього правового регулювання.

Технологічна складова направлена на розроблення технологічних засобів для подолання антикризових заходів, вирішення комплексних технічних та технологічних проблем, а також забезпечення функціонування єдиної технологічної системи з урахуванням кризових процесів, які склалися на підприємстві. Також для цього елементу характерне функціонування засобів комунікації, обробки руху інформації та логістичних систем.

Під соціальною складовою розуміють сукупність дій та засобів, які направленні на мінімізацію витрат працівників у період нестабільного становища на підприємстві, що здійснюється за рахунок перерозподілу частки прибутку. Основне його завдання – формування соціальної стратегії підприємства в кризовому становищу підприємства, створення програми соціального захисту для працівників та паралельної реалізації заходів соціального партнерства.

Фінансова складова являє собою співвідношення між економічними можливостями підприємства, обумовленими впливом зовнішніх та внутрішніх чинників. Цей елемент передбачає формування довгострокових цілей компанії та дозволяє обрати найбільш оптимальний шлях вдосконалення фінансової стратегії. Основні завдання фінансової складової – це забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості на підприємстві, а також підвищення та запобігання зниження показників ліквідності шляхом формування фінансових ресурсів заради управління фінансовими потоками, пошуку шляхів збільшення прибутку та рентабельності підприємства.

Призначення економічної складової направлене на безперервне виконання економічних дій заради підвищення ефективності функціонування підприємства, забезпечення зростання темпів і масштабів утворення власного прибутку.

Реалізація вищенаведених елементів АУП забезпечить використання фінансових, матеріальних та інтелектуальних цінностей щодо формування ефективних антикризових управлінських рішень задля забезпечення успішного функціонування і розвитку вітчизняних підприємств у стратегічній перспективі.

Список використаних джерел:

1. Терентьєва О. В. Основні складові механізму забезпечення антикризової діяльності на підприємстві // Бізнес Інформ. – 2014. – №5. – С. 311–316. - Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-5_0-pages-311_316.pdf (дата звернення: 02.03.2019)
2. Погребняк А. Ю. Сутність складових елементів механізму антикризового управління на промисловому підприємстві / А. Ю. Погребняк // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2015. - № 12. - С. 300-310. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_45 (дата звернення: 02.03.2019)
3. Олешко А. А. Механізм антикризового управління фінансовими корпораціями. Ефективна економіка. 2018. № 2. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6106 (дата звернення: 02.03.2019).
4. Діденко Є. О. Модель антикризового управління підприємством / Є. О. Діденко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки. - 2015. - № 3. - С. 53-58. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vknutden_2015_3_8 (дата звернення: 02.03.2019).
5. ДІДЕНКО Є. О. МОДЕЛЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ [Електронний ресурс] / Є. О. ДІДЕНКО – Режим доступу до ресурсу: https://knutd.edu.ua/publications/pdf/Visnyk/2015-3/53_58.pdf.
6. Василенко, В. О. Антикризове управління підприємством : Навч. посібник / В. О. Василенко. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ : Центр навч. л-ри, 2005. – 504 с.

УДК 336.221.24:631.11

Давиденко Н.М.
д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів,Національний університет біоресурсів і природокористування України

СТРАТЕГІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна та фінансова результативність діяльності сільськогосподарських підприємств визначається наявністю доступних джерел фінансування та рівнем використання власних та залучених фінансових ресурсів.

Фінансова забезпеченість діяльності сільськогосподарських підприємств формується під впливом таких чинників: природно-кліматичні умови; спеціалізація підприємства та сезонність виробництва; організаційно-правова форма; стадія та

цикл відтворювального процесу; існування часового лагу щодо формування витрат та одержання фінансового результату; особливість та терміни відтворення основного капіталу.

Для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів сільськогосподарським підприємствам необхідно розробити відповідну стратегію фінансового забезпечення (рис.1).

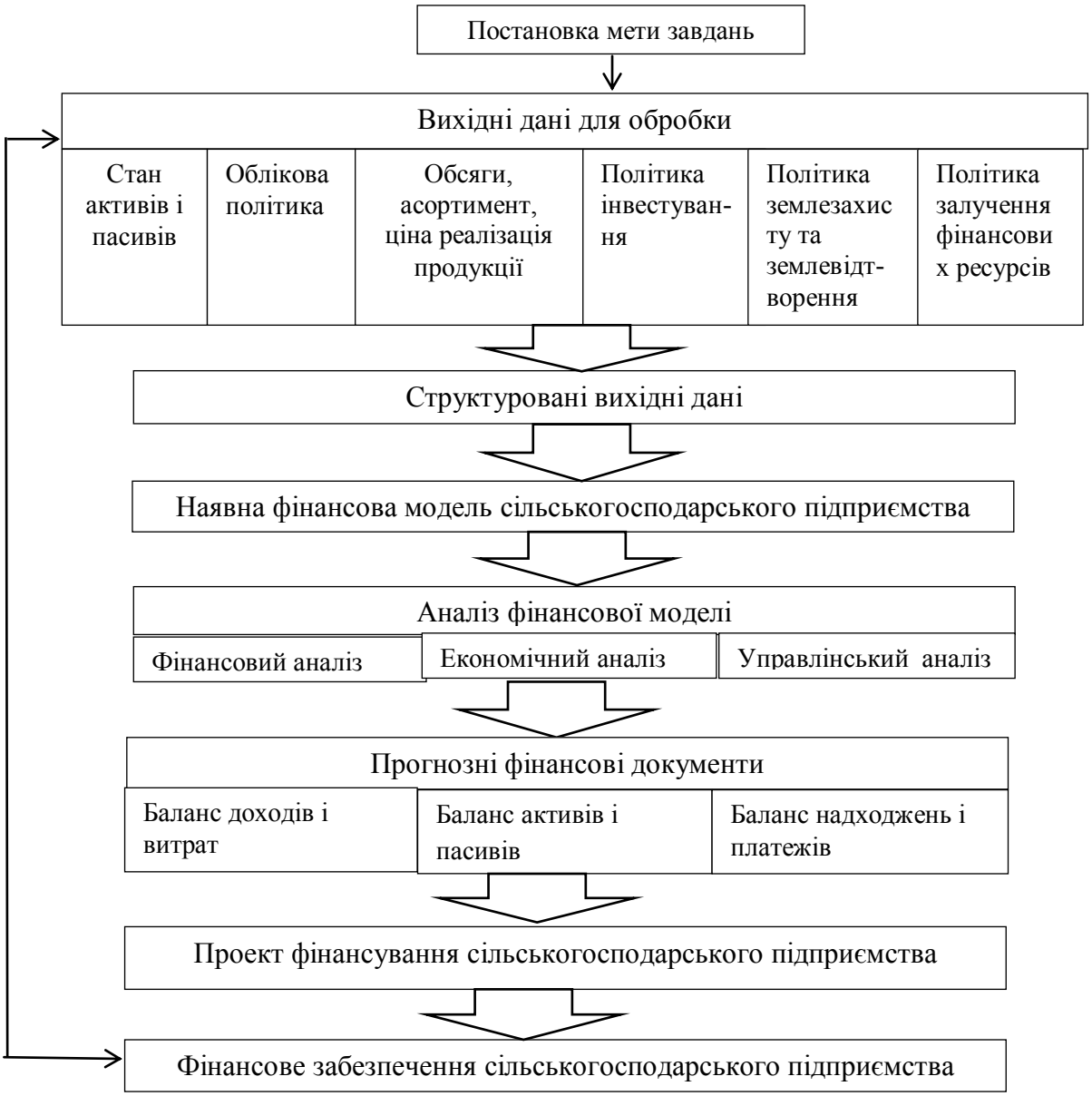

Рис. 1. Алгоритм розробки стратегії фінансового забезпечення розвитку сільськогосподарського підприємства

Джерело: розробка автора

При розробці стратегії фінансового забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати фінансово–економічні та суспільні тенденції: трансформаційні економічні процеси, політичну нестабільність, недосконаліть бюджетної, податкової, цінової, кредитної політики, інфляцію, постійні зміни нормативно-правової бази, значні коливання курсу національної валюти.

Важливим елементом фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств є прибуток, як власне джерело формування фінансових ресурсів. Для фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств необхідною є організація процесу генерування, накопичення та трансформування прибутку, що уможливлює його використання у відповідності до фінансової політики та існуючої фінансової стратегії.

Тобто, стратегія покращення фінансового забезпечення сільськогосподарського підприємства передбачає вибір сільськогосподарським підприємством парадигми розвитку серед запропонованих альтернатив. Імплементація парадигм існування, рівноваги або досконалості повинна поєднуватися зі зростанням рівня економічної та фінансової безпеки, переорієнтацією експортної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. – Київ, ННЦ ІАЕ. – 2007.

2. Давиденко НМ. Фінансове забезпечення розвитку корпоративного управління в аграрному секторі економіки України: монографія. – Київ, ЦП «Компринт». – 2013.

УДК 35.073.53:346.548:346.542

Галайко А. М.
2 курс аспірантури
Львівський національний
університет імені Івана Франка
Науковий керівник:
Ванькович Д.В.
д.е.н, доцент, професор кафедри
фінансів, грошового обігу і кредиту

ДЕРЖАВНІ ЗАСТАВНІ ЗАКУПІВЛІ ЗЕРНА

Держава проводить заставні закупівлі зерна з метою стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників. Заставною купівлею являється зарахування до державного інтервенційного фонду об’єкта державного цінового регулювання, коли бюджетна позика чи плата за її користування не були погашені в термін, що передбачений договором [2].

У процесі державних заставних закупок зерна Аграрний фонд надає бюджетну позику виробнику зерна, яке підпадає під державне цінове регулювання під заставу такого об’єкта в період із першого липня до першого квітня наступного бюджетного періоду [3]. Аграрний фонд виступає в ролі кредитора від імені держави, а сільгосппідприємство являється позичальником. Надання бюджетної позики оформлюється переданням кредитору подвійного складського свідоцтва. Розмір бюджетної позики не повинен перевищувати 80% розміру мінімальної інтервенційної ціни. Дисконтування (списання) і пролонгації основної суми і відсотків не дозволяється [2]. Позичальник впродовж п’яти робочих днів після отримання повідомлення про надання бюджетної позики доставляє зерно на сертифікований зерновий склад, укладає із Аграрним фондом кредитну угоду і

передає йому подвійне складське свідоцтво. Аграрний фонд перераховує фінансові ресурси державного бюджету для надання бюджетної позики впродовж трьох операційних днів після підписання кредитної угоди [3]. Термін надання бюджетної позики встановлюється сторонами і він не може перевищувати термін одного маркетингового періоду. Основна сума бюджетної позики і плата за її користування погашається одним платежем в термін, що визначений в кредитній угоді. У випадку повного погашення основної суми бюджетної позики і плати за її користування, в тому числі достроковому, позичальник отримує подвійне складське свідоцтво, а зерно звільняється з-під режиму застави [2]. Коли позичальник до закінчення терміну, який встановлений сторонами, звертається до кредитора щодо добровільного продажу об'єкта застави до державного інтервенційного фонду на умовах погашення фінансових зобов'язань, які передбачені кредитною угодою, кредитор має право купити такий об'єкт на умовах, що передбачені зазначеним договором [3].

Плата за користування бюджетної позики встановлюється на рівні 50% від середньозваженого відсотка за позиками банківських установ, що надані терміном до дванадцяти календарних місяців і повністю забезпечених заставою, який фактично склався станом на перше травня поточного бюджетного року [2].

Механізм застави зерна є економічно вигідним, тому що враховує мінімальний прибуток та виробничі витрати, страхуючи виробника від збитків. Проте існують головні його недоліки, як-от: труднощі при одержанні позик для заставних операцій внаслідок відсутності ліквідної застави, побоювання виробників стосовно неможливості одержання збіжжя через вилучення депонованого зерна в рахунок погашення боргу перед бюджетом [1, с. 106].

На нашу думку, плату за користування бюджетною позикою необхідно встановити на рівні 40%. Це збільшить кредитування виробників зерна, яке підпадає під державне цінове регулювання. Сільськогосподарські підприємства охочіше будуть брати бюджетну позику через те, що буде менший ризик неповернення її та вилучення депонованого зерна в рахунок погашення заборгованості, і також вони будуть нести менші витрати за користування позиковими фінансовими ресурсами.

Список використаних джерел:

1. Масляніцина О.В. Заставна закупівля зерна як засіб державної підтримки товаровиробника / О.В. Масляніцина // Вісник Сумського національного аграрного університету, Серія "Фінанси і кредит". – 2005. – № 1. – С. 102 – 108.

2. Про державну підтримку сільського господарства України [Електронний ресурс] : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15, вільний. – (дата звернення: 24.02.2019). – Назва з екрана.

3. Про запровадження режиму державних заставних закупівель зерна [Електронний ресурс] : постанова Кабінету міністрів України від 06.08.2008р. № 705. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/705-2008-%D0%BF, вільний. – (дата звернення: 24.02.2019). – Назва з екрана.

УДК 339.3:336

Обушний С.М.
к.е.н., заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Київський Університет імені Бориса Грінченка
Ісаєнко Г.А.
здобувач ступеня бакалавра студент 4 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Виробнича і фінансова діяльність підприємств починається з формування фінансових ресурсів. Вони створюють передумови для стабільного процесу виробництва, його постійного зростання, а також визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Функціонування ринкової економіки в Україні можливе за умов зростання ефективності використання фінансових ресурсів. Для забезпечення ефективного управління цим процесом на підприємствах має бути розроблена спеціальна фінансова політика, яка направляється на залучення фінансових ресурсів із різних джерел для його потреб у майбутньому [3, с. 236].

Ресурси підприємств є необхідною умовою їх функціонування та здійснення процесу розширеного відтворення у всіх формах та на всіх стадіях. Головною проблемою для підприємства є постійна недостатність власних фінансових ресурсів [4, с. 140 - 142].

Забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів, підвищення ринкової вартості та максимізація прибутку є основним завданням управління фінансовими ресурсами [1, с. 135 - 136].

Таблиця 1

Чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-вересень 2018 року

(млн, грн)

	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	**138333,2**	**586,5**	**250536**	**213,5**	**112202,8**
промисловість	71823,8	68,5	160525,6	31,5	88701,8
будівництво	1470,9	73,5	3268,6	26,5	1797,7
оптова та роздрібна торгівля	25893,9	76,4	42163,0	23,6	16269,1
інформація та телекомунікації	9666,1	70,0	12441,8	30,0	2775,7

фінансова та страхова діяльність	8396,9	78,0	8983,9	22,0	587,0
професійна, наукова та технічна діяльність	20519,3	71,6	22373,0	28,4	1853,7
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	504,6	78,5	712,2	21,5	207,6
надання інших видів послуг	57,7	70,0	67,9	30,0	10,2

**розроблено автором*

Аналізуючи дані підприємств, які отримали найбільший прибуток за 2018 рік, можна побачити, що фінансова, страхова діяльність та охорона здоров'я, отримали найвищі прибутки. З цього можна сказати, що в Україні найбільше розвинуті такі діяльності підприємства як: фінансова та страхова діяльність, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги та оптова та роздрібна торгівля.

У сучасних умовах діяльності підприємства не можна надати перевагу якомусь одному джерелу формування фінансових ресурсів через негативні наслідки. При використанні лише власних коштів виникають проблеми з обмеженням зростання фінансового потенціалу підприємства, а використання позикових та залучених коштів у великих обсягах дійсно дає можливість виживання та прогресивного розвитку в умовах нестабільності, що значно підвищує ступінь ризику у фінансовій діяльності підприємств [2, с. 95-98].

Формування з різних джерел фінансових ресурсів дає можливість підприємству вчасно інвестувати кошти у нове виробництво, забезпечувати розширення й технічне переозброєння діючих основних засобів, фінансувати наукові дослідження, розробки та їх впровадження та ін.

Отже, при формуванні фінансових ресурсів підприємства потрібно врахувати велику кількість внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на його функціонування. Усі підприємства залежать від взаємовідносин зі своїми партнерами, попиту на продукцію, тенденцій розвитку галузі, економіки країни та інших незалежних від підприємства чинників. Окрім того, внутрішні фактори, які включають в себе стан основних засобів підприємства та рівень їх механізації, обмеженість виробничої потужності, рівень кваліфікації працюючих та інші, які враховують певні особливості при формуванні величини та структури фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Бердар М. М. Управління процесом формування та використання фінансових ресурсів на основі логістичного підходу/ М. М. Бернар // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 5. – С.133–138.

2. Бродська І. І. Аналітична модель інтегральної оцінки вартості підприємства / І. І. Бродська // Економіка АПК. – 2013. – № 6. – С. 94-101.

3. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2017. – № 47. С. 227 – 283.

4. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 2. – С. 140 - 148.

УДК 336.71

Істоміна А.І.
студенткаV курсу, група ФМР-18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Татьяніна С.М. *ст.викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу*

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКА УКРАЇНИ В МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Протягом останніх років грошова-кредитна політика в Україні формувалася під негативним впливом військових дій на сході країни та політичної нестабільності, що проявляється у зниження ділової активності суб'єктів господарювання та падінні обсягів виробництва. Внаслідок цього, банківська система України переважно спрямована на обслуговування поточних, перш за все, платіжних потреб економічних суб'єктів і короткострокових потреб в обіговому капіталі [4]. Крім того, необхідність у переорієнтації зовнішньоторговельних операцій з російського на інші світові ринки обумовлює потребу у створенні монетарних умов для стимулювання експорту високотехнологічної продукції та підтримки розвитку конкурентоздатного виробництва товарів та послуг на внутрішньому ринку.

Для економіки України, яка розвивається за сировинною моделлю (експорт сировини і товарів з низькою доданою вартістю – імпорт споживчих товарів), головною проблемою монетарного і валютного регулювання є забезпечення стабільності національної грошової одиниці, що має виявитися у стабільності валютного курсу та рівня інфляції. Проте, несвоєчасна та невиважена реакція Національного банка України (далі - НБУ) на трикратну девальвацію гривні, яка відбулася протягом 2014-2015 років, не сприяла оперативному вирішенню цієї проблеми, а лише поглибила кризу і зростання соціально-політичних ризиків. Така реакція НБУ викликана тим, що «слабка» гривня забезпечує негайні гарантовані переваги для економіки, а для Уряду України девальвація гривні означає можливість простого вирішення бюджетних проблем. Але така політика ставить під сумнів можливість досягнення стабільних позитивних результатів у середньостроковій перспективі, і, що особливо важливо, знижує наукоємність реального сектора економіки України [1].

Відмова НБУ від фіксованого валютного курсу в 2014 році мала стати початком поступового процесу переходу до ринкового курсоутворення, вирівнювання платіжного балансу та структурної перебудови економіки. Однак, відмова від традиційних механізмів валютної стабільності була здійснена без проведення системної реформи монетарної політики, яка б активізувала інші механізми валютної та цінової стабільності завдяки інструментам, що були у

розпорядженні НБУ. Тому на сьогодні в Україні, при офіційно задекларованому режимі гнучкого валютного курсу, досі відсутній повноцінний міжбанківський ринок і ринкове курсоутворення внаслідок жорстких валютних обмежень НБУ і ручного управління заявками імпортерів на купівлю іноземної валюти. Зазначене призводить до зростання рівня валютних ризиків і потребує негайного пошуку ефективних методів управління ними.

Незважаючи на існуючі проблеми у сфері валютного регулювання в Україні, проект Закону України «Про валютне регулювання та валютний контроль в Україні» був ухвалений Верховною Радою в першому читанні ще в квітні 2007 року, і після того до нього більше не поверталися. Донині розрахункові відносини регулюються великою кількістю нормативних актів, що суттєво впливає, як на економічну ефективність суб'єктів ринку, так і на їх прибуток, який прямо залежить від валютного курсу [3].

Невизначеність валютних курсів у майбутньому, містить ризик що вартість іноземної валюти, яка використовується для розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності, буде відрізнятися від вартості валюти, на яку розраховували підприємці. Саме тому, основний масив валютних операцій суб'єкти національної економіки здійснюють на чорному ринку і за межами країни, тобто в умовах відсутності фундаментальних факторів для девальвації, суспільство, банківська система та бізнес живуть у ситуації валютної нестабільності, негативних курсових очікувань, недовіри до НБУ і національної валюти [4].

Отже, проблеми в сфері валютної політики в Україні, які заважають забезпеченню стійкого зростання національної економіки і добробуту суспільства потребують негайного вирішення. Першочерговим кроком має стати вирішення на законодавчому рівні питання дерегуляції валютного регулювання та валютного контролю в Україні, яке має базуватися на національній економічній політиці та спрямоване на максимальне спрощення умов ведення бізнесу, захист національних інтересів України та враховувати стандарти економічної, продовольчої, енергетичної, інформаційної та військової безпеки [2].

Саме такий підхід дозволить створити ефективну систему контролю за рухом капіталів, валютними операціями, міжнародними розрахунками, стати поштовхом для суттєвого зростання рівня життя всього суспільства на стабільній якісній основі.

Список використаних джерел:

1. Казарінов Д.В.//Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент . – 2012. - № 1. – с.29-40.

2. Острук, Л. В. Проблеми здійснення валютних операцій комерційними банками України [Текст] / Л. В. Острук // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – Вип. 24. Т. 3. – С. 100–104.

3. Філіпенко А.С. Міжнародні валютно-кредитні відносини : підручник / за ред. А.С. Філіпенка. – К. : Либідь, 2011. – 268 с

4. Стратегія розвитку банківської системи України 2016−2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки»: Проект // Київ, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics/proekt_strategi.pdf

УДК 336.226

Іванов І.Ю.
студент 2 курсу,
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В. , *к.е.н., доцент*
кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Від здатності податкової системи забезпечувати вчасні й в повному обсязі надходження грошових коштів до бюджету залежить можливість держави фінансувати необхідні видатки. Тому в сучасних умовах актуалізується питання забезпечення належної фіскальної ефективності податкової системи країни.

Система оподаткування в Україні чинить значний вплив на формування дохідної частини бюджетів усіх рівнів, що утворюють державну скарбницю країни. Вітчизняна податкова система не сприяє ефективному розвитку українського суспільства. Відтак виникає гостра потреба у реформуванні системи оподатковування в Україні. Особливої уваги потребує система прямого оподаткування, адже саме через пряме оподаткування держава може впливати на ділову активність суб'єктів господарювання, інвестиційну привабливість, сукупне споживання та накопичення капіталу.

Податки, зокрема й прямі, здійснюють різноманітний вплив на діяльність підприємства. З одного боку вони можуть сприяти розширенню сфери діяльності підприємства та активізації його роботи, з іншого – можуть стримувати ділову активність та обмежувати поле дій. По-перше податки впливають на рівень структуру сукупного попиту, а через механізм ринкового попиту можуть сприяти виробництву, чи гальмувати його. По-друге, розмір податків визначає рівень оплати праці, так як від фонду оплати праці існує цілий ряд відрахувань до бюджету, тобто оплата праці включається в податкові платежі. По-третє, від податків залежить співвідношення між витратами виробництва і ціною товарів та послуг. Дане співвідношення є для підприємців визначальним в процесі використання або реалізації виробничих потужностей [1].

Сучасна система оподаткування України має серйозні недоліки, а саме: нестабільність податкової системи, адже часті зміни в нормативно-правових актах щодо окремих податків негативно впливають на розвиток підприємницької діяльності; відсутні єдині та порівняно стабільні нормативи відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів тощо. Регулювання економічних відносин в Україні потребує гнучкої податкової політики, яка дала б змогу оптимально пов'язати інтереси держави з інтересами підприємництва.

Щодо перспектив розвитку системи прямого оподаткування з урахуванням необхідності здійснення заходів щодо підвищення фіскальної ефективності прямих податків, доцільно привести мінімальний неоподаткований дохід у відповідність до прожиткового мінімуму, а також провести раціоналізацію переліку видів витрат, які враховуються при оподаткуванні доходів громадян. Необхідно вжити заходів з оптимізації системи обліку доходів і витрат суб'єктів господарювання, а також забезпечити стабільність відповідних нормативних документів. А також слід

посилити стимулюючий вплив податку на прибуток підприємств саме на розвиток високотехнологічних виробництв [2].

Одним з елементів вирішення зазначеного вище завдання має стати запровадження прискореної «податкової» амортизації, суть якої полягає у використанні підвищених коефіцієнтів амортизації залежно від строків експлуатації обладнання, що призводить до розриву між податковою та економічною амортизацією та відповідного зменшення обсягів прибутку, який оподатковується. З метою посилення позитивного впливу оподаткування на розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності у промисловості необхідно: розробити й запровадити дієвий механізм надання суттєвих пільг промисловим підприємствам, які впроваджують інновації та реалізують конкурентоспроможну продукцію; використовувати позитивний зарубіжний досвід застосування податкових пільг (інноваційні податкові кредити, прискорена амортизація, звільнення від оподаткування прибутку тощо); запровадити механізм постійного моніторингу ефективності податкових пільг наданих підприємствам, які займаються інноваційною діяльністю [3].

Для удосконалення системи оподаткування слід керуватися такими основними принципами, як соціальна справедливість, рівнонапруженість, економічна ефективність, стабільність, гнучкість. З урахуванням недоліків вітчизняної системи прямого оподаткування, можна запропонувати такі шляхи [4, 5]:

– запровадження у вітчизняну практику загальноприйнятих у міжнародній практиці методів обчислення та оптимізації податкових різниць відповідно до податку на прибуток підприємств;

– поетапне зниження податкового навантаження на національну економіку з урахуванням збалансованості бюджетної системи;

– підвищення фіскальної ефективності податку на прибуток за рахунок удосконалення системи адміністрування, оптимізації податкових пільг та розширення податкової бази за рахунок зменшення масштабів ухилення від оподаткування;

– підвищення рівня відповідальності платників податків за своєчасну і повну сплату належних до бюджету платежів;

– удосконалення порядку адміністрування прямих податків;

– формування податкової культури населення та платників податків.

Список використаних джерел:

1. Онишко С. В. Підвищення рівня адміністрування податку на прибуток // Фінанси України. – 2012. – №6. – С. 47–50.

2. Лащак В. В. Удосконалення системи прямого оподаткування в Україні // Фінанси України. – 2016. – №11. – С. 26–32.

3. Пророк Р. В. Система податкового стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності у промисловості // Проблеми науки. – 2012. – №9 – С. 90–98.

4. Кужелев М.А. Налоговые льготы как инстру-мент налоговой политики государства / М.А. Кужелев, Т. И. Приходько. // Финансы, учет, банки. – 2002. – №1. – С. 45–51.

5. Чижова Т. В. Сучасні реалії прямого оподаткування в Україні та перспективи розвитку / Т. В. Чижова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 20. – С. 904–907.

УДК 336.02+336.14

Лемішко О.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Аграрний сектор відіграє важливу роль в структурі економіки України, формуючи її продовольчу, екологічну та енергетичну безпеку. Інституціоналізація аграрних відносин потребує реформування основних напрямів економічної політики держави та окремих суб'єктів господарювання: зовнішньоекономічної, приватизаційної, маркетингової, фінансової тощо.

Під фінансовою політикою в аграрному секторі економіки розуміємо науково обґрунтовану систему інституціонального забезпечення і заходів з прогнозування, планування, організації, регулювання і контролю фінансових відносин у сільському, лісовому та рибному господарстві, харчовій промисловості і переробленні сільськогосподарської продукції.

Залежно від ступеня втручання держави в розподільчі відносини в аграрному секторі економіки можна виділити такі типи фінансової політики:

- рестрикційна, або політика невтручання, характеризується обмеженим фінансуванням економіко-екологічного розвитку аграрного сектору. На жаль, у сучасних умовах вона не здатна розв'язати основні проблеми розвитку сільськогосподарського виробництва, забезпечити його інтеграцію у світовий економічний простір;
- експансійна – розширене втручання держави у фінансові відносини на засадах аграрного фундаменталізму (*agrarian fundamentalism*). Вона передбачає розробку і реалізацію державних, галузевих і регіональних програм розвитку аграрного сектору економіки з виділенням відповідних обсягів фінансування [1]. Використання такого типу фінансової політики є вкрай необхідним, але обмежується браком бюджетних ресурсів і коштів позабюджетних цільових фондів;
- компромісний, або змішаний варіант фінансової політики. Він передбачає поділ аграрного сектора економіки на умовно конкурентні і неконкурентні сегменти. До конкурентних галузей застосується рестрикційна державна фінансова політика, а пріоритет відводиться самофінансуванню суб'єктів агробізнесу. Галузі з обмеженим розвитком конкуренції є об'єктом експансійної державної фінансової політики, спрямованої на розвиток виробничої інфраструктури, здатної підвищити їх внутрішню і зовнішню конкурентоспроможність.

Метою фінансової політики в аграрному секторі економіки є забезпечення рівного доступу до фінансових ресурсів товаровиробників різних організаційно-правових форм; удосконалення форм і методів бюджетної підтримки, її прозорості, прогнозованості та системності; запровадження процедур державного аудиту відповідності і ефективності використання бюджетних коштів; диверсифікація джерел фінансування суб'єктів агробізнесу, у т.ч. за рахунок фінансово-кредитної системи і фондового ринку; розвиток страхових механізмів їх захисту.

Ефективне проведення експансійної державної фінансової політики в аграрному секторі економіки потребує чіткої ідентифікації її суб'єктів (бенефіціарів державної підтримки) і об'єктів (проектів, які реалізуються з державною підтримкою). Такими суб'єктами мають стати: особисті селянські господарства, фермерські господарства, малі сільськогосподарські виробники, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та інші кооперативні форми.

Інноваційними пріоритетами фінансової політики в аграрному секторі економіки України є: розвиток органічного виробництва за рахунок застосування інноваційних біотехнологій для нарощування внутрішнього споживання органічних продуктів та їх експорту; модернізація виробничих потужностей харчової та переробної промисловості України для виготовлення продукції, яка відповідає стандартам якості і безпечності на ринку ЄС; підтримка масового впровадження технологій та формування сировинної бази виробництва біопалива, в тому числі шляхом збільшення площ вирощування енергетичних культур; проекти з виробництва, використання твердих, рідких видів біопалива та біогазу. Для фінансового забезпечення створення і розвитку зазначених об'єктів доцільно залучати кошти венчурних інститутів спільного інвестування, розвивати біржовий ринок, запроваджувати фінансові та інші інструменти на ринках сільськогосподарської продукції (аграрні розписки, ф'ючерсні і форвардні контракти тощо).

Список використаних джерел:

1. Проект Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=10516

УДК 336:330 341.1:[658

Лещенко М.А.
студентка II курсу
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ковальчук А.М.
старший викладач кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці зумовлюють введення постійних змін в діяльність підприємств, з метою удосконалення надання послуг споживачам та подальшого отримання максимального прибутку при мінімальних затратах. Швидкі і часті зміни попиту, короткий життєвий цикл продукції та швидко зростаючі темпи її оновлення приводять до того, що виробничі програми малих та середніх підприємств повинні швидко змінюватись та пристосовуватись під умови ринку, схильного до перманентної еволюції [1].

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» визначено, що «інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і

комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [2].

М. Денисенко у своїх працях стверджує, що «інноваційна діяльність є однією з основних складових процесу забезпечення успішного функціонування підприємств. Тому сучасні економічні умови вимагають інтенсивної інноваційної діяльності, ефективної організації досліджень та розробок, нововведень, зниження інноваційних ризиків, стратегічного управління в інноваційній діяльності кожного підприємства» [4].

Інноваційна діяльність підприємств є неможливою без ефективного та найголовніше – достатнього фінансування на її впровадження. Відповідно до ЗУ «Про інноваційну діяльність» основними джерелами фінансування промислових підприємств є]: кошти державного бюджету; кошти місцевих бюджетів; власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності; кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб; інші джерела, не заборонені законодавством [2].

Джерела фінансування інноваційної діяльності за формою власності можна поділити на приватні та державні. До державних належать бюджетні кошти, майно, що перебуває в державній власності, державні позики тощо. Відповідно, приватні джерела формують кошти приватних суб'єктів господарювання, інноваційних банків, інвестиційних фондів, страхових компаній та пенсійних фондів, банківські позики, венчурне фінансування, кошти фізичних осіб і громадських організацій [5]. Проаналізуємо джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств (табл.1).

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України, 2009-2017 р. р., тис.грн.

	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		Власних	Вітчизняних інвесторів	Іноземних інвесторів	Інші джерела
2009	970915,4	705860,9	1795,7	83654,2	179604,6
2010	1144794,1	1007321,7	8689,7	61160,5	67622,2
2011	758002,8	676739,3	25,0	-	81238,5
2012	1211013,9	744194,7	7486,0	304484,1	154849,1
2013	1921431,6	1313096,8	2740,0	580063,3	25531,5
2014	1306824,1	1237233,7	-	64067,0	5523,4
2015	2169022,4	2163591,7	-	-	5430,7
2017	1861162,7	1737858,7	-	-	123304,0

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України [3].

Проаналізувавши таблицю можна прослідкувати, що найбільша сума коштів на інноваційну діяльність кожного року виділяється власне підприємством. Вітчизняні та іноземні інвестори починаючи з 2014 майже припинили інвестувати

кошти, що може бути пов’язаним зі складною соціально-економічною ситуацією в країні, зокрема війною на Сході.

Отже, можна зробити висновок, що сьогодні основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємства, а частка інвестиційних коштів інвесторів зовсім відсутня, що значно стримує розвиток та впровадження інновацій у виробництво. Доцільним було б: стимулювання урядом країни фінансування від вітчизняних інвесторів; використання досвіду зарубіжних країн; розробка урядом нормативно-правової бази щодо регулювання інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Манаєнко І.М., Кравець А.І. Фінансування інноваційної діяльності підприємств: українські реалії та досвід ЄС / Манаєнко І.М., Кравець А.І. // Економіка та управління підприємствами. – Вип.№18 – 2018. – С. 109 - 114.

2. Про інноваційну діяльність / Закон України від 04.07.2002 № 40-IV// Законодавство України// Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. // Режим доступу: http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=452&lang=1

4. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід монографія / М.П. Денисенко та ін. ; за ред.: М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової. – Суми : Університетська книга, 2008. – 1049 с.

5. Колодяжна І.В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України// Економіка і суспільство. – 2017. – № 9. – С.448–453.

УДК: 658

Матвійчук В.В.
студентка ННІ фінансів, банківської справи 5 курсу групи ФМСБ-18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О. А.
к.е.н., доцент
Університет ДФС України

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ МАЛИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСИХ УМОВАХ

В умовах високої конкуренції спостерігається збільшення кількості малих підприємств, які є неплатоспроможними та неефективними суб’єктами на ринку через зниження купівельної спроможності населення, стрибків валютних курсів, погіршення інвестиційного клімату в країні тощо. У такому становищі актуальною стає проблема теоретичного обґрунтування та практичного застосування антикризового управління діяльності малого підприємництва.

Підвищення результативності функціонування малого підприємництва створює умови для ефективного впровадження інновацій у масове виробництво, формування природного конкурентного середовища та зростання середнього класу

населення країни, так як перевага малих підприємств – у їх гнучкості та динамічності, що особливо необхідно в сучасних ринкових умовах [1, с. 492].

Система антикризового управління підприємницькою діяльністю являє собою комплекс узгоджених елементів, які, взаємодіючи між собою, виявляють ознаки та прояви кризи, сприяють її подоланню, подальшому поверненню підприємницьких структур до стабільного функціонування та створюють умови для подолання негативного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність підприємств [2, с. 23].

Звідси, здійснення антикризового управління на підприємстві дає змогу попередити виникнення банкрутства, що залишить його на ринку для подальшого функціонування та розвитку. А тому процес реалізації такого управління має базуватися на детальному та ґрунтовному аналізі фінансової діяльності малого підприємства.

Антикризову політику в умовах сучасного підприємництва потрібно розглядати як певну систему управління бізнесом. Вона повинна мати комплексний характер і спрямовуватися на запобігання чи усунення несприятливих для цього бізнесу економічних явищ, шляхом використання всього потенціалу сучасного менеджменту, розробки і реалізації на підприємстві спеціальної програми, що має стратегічний характер, дозволяє усунути тимчасові труднощі, зберегти і примножити ринкові позиції суб’єкта господарювання за будь-яких обставин [3, с. 428].

Визначивши основні причини виникнення кризових явищ у господарюванні малих підприємств, можна виокремити такі шляхи покращення і вдосконалення політики антикризового управління, які можна розділити на декілька етапів [3, с. 429]:

1. Оперативне антикризове управління, метою якого є усунення або мінімізація найбільш значущих для підприємства кризових чинників, таких як: зниження платоспроможності, низький рівень або відсутність самофінансування, спад або стагнація виробництва, зростання витрат і зниження виручки за основними видами діяльності.

2. Поточне антикризове управління. Ефективними впровадженнями економічних заходів на цьому етапі є подолання кризового стану в період поточного року: досягнення нормативного рівня поточної ліквідності і планованого рівня рентабельності продукції, поліпшення інвестиційної привабливості.

3. Середньострокове антикризове управління. Реалізація даного етапу виробляється протягом 3-5 років і спрямована на зростання ефективності бізнесу, підвищення конкурентоспроможності і капіталізації. Вона включає комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення фінансово-економічної політики, зниження витрат на основі кращого використання матеріальних і трудових ресурсів, впровадження сучасних інформаційних технологій.

Таким чином, антикризове управління малим підприємництвом дає змогу забезпечити стабільний розвиток економічного середовища в сучасних умовах, що має за мету цілеспрямований вплив на функціонування підприємства та сприяє недопущенню розгортання фінансової кризи, а у разі її виникнення – вжиття комплексу антикризових заходів з мінімальними втратами для підприємства

Список використаних джерел:

1. Лановська Г. І. Антикризове управління в розвитку малого та середнього бізнесу / Г. І. Лановська, Ю. В. Лях // Економіка і суспільство. Економіка та управління підприємствами. – 2017. Вип. 9. – С.491–495.

2. Кушнір Н. Б. Особливості антикризового управління та економічної діагностики підприємства в сучасних умовах / Н. Б. Кушнір, Д. С. Войтович // Ефективна економіка. – 2016. – № 5. – С. 21–23.

3. Ладунка І. С. Антикризова політика в умовах сучасного підприємництва / І. С. Ладунка, І. В. Шутов // Економіка і суспільство. Економіка та управління підприємствами. – 2018. Вип. 14. – С.426–430.

УДК: 336

Шпаковська О.М.
студентка 5 курсу
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О. А.
к.е.н., доцент,доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул
Університет ДФС України

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах розвитку суб'єктів господарювання досить важливим є питання щодо проведення своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств. Для цього потрібно застосовувати ефективні методи проведення аналізу фінансового стану підприємств. Актуальність вивчення даних механізмів обумовлена тим, що це дає можливість в подальшому керівникам приймати правильні управлінські рішення, для максимізації прибутку та мінімізації ризиків.

Питання ефективного проведення аналізу фінансового стану підприємств, висвітлено в працях багатьох фахівців, а саме: Г.І. Андрєєва, О.М. Волкової, Г.І. Кіндрацької, Г.В. Савицької, М. В. Стельмаха, О.О. Терещенка та ін.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому головним завданням оцінки фінансового стану підприємства є своєчасно виявити й усунути недоліки у фінансовій діяльності, знайти управлінські рішення для поліпшення фінансового стану підприємства та уникнути його банкрутства [2].

Формування резервів, які можуть застосовуватись для покращення фінансового стану підприємства здійснюється шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових його діяльності. Оцінка фінансового стану підприємства є необхідною умовою для ефективного розміщення та використання його ресурсів. Дані дослідження здійснюється за використання певних методів аналізу.

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичного інструментарію для оцінки фінансового стану підприємства. Визначають такі методи оцінки фінансового стану підприємства: коефіцієнтний; комплексний; беззбитковий; рівноважний [1, с. 117].

Розглянемо особливості застосування методів аналізу фінансового стану

підприємства, їх переваги та недоліки.

Аналіз фінансового стану має допомогти фінансовим аналітикам обґрунтувати свої фінансові плани, виявити слабкі місця у фінансових операціях підприємства, вжити відповідних заходів, які допоможуть прийняти рішення про ефективніше вкладання коштів і ресурсів, скоригувати напрями майбутньої діяльності підприємства [3, с. 225].

Таблиця 1

Переваги та недоліки методів аналізу фінансового стану підприємства

Метод	Переваги	Недоліки
Коефіцієнтний	Досліджуються всі аспекти зовнішнього та внутрішнього впливу на фінансовий стан підприємства	Трудомісткий обсяг роботи щодо формування результатів аналізу Не вказуються нормативні значення більшості коефіцієнтів, що застосовуються в ході аналізу.
Комплексний	Надає певні уявлення про проблемні сторони діяльності підприємства та причин їх виникнення	Відсутність допустимих значень більшості показників, що обмежує використання даного методу на практиці
Беззбитковий	Включає беззбитковість (базовий аспект діяльності підприємства) та витрати, тому і є сучасним та практичним	Не узгоджується з такими сторонами оцінки, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність, тобто він потребує подальшого розвитку
Рівноважний	Оцінка фінансового стану з позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками, що дає змогу визначити ідеальну фінансову рівновагу підприємства	Неможливість врахування стану підприємства в конкретному, діловому, кредитному і ринковому середовищі

Джерело: складено автором за даними [1].

Таким чином, проведення аналізу фінансового стану підприємства надає інформацію про його діяльність, на привабливість якої звертають увагу клієнти на ринку. Тому з метою її достовірності та обґрунтованості доцільно застосовувати коефіцієнтний або комплексний методи, адже вони описують всі сфери діяльності підприємства. Дані методи висвітлюють підприємство як взаємо злагоджену систему руху фінансових ресурсів, що найкраще показує його фінансовий стан.

Список використаних джерел:

1. Воробйова Н. П., Музиченко Р.О. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Н. П. Воробйова, Р.О. Музиченко // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. — 2017. — № 13. – С.116-123

2. Клімович І. М. Деякі питання сутності та оцінки фінансового стану підприємства / І. М. Клімович, К. А. Татієвська // Ефективна економіка. – 2018. – № 10.

3. Коломієць Н. О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н. О. Коломієць, В. М. Павліченко, О. П. Коломієць // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2017. - Вип. 185. - С. 223-230.

УДК 338.1:654

Сосновська О.О.
к.е.н., доцент доцент кафедри фінансів та економіки Київський університет імені Бориса Грінченка

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ

Аналіз сучасних економічних процесів свідчить про вагому роль підприємств зв'язку у реалізації програми інноваційного оновлення економіки країни. Це посилює об'єктивну необхідність забезпечення їх інноваційного розвитку як передумови досягнення високої конкурентної позиції у глобальному середовищі та забезпечення стійких параметрів функціонування.

Доведено, що інформаційна революція змінила середовище функціонування підприємств зв'язку, створивши принципово нові умови для активізації їх інноваційного розвитку. У сучасних наукових публікаціях інноваціям відводиться важливе значення серед чинників, які забезпечують економічне зростання, адже їх сприятливий вплив доведено на теоретичному та емпіричному рівнях. Слушною є думка, що «саме інноваційний шлях розвитку, що орієнтується на довгострокову перспективу, відповідає реаліям «нової економіки» [1]. У цьому контексті передбачається впровадження широкого спектру інновацій – технологічних, продуктових, управлінських, маркетингових, організаційних, що може стати дієвою передумовою стійкого функціонування та каталізатором до зростання інноваційного потенціалу.

Варто зазначити, що наявність таких специфічних особливостей діяльності підприємств зв'язку як стрімкий поступ цифрових та мультисервісних технологій, використання віртуальних ресурсів, багатономенклатурність та унікальність одиничних послуг, вагомість якісних характеристик послуг, наявність віртуального цифрового ІТ-бізнесу підсилюють пріоритетне значення інноваційного розвитку саме даних підприємств. Водночас, недостатність державного регулювання інноваційної діяльності підприємств, слабка захищеність інтелектуальної власності в Україні, відсутність інвестиційного забезпечення інновацій та незадовільна інноваційна активність вітчизняних підприємств є передумовами виникнення ризиків та відповідного порушення їх інноваційно-інвестиційної безпеки.

Поряд з цим, сучасний етап розвитку підприємств зв'язку характеризується низьким рівнем якості управління їх інноваційним розвитком, що є результатом фрагментарності та розрізненості теоретико-методологічного базису та призводить до нівелювання ключових резервів конкурентоспроможності на внутрішніх та зовнішніх ринках. Так, у роботі [2] за результатами експертних оцінок щодо ризиків внутрішнього середовища, з'ясовано, що гальмуючими чинниками інноваційного розвитку підприємств зв'язку є відсутність фінансових джерел для впровадження інновацій (16%), низька активність освоєння інновацій (15%), низькі ринкові можливості та альтернативи втілення інновацій (14%), відсутність стратегічного набору (12%), низька організаційно-комунікаційна здатність щодо провайдингу інновацій (11%), нерозвинутість організаційного дизайну та комунікаційних внутрішніх зв'язків (9%), незацікавленість управлінської команди (7%), відсутність

спеціалістів з відповідними компетенціями (6%), нерозвиненість системи маркетингу інновацій (5%), низький рівень диверсифікації діяльності (3%), високий рівень формалізації та централізації менеджменту (2%). За результатами експертних оцінок щодо ризиків зовнішнього середовища, встановлено, що на інноваційний розвиток підприємств зв'язку мають вплив високі параметри кредитних ставок (19%), обтяжлива система оподаткування (17%), брак необхідної інфраструктури для трансферу технологій та відповідної інформаційно-аналітичної підтримки (15%), високий рівень конкурентної боротьби (12%), відсутність необхідності освоєння інновацій (10%), зростання інфляційних процесів, що впливає на високу вартість матеріальних активів, технологій, енергоносіїв (9%), відсутність налагоджених зв'язків між наукою та виробництвом (8%), низька платоспроможність населення (5%), нерозвиненість мережі інноваційної інфраструктури (3%), недостатнє державне стимулювання інноваційної діяльності (2%), неочікувані зміни керівництва та завдань інноваційного розвитку, рейдерство (1%).

Як наслідок, спостерігається наявність негативних тенденцій інноваційного розвитку підприємств зв'язку, що безпосередньо впливає на рівень їх інноваційно-інвестиційної безпеки. Серед таких тенденцій варто відзначити відсутність адаптації вітчизняних підприємств до світових інноваційних нововведень, незадовільний рівень технологічної модернізації, відсутність власних науково-технічних досягнень, відсутність мотивації до інноваційного самовдосконалення, нерозвиненість інноваційних інфраструктурних ланцюгів, недостатність ресурсного забезпечення інноваційного розвитку, низька спроможність до освоєння процесних інновацій та технологічних модернізацій, недосконаліть захисту інтелектуальної власності тощо.

Вищезазначене переконує, що розвиток інноваційно-інвестиційної підсистеми як стратегічної складової економічної безпеки потребує впровадження ефективних методик ризик-менеджменту, які відповідають актуальним вимогам економічного простору та здатні забезпечити стійкий інноваційний розвиток підприємств зв'язку в умовах невизначеного бізнес-середовища.

Список використаних джерел:

1. Гудзь О.Є., Глушенкова А.А. Концептуальні засади розвитку інноваційного потенціалу телекомунікаційних підприємств // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – 28(16). – С. 74-78.

2. Байрамов Сеймур Самед огли. Управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / Байрамов Сеймур Самед огли: Державний університет телекомунікацій – Київ, 2017. – 240 с.

3. Кужелев М. А. Стратегические аспекты влияния динамичных условий внешней среды на проведение оценки финансового состояния корпорации / М. А. Кужелев, В. В.Меженська // Бізнес Інформ. –2012. – № 2. – С. 180–183.

4. Зеліско І. М., Сосновська О. О. Аналіз сучасних тенденцій розвитку підприємств зв'язку України / І. М. Зеліско, О. О. Сосновська // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2018. – №4 (26). – С. 34-46.

УДК 338.45.01

Цюкало Л.В.
ад'юнкт, кафедра фінансового забезпечення військ, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Практично в усіх країнах світу сфера оборони вимагає значних фінансових ресурсів на свій розвиток та підтримку. А в умовах активних бойових дій потреби армії значно зростають. Одним з основних факторів, що впливає на стан обороноздатності України, на нашу думку, є ефективність моделі фінансового забезпечення Збройних Сил України.

На сучасному етапі економічного розвитку держави основна проблема фінансового забезпечення Збройних Сил України полягає у недостатній забезпеченості нормативної потреби виділеними бюджетними асигнуваннями на утримання армії. При цьому основним завданням держави є максимальне задоволення потреб при мінімальному навантаженні на бюджет.

Фінансування потреб національної оборони в Україні здійснюється виключно за рахунок Державного бюджету в розмірі, який щороку визначається Законом України "Про Державний бюджет України" та забезпечує належне виконання завдань оборони. Тривалий час основна проблема фінансового забезпечення всіх силових структур полягала у недостатній забезпеченості нормативної потреби на утримання військового формування виділеними бюджетними асигнуваннями. При цьому основним завданням держави є максимальне задоволення потреб при мінімальному навантаженні на бюджет.

Нарешті Законом України від 21.06.2018 року №2469-VIII "Про національну безпеку України" визначений річний обсяг видатків на фінансування сектору безпеки та оборони. Цей показник має становити не менше 3% запланованого обсягу ВВП та йти виключно на фінансове забезпечення Збройних Сил України. Тому рівень фінансування оборони обчислюється як відношення обсягу бюджетного фінансування оборонних витрат до ВВП. Отже, витрати на задоволення потреб Збройних Сил України залежать, в перше чергу, від можливостей держави та її економічного зростання. Для прикладу, у країнах НАТО видатки на оборону складають в середньому 2-4% від рівня ВВП. В Україні ж частка бюджетних коштів на оборону на сьогодні все ще не досягає встановленого чинним законодавством рівня 3% від ВВП.

Динаміка фінансування потреб Збройних Сил України відносно обсягу валового внутрішнього продукту України у 2007-2018 роках наведена на рис. 1.

Аналізуючи показники валового внутрішнього продукту та обсягів видатків на оборону за 2013-2018 рр., можна зробити висновки, що до 2018 р. обсяг видатків на оборону в структурі ВВП становив менше 3%, визначених законодавством. Це пояснювалось тим, що Закон України "Про Державний бюджет України" має більший пріоритет виконання, і в ньому не були заплановані відповідні видатки. При цьому прослідковується значне збільшення фінансування Збройних Сил України лише з 2014 р., як в абсолютних величинах фактично виділеного

фінансового ресурсу, так і у відсотках від ВВП. На збільшення видатків вплинули такі чинники, як проведення ООС (АТО) на сході України, збільшення особового складу, необхідність модернізації озброєння, розробка і закупівля нових зразків озброєння та військової техніки, проведення капітального ремонту та будівництва нових фондів військових містечок під створені військові підрозділи, курс на проведення оборонної реформи відповідно до євроатлантичних норм та критеріїв членства в НАТО. Крім того, слід враховувати той факт, що поступове збільшення обсягів видатків на армію носить інфляційний характер.

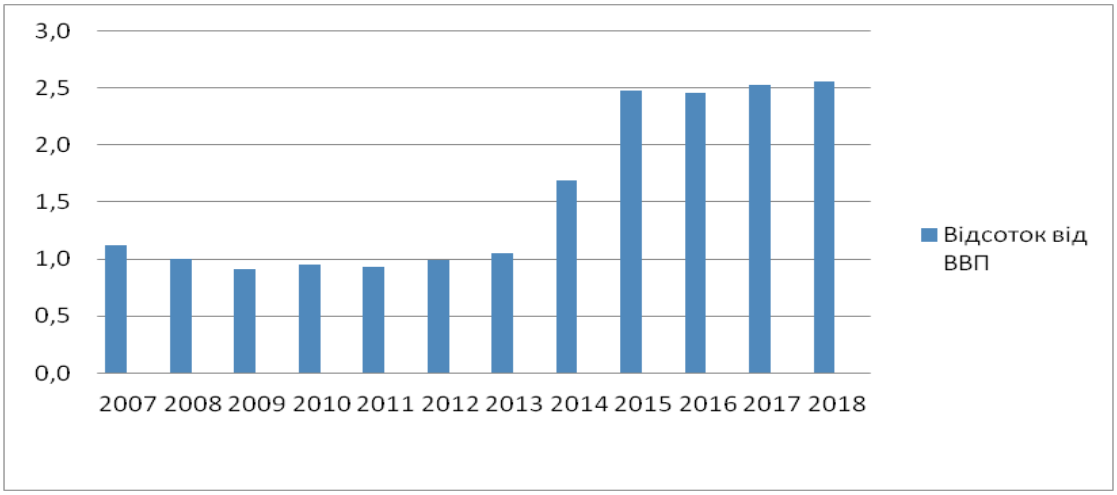

Рис. 1 Динаміка фінансування потреб Збройних Сил України відносно обсягу валового внутрішнього продукту України у 2007- 2018 рр. (у %)*

**складено автором за даними Міністерства оборони України про використання бюджетних коштів за відповідні роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : mil.gov.ua.*

Таким чином, можна зробити висновок про те, що в Україні вже сформовано необхідні інститути та правове поле, покликані регламентувати фінансове забезпечення, проте ще існує низка питань, які потребують вирішення, зокрема збільшення реальних доходів військовослужбовців, працівників та членів їх сімей; вдосконалення нормативно-правових актів, що регулюють процеси фінансування соціального забезпечення, а також чіткість та системність дотримання нормативно-правових актів. Необхідними є реструктуризація грошового забезпечення військовослужбовців у контексті відображення тієї його частини, що відтворює особливі умови проходження служби, та приведення грошового забезпечення до розмірів, здатних компенсувати службові навантаження, а також підвищувати значення заохочувальних і компенсаційних виплат як стимулу професійного зростання.

Список використаних джерел:

1. [Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Текст]// Відомості Верховної Ради. – 2010, № 50-51, ст.572 Ст.2].
2. Закон України від 07.12.2017 №2246-VIII “Про державний бюджет на 2018 рік” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat. gov.ua/.
3. Закон України від 21.06.2018 №2469-VIII “Про національну безпеку

України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2469-19.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : mil.gov.ua.

УДК 658.14:005:591.6

Ясентюк А.С.
Івашко А.О.
студентки II курсу
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ковальчук А.М.
старший викладач кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

На сучасному етапі розвитку глобалізаційні процеси все більше охоплюють країни світу незалежно від рівня їх розвитку. Тому, у цих умовах важливого значення набувають чинники щодо підвищення конкурентоспроможності країн на світовому ринку. І головним із них є інноваційна активність підприємств.

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» визначено, що «інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [1].

Здійснення цієї діяльності підприємствами залежить від можливостей фінансування. Незважаючи на те, що потенційних джерел отримання коштів є достатньо багато, проте найбільше труднощів при здійсненні інноваційної діяльності виникає через відсутність чи недостатність фінансування [2].

Традиційними джерелами фінансування інноваційної діяльності підприємств можуть бути: власні, позикові та залучені кошти. Проте, в умовах динамічного розвитку, вітчизняним підприємствам не вистачає коштів для здійснення інноваційної діяльності. Саме тому звертаються до альтернативних способів фінансування, що представленні у таблиці 1.

Венчурне фінансування виконує попередню оплату виконання замовлень на новацію. Інвестори фактично виступають замовниками майбутніх нововведень, і якщо вони виявилися успішними то і як співвласники новоутвореної фірми.

Бізнес-інкубатор – це організація, яка надає на певних умовах і на певний період, спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам підприємництва, що розпочинають свою діяльність.

Такі організації можуть підтримати практично будь-яке починання.

Бізнес-ангел є приватним інвестором, який вкладає власні гроші в інноваційні проекти (стартапи) ще на етапі створення підприємства в обмін на повернення вкладень та долю в капіталі.

Краудфандінг, у свою чергу, передбачає співпрацю людей, які об'єднують гроші чи інші ресурси для підтримки ідей, людей або організацій.

Взаємодія між ними найчастіше відбувається в Інтернеті на спеціалізованих майданчиках або в соціальних мережах.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз нетрадиційних джерел фінансування

Спосіб інвестування	Обмеження	Переваги	Недоліки
Венчурні фонди	відбір проектів на основі бізнес-планів	діяльність спрямована на найбільш ризикове інвестування	можливість утрати підприємством контролю над власним проектом
Бізнес-інкубатори	наставники малого та середнього бізнесу	інвестують інтелектуальний капітал	не сприяють у пошуку прямих інвесторів
Бізнес-ангели	необхідне повернення вкладень або частка в капіталі (блокуючий пакет)	оптимізують поточну бізнес-модель, визначають місце та перспективи проекту на ринку	Незначний внесок у капітал
Краудфандінг	взаємодія відбувається в мережі Internet на спеціалізованих майданчиках (платформах) або в соціальних мережах	залучення безповоротних, безкоштовних інвестицій одночасною з рекламою інноваційного продукту	за недобору оголошеної суми проект не отримує коштів, тому що вони повертаються інвесторам

Джерело: [3]

Отже, можна зробити висновок, що підприємствам вигідніше залучати для здійснення інноваційної діяльності саме альтернативні джерела фінансування, оскільки вони мають ряд переваг, оптимізують поточну бізнес-модель, інвестують інтелектуальний капітал а також залучення безкоштовних інвестицій одночасно з рекламою інноваційного продукту, тощо.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність / Закон України від 04.07.2002 № 40-IV// Законодавство України// Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15

2. Кирик О. А. Джерела фінансування інноваційної діяльності авіакомпаній / О. А. Кирик // Сталий розвиток економіки. - 2015. - № 1. - С. 269-274. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_1_43

3. Колодяжна І.В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні / І.В. Колодяжна, К.Е. Борблік // Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство. – 2017. – № 9. – С. 449–453. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/77.pdf

УДК 330.338:65.016

Євенко Т.І.
к.е.н., ст..викл. Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЕФЕКТИВНА ДІАГНОСТИКА БАНКРУТСТВА ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Банкрутство та санація підприємств є невід'ємною частиною економічних

відносин в умовах ринку. Законодавство про банкрутство має виконувати три основні функції:[2]

1. Бути механізмом запобігання непродуктивному використанню активів підприємств.
2. Бути інструментом реабілітації підприємств, які опинилися на межі банкрутства, однак мають значні резерви для успішної фінансово-господарської діяльності в майбутньому.
3. Сприяти якнайповнішому задоволенню претензій кредиторів.

Головне завдання провадження справи про банкрутство підприємства полягає в якомога повнішому задоволенні вимог кредиторів, пред'явлених до боржника. Цього можна досягти:[1]

- продажем майна боржника та розподілом виручених коштів між кредиторами, що здійснюється в процесі ліквідаційної процедури;
- успішною реалізацією плану санації боржника;
- через реалізацію плану реорганізації.

Отже, господарський суд може застосовувати до боржника такі типи процедур: ліквідаційні, реорганізаційні, санаційні.

До ліквідаційних процедур відносять примусову ліквідацію підприємства-боржника з ухвали господарського суду або добровільну ліквідацію підприємства під контролем кредиторів. До реорганізаційних процедур належить зовнішнє управління майном та реорганізація підприємства. Санація передбачає фінансове оздоровлення боржника [3].

До прийняття нового законодавства про банкрутство в Україні домінував перший метод задоволення претензій кредиторів. Проте в багатьох економічно розвинутих країнах пріоритет віддається санації, а не ліквідації підприємства-боржника. У ФРН, наприклад, головна увага оновленого закону про банкрутство, що набрав чинності 01.01.1999 р., звертається на можливість задоволення претензій кредиторів на підставі реалізації плану санації (реорганізації). На таких самих засадах побудоване законодавство США, Франції та інших економічно розвинених країн. У вітчизняному законодавстві про банкрутство, яке діяло до 2000 року, також передбачалася можливість санації підприємства в процесі провадження справи про банкрутство, однак це питання було недостатньо врегульованим.

У червні 1999 р. Верховна Рада України ухвалила Закон "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", визначивши його чинність з 1.01.2000 р. Цей Закон зробив свого роду революцію в галузі санації та запобігання банкрутству підприємств. Він, зокрема, дає таке визначення банкрутства: банкрутство - це визнана арбітражним судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури. Суб'єктом банкрутства вважається боржник, неспроможність якого виконати свої грошові зобов'язання визнано арбітражним судом.

За своєю суттю інституція банкрутств є одним із способів відбору (селекції) суб'єктів господарювання. Саме цим і зумовлена необхідність даної інституції. В Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості порушених справ про банкрутство. Про те, що закінчувати всі справи про банкрутство ліквідацією

боржників з продажем їхнього майна не завжди доцільно, яскраво свідчать такі дані: за останні роки в Україні кошти, отримані внаслідок ліквідації підприємств, не перевищували 1,5 відсотка від вимог кредиторів (у міжнародній практиці підприємництва нормальним вважається показник у 30 відсотків). У цьому контексті слід зазначити, що одна із функцій закону про банкрутство полягає в тому, що він повинен сприяти реабілітації підприємств, які опинилися у фінансовій скруті, однак мають значні резерви для успішної фінансово-господарської діяльності в майбутньому. У ньому повинні бути закладені механізми фінансової санації чи реорганізації юридичної особи. Саме такі механізми містяться в законодавствах про фінансову неспроможність підприємств у більшості країн світу. Вітчизняне законодавство про банкрутство також не становить винятку.

Список використаних джерел:

1. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств: Навч.посібник. – К.: Вища шк., 1992. – 191 с.

2. Кудряшов В. П. Фінанси. Навчальний посібник. / Херсон: Олді-плюс. 2002. – 352 с.

3. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення / В.М. Яценко, Н.О. Пронь // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2011. - № 22. – 3-7 с.

УДК: 328.124

Задорожна Д.В.
студентка магістратури
Університет ДФСУкраїни
Науковий керівник:
Супруненко С.А.
доцент кафедри менеджменту
Університет ДФСУкраїни
м. Ірпінь, Україна

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ МОДЕЛЕЙ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Нестабільність економіки, дефіцит інвестиційних ресурсів та прогалини в законодавстві призводять до загострення проблеми банкрутства, яка стала однією з найбільш актуальних для України.

Основним засобом виживання вітчизняних підприємств в умовах кризи є розроблення та впровадження ефективного механізму антикризового управління. Такий механізм повинний мати системний характер, спрямований на запобігання або усунення негативних явищ за допомогою розробки і реалізації спеціального програмного комплексу, який повинний мати стратегічний характер, що дозволяє усунути тимчасові ускладнення, зберегти і примножити ринкові позиції підприємства.

Важливе місце в антикризовому управлінні займає діагностика поточного стану підприємства. Впродовж вивчення праць зарубіжних вчених, можна

виокремити два основні методи діагностики: визначення вірогідності настання банкрутства та традиційний фінансовий аналіз.

Перший метод базується на використанні багатофакторних моделей прогнозування банкрутства, побудованих за допомогою дискримінантного аналізу. Дискримінантний аналіз – це комплекс методів математичної статистики, за допомогою якого здійснюється класифікація досліджуваних одиниць залежно від значень обраної сукупності показників відповідно до побудованої метричної шкали [3, с. 422].

У таблиці 1 наведено порівняльну характеристику основних багатофакторних моделей прогнозування банкрутства в умовах їх використання на вітчизняних підприємствах.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика багатофакторних моделей прогнозування банкрутства

Модель	Переваги	Недоліки
1	**2**	**3**
Двофакторна модель Альтмана	– має невелику кількість показників, що забезпечують високу точність результатів, за незначних трудовитрат	– модель створена для США, отже темпи інфляції та цикли макро-, мікроекономіки відрізняються від українських показників; – модель не відображає оборотність та рентабельність активів, темпів зміни виторгу від реалізації
П'ятифакторна модель Альтмана	– спрощеність розрахунків і наявність послідовності аналізу	– використовується лише на великих підприємствах; – розбіжності бухгалтерського обліку; – нерозвиненість фондового ринку
Модель Ліса	– спрощеність розрахунків через наявність аналітичної інформації	– створювалася з урахуванням західних особливостей розвитку, тому не пристосована до українських підприємств
Модель Спрінгейта	– висока точність розрахунку (близько 90%)	– при розрахунках не були враховані умови розвитку економіки різних країн, орієнтовано на Канаду і США; – необхідна корекція на національну валюту
Універсальна дискримінантна функція	– широка критеріальна шкала оцінювання, системний і комплексний підходи	– високий ступінь складності ухвалення рішення в умовах багатокритеріальності завдання;

Джерело: розроблено автором на основі [2, с. 297]

Отже, як ми можемо побачити, результати наведених моделей будуть ефективними лише для умов, в яких вони були розроблені. Нажаль, в Україні немає відповідності таких моделей стандартам бухгалтерського обліку, фінансової звітності та нормативно-законодавчої бази, тому є гостра необхідність в розробці власної моделі розробити власну модель, яка базувалася б на вітчизняних стандартах обліку і звітності, та використовувала б статистичну, інформаційну бази вітчизняних підприємств з урахуванням специфіки галузі, що дало б змогу враховувати особливості їх діяльності.

Список використаних джерел:

1. Герасимова О. Л. Вдосконалення системи діагностики кризового стану підприємства з використанням нечітких нейронних мереж / О. Л. Герасимова, Ю. О. Орєхов // Молодий вчений. – 2015. – № 2(2). – С. 20-24. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2%282%29__5

2. Москаленко В. М. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В. М. Москаленко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – Вип. 22(2). – С. 297-303. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22%282%29__51

3. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

УДК 336.131/.132

Жерліцин Д.М.
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної кібернетики
Національний університет біоресурсів і природокористування України

НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ

Соціально-економічні та політичні зміни у світовій економіці, процеси глобалізації, міжнародної інтеграції, функціонування нових форм організації фінансових відносин призвело до того, що класичні підходи до управління економікою стають малоефективними для прийняття ефективних рішень. Останнє визначає необхідність проведення комплексних реформ та забезпечення умов модернізації діючих інструментів управління фінансовими системами на всіх рівнях їх декомпозиції.

Зокрема, у світовій практиці широкого застосування знайшли розробки, що зорієнтовані на застосуванні інструментів системного аналізу і синтезу економічних систем, економіко-математичного й імітаційного моделювання та інших засобів технологічного "переозброєння" фінансових менеджерів тощо. Модернізація систем управління економікою із залучення формальних економіко-математичних методів, евристичних алгоритмів та обчислювальної техніки тільки за останні роки дозволили розглядати економічну науку як цілісну галузь знань, а не як сукупність практичних методик, спрямованих на вирішення вузького кола специфічних проблем. Процеси агрегації економічних знань, узагальнення досвіду економічних досліджень, застосування сучасних кількісних методів привели до того, що економічна наука зі своїм специфічним об'єктом дослідження і понятійним апаратом практично вийшла на один рівень із природними науками [1; 2; 5].

Парадигма постіндустріальної економіки позначила нові пріоритети в управління фінансами, що додатково активізувало процеси модернізації фінансових систем всіх рівнів та розмірів де відбувається зростання обсягів інформаційних потоків, впровадження високоефективних комп'ютерних технологій, інтеграція

сучасних інформаційно-фінансових технологій у побутове життя тощо. Наприклад, у результаті формування обігу електронних грошей та безпаперових, у тому числі on-line, розрахунків, оперативність збирання та обробки первинної інформації значно зросла, а також призвели до появи нових викликів з боку забезпечення безпеки, збільшення "вартості" хибних рішень та інформаційної асиметрії на фінансовому ринку, підвищення вимог до оперативності прийняття рішень тощо [3]. Тобто виникли об'єктивні умови формування нової парадигми управління фінансами – як специфічної форми регулювання економічних відносин у грошовій формі, що пов'язані з розподілом та перерозподілом вартості. Останнє проявляється як у зміні методів організації грошового обігу, а отже і форми реалізації фінансових відносин, так і у перетворенні фінансів на самостійну сферу підприємницької і управлінської діяльності, що пов'язана із процесами відтворення доданої вартості в умовах економіки знань та інформаційного суспільства.

Е межах сучасних фінансових систем світу формуються умови щодо ефективного функціонування постіндустріального суспільства, як якісно нової економіки, що базується на інформаційно-інтелектуальної технології [5]. На відміну від попередніх умов функціонування поряд зі значним рівнем продуктивності матеріального виробництва, на перший план виходять сфера послуг, нематеріальне виробництво, утверджуються постматеріальні цінності й мотивації. Прагнення до формування повноцінного постіндустріального суспільства в Україні формує відповідні передумови щодо модернізації фінансової сфери, яка базується на якісно новому технологічному способі виробництва, активізації інформаційно-інтелектуального потенціалу, транснаціоналізації економічних процесів тощо.

Додатковим каталізатором щодо модернізації фінансових систем виступила світова фінансова криза 2008-2009 років, що визначила необхідність перегляду класичних підходів до управління процесами залучення капіталу, забезпечення фінансової стійкості, організації міжнародних фінансових відносин. До того ж підтвердилась потреба у посиленні функціональної ролі держави як макрорегулятора суспільного й економічного порядку. Водночас пріоритетними напрямами реформування господарського механізму є модернізація інститутів управління фінансовими системами на всіх рівнях прийняття рішень, що сприятиме покращенню національного інвестиційного клімату, формуванню умов сталого економічного зростання. [1; 4]. Таким чином проблеми розробки, вдосконалення і впровадження модернізованих інструментів управління фінансовими системами різних ріней є вкрай актуальними з наукової та практичної точок зору

Список використаних джерел:

1. Жерліцин Д. М. Інноваційне управління фінансовою системою підприємства [Текст] : монографія / Д. М. Жерліцин; за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук, проф. Ю. Г. Лисенка ; Донецьк. нац. ун-т, каф. екон. кібернетики. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 255 с.

2. Кужелев М. А. Корпоративное управление: сущность и элементы / М. А. Кужелев // Економіка і організація управління. – Вип. 3. – Донецьк : ДонНУ, Каштан, 2008. – С. 51–58.

3. Лисенко Ю. Г. Фінанси: сучасні парадигма, методологія й інструменти управління : монографія / Ю. Г. Лисенко. — Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд»,

2012. — 471 с.

4. Мандра В. В. Модернізація процесів управління морським торговельним портом: методологія, моделі та методи / В. В. Мандра; за ред. Жерліцина Д. М. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 267 с.

5. Модернізація фінансових систем: методологія та інструменти управління / авт. кол.; за ред. Ю.Г. Лисенко, Д.М. Жерліцина. – Полтава, 2017. – 348 с.

УДК 338.124.4:005.915

Обушний С.М.
к. е. н., доцент кафедри фінансів та економіки Київський університет імені Бориса Грінченка
Зоз В.Р.
здобувач ступеня бакалавра, 4 курс навчання Київський університет імені Бориса Грінченка

АНТИКРИЗОВИЙ ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У сучасних умовах політичної та економічної нестабільності, що наразі властиві Україні, усе частіше постає питання антикризового фінансового менеджменту. Нестабільність курсів валют та цін, невизначеність майбутнього, і як наслідок, неможливість складання прогнозу на довгострокову перспективу спричиняють кризові ситуації на підприємстві, які надалі можуть призвести до банкрутства. Тому формування на підприємствах системи антикризового фінансового менеджменту стає дуже актуальним. Дана система націлена на виживання підприємств та їх адаптацію до ринкових умов.

Антикризове фінансове управління слід розглядати, як частину загальної системи менеджменту на підприємстві, головними завданнями якої є попередження, виявлення та усунення кризової ситуації з метою відновлення життєдіяльності, зміцнення конкурентних позицій та усунення можливості банкрутства підприємства. Для досягнення даних завдань потрібна взаємоузгодження дій усіх учасників процесу та дотримання певних принципів при вирішенні завдань. Основними принципами, якими керуються при здійсненні антикризового управління є:

- реалізація всіх внутрішніх ресурсів підприємства для виходу з кризового становища;
- розуміння ступеня реальної загрози фінансової рівноваги суб’єкта господарювання;
- готовність до введення змін на підприємстві;
- виявлення альтернативних підходів до вирішення кризових наслідків;
- забезпечення ефективності при використанні методів антикризового фінансового менеджменту;
- наявність комплексного підходу при застосуванні системи антикризових заходів.

Спираючись на вищевикладені теоретичні аспекти функціонування антикризового фінансового менеджменту, можна виділити декілька етапів його здійснення:

1 етап - діагностика кризового явища та виявлення можливого банкрутства на підприємстві;

2 етап – визначення відповідальну особу, яка буде розробляти та реалізовувати антикризові заходи;

3 етап – оцінка наявного часу у підприємства для здійснення антикризового управління, які можуть бути застосовані тільки до порушення справи про його банкрутство;

4 етап – проведення оцінки наявних внутрішніх ресурсів підприємства;

5 етап – розробка системи антикризових заходів, які покликані вивести підприємство з кризового явища;

6 етап – запровадження антикризових заходів та контроль за їх виконанням;

7 етап – розробка відповідних заходів та дій для запобігання повторення кризи.

Таким чином, формування антикризового фінансового менеджменту, яке спрямоване на забезпечення фінансової стійкості та стабільності розвитку підприємства, є важливим у сучасних швидкозмінних умовах. Але для успішної реалізації антикризової політики повинні застосовуватися не тільки заходи, які покликані подолати та забезпечити вихід з кризи, але й ті, що забезпечують попередження їх виникнення.

Список використаних джерел:

1. Алмашій Я. І. Антикризове фінансове управління підприємством: сутність та механізми реалізації / Я. І. Алмашій // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 12. - С. 66-69.

2. Гончар І. О. Сутність та місце антикризового фінансового менеджменту в структурі управління підприємством / І. О. Гончар // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 11. - С. 36-40.

УДК 336.63

Білик Р.С.
канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Інноваційний розвиток економіки потребує наявність значних ресурсів, і насамперед фінансових. Фінансування може здійснюватися за рахунок власних коштів підприємств, коштів з державного бюджету, коштів інвесторів, у т.ч. іноземних, банківських кредитів. Основна роль в стимулюванні інвестиційно-інноваційної діяльності, розширенні експорту високотехнологічної продукції в

розвинених країнах світу відводиться прямим й непрямим засобам державного регулювання. До прямих методів і інструментів фінансового стимулювання належать: надання кредитів на пільгових умовах підприємствам і організаціям, що ведуть наукові розробки; безоплатне передання або надання на пільгових умовах державного майна та земельних ділянок для організації інноваційних підприємств; створення наукової інфраструктури в регіонах; державні замовлення, здебільшого у формі контрактів на нововведення, що згодом широко використовуються в економіці країни; створення науково-технічних зон зі спеціальним режимом інноваційно-інвестиційної діяльності.

До непрямих методів належать: податкові пільги на інвестиції, що здійснюються в інноваційній сфері; розвиток нових напрямів науки; законодавчі норми, які стимулюють науково-дослідну активність; списання витрат на проведення НДДКР; інвестиційний податковий кредит; зниження податкових ставок та ін. Також у світовій практиці використовуються і інші податкові стимули, зокрема податкові канікули впродовж кількох років на прибуток від реалізації інноваційних проектів; використання податкових зон з особливим пільговим оподаткуванням в межах технопарків, науково-промислових зон тощо.

Переваги непрямого державного регулювання інноваційної активності полягають в об'єктивності критеріїв надання державної підтримки – здійснення відповідних видів робіт і запровадження у виробництво технологічних інновацій. Серед фінансових інструментів непрямого державного регулювання інноваційної діяльності в Україні найбільшого поширення повинні набути податкові пільги, пільгове кредитування інноваційних проектів та амортизаційні відрахування. Водночас, податкові пільги потребують тісного узгодження з іншими елементами національної інноваційної системи.

В Україні на фоні повільного зростання загального обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості розподіл цього обсягу характеризується незначними коливаннями. За період з 2000 по 2017 роки суттєво зменшилась питома вага фінансування за рахунок державного бюджету (з 2,8% до 0,7%), вітчизняних інвесторів (з 1,4% до 0,3%), інвесторів іноземних держав (з 1,0% до 0,001%), обсяги фінансування з інших джерел (з 12,5% до 4,3%). Найбільшу питому вагу протягом тривалого періоду посідають обсяги фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів підприємств (75,6% у 2000 р. і 89,5% у 2016 р.). Починаючи з 2014 р. обсяги фінансування інноваційної діяльності в Україні істотно скоротилися [1].

У сучасних умовах в Україні на макроекономічному рівні важливим питанням є участь держави в процесі фінансового забезпечення розвитку інноваційного підприємництва за допомогою таких ефективних фінансових інструментів: субсидії, пільгове оподаткування та кредитування, виділення коштів для цільового кредитування, компенсація відсотків за кредитуванням.

Державне фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні на сьогодні є достатньо проблематичним. Оскільки наразі існує значний дефіцит державного бюджету, величезний державний борг. На нашу думку, виділення коштів можливе лише після збалансування державного бюджету і скорчення боргу. Важливість дотримання необхідного балансу є основою від якої

варто відштовхуватися. В тому числі, це стосується й фінансування інновацій. Звичайно, що можливим варіантом є направлення запозичень урядом, насамперел зовнішніх на фінансування інновацій.

Бюджетні асигнування на розробку і впровадження інновацій обмежені доходами бюджетної системи. При цьому в залежності від політико-економічних умов у країні, форми і розміри бюджетних інвестицій у інновації мають суттєві відмінності. Бюджетна криза, яка є характерною для України, обмежую можливість державної участі в розвитку і проваджені інноваційних процесів. Якщо, у 2017 в структурі фінансування інноваційної діяльності в Україні (яке не перевищує 1,5% ВВП) частка бюджетних асигнувань склала близько 0,7%, що дорівнює рівню 2005 р. [1].

Доцільно створити регулятивні та стимулюючі механізми для активізації участі інститутів венчурного фінансування шляхом формування мережі інноваційних фондів різних моделей – комерційних, некомерційних, державних, спільних з іноземними інвесторами. Активізація вирішення питань фінансування венчурного бізнесу через інноваційні фонди сприятиме пожвавленню участі комерційних банків у довгостроковому кредитуванні і безпосереднього фінансування інноваційно-інвестиційних проектів. У поєднанні із заходами грошово-кредитної політики, спрямованими на зростання попиту з боку підприємств і населення на інноваційні технології і продукцію, підвищення рівня капіталізації банківських та інших фінансово-кредитних інститутів це буде сприяти зміцненню усієї фінансової системи, позитивно впливатиме на розвиток іноземного інвестування інноваційних проектів.

Державна фінансово-кредитна політика сприяння інноваційної діяльності, повинна бути спрямована на стимулювання збільшення обсягу власних коштів інноваційно активних підприємств та впровадження комплексу важелів та інструментів фінансово-кредитного механізму регулювання грошового обігу, інвестування та кредитування інноваційної діяльності підприємств.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: – http:// www/ukrctat.gov.ua.

УДК 332.834.4:005.3

Боєва М.Ю.
студентка 4 курсу спеціальності «Фінанси і кредит», Київський університет імені Бориса Грінченка

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

На сьогоднішній день в економіці України відбувається процес її інтеграції у світовий фінансовий простір. Але протягом останніх років економічна ситуація в Україні не є стабільна і весь час піддається впливу ряду негативних ризиків, а на ринку страхування, із-за специфіки своєї діяльності та характеру фінансових відносин, чутливість до різного роду загроз є більш серйозною. І для прийняття

правильних управлінських рішень з метою виявлення і запобігання негативних результатів, і отримання максимальної вигоди, з'являється необхідність впровадження фінансового ризик-менеджменту.

Управління фінансовими ризиками, або ризик-менеджмент – це система управління, яка передбачає розпізнавання і класифікацію ризиків, визначення прийомів управління ними, розробку механізмів захисту від загроз ризику та можливих його наслідків, завдяки яким у компанії є можливість бути платоспроможною і стабільною.

В сучасних умовах господарювання існує багато методів і прийомів управління фінансовими ризиками. До традиційного і більш розповсюдженого методу відноситься страхування фінансових ризиків – це набір різних видів страхування, де, якщо застраховані договори не дають потрібної віддачі, відбувається відшкодування можливих втрат. Цей метод один з найпопулярніших, і в той же час, один з найбільш проблемних і складних. Важливу роль в управлінні фінансовими ризиками в сучасних умовах господарювання відіграє нейтралізація ризиків, що передбачає широкий вибір управлінських рішень, які залежать від діяльності та можливостей компанії.

Серед нових методів ризик-менеджменту виділяють диверсифікацію та інновації. Метод диверсифікації передбачає диференціацію активів страховика з метою зниження загального рівня ризику портфеля в цілому, що веде до зниження втрати всіх активів відразу і мінімізації ризиків. Метод інновації є дуже рідкісним явищем, але важливим інструментом захисту від загроз, який може бути як взятий з практики зарубіжних країн, так і не мати аналогів.

Таблиця 1

Аналіз динаміки показників фінансових ризиків за І півріччя 2016-2018 рр.

Показники				Добровільне майнове страхування	Страхування фінансових ризиків	Всі види страхування
Страхові премії	Валові	2016	млн. грн.	9085,3	877,1	12982,0
	Чисті			6216,9		16327,0
Страхові премії	Валові	2017	млн. грн.	12829,8	914,6	21222,8
	Чисті			6084,6		13509,5
Страхові премії	Валові	2018	млн. грн.	13035,2	844,9	23425,3
	Чисті			7520,0		16746,8
Темпи приросту	Валові	2018/ 2017	%	1,6	-7,6	10,4
	Чисті			23,6		23,7

У таблиці 1 на основі офіційних звітів страхових компаній України, наданих Нацкомфінпослуг, розглянуто динаміку показників фінансових ризиків в структурі страхового ринку України за останні роки. Бачимо, що у структурі валових і чистих страхових премій добровільного майнового страхування і за всіма видами страхування у 2018 році відбувається збільшення в порівнянні з 2017 роком. А виплати страхових премій зі страхування фінансових ризиків у скоротилась на 7,6%.

На даному етапі в управлінні фінансовими ризиками страхових компаній України відбувається значне покращення і одним із важливих факторів цього є впровадження і застосування правильних методів ризик-менеджменту, завдяки чому

підприємства набувають фінансової стійкості і стають здатними протистояти несприятливим ситуаціям, що виникають на сучасному фінансовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Яворська Т.В. Концептуальні положення гарантування безпеки страхових компаній в Україні / Т.В. Яворська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 4. – С. 668–673.

2. Огляд страхового ринку: Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html.

СЕКЦІЯ 5. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

УДК 631.164

Каблуча Ю.С.
здобувач вищої освіти групи Ф2/1
Науковий керівник:
Мікуляк К.А.
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет

ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Територія України традиційно є аграрним регіоном. Раціональне використання природно-ресурсного потенціалу аграрного сектора і підвищення його конкурентоспроможності є необхідним для забезпечення продовольчої безпеки країни. Розбудова ефективного сільського господарства є невід'ємним складовим елементом розвитку соціально орієнтованої економіки, формування цивілізованого аграрного ринку, входження держави до світового економічного простору. Більш того, розвиток аграрного сектора в Україні є одним із головних чинників, який визначає рівень життя сільського населення та ступінь соціально-економічного піднесення сільських громад у цілому.

Значну увагу розгляду питання фінансового забезпечення розвитку аграрного сектора економіки України приділяли у своїх наукових працях вітчизняні науковці, до числа яких належать: Л. Вдовенко [2], С. Коваль [1], Н. Радух [3], Д. Міщенко [4] та ін.

Важливим осередком фінансового забезпечення аграрного сектора виступають кошти бюджетів усіх рівнів. Вони спрямовуються на потреби сільського господарства в таких формах: кошторисне фінансування (фінансування установ та організацій, які реалізують урядову політику в аграрній сфері); фінансування бюджетних програм; державні субсидії, субвенції, дотації та ін. [1]

Спрямування в аграрну сферу економіки значних державних коштів повинно супроводжуватись заходами, спрямованими на забезпечення дієвого обліку та контролю за розподілом бюджетних асигнувань, їх цільовим і ефективним використанням товаровиробниками.

Підприємства АПК не можуть повністю задовольнити власні потреби у фінансових ресурсах власними силами, тому важливе значення має доступність підприємств до зовнішніх джерел фінансових ресурсів (в основному доступності банківських кредитів). За рахунок кредитів відбувається формування основних засобів та оборотних коштів, здійснюються розрахунки між товаровиробниками, відбувається збільшення обсягу грошової маси, прискорюються процеси реального накопичення, виробничого і соціального розвитку підприємств АПК [2].

Станом на 29.12.2017 р. виконавцям бюджетних програм згідно річного розпису асигнувань загального фонду Державного бюджету України спрямовано

5294,4 млн грн, з них за бюджетною програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» – 1021,4 млн грн.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (із змінами) передбачені видатки в обсязі 10 715,07 млрд грн, з них за програмами підтримки розвитку АПК – 4 232,0 млн грн [5].

Перспективи вдосконалення фінансового забезпечення аграрного сектора вітчизняної економіки лежать насамперед у площині забезпечення доступності кредитування для дрібних сільськогосподарських виробників, а також підвищення ефективності видатків бюджету.

Для покращення фінансування аграрного сектора необхідний цілий комплекс заходів, спрямованих на дерегуляцію діяльності суб'єктів господарювання аграрного сектора, розвиток кооперації в сільському господарстві, оптимізацію режиму оподаткування галузі, формування мережі спеціалізованих кредитних установ в аграрний сфері.

Список використаних джерел:

1. Коваль С.Л. Прагматика бюджетного фінансування розвитку сільського господарства / С.Л. Коваль // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 13. – С. 23-30.

2. Вдовенко Л.О. Стан банківського кредитування аграрних підприємств / Вдовенко Л.О. // Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки. - №3 (69), Том 2. – 2012. – с. 37.

3. Радух Н. Тенденції альтернативного фінансування сільського господарства / Н. Радух // Вісник Донецького національного університету. Серія «Економіка і право». – 2015. – Вип. 1. – С. 296-301.

4. Міщенко Д.А. Удосконалення системи державної фінансової підтримки сільського господарства України / Д.А. Міщенко // Агросвіт. – 2015. – № 18. – С. 36-40.

5. Стан фінансування АПК у 2018 р. // Міністерство агарної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minagro.gov.ua/node/25302

УДК 336.225.6

Канцур І.Г.
кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту Університету ДФС України

УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ КРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

В Україні, як і в будь-якій іншій державі, основним показником соціалізації економіки є підвищення рівня та якості життя. В основу розвитку якої має бути покладена соціальна домінанта інтенсивного економічного розвитку та інноваційного відтворення. Водночас мають бути враховані моральні та духовні аспекти розвитку особистості. Адже економіка – це частина загального механізму суспільного розвитку, всі елементи якого взаємодіють один з іншим і однаково важливі, де стабільність і життєздатність держави визначаються, перш за все, рівнем

моральності та духовного розвитку громадян, а не лише станом економіки [1, с. 20].

Коли йдеться про діяльність держави взагалі, то виявляється, що саме вона має взяти на себе виробництво суспільних благ. Щоб суспільство могло користуватися такими благами і послугами, забезпечити їх повинен державний сектор, а фінансувати їх необхідно за допомогою фіскального механізму, який є дієвим інструментом впливу держави на розвиток соціальної сфери. Але треба зазначити, що, з одного боку, зростання величини податкових надходжень посилює рівень фінансових можливостей держави щодо фінансування соціальної сфери. З іншого боку, відбувається поглиблення існуючих проблем, спричинене: відсутністю чітко визначених рамок державного втручання в соціально-економічні процеси та системного підходу до реформування податкової системи; недосконалим розподілом функцій центру та регіонів. Наявність цих проблем не дозволяє підвищити якість життя населення [2, с. 52]. Тому на сучасному етапі розвитку важливим завданням є побудова фіскального механізму, який би дозволив створити умови для достатнього рівня наповнення бюджету за рахунок податкових надходжень та ефективного використання бюджетних коштів, сприяв при цьому підвищенню рівня життя населення, забезпечивши розвиток усіх складових соціальної сфери на рівні Європейських країн.

В умовах євроінтеграції основною проблемою у фінансуванні суспільних потреб залишається удосконалення інструментів дії бюджетного механізму та бюджетної політики відповідно до європейських стандартів, що забезпечуватиме раціональний та ефективний перерозподіл національного доходу з метою підвищення рівня життя і соціальних гарантій населення країни. Актуальним наразі є застосування таких сучасних методик і прогресивних підходів в удосконаленні бюджетної політики, які підтверджені світовим досвідом. Адже у розвинутих європейських країнах бюджетну політику уже довгий час розглядають як ключовий фактор соціально-економічного розвитку [3].

В сучасних умовах слід врахувати, що підвищення якості процесу оподаткування залежить від впровадження нових методів та інструментів податкового адміністрування. Великий обсяг і складність переробки інформації визначає необхідність застосування інноваційно-інформаційних технологій та автоматизації в оподаткуванні [4].

Концепцією науково-технологічного та інноваційного розвитку України відзначено, що для побудови ефективного фіскального механізму необхідним є скорочення значної частини неефективних індивідуальних пільг, спрямованих на конкретні групи населення [5]. Водночас повна відмова від використання податкових пільг теж є недоцільною, оскільки вони забезпечують унікальні можливості для держави щодо цілеспрямованого вирішення різноманітних соціальних проблем. Однак, принцип справедливості системи оподаткування порушується коли податкові пільги мають необґрунтований характер дії, що є причиною недовіри до функціонування фіскального механізму.

Таким чином, вирішення проблемних питань в контексті підвищення фіскальної ефективності з метою покращення соціально-економічного розвитку населення країни слід вбачати у застосуванні сучасних та інноваційних підходів до системи оподаткування, використання інноваційних важелів податкового

адміністрування на основі прозорості та дієвості з урахуванням сучасних умов, що склалася в державі та її інноваційної політики.

Список використаних джерел:

1. Куценко В.І. Соціальний вектор економічного розвитку: Монографія / Під наук. ред. д.е.н., проф., акад. НАН України Б.М. Данилишина. – К.:, Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України, 2010. – 734 с.

2. Куценко В.І. Трансформації соціальної сфери України: регіональний аспект: Монографія / В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук; За ред. С.І. Дорогунцова. – К.: Оріяни, 2005. – 400 с.

3. Канцур І.Г. Бюджетна політика як інструмент соціально-економічного розвитку держави в умовах євроінтеграції / І.Г. Канцур // Ефективна економіка. – 2017. - №10. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?n=10&y=2017

4. Кужелєв М. О. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку: практика використання в Україні : монографія / М. О. Кужелєв, А. В. Нечипоренко. – Київ : «Центр учбової літератури», 2019. – 224 с.

5. Постанова Верховної Ради України від 13.07.1999 р. № 916-XIV. «Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14

УДК 336.114

Коляда Т.А.
к.е.н., с.н.с., доцент, доцент кафедри фінансів,Університет ДФС України

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ «ОПТИМАЛЬНОЇ» МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Трансформація суспільного устрою нашої держави у 1990-ті рр. поставила на порядок денний завдання вибору моделі соціальної політики і формування якісно нових соціальних інститутів. Однак до цього часу соціальна політика в Україні фактично будується за принципом «відповідного реагування», ситуативного розподілу фінансових і організаційних ресурсів, які передбачають «зняття» найбільш гострих соціальних проблем, які можуть стати причинами соціальних невдоволень, які спостерігаються в більшості країн світу, а отже, можуть перетворитися на реальну загрозу політичній стабільності та всьому ходу демократизації українського суспільства [1, с. 422].

Згідно з позицією західних дослідників, головна проблема зараз полягає в тому, що держава втрачає можливості здійснювати контроль над процесом переміщення капіталу. Уряди промислово розвинутих країн, які намагалися боротися з безробіттям, повинні були здійснювати узгоджений поворот до «політики пропозиції». Мета полягала в тому, щоб встановити для виробничих інвестицій мінімальний рівень доходності вище того, який забезпечується на міжнародних ринках. Один з головних моментів в даній схемі – це те, що все складніше становиться здійснювати фінансування «великої соціальної політики», оскільки необхідні запозичення в нових умовах стають більш витратними у

порівнянні з попереднім періодом, коли уряди мали більші можливості залучення додаткових ресурсів. З певного моменту вказані зміни стали формувати межі стратегії, спрямованої на зміну ролі та функцій держави в економіці та соціальному розвитку. Така політика спрямована на трансформацію моделі, виходячи з нового контексту взаємодії між різними галузевими та корпоративними інтересами, соціальними партнерами та соціальними групами. Одним з провідних аспектів є зміна балансу між факторами виробництва (капіталом та працею), що на рівні суспільства знаходить відображення в посиленні позицій підприємців, а основні зусилля держави спрямовуються на підвищення ефективності конкурентної політики.

Тому зараз Україна стоїть перед вибором, яку роль повинна відігравати держава в регулюванні економічних процесів в країні і в залежності від вирішення цього питання, якої саме ідеології вона має надавати перевагу при розбудові суспільного життя. Однак слід наголосити, що в Україні як демократичній державі на рівні Основного Закону закріплено тезу про те, що суспільне життя ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності (ч. 1 ст. 15). Це означає, що жодна ідеологія не може бути визнана державою як обов‘язкова: українська держава створює ріні умови для розвитку різних ідеологій, окрім, звичайно, ідеології, яка є антидержавною за своїм змістом і суттю [2, с. 188].

Надмірне втручання держави у перерозподільні процеси, вирівнювання доходів за рахунок соціальних трансфертів веде до зниження ділової активності в суспільстві і скорочення ефективності виробництва в цілому. З іншого боку, скорочення ролі держави в регулюванні доходів населення веде до зростання диференціації доходів, соціальної напруженості, загостренню соціальних конфліктів і у результаті до падіння виробництва, зниження його ефективності. Досягнення оптимальних масштабів втручання держави в регулювання соціальних відносин у суспільстві пов’язане з вирішенням протиріччя між ефективністю і соціальною справедливістю.

Таким чином, соціальна політика держави в ринковому господарстві має бути дуже тонким інструментом, з одного боку, вона покликана сприяти соціальній стабільності та пом’якшенню соціальної напруженості, а з іншої – жодним чином не підривати стимул-реакцій підприємництва і високоефективної праці за наймом.

Список використаних джерел:

1. Koliada T., Muzychenko G. Evaluation of the State Intervention to the Country Economy by Global Democratic Markers / Tetiana Koliada, Ganna Muzychenko // Scientific Development and Achievements. – London: Sciemcee Publishing London, 2018. – Vol. 1. – P. 421-433.

2. Коляда Т.А., Музиченко Г.В. Вплив демократії на обсяг гарантованих державою соціальних послуг населенню та рівень їх фінансового забезпечення в умовах посткризового розвитку економіки [Електронний ресурс] / Т.А. Коляда, Г.В. Музиченко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – № 1. – 2012. – С. 181-189. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Znpnudps/2012_1/pdf/12ktadoe.pdf

УДК 336.743

Ліснічук О.А.
к.е.н., доцент *доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул Університету ДФС Украни*

РЕАЛІЇ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Розвиток ІТ-технологій на початку третього тисячоліття ознаменувався виникненням нового інструмента фінансового ринку, першої у світі криптовалюти – Біткоіну. Криптовалюта набирає все більшої популярності серед українців, це пов'язано з тим, що 2017 рік в Україні ознаменувався затяжною економічною кризою, зростанням темпів інфляції та переходом ПАТ «Приватбанк» у стовідсоткову державну власність.

Промислово розвинуті країни знижують рівень використання готівки в обігу, що сприяє росту економіки і низькому рівню корупції, спонукає до активного розвитку ІТ-технологій та інновацій. У зв'язку з цим актуальним стає дослідження питання фінансового обліку криптовалюти, як особливого виду електронних грошей, що не має законодавчого регулювання, а також сфери застосування в Україні.

Ряд вчених концентрують свою увагу на питанні тенденцій розвитку криптовалюти, а також на виникненні, сутності та використанні Bitcoin як найпопулярнішої електронної валюти у світі.

Значний внесок у дослідження криптовалюти здійснили такі вітчизняні та іноземні науковці: А. Антонопулос, Н. Бікалова, О. Бречко, П. Вінья, Т. Желюк, С. Капкун, М. Кейсі, В. Лук'янов, А. Наранян, Б. Хюбнер.

Криптовалюта набирає все більшої популярності серед громадян України і це зумовлено тим, що її основними перевагами є: безпека даних власників; незалежність від держави; відсутність територіальних та часових обмежень у трансакціях; низька вартість обслуговування, а також конфіденційність тощо.

Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, переконані, що складна правова природа криптовалют не дозволяє визнати їх ані грошовими коштами, ані валютою і платіжним засобом іншої країни, ані валютною цінністю, ані електронними грошима, ані цінними паперами, ані грошовим сурогатом [1].

Україна входить в ТОП-10 країн світу за кількістю користувачів Bitcoin, проте, незважаючи на економічне та соціальне сприйняття криптовалюти, в нашій державі не створено правового базису її регулювання, обороту та використання, а також не існує єдиного підходу щодо визначення поняття «криптовалюта». Розглянемо основні дефініції поняття «криптовалюта» різних вчених та інституцій (табл. 1).

Таблиця 1

Дефініції поняття «криптовалюта»

Автор	Визначення поняття «криптовалюта»
Офіційний сайт Bitcoin [2]	цифрова валюта, яка використовує криптографію для забезпечення безпеки та перевірки транзакцій у своїй мережі

Офіційний сайт Верховної Ради України [3]	програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді даних (програмного коду)
Н. А. Марченко, Ю. В. Краснянська [4]	універсальний світовий засіб платежу, обігу та інвестування, що існує у вигляді програмного коду з високим ступенем захищеності і характеризується вільним ринковим курсом
Т. Желюк, О. Бречко [5]	стабільний універсальний інструмент глобальних фінансових платежів і одночасно як фінансовий інструмент з високою капіталізацією є конкурентною формою міжнародного переливу капіталу

Джерело: узагальнено автором

Тобто, можна охарактеризувати криптовалюту як цифрову валюту, що існує у вигляді програмного коду, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн.

Основною ознакою цифрової валюти є її децентралізація. Криптовалюта розосереджена в Мережі та не має централізованого управління [6, с. 351].

Сьогодні нараховується близько тисячі видів криптовалют, серед яких найбільшого поширення набули: Bitcoin, BitcoinCash, Ethereum, Litecoin та інші, проте найпопулярнішою криптовалютою в Україні є Bitcoin [1].

Головною особливістю і незаперечною перевагою криптовалюти Біткоін є те, що вона не піддається інфляційному впливу, адже регулюються співвідношенням між попитом та пропозицією на неї. Наразі у Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти, які покликані врегулювати питання, щодо використання криптовалюти. Дані проекти перебувають на стадії опрацювання:

1. Законопроект № 7183 від 06.10.2017 р. «Про обіг криптовалюти в Україні»;
2. Законопроект № 7183-1 від 10.10.2017 р. «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» [3].

Базою реалізації криптовалютних систем на практиці є процес «видобутку», де станом на 2018 рік абсолютним лідером у світі є Китай та Південна Корея – найбільші у світі біржі і ферми з майнінгу криптовалют.

Найбільш активно ринок криптовалют розвивається у регіоні Північної Америки, Західної Європи та Азії. Проте в Російській Федерації, ряді африканських країн, а також у Киргизії використання Bitcoin заборонено, через несприйняття криптовалюти фінансовими наглядовими інституціями державними органами влади. У США, Канаді, Великій Британії, Австрії, Іспанії активно розвивається інфраструктура банків та банкоматів, призначених для операціями з BITCOIN, що може бути корисним досвідом для розробки нормативно-правової бази в Україні.

Таким чином, електронна валюта набула значної популярності у промислово розвинутих країнах світу. В Україні також роблять деякі кроки для того, щоб долучитися до світових фінансових тенденцій, але поки що не всі юридичні та фізичні особи знають, які переваги вони отримають від використання електронних грошей (криптовалюти) – у той час як підприємці іноземних країн вже отримують з цього прибуток.

Список використаних джерел:

1. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329 (дата звернення: 14.11.2018).

2. Bitcoin Glossary. *Bitcoin* : веб-сайт. URL: https://www.bitcoin.com/info/bitcoin-glossary (дата звернення: 22.12.2018).

3. Проект закону про обіг криптовалюти в Україні від 06.10.2017. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України* : веб-сайт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 (дата звернення: 22.12.2018).

4. Марченко Н. А. Реалії функціонування криптовалюти на світовому та вітчизняному ринках. *Ефективна економіка*. 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/53.pdf (дата звернення: 22.02.2019).

5. Желюк Т. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2016. №3. С. 50-60.

6. Яцик Т. В. Методика фінансового обліку криптовалюти як особливого виду електронних грошей. *Молодий вчений.* 2017. № 2 (42). С. 349–354.

УДК 336.1

Мамалига А.В.
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня Університету ДФС України м. Ірпінь, Україна
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул Університету ДФС України м. Ірпінь, Україна

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ

На сучасному етапі актуальною проблемою є створення умов, які сприятимуть стабілізації фінансової системи держави, досягненню високих темпів зростання економіки країни і послабленню залежності від зовнішніх джерел фінансування. Тому проблема управління державним боргом є однією з найгостріших проблем державного управління в Україні, що потребує глибокого дослідження та формування оптимальних шляхів її вирішення.

Надмірне боргове навантаження, висхідна динаміка боргових показників до 2017 року, неефективна реструктуризація державного боргу у 2015 році, що створила потенціал загострення фінансових та економічних проблем у майбутньому, суттєві недоліки у сьогоднішній політиці залучення позикових коштів і практиці їх використання – ці питання повинні бути в центрі уваги органів державної влади, наукового і експертного середовища. Без вирішення цих проблем та запровадження

оптимальної системи управління державним боргом Україна не зможе позбавитися перманентних ризиків фінансової дестабілізації, а отже реалізувати ефективну стратегію стійкого економічного розвитку [1].

Вирішення проблеми надмірної державної заборгованості України можливе лише за умови комплексного підходу. Досить раціональним та вартим розгляду є такий підхід з управління державною заборгованістю: першочергове поетапне погашення заборгованості (як внутрішньої, так і зовнішньої), номінованої в іноземній валюті. Таким чином, щорічна сума нових запозичень буде зменшуватися по відношенню до суми нових отриманих урядом позик. Такий крок забезпечить також можливість істотного зменшення впливу валютного ризику на обсяги заборгованості.

Очікується, що до 2021 року рівень державної заборгованості знизиться до рівня нижче 70 % ВВП у разі успішного проведення боргової політики, досягнення податкової консолідації та поступового збільшення темпів економічного зростання.

Зростання боргового навантаження на національну економіку також зумовлене наявністю специфічної потреби у фінансуванні квазіфіскальних операцій, що призводить до появи додаткового боргу. Адже суть останніх полягає у залученні позичкових коштів під державні гарантії та зростання частоти гарантійного кредитування. Необхідність використання державних гарантій на поточному етапі розвитку національної економіки зумовлена потребою у фінансуванні інвестиційних проектів з модернізації національного господарства, оновлення інфраструктури та енергозбереження, підтримки експорту високотехнологічної продукції, розвитку приватно державного партнерства тощо. Проте, квазіфіскальні операції призводять до формування умовних прихованих зобов'язань уряду, внаслідок чого відбувається [2]:

– зниження рівня відкритості бюджетно-фіскальної політики;

– погіршання ефективності витрачання фінансових ресурсів держави;

– збільшення дефіциту сектору державного управління;

– зниження рівня боргової стійкості національної економіки.

Доцільним є виявлення статей неефективних витрат та оптимізація витратної частини бюджету шляхом спрямування ресурсів у рентабельні та продуктивні напрями економічного розвитку. Можливе залучення безробітних до процесу виробництва товарів чи надання послуг, що значно зменшить соціальні видатки з бюджету.

Проведення цілеспрямованої державної політики управління заборгованістю неможливе без злагоджених дій уряду у сфері макроекономічної політики, структурної перебудови національної економіки, зростання обсягів виробництва, поліпшення привабливості інвестиційного клімату, стимулювання внутрішніх заощаджень тощо [3, 4]. Ефективна стратегія управління державним боргом сприяє розподілу запозичень за напрямами використання з необхідністю створення умов для оптимізації рівня боргового навантаження. Отже, варто виділити такі напрями оптимізації системи управління державним боргом України:

– видача державних гарантій суб'єктам господарювання у виняткових випадках;

– зменшення частки заборгованості, номінованої в іноземній валюті;

– скорочення питомої ваги заборгованості, необхідної для погашення у короткостроковому періоді;

– відмова від залучень міжнародних фінансово-економічних та організацій розвитку, які супроводжені додатковими умовами кредитування;

– запровадження стратегії, яка поєднуватиме завдання щодо удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення реалізації боргової політики країни.

Список використаних джерел:

1. Аналіз управління державним боргом України у І кварталі 2018 року Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://optimacenter.org/userfiles/

2. Лондар Л. П. Оцінка стану державного боргу та ключові напрями підвищення рівня боргової безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/derzhavniy_borg cc2fd.pdf3

3. Кужелєв М. О. Особливості формування державної фінансової політики в умовах європейської інтеграції України / М.О.Кужелєв, М.О. Житар // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2015. – № 2. – С. 154–163.

4. Кужелєв М. О. Фінансова політика та проблеми її реалізації в Україні / М. О. Кужелєв // Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 лютого 2019 р. / Ун-т ДФС України, Навчально-науковий ін-т фінансів, банківської справи, Ірпінський держ. коледж економіки та права [та ін.]. – Ірпінь, 2019. – С. 29–31.

УДК 336.1

Молотовська Т.Р.
Студентка ННІ фінансів, банківської справи, 4 курс
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О. А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У 2013-2017 рр. обсяг інвестицій в інноваційну діяльність підприємств реального сектору економіки України за рахунок усіх джерел фінансування становив близько 122 млрд. грн. Інвестиційні ресурси, що спрямовуються на здійснення досліджень, розробок і впровадження інновацій, є недостатніми за своїм обсягом, а також використовуються неефективно.

Актуальність і необхідність фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності констатують вітчизняні та зарубіжні вчені, урядовці як О.І. Амоша, Т. Затонацька, О.Є.Гудзь, В.М, Гриньова та інші з огляду на:

– відставання України від країн Європи у запровадженні нових інноваційних технологій у промисловість;

– неефективну структуру економіки, деформовані пропорції між виробництвом, споживанням, нагромадженням;

– необхідність розбудови промислової та транспортної інфраструктури; – дефіцит довгострокового фінансування; високі кредитні ставки;

– прогалини у нормативно-правовій базі з питань регулювання та стимулювання інноваційної діяльності, розвитку ринку інноваційної продукції.

Законами України "Про інноваційну діяльність", "Про наукову і науково-технічну діяльність" визначено основні джерела фінансування наукових досліджень, розробок та інновацій, зокрема, кошти державного та місцевих бюджетів України, власні та запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності, кошти фізичних і юридичних осіб. Проте довгострокові фінансові ресурси в економіці є надзвичайно обмеженими, а інноваційні процеси, особливо перші його етапи, недостатньо фінансуються, оскільки пов'язані з високими ризиками втрати вкладеного капіталу.

Таблиця 1

Джерела фінансування досліджень, розробок та інновацій в Україні

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Млрд. грн	%	Млрд. грн	%	Млрд. грн	%	Млрд. грн	%	Млрд. грн	%
Фінансові ресурси підприємств реального сектору економіки	6,97	72,9	6,54	85,0	13,43	97,2	22,03	94,95	7,7	84,5
Бюджетні кошти	0,02	0,3	0,34	4,5	0,06	0,4	0,18	0,77	0,23	2,5
Кошти іноземних інвесторів та інші фінансові ресурси	2,57	26,8	0,82	10,5	0,32	2,4	1,01	4,28	1,18	13
Усього	9,56	100	7,70	100	13,81	100	23,2	100	9,11	100

Джерело: створено автором на основі [1].

У період 2013–2017 рр. основним джерелом фінансування інновацій були фінансові ресурси підприємств. У 2016 р. фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємствами збільшилося майже удвічі порівняно з 2015 р. і становило 23,2 млрд. грн., або 94,95 % від загального обсягу. Проте у 2017 році суттєво скоротилося фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємствами майже утричі і становило 7,7 млрд. грн.. Пропри це протягом 2015-2017 рр. фінансування збільшувалось за рахунок бюджетних коштів, коштів іноземних інвесторів та з інших джерел (табл. 1). Суттєве скорочення бюджетного фінансування у 2015 році та відміна більшості податкових пільг із податку на прибуток відбувалися, зокрема, через низьку результативність стимулювання інноваційної діяльності.

У процесі згаданого стимулювання не вирішуються проблеми: нецільового використання податкових пільг і фінансових ресурсів підприємств від застосування методів прискореної амортизації; неузгодженості податкових реформ з іншими економічними реформами, зокрема програмами активізації розвитку економіки; неналежного податкового та загалом державного фінансового контролю. Як відомо,

відсутність цільової направленості застосовування окремих форм податкового стимулювання призводить до зниження об'єкта оподаткування та, відповідно, скорочення бюджетних надходжень від податку на прибуток. Це унеможливлює збільшення обсягів державних інвестицій, концентрації накопичення фінансових ресурсів для модернізації промисловості та для досягнення національних економічних пріоритетів загалом.

У побудові інноваційної системи України були допущені серйозні помилки, зокрема у виборі головного напряму підтримки (основна увага має бути спрямована не на малий і середній бізнес, а на велику промисловість). У ринковій економіці інноваційний процес має спиратися на конкурентне ринкове середовище, а роль держави полягати у захисті та фінансовій підтримці підприємств, які взяли на себе тягар інноваційної ініціативи [2].

Отже, основним завданням щодо покращення фінансового забезпечення інноваційної діяльності має бути пом'якшення інвестиційних ризиків і надання суб'єктам додаткових стимулів, за умови їхньої участі у фінансуванні проектів власними коштами. Економічне зростання, формування сильного бренду України на міжнародній арені та створення сприятливого інвестиційного клімату є на сьогодні найвищими пріоритетами нашої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/

2. Папп В.В. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності та механізми їх залучення / В.В. Папп, Н.В. Бошота // Наук. вісн. Ужгородського ун-ту. – Сер. "Економіка". – Т. 3. – 2015. – Вип. 1 (45). – С. 134–138

UDK: 338

Muzychenko G.
Doctor of Political Sciences, Professor, Department of Political Sciences and Law, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

STATE'S FINANCIAL ABILITY TO FUND PUBLIC GOODS: CHALLENGES AND PROSPECTS

One of the most important issues for advance financial science and practice is a lack of theoretical research on the state as a public goods and services producer.

The main point is increasingly difficult to fund «big social policy», since the necessary borrowing in the new environment becomes more costly compared to the previous period when governments were more likely to attract additional resources. From certain time, these changes began to form the strategy's boundaries aimed at changing the state's role and functions in the economy and social development.

The public sector has a dominant position in the economy due to using resources to finance state-guaranteed public services and various income redistribution programs. The level of state interference in the country's economy is determined by the share of GDP redistributed through the budget. Today there is no consensus among scholars regarding

the determination of the optimum budget size and its structure.

Ukraine has been showing a tendency to increase the consolidated budget expenditures in recent years. The budgetary burden in Ukraine is slightly lower than in the EU zone's countries, but the domestic indicator is characterized by considerable volatility and the opposite trend direction for its changes. If in European countries there is a tendency to decrease or stabilize the growth rates of budget expenditures, in Ukraine, their uneven gradual growth occurs [1].

In order to have a multiplier effect of spending budget funds, it is necessary to limit the volume of imports to the country and thereby stop the outflow of currency from the country, develop the economy of supply through the introduction of import substitution of technologies and increase of domestic goods and services' volumes.

Actually, there is a question for the world about the transition to a new model for building economic relations – the economy of the proposal, which involves modernization as a basis - production, and its superstructure – the nature of public relations. And the fiscal policy forms and reflects the type of state economic model.

Regarding the main economic development indicator – the GDP growth rate, there is no consensus among scientists on the budget expenditures impact on the rate of economic growth, because each country has its own optimum in the size of public expenditures. This indicator is affected by many factors, in particular, the structure of expenditures, the economic development cyclicality, the external markets situation, and the energy's cost for Ukraine as well.

The current state expenditures reduction signals to financial market participants about the increasing of confidence in government actions in the long-term outlook by reducing the budget deficit, which in turn will contribute to an increase in aggregate demand in the country. On the other hand, the reduction of expenditure items of lower political significance, such as budget investments, will have a weaker effect on the degree of confidence in the proposed measures. Thus, when making managerial decisions regarding the budget expenditures reduction in order to balance the budget and reduce its deficit it is advisable to give priority to measures aimed at reducing current expenditure's items, since this will have a more positive effect on the economic development's pace than the public investment reduction.

The state must concentrate its limited resources on clearly defined basic functions. Budget policy should be based on the relative state participation effectiveness assessment in various economic activity's spheres and minimize the budgetary resources distribution in areas where the state's participation is unnecessary or ineffective. Therefore, the priority task is to prepare public opinion for it.

References:

1. Koliada, T. (2016). Forming of budgetary strategy of Ukraine: theory, methodology, practice. – Irpin: University of State Fiscal Service of Ukraine, 396 p.

2. Muzychenko, G., Koliada, T., Churkina, I. (2017). Impact of European integration processes on the necessity of long-term budget planning introduction in Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3, No 5, p. 329-333.

3. Muzychenko G., Koliada T. Evaluation of State Intervention to the Country Economy by Global Democratic Markers / Scientific Development and Achievements. – London, 2018. – 459 p. – Pp. 421-432.

УДК: 330.322

Ніколайчук О.
Студентки 5 курсу, групи ФМА 18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к. е. н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

В сучасних умовах інновації виступають важливим чинником процвітання країни. Розвиток інноваційної діяльності на рівні окремого підприємства, регіону й держави загалом має включати створення послідовної й добре обґрунтованої цілісної системи її фінансового забезпечення, яка повинна ґрунтуватися на широкому залученні фінансових ресурсів і максимально ефективному їх використанні. На жаль, ситуація з розробкою та впровадженням інновацій в останні роки значно погіршилась. Це обумовлено гострою нестачею фінансових ресурсів, яка притаманна нинішній економічній ситуації.

В Україні джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є: кошти Державного та місцевих бюджетів; власні кошти інноваційних фінансово-кредитних установ; власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності; кошти (інвестиції) фізичних і юридичних осіб; інші джерела, не заборонені законодавством України [1].

Створення ефективного механізму стимулювання інновацій вимагає змін у фінансово-кредитній політиці, зокрема, передбачає розвиток ризикового венчурного підприємництва, яке виступає одним із джерел фінансування інновацій, створення державних цільових фондів науково-інноваційного розвитку [2,3].

Відповідно до таблиці 1 у 2017 спостерігається зменшення обсягу фінансування інноваційної діяльності зменшився до 9 117,54 млн грн.

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 7 704,1 млн грн. Обсяг фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету становив незначну частку і варіювався від 0,25% у 2013 р. до 2,49% у 2017 р. Найбільший рівень державного фінансування спостерігався у 2014 р. і становив 4,47% від загального фінансування.

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств

Роки	Загальн сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних інші джерела	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2013	9 562,6	6 973,4	24,7	1 253,2	1 311,3
2014	7 695,9	6 540,3	344,1	138,7	672,8
2015	13 813,7	13 427,0	55,1	58,6	273,0
2016	23 229,5	22 036,0	179,0	23,4	991,1
2017	9 117,5	77 04,1	227,3	107,8	1 078,3

Джерело:[4].

Негативна тенденція спостерігається в обсягах фінансування за рахунок іноземних інвесторів. Так, у 2013 р. частка фінансування у загальному обсязі становила 13,1%. Різкий спад відбувся у 2014 р. –1,8%. І продовжував зменшуватись до 0,4% у 2015р., 0,1% у 2016 р. і станом на 2017 рік становить 1,2%. Основними причинами, що стримують іноземних інвесторів, крім високого рівня інноваційного ризику, є: політична нестабільність, недосконале вітчизняне законодавство, низький рівень захисту з боку держави та місцевих органів самоврядування

Отже, у сучасних умовах основним джерелом фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств виступають в основному тільки власні фінансові джерела, а загальна сума витрат на інноваційну діяльність за рахунок іноземних інвестицій, державних коштів та інших виплат спостерігається дуже незначною. А для подолання цих проблем необхідно створити спеціальні умови оподаткування, удосконалити нормативно-правову базу, упровадити систему гарантій фінансових ризиків, розвивати банківський сектор у частині залучення цільових інвестицій, фінансування перспективних науково-технічних досягнень; створювати венчурні фонди; залучати як прямі, так і портфельні іноземні інвестиції, а також підвищення уваги держави та суспільства в цілому до рівня інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 16.10.2012 № 5460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15
2. Кужелєв М. О. Концептуальні засади ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку України / М. О. Кужелєв, М. О. Житар // Економічний вісник університету. - 2015. - Вип. 27(1). - С. 14-18.
3. Кужелев М. А. Инновационное обеспечение формирования украинской модели корпо- ративного управления / М. А. Кужелев, Т. В. Татаренко // Materialy VII Miedzynarodowej naukowi-praktycznej konferencji «Europejska nauka XXI powieka – 2011» (07–15 maja 2011 roku). Ekonomiczne nauki. – Przemysl : Nauka i studia. – Volume 8. – С. 76–80.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

УДК 336.1-049.5(477):339.9

Poltorak A.
PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine
ORCID ID: *0000-0002-9752-9431*

THE ALGORITHM OF A SYSTEM BUILDING OF THE STATE'S FINANCIAL SECURITY

Taking into account the architectonics of the state's economic security and the substantiated assertion that financial security is its inseparable subsystem [1; 2; 3], the

building system of the state's financial security should become a structural part of the overall system of building state's economic security.

In our opinion, the process of building a system for ensuring the state's financial security should consist of the following successive stages:

– the formulation of the strategic goal and its decomposition in the process of specifying the current goals of ensuring the state's financial security, the allocation of priority tasks, taking into account national interests in the financial sector;

– systematization of the principles of ensuring and assessing the state's financial security; clarification of functions, organizational structure and conceptual-categorical apparatus of the system of the state's financial security;

– development of the algorithm of actions consisting of various methods of ensuring the state's financial security, among which: approval of threshold values of indicators of the financial security level and methods of their calculation; monitoring of the state's financial security; analysis of factors influencing the level of financial security; forecasting the impact of factors and threats, values of indicators of financial security level in the future; development and implementation of measures to strengthen the state's financial security;

– generalization of the stages of the system of building the state's financial security in the national state strategy of providing financial security.

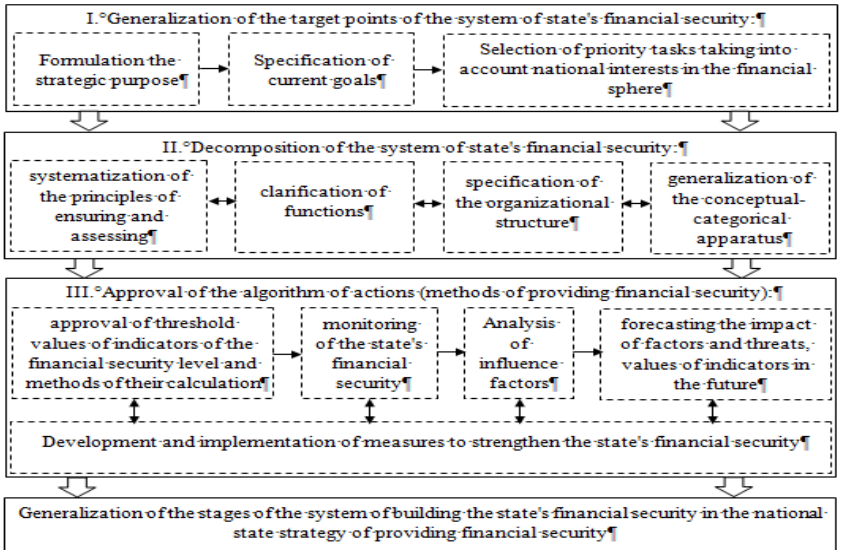

Figure 1 – **The Algorithm of Building a System of the State's Financial Security**

Source: developed by the author

We have represented the author's view on the process of building a system for state's financial security graphically (fig. 1).

So, the algorithm of building a system of the state's financial security (fig.1) should be considered as the basis for the process of building the effective system of the state's financial security.

References:

1. Hlaing Su Wah, Kakinaka Makoto. Financial crisis and financial policy reform: Crisis origins and policy dimensions. European Journal of Political Economy. 2018. Vol. 55. pp. 224-243. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2017.12.005.

2. Korol I., Poltorak A. Financial risk management as a strategic direction for improving the level of economic security of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4(2018). No. 1. pp. 235-241. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-235-241.

3. Полторак А. С. Архітектоніка наслідків глобалізаційних процесів у фінансовій сфері. *Modern economics*. 2018. № 10. pp. 89–96. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V10(2018)-15.

УДК 336.027

Пужакова А. С.
група ФМА 18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Гордей О.Д.
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім.. Л.Л. Тарангул

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Основою для довгострокового економічного зростання, модернізації суспільства виступає перехід до інноваційної моделі розвитку, активізація підприємницької діяльності. Досвід технологічно розвинених країн свідчить, що стан і динаміка перетворень в підприємницькому секторі і, передусім, у сфері інноваційного підприємництва, генерують прогресивні структурні зрушення в економіці, підвищують конкурентоспроможність країни у світовому науково-технологічному просторі.

Сьогодні основним напрямом розвитку України є створення конкурентоспроможної, високотехнологічної економіки, яка за рядом пріоритетних напрямів знайде своє достойне місце на світових ринках. Тому, перехід до дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одними із першочергових завдань державного управління.

Фінансове забезпечення є системою способів, форм, джерел та інструментів фінансування інноваційних процесів. Основними способами фінансового забезпечення інноваційної діяльності є внутрішнє і зовнішнє фінансування [1].

Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку являє собою економічні відносини з приводу фінансування інноваційної сфери шляхом відтворення Бюджету розвитку, створення міжрегіональних інноваційних фондів, мережі венчурних підприємств, розвитку інноваційного кредиту і страхування та інших заходів реалізації інноваційних проектів.

Якісна взаємодія всіх складових елементів системи фінансового забезпечення передбачає наявність ефективної інноваційної інфраструктури, важливим елементом якої є інституційно-фінансова складова.

Інституційно-фінансова підсистема інноваційної інфраструктури охоплює механізми фінансування центрів розробок і аналітичних центрів, науково-дослідних інститутів, територіальні і галузеві органи управління, холдингові фінансово-промислові групи, приватних осіб, які беруть участь у відтворювальному процесі і

формуванні кінцевого суспільного продукту. До її складу також належить сукупність державних інституцій, фінансових інститутів банківського і небанківського секторів [2].

Основними функціями перелічених інститутів є забезпечення розширеного фінансування інноваційного процесу і підвищення ефективності використання ресурсів, тобто реалізація високорентабельних проектів, консалтингова підтримка, пряме і часткове фінансування, кредитування та інвестування.

На міжнародному рівні широко використовується інтегральна оцінка стану розвитку інноваційної системи. Україна представлена у кількох міжнародних рейтингах, які оцінюють інноваційний потенціал, технологічну та інноваційну конкурентоспроможність.

У 2018 році Україна покращила показник у рейтингу інноваційних країн світу, піднявшись на 7 позицій у порівнянні із минулим роком у глобальному інноваційному індексі – на 43 місце із 126 країн світу [3].

Отже, необхідність становлення інноваційної моделі розвитку, складність впровадження нововведень у економічне життя суспільства зумовлюють необхідність формування системи фінансового забезпечення. Даний процес в Україні є нерівномірним, стикається з великою кількістю інституційних перешкод. Глибоких досліджень вимагає детальна розробка стратегії реалізації державної фінансової політики, спрямованої на поширення інноваційних засад господарювання, пошуки ефективних фінансових інструментів та методів, джерел фінансування інновацій з метою підвищення рівня конкурентоспроможності української економіки та вирішення найскладніших економічних проблем сучасності.

Список використаних джерел:

1. Дехтяр Н.А. Механізм управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств / Н.А. Дехтяр // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – вип. 7. С.9.

2. Катигробова О.В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку України / О.В. Катигробова // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – вип. №40. – С. 281.

3. Global Innovation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator

УДК 336.14:330.34(477)

Ріппа М.Б.
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул, Університет ДФС України

СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Ефективність використання бюджетних коштів неможлива без якісного бюджетного планування, реалізація якого на середньостроковий період забезпечує

взаємозв’язок стратегічних пріоритетів державного розвитку з тактичними заходами, що реалізуються органами влади в поточному фінансовому році.

Формування комплексної системи бюджетного планування, що включає стратегічний, тактичний та оперативний рівні, є передумовою створення механізму цілісного державного управління, тобто ефективної реалізації органами державної влади не тільки функції планування, а й організації, мотивації та контролю.

Середньострокове бюджетне планування передбачає формування необхідного нормативно-правового, інформаційного, наукового, матеріального, і що найголовніше, фінансового забезпечення. Процес розробки бюджетних прогнозів має базуватись на ґрунтовному вивченні економічних законів та закономірностей розвитку економічних явищ і процесів, виявляти ймовірні та альтернативні шляхи розвитку бюджету держави і бути основою для вибору й мотивації бюджетної політики. Основним джерелом фінансового забезпечення, яке надається органами державної влади, є бюджетна система України.

Необхідність середньострокового бюджетного планування (як правило на період 3-5 років) являється загальноприйнятою практикою в зарубіжних країнах.

Вперше нормативно-стратегічну орієнтацію при бюджетному плануванні з наголосом на результат запроваджено федеральним урядом США, який зобов’язав кожен орган виконавчої влади до 30 вересня 1997 р. розробити стратегічний план свого розвитку з горизонтом планування на п’ять років, у якому узгоджувалися стратегічні завдання, а також надавався опис засобів, у тому числі фінансових, необхідних для їх досягнення [1, с.228].

При бюджетному плануванні в уряді США акцент змістився на оцінку результату, починаючи з 1999 р., коли федеральні виконавчі органи зобов’язали подавати зокрема і плани результативності діяльності, які, починаючи з 2005 р., набули форми бюджетів з орієнтацією на результат. У цей час стратегічні плани діяльності федеральних відомств США набули і програмного характеру у зв’язку з необхідністю представлення до Конгресу США щорічних звітів про результативність виконуваних ними програм [5, с.21-22].

Подібний досвід набув широкого розповсюдження в інших країнах з розвинутою ринковою економікою, які також розробляють стратегічні бюджети на довгострокову перспективу. Для прикладу, в Швеції, Іспанії, Аргентині середньострокове бюджетне планування охоплює три роки, а фінансовий план в Новій Зеландії розробляється на 2 роки, в Німеччині бюджетні проекти розраховуються на 5 річний період.

Слід зауважити, що позитивний світовий досвід нині активно запроваджується і у вітчизняній практиці державного бюджетування.

Окремі елементи середньострокового бюджетного планування були впровадженні в Україні ще в 2010 році, але реальних результатів це не принесло. До 2017 року цей процес залишався декларативним, не було фінансового підґрунтя для реалізації задекларованих реформ.

Віховим документом стала схвалена Урядом 8 лютого 2017 р. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. Цим документом, зокрема, визначено дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі, підвищення ефективності розподілу

ресурсів на рівні формування державної політики, міжбюджетні відносини та фіскальна децентралізація, забезпечення ефективного виконання бюджету, підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами [3].

Так, базовим є середньострокове макропланування (*medium-term macroeconomic framework*), що зосереджене на плануванні загальної макроекономічної ситуації в країні, зокрема платіжного балансу, реального, державного/недержавного секторів економіки, ключових показників монетарної та фіскальної політик тощо.

З метою реалізації основних положень Стратегії 23.03.2017 р. було прийнято ЗУ "Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування" №1974-VIII [2].

Зміни до Бюджетного кодексу України, зокрема, передбачають:

- запровадження Бюджетної декларації на середньостроковий період;
- оновлення бюджетного календаря;
- розширення бюджетних правил;
- узгодження стратегічного та бюджетного планування.

В Бюджетній декларації повинен передбачатись оптимальний розподіл бюджетного ресурсу між галузями на середньострокову перспективу. Модель середньострокового бюджетного планування передбачає посилення зв'язку між стратегічним і бюджетним плануванням, між пріоритетами держави та ресурсними можливостями бюджету, підвищення ефективності і результативності бюджетних витрат.

Зауважимо, що перехід до середньострокового бюджетного планування в Україні є не просто технічною зміною у формуванні бюджету шляхом додавання ще двох бюджетних періодів до розрахунків, а системною зміною бюджетної політики. Це має забезпечити стратегічний підхід до визначення пріоритетних заходів та відповідний розподіл обмежених ресурсів.

Досвід впровадження різних етапів СБП показав, що середньострокове планування покращує баланс бюджету, зменшує мінливість видатків, а також підвищує їх ефективність. Аналіз даних 72-х країн у період з 1990 по 2008 рр. засвідчив, що через три роки після впровадження СБП дефіцит бюджету скоротився в середньому до 0,4% ВВП – порівняно з дефіцитом 3,0% ВВП до використання середньострокового планування [4].

Наразі Україна досі перебуває на початковій стадії впровадження СБП порівняно з іншими країнами ЄС. На думку експертів, бюджетний процес в Україні, а також наповнення і якість бюджетної резолюції лише на 23% відповідають європейським критеріям якісного середньострокового планування. Зокрема, в Україні під середньострокове планування підпадає лише близько 65% видатків сектору загальнодержавного управління, тим часом як більшість країн ЄС мають ступінь охоплення понад 90%. Перша трирічна Бюджетна декларація на 2018-2020 рр. хоч і перераховує, проте не дає детального пояснення наслідків реалізації фіскальних ризиків та відхилення від запланованого перебігу структурних реформ. Також, чинна середньострокова бюджетна стратегія передбачає доволі широке коло

пріоритетних завдань бюджетної політики, проте лише невелика частка з них визначена кількісно [4].

Імплементація Стратегії створить умови для стійкого економічного зростання держави та забезпечення макроекономічної стабільності, підвищення якості надання державних послуг та ефективності державних інвестицій, а також здійснення реформ в інших сферах. Також слід зауважити, що питання подальшого розвитку системи управління державними фінансами на даний час є одним з ключових у контексті двостороннього діалогу між Україною і Європейським Союзом та іншими міжнародними партнерами, які висловили свою підтримку Стратегії.

Список використаних джерел:

1. Белостоцкий А.А Зарубежный опыт долгосрочного бюджетного планирования и прогнозирования. *Вопросы экономики и права*. 2012. №1. С.227–230.
2. ЗУ "Про внесення зміни до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування" від 23.03.2017 №1974-VIII: URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1974-19.
3. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017р №142-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249797370.
4. Середньострокове бюджетне планування в Україні Аналітична записка// Центр економічної стратегії. URL:https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/MT-budgeting_.
5. Тарасюк М Бюджетне планування в Україні. *Вісник КНТЕУ* №2 2018 С 19-31.

УДК 332:964

Савченко В.А.
5 курс,Університет ДФС України
Науковий керівник:
Бедринець М.Д.
к.е.н., доцент

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ЗМІНИ

Становлення та розвиток ринкових відносин в Україні тісно пов'язані зі збільшенням ефективності діяльності малих підприємств. Малий бізнес як чинник зростання національної конкурентоспроможності є характерною ознакою сучасної розвиненої економіки.

Сьогодні, виникає необхідність у розвитку малого бізнесу та його державної фінансової підтримки. Однак, застосовувані в нашій державі інструменти державної фінансової підтримки малого підприємництва виявилися неефективними у зв'язку із постійною реструктуризацією та зміною повноважень державних інститутів, відповідальних за розробку та реалізацію політики підтримки малого підприємництва, відсутністю комплексної та чіткої стратегії державної політики в даному напрямку, відсутністю фінансування та іншими факторами.

У зв’язку з цим актуальною є необхідність дослідження перспективних напрямів реалізації державної фінансової підтримки малого бізнесу, що стимулюватимуть його подальше становлення та розвиток.

Дослідження актуальної ситуації в сфері фінансової підтримки малого підприємництва дозволило виявити фактори, що перешкоджають реалізації ефективної державної політики в даному напрямку серед яких можна виділити як загальні, так і специфічні[1]:

– висока інфляція, знецінення валюти, скорочення обсягів кредитування, банкрутство банків і як наслідок слабка інвестиційна привабливість країни;

– неефективність діяльності державних установ та фондів, відповідальних за розробку та реалізацію політики підтримки малого підприємництва;

– відсутність комплексної стратегії підтримки розвитку малого підприємництва, розпорошеність планів, їх неефективність, відсутність чітких цілей – Загальнодержавна програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 рр. досі не прийнята;

– відсутність фінансування у прийнятих програм державної підтримки малого підприємництва, низький доступ до інших джерел фінансування;

– корупція;

– суперечливість оподаткування внаслідок існування одночасно двох режимів оподаткування, високий рівень ухилення від сплати податків, непостійність податкового законодавства.

Незважаючи на вищезазначені проблеми, варто виділити ряд позитивних змін, а саме:

– прийняття Стратегії сталого розвитку «Україна - 2020», затвердження програми розвитку малого та середнього бізнесу, податкової реформи, програми розвитку українського експорту та інших, що прямо чи опосередковано стосуються малого підприємництва [2];

– усунення значної частини торговельних технічних бар’єрів за рахунок прийняття відповідних законодавчих актів та програм Євросоюзу, зокрема програми галузевої підтримки бюджету України;

– участь у програмі «Горизонт-2020», що пов’язана з розвитком інновацій та конкурентоспроможності підприємств за рахунок фінансування розробки нових технологій та матеріалів та їх впровадження у малому та середньому бізнесі[3];

– участь у програмі «Європейська мережа підприємств», що орієнтована на посилення інвестиційних та торговельних можливостей підприємств за рахунок пошуку партнерів та інвесторів для міжнародної торгівлі чи створення спільних підприємств;

– приєднання до програми COSME - програма підвищення конкурентоспроможності підприємств малого та середнього бізнесу із загальним бюджетом 2,3 млрд євро та розрахована на 2014-2020 рр. Україна братиме участь у тих частинах програми, що пов’язані із покращенням умов доступу на ринки, умов функціонування малих підприємств та формування культури ведення бізнесу[4];

– успішно реалізовуються німецький проект «Підтримка малих та середніх підприємств», проект Світового банку «Кредитування малих та середніх

підприємств за програмою APEX», Програма підтримки малого бізнесу Європейського банку реконструкції та розвитку [3].

Отже, виявлено фактори, які стримують розвиток малого підприємництва в Україні, серед яких можна виділити як загальні, що притаманні вітчизняному бізнес-середовищу, так і специфічні, що пов'язані із досліджуваним сектором підприємницької діяльності. На рівні із проблемами виявлені нові можливості, що сприятимуть розгортанню підприємницької діяльності в Україні. Перспективи залучення фінансових ресурсів пов'язані із курсом на розвиток малого бізнесу, проголошеним стратегією «Україна – 2020, програмами EU SURE та COSME» та введенням в дію Угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі із Європейським Союзом.

Список використаних джерел:

1. Молдован О.О. Аналітична записка «Щодо удосконалення податкових інструментів підтримки малого підприємництва в Україні» [Електронний ресурс] / НІСД. – Режим доступу:http://www.niss.gov.ua/articles/1621/

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/15 [Електронний ресурс] / Президент України. – Режим доступу:http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015

3.Варналій З.С. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні / З.С. Варналій, Т. Г. Васильців, Д.С. Покришка // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 2. – С.49-54.

4. COSME. Europe's programme for small and medium-sized enterprises [Electronic source] / European Commission. – Mode of access: http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme/.

УДК 631.15:519

Сіренко Н.М.
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Мікуляк К.А.
Асистент Миколаївський
національний аграрний університет

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Пріоритетність інституційного середовища аграрного сектора в умовах сьогодення визначається результатами розвитку попередньої економічної формації. Суб'єкти економічної діяльності, що утворилися внаслідок існування інституційної матриці минулого періоду, воліють зберегти сформовану існуючу інституціональну структуру, створюючи серйозні перешкоди інституціональному розвитку [2].

Дослідження тенденцій переходу аграрного виробництва до сталого розвитку спонукає використати системний підхід взаємодії економічних, соціальних, демографічних та екологічних чинників, які складають основу процесів формування методології інституціонального середовища управління продуктивністю [2].

Дослідженням питань інституційного розвитку аграрного сектора економіки України у ринковому середовищі приділяли увагу науковці, серед яких слід відмітити О. Івашину [1], Ю. Лупенка [2], О. Шпикуляка [3] та ін.

Розглядаючи інститути, як основну організовану систему стандартизованих взаємозв'язків та соціальних норм, що поєднує важливі соціально-економічні цінності та процедури, які задовольняють основні потреби суспільства, існують проблеми невирішеності багатьох складових інституціоналізації, серед яких виділяють: незадовільну адаптацію ринкових інституцій та інститутів агрогосподарювання і входження в міжнародний економічний простір; вкрай неприйнятну трансформацію застарілих і формування новітніх ринкових інститутів; глибоку диспропорцію у регуляторній системі аграрного ринку між інститутами та інституціями нових форм із традиційними; відсутність системності і концептуальних засад інституціонального формування розвитку і регулювання аграрного ринку; інституціональної нерозвиненості системи економіко-соціальної взаємодії в ринковому середовищі [3].

Інституціоналізація – це система домінуючих економіко-соціальних взаємодій через гармонізацію інтересів кожного члена суспільства, кожної соціальної групи, суспільства в цілому, зменшення соціальної нерівності та розвиток соціального капіталу, закріплення того чи іншого припустимого рівня або міри справедливої економічної поведінки, засвоєння суспільством моральних, етичних, культурних правил, норм, що перетворюються на правила поведінки індивідуумів, економічних суб'єктів, забезпечують саморегулювання їх діяльності [2].

Економічний розвиток країни, зокрема аграрної сфери, потребує опрацювання синергетичної концепції, аналізу та дослідження універсуміки розбалансованого стану інституціонального середовища, які б пояснювали роль економіко-неекономічних взаємодій у процесі суспільних трансформацій, зокрема, визначення значущості й відповідальності людини як суб'єкта соціуму, його соціального і культурного економічного вибору який би пояснював адаптацію економічних суб'єктів у кількох вимірах суспільного життя. За таких умов виникає необхідність розробки стратегії реформування інституціонального середовища управління продуктивністю та створення відповідних програм і проектів її підвищення, зокрема, створення національного і галузевих центрів продуктивності, національного центру професійних кваліфікацій та моніторингу системи індикаторів конкурентоспроможності, що ґрунтується на основі чинників якості праці, відповідно до стандартів ЄС.

Список використаних джерел:

1. Івашина О.Ф. Інституціональне середовище економічної модернізації. Бізнес Інформ. 2014. № 7. С. 18-22.

2. Розвиток підприємництва і кооперації : інституціональний аспект : монографія / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Заяць В.М. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2016. 432 с.

3. Шпикуляк О.Г. Інституції у розвитку та регулюванні аграрного ринку: монографія. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2010. 395 с.

УДК 330.341.1

Тітенко З.М.
к.е.н., старший викладач кафедри фінансів, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У розвинених країнах світу наука та інновації є ключовими чинниками економічного зростання. Інновації виступають тим контуром, який змушує рухатися всі компоненти економіки і приводить у кінцевому рахунку до економічного зростання. Підвищення ефективності матеріального виробництва та забезпечення конкурентоспроможності продукції ґрунтується на використанні нової високопродуктивної техніки та прогресивної технології, застосуванні сучасних організаційних форм та економічних методів господарювання. Удосконалення виробництва здійснюється на основі інноваційної діяльності на різних стадіях виробництва.

Успіх інноваційної діяльності значною мірою встановлюється формами її організації і способами фінансової підтримки. У міру того, як нові наукові розробки і технології стають основоположними складниками національної безпеки держави, розвинені країни знаходять різноманітні можливості для підтримки та розвитку інновацій. При цьому поширюється різноманітність методів фінансування інноваційної діяльності і спектр заходів із непрямої підтримки інновацій [1, с.450].

Розвинені країни використовують ресурси для фінансування інноваційної діяльності, як із державних, так і приватних джерел: для більшості країн Західної Європи і США характерний рівний розподіл фінансових ресурсів між державним і приватним капіталом.

Проаналізувавши структуру джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні протягом 2011-2017 років, встановлено, що основними джерелами є власні кошти підприємства, тобто чистий прибуток підприємства. Варто відмітити, що частка власних коштів у структурі з року в рік зростала і в 2017 році склала 84,5%.

Таблиця 1

Структура джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні у 2011-2017 рр.

Джерела фінансування		Рік						
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Всього, млн. грн.		**14 334**	**11 481**	**9 563**	**7 696**	**13 814**	**23 229**	**9 118**
з них за рахунок (у % до загального обсягу фінансування)	***власних***	***52,92***	***63,9***	***72,92***	***84,98***	***97,2***	***94,86***	**84,5**
	залучених	***47,08***	***36,1***	***27,08***	***15,02***	***2,8***	***5,14***	**15,5**
	державного бюджету	1,04	1,95	0,26	4,47	0,4	0,77	2,5
	місцевих бюджетів	0,09	0,15	1,65	0,07	0,28	0,43	1,0
	вітчизняних	0,32	1,35	1,29	0,11	0,54	0,58	3,0

	інвесторів							
	іноземних інвесторів	0,4	8,66	13,11	1,8	0,42	0,1	1,2
	кредитів	38,3	20,97	6,59	7,29	0,82	2,69	6,5
	інших	6,94	3,01	4,16	0,84	0,33	0,57	1,3

Джерело:розраховано автором на основі [2]

З однієї сторони, використання власних коштів для фінансування інновацій характеризується стабільністю, простотою та швидкістю їх залучення, можливістю гнучкого й оперативного прийняття інвестиційних рішень, мінімізацією вартості проекту на величину відсотку по кредитах, що забезпечує високу мобільність обігу грошових коштів та запобігання ризику неплатоспроможності й банкрутства під час їх використання. Проте постійна недостатність власних коштів та високий рівень ризику, що притаманний інноваційній діяльності, не завжди гарантує вітчизняним підприємствам високі темпи розвитку шляхом самофінансування інноваційних заходів.

Дослідження свідчать, що однією із основних форм фінансування інноваційної діяльності в Україні є кредитування. В порівнянні з власними коштами, частка кредитних ресурсів є незначною, проте, у структурі залучених коштів вона є найбільшою. Так, впродовж 2011-2017 рр. частка кредитних коштів суттєво зменшилися майже на 32% і в 2017 році склав лише 6,5%. В умовах фінансової кризи такий стрімкий спад пов’язаний із економічною нестабільністю та недовірою до банківської системи Варто відмітити і позитивні зрушення, так в 2017 році, частка кредитних ресурсів в структурі джерел фінансування почала зростати і досягла рівня 2013 року, що свідчить про активізацію фінансових установ і в інноваційних процесах вітчизняної економіки.

Отже, в умовах фінансової кризи такий стрімкий спад залучених фінансових ресурсів пов’язаний із економічною нестабільністю, недовірою до банківської системи України, що пов’язано із відтоком депозитів з банківського сектора, короткостроковим характером кредитування, що не має інноваційної спрямованості, високою невизначеністю результатів інноваційної діяльності, яка не передбачає існування чітких гарантій щодо відшкодування позикових коштів та, відповідно, їх високою вартістю, нерозвиненістю фондового ринку, а також незначним обсягом ліквідних активів, що могли б використовуватися в якості кредитної застави тощо.

Список використаних джерел:

1. Колодяжна І.В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні. Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 449–453.

2. Наукова та науково-технічна діяльність за даними Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

УДК 330.32

Яремик М. М.
аспірант кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівський національний
університет імені Івана Франка

КЛАСИФКАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наявність фінансових ресурсів є визначальним фактором інноваційного розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання, в той час як недостатній обсяг фінансування - однією з основних проблем, що перешкоджає ефективному здійсненню ними наукових досліджень та розробок. Передусім, це пов'язано із відсутністю на фінансовому ринку широкого вибору якісних й доступних інструментів залучення вільних грошових ресурсів.

Дослідження сутності фінансових інструментів та їх вплив на інноваційний розвиток країни розглядали у своїх наукових працях З. С. Варналій, Ю. М. Бажал, В. М. Геєць, Н. Б. Демчишак, Я. Б. Дропа, О. М. Колодізєв, М. І. Крупка, І. О. Лютий, В. М. Опарін, Я. В. Петраков, Н. П. Поляк, О. М. Сохацька, Л. І. Федулова, В. П. Унинець-Ходаківська та ін.

Нині для вітчизняних підприємств основним джерелом фінансування інноваційних процесів в країні є власні фінансові ресурси, які є обмеженими й, очевидно, суттєвого впливу на розвиток нововведень в Україні не чинять. Відтак, створення сприятливих умов та фінансове стимулювання інноваційних процесів є першочерговими завданнями на шляху до структурних змін в національній економіці й зростання рівня конкурентоспроможності держави в умовах глобалізації.

У цілому система фінансових стимулів інноваційної діяльності повинна ґрунтуватися на використанні різноманітних інструментів, які розроблені з метою підтримки та найбільш ефективного фінансування високотехнологічних секторів економіки України. В її основі повинні бути три головні форми фінансового забезпечення інноваційного розвитку, а саме - самофінансування, державне фінансування та кредитування [3, с. 62], основними джерелами яких є власні, залучені та позичені кошти.

З урахуванням вивчених класифікацій джерел та форм фінансування інноваційної діяльності доцільним для суб'єктів господарювання є бачення складу інструментів фінансового стимулювання розвитку національної економіки на основі інноваційної моделі (рис. 1), що ґрунтуються на приватних, державних та змішаних фінансових ресурсах. Кожен із наведених на рисунку фінансових інструментів має різний вплив на процес здійснення високотехнологічної діяльності, проте усі вони об'єднані спільною метою – сприяння підвищенню рівня інноваційної активності вітчизняних підприємств.

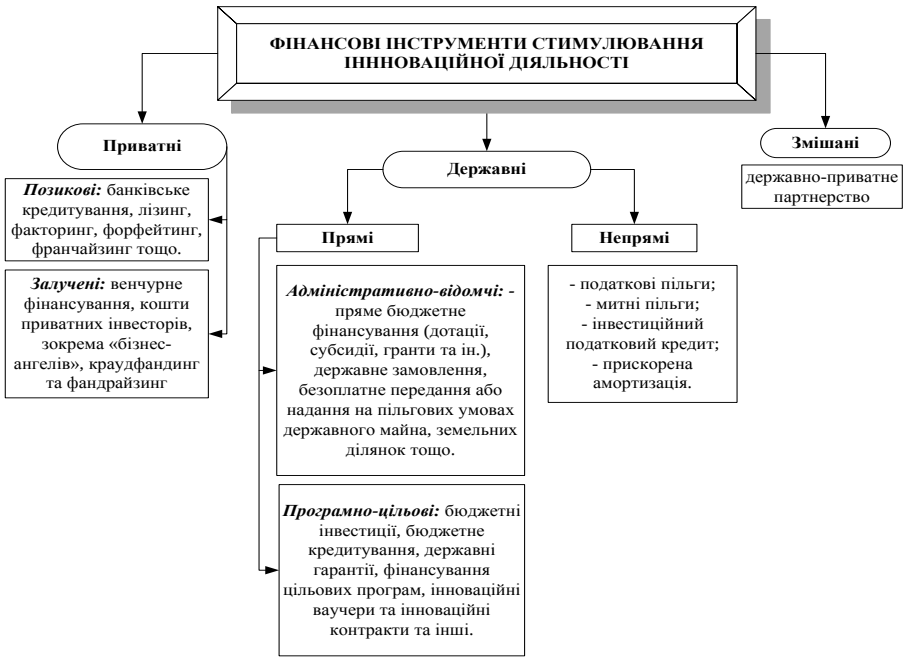

Рис. 1. Класифікація фінансових інструментів стимулювання інноваційної діяльності

Джерело: складено автором на основі [1-3]

Приватні інструменти стимулювання високотехнологічного розвитку формуються із залучених коштів від суб'єктів господарювання, приватних інвесторів, бізнес-ангелів та з використанням краудфаундингових платформ, що призначені для пошуку фінансування різноманітних перспективних інноваційних проектів. Крім цього, варто виокремити в окрему групу позикові інструменти залучення приватного капіталу, що сприяють розвитку інноваційного бізнесу - кредитування банківськими та небанківськими фінансовими установами, лізинг, факторинг та інші.

З метою фінансового забезпечення інноваційної діяльності, урядом можуть використовуватись інструменти, які за свою економічною суттю мають прямий та непрямий вплив. Застосування прямої підтримки переважно здійснюється в адміністративно-відомчій (вигляді прямого дотаційного фінансування пріоритетних галузей економіки) та програмно-цільових формах (фінансування інноваційних процесів через державні цільові програми). Інструменти непрямого фінансування спрямовані на створення сприятливих умов й стимулюванні залучення приватного капіталу в інноваційну сферу.

У сучасному економічному житті ефективним інструментом змішаного типу фінансування інноваційних процесів є державно-приватне партнерство. Його метою є об'єднання ресурсів держави та приватного сектору з метою задоволення суспільних потреб.

На нашу думку, для створення ефективного механізму фінансування інноваційного розвитку суб’єктів господарювання, необхідно використовувати диверсифікований інструментарій державної та приватної підтримки, який повинен враховувати світовий досвід і особливості діяльності вітчизняних підприємств. Це сприятиме зростанню інвестицій у високотехнологічні галузі економіки України й водночас нарощуватиме інноваційний потенціал держави.

Список використаних джерел:

1. Дропа Я. Б. Фінансові ресурси розвитку національної економіки України: дис. … д-ра. екон. наук: 08.00.08 / Дропа Ярослав Богданович. — Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. — 541 с. (дата звернення: 24.02.2019).

2. Колодяжна І. В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України [Електронний ресурс]/ І. В. Колодяжна, К. Е. Борблік // Економіка та суспільство. — Мукачівський державний університет. — 2017. — № 9. — С. 448-453. — Режим доступу: http://www.economyandsociety. in.ua/journal/9_ukr/77.pdf (дата звернення: 24.02.2019).

3. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України: монографія / М. І. Крупка. — Львів : Видавничий центр Львівського національного ун-ту ім. Івана Франка, 2001. — 608 с.

УДК 336. 64

Ананьєва Ю.В.
к.е.н, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул
Університету ДФС України
Плахотнюк В.В.
здобувач вищої освіти
Університету ДФС України

НОВОВВЕДЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА УМОВАХ «СВОП»

Після набуття чинності Закону України «Про валюту і валютні операції» валютні інтервенції на умовах «своп» будуть здійснюватися Національним банком України на нерегулярній основі як додатковий інструмент для згладжування курсових коливань відповідно до «Стратегії валютних інтервенцій Національного банку України на 2016-2020 роки» [1-3]. У 2019 році, відповідно до закону, валютний ринок України відчув досить істотні новації, які формуватимуть нову валютну політику (табл. 1).

Відповідно до нового законодавства скасовується частина певних обмежень, які до цього часу існували, зокрема [2, 4]:

замість індивідуальних валютних рецензій з'явиться система електронних лімітів; скасується валютний контроль для зовнішньоекономічних операцій на суму до 150 тис. грн.

У 2019 році валютний контроль над валютними операціями банківських, та небанківських установ замінено валютним наглядом (для операцій на суму понад 150 тисяч грн).

Відповідно до даних НБУ, визначено, що в рік суб’єктами національної економіки здійснюють понад 1 млн операцій з купівлі або переведення валюти на суму до 150 тис. грн в еквіваленті. Але на їх частку припадає 40% від усієї кількості валютних операцій і лише 3% - від обсягу [3]. Суб’єкти господарювання мають можливість вільно інвестувати за кордон, вкладати гроші в іноземні банки і купувати іноземні цінні папери.

Таблиця 1

Зміни відповідно до закону «Про валюту і валютні операції» 2019 року

До введення змін	Після введення змін
Дозволені лише операції, що прямо передбачені декретом	Дозволенні всі операції, що прямо заборонені законом
Генеральні ліцензії 6 типів індивідуальних ліцензій	Одна генеральна ліцензія Індивідуальних ліцензій немає
Всі операції підпадають під валютний контроль	Валютний нагляд для операцій на суму, що перевищує поріг фінансового моніторингу
Граничний строк розрахунків за операціями ЗЕД більше 180 днів	Без обмежень, інформація щодо строків закриття контрактів ЗЕД збирається для статистичних цілей
Реєстрація кредитів з-за кордону	Подання інформації для статистичних цілей
Припинення ЗЕД при порушенні термінів закриття контрактів	Немає
Декларування валютних цінностей за кордоном	Немає

Джерело: складено автором на основі [1-4]

Проведений аналіз дозволив виокремити три основні зміни на валютному ринку:

по-перше, НБУ продовжує максимальний термін для розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів до більш ніж 180 днів (365 днів). Головне правило - дотримуватися термінів контрактів.

по-друге, НБУ послаблює санкції за порушення валютного регулювання. Розмір штрафу може досягати 100% від суми операції, а в деяких випадках компанія може навіть втратити статус суб'єкта ЗЕД, наприклад, за порушення термінів закриття контрактів;

по-третє, якщо суб’єкт господарювання планує залучити кредити з-за кордону, то реєструвати їх в НБУ не потрібна. Компанія буде повідомляти НБУ про залучення коштів вже після настання такого факту. Декларування валютних цінностей за кордоном скасовано.

Отже, валютний ринок України у 2019 році відчув значні нововведення. Як фізичні, так і юридичні особи мають право відкривати за кордоном рахунки і проводити валютні операції через них з урахуванням обмежень. Нерезиденти отримали право відкривати рахунки в українських фінансових установах з урахуванням обмежень. Фізичним особам потрібно буде письмово декларувати вивезення, ввезення готівки через кордон від 10 000 євро. Незважаючи на те, що Закон дає НБУ повну свободу в валютному регулюванні, але запровадження повної валютної свободи і вільного руху капіталу НБУ поки що не передбачає.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про валюту і валютні операції» [Електронний ресурс] //– 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19

2. Стратегія валютних інтервенцій Національного банку України на 2016-2020 роки [Електронний ресурс] // НБУ. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=38081080

3. Постанова правління НБУ «Про затвердження Положення про здійснення валютних інтервенцій Національного банку України на валютному ринку України», №26 [Електронний ресурс] // НБУ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua

4. Нове правове регулювання валютних операцій в Україні з 2019 року [Електронний ресурс] / Каміль ван дер Мей, А. Пронченко, О. Катасонов, А. Невмержицька // PwC Legal Україна. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.pwc.com.

5. Коляда Т.А. Бюджетна стратегія як інструмент подолання структурних дисбалансів дохідної частини бюджету України / Т.А. Коляда // Фінанси України. – 2014. – №5. – С. 61-73.

6. Кужелєв М. О. Ринок дорогоцінних металів як складова валютного ринку держави: функціонування та розвиток в Україні / М. О. Кужелєв // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди", 2015. – Випуск 25/1. – С. 174-178.

7. Кужелев М.А. Управление инвестиционным потенциалом предприятия в контексте бюджетного регулирования инновационного развития Украины / М.А. Кужелев, М.О. Житарь // Економіка і суспільство. - 2016. - Випуск 4. - С. 302-307.

УДК 331.5:331.56

Біла Л.М.
к.е.н., доцент
Кафедра фінансів імені Л.Л.Тарангул
Університету ДФС України

БЕЗРОБІТТЯ: ФІНАНСОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ВТРАТИ

Проблема безробіття є надзвичайно актуальною сьогодні, оскільки за неповного використання наявних ресурсів робочої сили економічна система працює, не досягаючи межі своїх виробничих можливостей. Крім цього, безробіття спричинює негативні зміни в складі людських ресурсів, а саме: погіршення якісних характеристик робочої сили, втрату працівниками їхніх професійних навичок, кваліфікації, послаблення мотивації до праці, зниження продуктивності праці, відтік найбільш кваліфікованої робочої сили за межі країни. З іншого боку, внаслідок безробіття країна має значні фінансові збитки, утримуючи безробітних, відшкодовуючи їм втрати в доходах на період пошуку нового місця роботи. Тому необхідність подальшого розвитку та реформування соціального страхування на випадок безробіття в Україні зумовлена його залежністю від соціальної-економічної політики держави, обмеженістю її фінансових можливостей у забезпеченні матеріальної підтримки населення в разі настання певних страхових випадків, наявністю громадян, котрі не беруть участі у суспільно корисній праці, а тому не можуть утримувати себе за рахунок заробітної плати, та які є дієздатними, але не мають змоги її реалізувати.

Безробіттям називається соціально-економічна ситуація в суспільстві, за якої частина активних працездатних громадян не може знайти роботу, яку вони здатні

виконувати, що обумовлена переважанням пропозиції праці над попитом на неї.

Хоча й існує думка, що безробіття є стимулятором трудової дисциплінованості і активності працюючого населення, однак соціально-економічні втрати від безробіття настільки значні, що в усьому світі докладається багато зусиль для його мінімізації, і все ж жодній країні не вдається ліквідувати його повністю[2].

Безробітні, у визначенні Міжнародної Організації Праці, – це особи у віці 15–70 років, незареєстровані в державній службі зайнятості, які одночасно відповідають трьом умовам: не мають роботи (прибуткового заняття), шукають роботу або намагаються організувати власну справу, готові приступити до роботи протягом наступних 2 тижнів[1].

Динаміка рівня безробіття в Україні у 2000-2017рр показана на рис1.

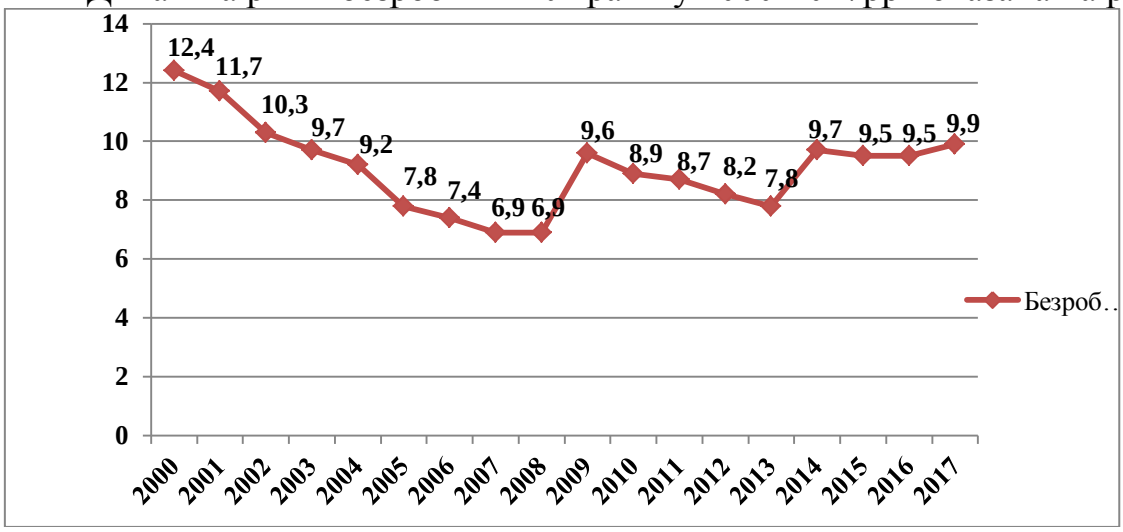

Рис.1. Динаміка рівня безробіття в Україні у 2000-2017рр.

Підсумовуючи все вище сказане, маємо підстави стверджувати, що безробіття спричиняє наступні фінансові та соціальні втрати:

- не виробляється якась частина товарів і послуг, що зменшує розмір валового продукту;
- знижуються податкові надходження до бюджету та внесків до державних цільових фондів;
- зростає навантаження на державні цільові фонди за рахунок виплати з бюджету останніх матеріальних допомог безробітним;
- знижується рівень життя родини безробітного, тому що допомога по безробіттю менше, ніж заробітна плата;
- погіршується психологічний стан безробітного, стають частими конфлікти в родині тощо.

Список використаних джерел:

1. Башук Л. Експериментальне вибіркове дослідження та соціально-психологічний аналіз поведінки безробітної молоді з питань трудової мотивації / Л. Башук // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 3. – С.13-18.

2. Дрок П. В. Форми та причини виникнення безробіття [електронний ресурс] / П. В. Дрок. - Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

UDC 336.1 (477)

Volenko V.
Phd student
University of SFS of Ukraine
Oleshko A.
Doctor of Economics, Professor,
Department of Management of the
University of SFS of Ukraine

FINANCIAL RISKS OF UKRAINE'S COOPERATION WITH INTERNATIONAL MONETARY FUND

In terms of economic integration, the most influential financial institutes in the world economic arena are international monetary and financial organizations, initiated by developed countries to promote the development and stabilization of the world economy, mainly developing countries. Today, they are actually turning into a leading driving force of powerful globalization processes.

Since 1994, Ukraine has been receiving loans from the IMF under the stand-by program, part of which is being used to finance the balance of payments deficit and replenish the country's foreign exchange reserves.

The main objectives of cooperation with IMF are stabilization of the Ukrainian financial system, implementation of structural reforms and creation of basis for sustainable economic growth [1, p. 281].

The main objectives of Ukraine's cooperation with the IMF are as follows:

- restoring stability and confidence in the financial sector through stabilization of the banking system through the balanced provision of liquidity by the National Bank under collateral security and monitoring of the state of liquidity of banks;
- strengthening the regulatory and supervisory framework, updating and implementing the banking regulation strategy by reducing lending to related parties;
- recapitalization and settlement of banks, as well as strengthening of corporate governance and financial indicators in state banks;
- introduction of effective monetary and credit policy for stabilization of the hryvnia, reduction of inflation, filling of gold and foreign exchange reserves;
- strengthening public finances and reducing public spending for regulating public debt [2, p. 38].

In 2018-2020 Ukraine pledged to comply with the Memorandum of Economic and Financial Policies [3], according to which the total amount of granted credit for the country will be 3.9 billion dollars, and the first tranche - 1.4 billion dollars.

The IMF's key requirements for Ukraine within the framework of the Technical Memorandum of Understanding with the IMF are as follows [4]:

- continuation of inflation targeting policy within the framework of a flexible exchange rate;
- reduction of inflation below 7 percent by the end of 2019 and the target range of the NBU at the level of 5% + - 1 percentage point in 2020.
- limiting the general government budget deficit at 2.25% of GDP in 2019;
- increase of excise tax rates, rent, environmental tax;
- implementation of a full-fledged medium-term budget planning system;

- reforming the State Fiscal Service of Ukraine by creating two separate bodies - the Tax Service and the Customs Service, with the appointment of a new governing body;

- capitalization of banks (banks should have at least 7% of the capital of the first level and 10% of the CED by the end of March 2019);

- taking measures for the return of assets of banks that were withdrawn from the market in order to reduce the state expenditures for financing of the Deposit Guarantee Fund;

- increase of the minimum wage to UAH 4173;

- reduction of social norms for calculating subsidies for housing and communal services by an average of 11%, as well as monetization of subsidies for households;

- increase of gas and heating tariffs.

The positive moment of Ukraine's cooperation with the IMF is access to related funding, raising the investment rating and addressing the problems of financing the budget deficit, as well as avoiding the risks of default by the state.

At the same time, the World Bank in 2018 stated that the economic crisis in 2014 has led to the fact that the poverty rate in Ukraine has increased to 67%. At the same time, in 2014, 15% of the population of Ukraine lived below the poverty line, and in the year 2018 - 25%. "The state policy in terms of economic development has fallen by 20 years" - underlined in the World Bank [5, p. 21].The financial risks of Ukraine's cooperation with the IMF lie in further increase the debt burden on the state budget of Ukraine, which will slow down economic growth and the loss of potential opportunities for the formation of the financial independence of the state.

Compliance with the IMF's Technical Memorandum on setting inflation target at 7% by the end of 2019 could lead to containment of aggregate supply and inhibition of the development of the real economy.

The IMF technical memorandum was identified as one of the main conditions for the first tranche of Ukraine in the amount of 1.4 billion hryvnias to equalize the price of gas for the population to the market level from the existing 6.9 thousand - up to 11 thousand UAH per thousand cubic meters. Thus, as of June 1, 2018, the state's debt for compensation of privileges and subsidies for the payment of utility services amounted to UAH 8.3 billion, while the debt of the population for utilities exceeded UAH 44 billion. Under such conditions, the debts for housing and communal services and the arrears of the state on compensation for subsidies and in the future will increase, and thus the level of poverty of the population will increase.

Thus, Ukraine's cooperation with the IMF solves only temporary problems of financing the economy and significantly limits the possibility of economic development in the long run and can lead to Ukraine's final loss of financial independence and increased default risk.

References:

1. Furman I.V., Pidgirnyak A.O., Palamar Ya. S. International Monetary Fund in the context of cooperation with Ukraine: current state, risks, prospects. *Collection of scientific works of VNAU. Series "Economic Sciences".* 2013. № 4 (81). P. 275-285.

2. Banders VM, Bogatska N. M. Problems of development of the domestic business sector in the conditions of globalization. *Economic theory and history of economic thought.* 2016. P. 38.

3. Memorandum on Economic and Financial Policies. The official website of the Ministry of Finance of Ukraine URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%9C%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0% D0% BD% D0% B4% D1% 83% D0% BC% 20% D0% 9C% D0% 92% D0% A4-.pdf (application date: 06.03.19)

4. Technical Memorandum on Economic and Financial Policies. The official website of the Ministry of Finance of Ukraine URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%9C%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0% D0% BD% D0% B4% D1% 83% D0% BC% 20% D0% 9C% D0% 92% D0% A4-.pdf (application date: 06.03.19)

5. Rivak O. S. Stabilization of the economy of the country in violation of the parity of purchasing power of the national currency. *Magazine scientific review*. 2019. № 1 (54). P. 6-34

УДК 336.26

Дем'янчук О.І.
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національний університет «Острозька академія»

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ

Основним носієм місцевого самоврядування, а отже, суб'єктом фінансової діяльності будь якої адміністративно-територіальної одиниці є її територіальна громада. Згідно Конституції України, територіальна громада – це сукупність громадян України, котрі спільно проживають у міському чи сільському поселені, мають колективні інтереси і визначений законом правовий статус. ЇЇ права та функції розкриває стаття 143, вказуючи на те, що територіальна громада виконує важливі суспільні функції, безпосередньо або через уповноважені ними органи місцевого самоврядування управляє майном, що є в комунальній власності; затверджує програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролює їх виконання; затверджує бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролює їх виконання; встановлює місцеві податки і збори відповідно до закону та ін., вирішуючи питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції [2].

О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний у колективному дослідженні стверджують, що одним із завдань, які ставились перед органами місцевого самоврядування, було досягнення територіальними громадами високого рівня фінансової спроможності при вирішенні питань місцевого значення [3]. Тобто територіальні громади мають перетворити самоврядування на реальний інструмент ефективного поступального та збалансованого розвитку громади в умовах ефективного формування та використання її фінансового потенціалу. Так як територіальна громада є кінцевим споживачем багатьох адміністративних послуг і

більшості із суспільних благ держави, а тому саме на рівні громад має створюватись належний рівень соціально-економічного благополуччя.

Основою для такого стану має бути сформований фінансовий потенціал адміністративно-територіальної одиниці. Розглядаючи «фінансовий потенціал адміністративно-територіальної одиниці» як сукупну можливість суб'єктів адміністративно-територіальної одиниці в межах стійких економічних відносин, формувати, розподіляти та ефективно використовувати фінансові ресурси для виконання органами місцевого самоврядування основної функції – забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку цієї адміністративно-територіальної одиниці, однозначно можемо стверджувати, що найважливішими складовими фінансового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці є: бюджетний потенціал, податковий потенціал, інвестиційний потенціал, організаційний потенціал та управлінський потенціал [1, с. 97].

Рис. 1. Вплив територіальної громади на фінансовий потенціал адміністративно-територіальної одиниці (розроблено автором)

Фінансовий потенціал, відображаючи вплив територіальної громади адміністративно-територіальної одиниці, є індикатором збалансованого соціально-економічного розвитку цієї одиниці та якості управлінських та організаційних рішень (рис. 1).

Тому якісне та ефективне управління фінансовим потенціалом адміністративно-територіальної одиниці, яке здійснює територіальна громада, як суб'єкт місцевого самоврядування є одним із ключових завдань регіонального розвитку. В умовах проведення децентралізації, використання територіальними

громадами ефективних інструментів управління є пріоритетним завданням органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Дем'янчук О. І. Складові фінансового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці / О. І. Дем'янчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 95–103.

2. Конституція України. Затверджена ВРУ 28 червня 1996 р. № 254/96 – ВР. - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу з.http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.

3. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади/О.Кириленко, Б.Малиняк, В.Письменний, В.Русін/ Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.

УДК 336.763

Житар М.О.
кандидат економічних наук,
заступник директора навчально-наукового інституту фінансів,
банківської справи Університету ДФС України

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ЕКОНОМІКИ

Інтеграція світової економіки обумовлює використання фінансової архітектури як адаптивної і гнучкої системи реагування на зовнішні і внутрішні трансформації економічної середовища. Зміст перехідних трансформаційних процесів ринкової економіки надає глибоке вплив на фінансову рівновагу і на всю сукупність інституційних елементів та на структуру економіки. Тому доцільно мати уявлення про модель взаємодії фінансових, інвестиційних процесів, в системі інституту. Фінансова система як система інститутів, будучи підсистемою економіки, підпорядковується загальним тенденціям і закономірностям господарської трансформації. Отже, параметри стану архітектури фінансового простору, процеси його змін в умовах перехідної економіки, фази можливих станів мають першорядне значення для теоретичного осмислення фінансового простору і вироблення фінансових стратегій.

Фінансова архітектура – це сукупність визнаних міжнародних стандартів і принципів функціонування фінансового сектору, а також засобів діагностики його ефективності [1]. Фінансова архітектура становить:

− сукупність певних процедур регулювання фінансових ринків та фінансових установ (наприклад, розробка відповідних стандартів і правил – облікових процедур, порядку банкрутства фінансових установ, контролю за ефективністю менеджменту, валютної та фіскальної політики);

− моніторинг ефективності застосування загальновизнаних міжнародних

правил тією чи іншою країною [2,3,4].

Крім того, об'єктивними основами формування фінансової архітектури економіки є специфіка історичного її розвитку, яка залежить від наявності природних ресурсів і їх експорту, рівня розвитку національної промисловості і ємності внутрішнього ринку та інших факторів [5,6,7]

Макроекономічна ситуація говорить про те, що вітчизняна економіка рухається доволі повільно: зростання (після підрахунків усіх річних показників) очікується на рівні близько 3,4% ВВП. Інфляція на споживчому ринку в грудні 2018 року порівняно з листопадом 2018 року становила 0,8%, за рік у цілому – 9,8%. Базова інфляція (БІСЦ) у грудні 2018 року порівняно з попереднім місяцем становила 0,6%, за рік у цілому – 8,7%.

У 2018 році Україна стала найбіднішою країною Європи (разом з Молдовою) по показнику «ВВП на душу населення». Так вітчизняний ВВП на душу населення зафіксовано на рівні 2 991,63 дол. США, що на 2,9% більше ніж за попередній рік. Відмітимо, що лідер по даному показнику – Люксембург має 107 865,27 дол. США, що перевищує показник України у 36 разів. За офіційними даними, оприлюдненими Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, рівень тіньової економіки у І півріччі 2018 року склав 32% офіційного ВВП, що на 3% менше ніж за аналогічний період 2017 року. При цьому було названо три фактори, що мали вплив на покращення даного показника, а саме: збереження макроекономічної стабільності; створення сприятливих умов ведення бізнесу в Україні, свідченням чого є збереження високого рівня ділової активності бізнесу та покращення його очікувань; збереження тенденції до економічного зростання в умовах прискореного росту інвестування в економіку України вітчизняними компаніями, зростання споживчого попиту населення, у т.ч. під впливом реформування у сфері оплати праці, та сприятливої зовнішньої кон'юнктури.

В даний момент особливо актуальним є зосередження на основних чинниках формування фінансової архітектури економіки: зниження рівня інфляції зі збереженням гнучкого обмінного курсу; продовження фіскальної консолідації; зміцнення фінансового сектора; проведення структурних реформ у сфері податкового адміністрування, приватизації та державного управління, забезпечення інформаційної прозорості операцій на всіх сегментах фінансового ринку; удосконалення законодавчої, нормативної бази фінансового ринку у відповідності до європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Стельмах В.С. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду / В.С.Стельмах, В.І.Міщенко: Науково-аналітичні матеріали. Вип. 11. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. – 286 с.

2. Науменкова С. В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури // С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. - К.: УБС, ЦНДНБУ, 2009. - 384 с.

3. Barclay M. J. On Financial Architecture: Leverage, Maturity, And Priority / M.J. Barclay, C.W. Smith // Journal of Applied Corporate Finance. 1996. No4. P. 4 – 17.

4. Sosnovska O. Financial architecture as the base of the financial safety of the

enterprise / O. Sosnovska, M. Zhytar // Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 4 (2018) No. 4, Riga 2018. – P. 334-340.

5. Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності: монографія [Текст] / В. М. Мельник, Н. В. Бичкова. - Тернопіль: Астон, 2012. - 244с.

6. Житар М.О. Теоретичні засади фінансової архітектури економіки України / М.О. Житар // Науковий Вісник Ужгородського університету, серія «Економіка». – 2018. - № 1 (51). – С. 331-334.

7. Житар М.О. Сутність фінансової архітектури економіки України / М.О. Житар // Міжнародна науково-практична конференція «Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України» – Ірпінь: Видавництво УДФСУ, 20-22 березня 2018. – С. 285-286.

УДК 336.1

Матвіюк Т.О.
Студентка 5 курсу, група ФМУ-18-1
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О.А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. Л.Л.Тарангул

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Залучення інвестицій в реальний сектор економіки України є однією з найгостріших проблем сьогодення, саме брак фінансових коштів є найважливішою причиною відсутності помітного пожвавлення в більшості галузей і сфер економічної діяльності. Розвиток реального сектору економіки України, забезпечення економічного зростання можливе лише за умови докорінного оновлення основних засобів, технічна і технологічна відсталість яких є основною причиною випуску на більшості підприємств неконкурентоспроможної продукції, не кажучи вже про зростання небезпеки техногенних катастроф. Відтворення основних засобів на новій технічній основі виходять зараз на провідне місце в економічній політиці держави.

Питання державних фінансів та інноваційних впроваджень займають значне місце у наукових дослідженнях вітчизняних вчених таких як: Т. Сус, В. Малишко, С. Свірко, В.Куліченко, І. Ковалів та інших.

Узагальнення існуючих методологічних підходів до формування і використання фінансового механізму у вітчизняній науці, дозволило визначити, що управління фінансами, які направляються на інноваційний розвиток можна здійснювати на основі процесного та системного підходів [5].

Аналізуючи розвиток державних фінансів України в докризовий і кризовий періоди, відзначимо фрагментарність та несистемний характер їх побудови, що зумовило неможливість протистояння глобальним кризовим явищам на фінансових ринках, численні проблеми. Тому перезавантаження системи державних фінансів на

основі застосування інноваційних механізмів є важливою складовою – фундаментом стійкого розвитку України, основою започаткованих реформ [3].

Поточна ситуація в інноваційній сфері актуалізує необхідність розробки та реалізації державної політики, яка забезпечить вплив інновацій на прискорене економічне зростання та посилення міжнародних конкурентних позицій України. Стимулювання технологічного розвитку економіки України доцільно здійснювати через концентрацію фінансових потоків в межах невеликої кількості великомасштабних цільових проектів, що забезпечують впровадження у виробництво новітніх технологій, машин, матеріалів, інформаційних систем.

Водночас інноваційна політика залежить від різних підсистем загальної соціально-економічної системи, чиї структурні характеристики та механізми управління впливають на політичні процеси і відповідні результати.

За умов дійсного хронічного дефіциту державного бюджету, що має циклічний характер, погіршення його показників у перспективі, серед іншого , на тлі девальваційних та інфляційних процесів, залучення зовнішнього та внутрішнього фінансування бюджетного дефіциту через реалізацію комплексного механізму, що передбачає, з одного боку пряме боргове фінансування, а з іншого, опосередковану державою активізацію інвестиційної діяльності у реальні сектори вітчизняної економіки, є дієвим кроком щодо вирішення вказаної вище проблеми. Вочевидь, система управління державними фінансами України потребує істотного глибинного реформування [4, с. 59].

Інноваційна економіка вимагає суцільної інтелектуалізації всіх сфер економічних відносин, у тому числі державних фінансів.

Сьогодні в Україні вже розпочався процес реалізації низки інноваційних проектів та програм, які спрямовані на удосконалення системи управління державними фінансами, в тому числі бюджетного менеджменту [2, с. 97].

Інноваційною складовою стандарту є використання провідних управлінських практик інших країн із метою переходу до діяльності, націленої на результат [1, с.47].

Отже, для стимулювання інноваційної діяльності недостатньо реалізації великомасштабних державних програм на центральному рівні. Вкрай необхідним є стимулювання фінансування інноваційно-інвестиційних програм на рівні регіону, міста, району.

Зокрема, для здійснення фінансової підтримки місцевих інноваційних програм органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні спеціалізовані небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи і підпорядковувати їх виконавчим органам місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Ковалів І.Р. Проблеми та напрями вдосконалення системи управління державними фінансами/І.Р.Ковалів Наукові праці НДФІ. – 2017. – №2. – С. 42-52. УДК 004.942:336.1

2. Куліченко В. О. Інноваційні проекти та програми модернізації системи управління державними фінансами: вимір відносин Україна-ЄС/В. Куліченко// ВІСНИК Донбаської державної машинобудівної академії. – 2016. – №3. – С. 96-100. – УДК 336.146 : 341.23 : 001.895

3. Малишко В. Напрями модернізації державних фінансів України / В. Малишко // Економіка України. – 2017. – УДК 336.14(477)

4. Свірко С. Сучасний розвиток системи управління державними фінансами України: обліковий сегмент у забезпеченні інноваційно-інвестиційного вектора спрямування/ С. Свірко//Вісник ЖДТУ. – 2018. – №1. – С.56-65. – УДК 336.13:657

5. Сус Т. Роль фінансового механізму в інноваційному розвитку аграрної сфери/ Т. Сус// Modern Economics. – 2017. – №5. – УДК 332.1:338.341.1

УДК 330.131

Олексюк В.О.
студент групи ФМБ-18-1
Університет ДФС України
м. Ірпінь, Україна
Науковий керівник:
Татьяніна С.М.
старший викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу

УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ

У сучасних умовах валютні відносини мають велике значення, оскільки діяльність на фінансовому ринку відіграють глобальний характер. Комерційний банк на валютному ринку діє як продавець і як покупець валюти для власних потреб та потреб клієнтів, і тому наштовхується на валютний ризик. Отже, проблема стратегічного управління валютними ризиками є важливо. Для дійового керування і своєчасного реагування на зміни коливань валютних курсів з метою запобіганню втратам банку у процесі валютних операцій необхідний аналіз існуючих інструментів управління валютним ризиком банку та визначення найбільш ефективних з них для банківської діяльності.

Аналізуючи науково – економічні літературні джерела можна виявити особливості банківського валютного ризику, що дозволяють скласти докладне уявлення про нього як об'єкту ризик-менеджменту й, відповідно, визначити ті його аспекти, які необхідно врахувати в процесі управління ним, щоб одержати оптимальний результат – зберегти прибуток на необхідному рівні або уникнути збитків по окремих видах валютних операцій в умовах нестабільності валютних курсів [2, с.3].

Банки повинні намагатися створити комплексну систему ризик-менеджменту, яка забезпечувала б надійний процес виявлення, оцінки, контролю та моніторингу всіх видів ризику на всіх рівнях організації, у тому числі з урахуванням взаємного впливу різних категорій ризиків, а також сприяла вирішенню питання конфлікту завдань між необхідністю отримання доходу та мінімізацією ризиків [5, с.40]

Важливим видом ризиків, який виникає в процесі діяльності банку, є ризик фінансових втрат та ймовірність зниження вартості капіталу, пов’язаних зі змінами валютного курсу та цін на банківські метали, несприятливими для наявних відкритих валютних позицій [1, с.843].

Основними факторами, що впливають на виникнення валютного ризику, є: обсяг та структура відкритих валютних позицій; динаміка та напрямок змін курсів валют та банківських металів; використання інструментів хеджування валютних ризиків.

Метою управління валютним ризиком є його підтримання на прийнятному для банку рівні, враховуючи фактори валютного ризику. Відповідно, управління валютними ризиками має складатися з двох основних процесів:

1. Обмеження рівня валютного ризику та можливих втрат, що досягається за рахунок використання інструментів управління ризиками (лімітування, хеджування).

2. Управління розміром відкритих валютних позицій з метою обмеження втрат та отримання доходів від переоцінки позицій (розрахунок ризик-індикаторів та їх зіставлення з нормативними значеннями) [1, с. 844].

Навесні 2018 року Національний банк розпочав процес коригування значень лімітів відкритої валютної позиції. З 1 травня 2018 року ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) було збільшено з 1% до 3%, ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) – зменшено з 10% до 8%. Відтак, Правління Національного банку вирішило врівноважити позиції банків та встановити однакові "дзеркальні" значення лімітів як для довгої так і для короткої відкритої валютної позиції банку на рівні 5%. Відповідно, ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) збільшується з 3% до 5%, ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) – зменшується з 8% до 5%

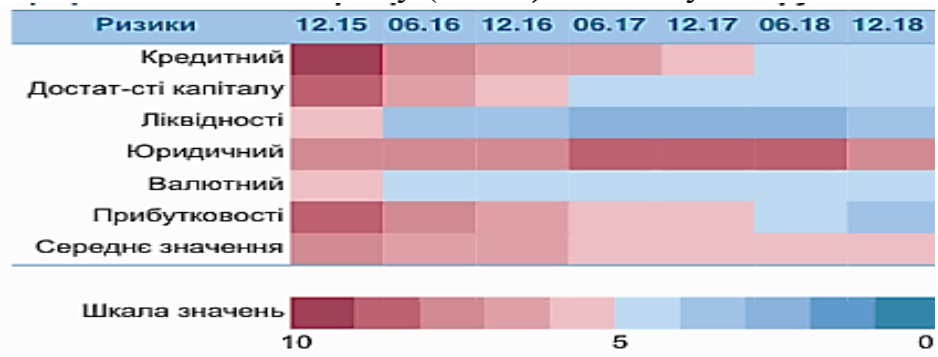

Рис.1. Теплова карта ризиків банківського сектору [4, с.22]

Валютний ризик вказує на те, наскільки тенденції валютного ринку можуть впливати на фінансовий результат банків. За даними НБУ валютний ризик у 2018 році не змінився. Він залишається на середньому рівні, оскільки доларизація кредитного портфеля деяких банків практично не змінилася й досі залишається значною. У другому півріччі обмінний курс був досить волатильним. У 2019 році великі обсяги виплат за зовнішніми боргами зумовлюватимуть ризики обмінного курсу [4, с.22].

На сьогодні змінено ліміти відкритої валютної позиції (Л13-1) для банків. З 1 травня цього року його буде збільшено з 1% до 3%, ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) - зменшено з 10% до 8%. Це дозволить банкам більш ефективно розподіляти валютні ризики.

Аналізуючи методи регулювання валютними ризиками з метою своєчасного прийняття антикризових дій банку, їх можна розділити на два блоки: блок превентивних методів та блок поточних методів.

Блок превентивних методів регулювання валютного ризику банку спрямований на попередження реалізації зовнішніх факторів чи нівелювання наслідків їх реалізації у разі, якщо в силу агресивного впливу попередити їх неможливо. У випадку виявлення за результатами контролю неефективності застосованих превентивних методів, постає необхідність ініціації застосування поточних методів. Вибір зазначених методів або їх комбінування має визначатись як необхідністю відновлення фінансової стійкості банку внайближчій перспективі, так і формуванням підґрунтя для забезпечення зростання довгостроковій перспективі. До блоку превентивних методів регулювання валютного ризику банку відносяться валютні застереження, лімітування, диверсифікація, метчінг, неттінг, випередження та відставання, трансфертне ціноутворення.

Наступним блоком регулювання є блок поточних методів. Поточні методи регулювання валютного ризику представлені хеджуванням, резервування (самострахування), страхуванням.

Вибір превентивних та поточних методів регулювання валютного ризику повинні базуватись на їх економічній доцільності та доступності, наявності регулятивних та внутрішньобанківських обмежень, виду валютної стратегії. [2, с.10].

Аналізуючи вищевикладене можемо зазначити що, валютні ризики є невід'ємною частиною банківської діяльності, тому ефективна організація механізму управління ризиками повинна бути однією із ключових конкурентних переваг банку.

Я вважаю що банки повинні приділяти значну увагу процесу управління валютним ризиком, використовувати запропоновані методики оцінки ризику. Саме тоді, банки зможуть більш ефективно управляти ризиками, знизити загрозу їх виникнення, а при необхідності мінімізувати їх, що допоможе забезпечити стабільність надходжень та підвищити фінансову стійкість банку.

Список використаних джерел:

1. Кот О. В. Практичні аспекти управління валютним ризиком у банку / О. В. Кот. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №4. – С. 843 – 847.

2. Кузнєцов А. М. Характеристика методів регулювання валютними ризиками / А. М. Кузнєцов, Ю. Б. Деркач. // Одеський національний економічний університет. – 2015. – С. 1 – 11.

3. Ларіонова К. Л. Механізм управління валютним ризиком банку / К. Л. Ларіонова, В. М. Романовська. // Фінансовий простір. – 2015. – №2. – С. 40 – 45.

4. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність – К: НБУ, 2018. – 50 с.

5. Панченко К. С. Стратегії управління валютним ризиком комерційного банку / К. С. Панченко. // Економічна наука. – 2018. – С. 82 – 87.

УДК: 336.02

Олісейчик А.Ю.
Рядняна Г.О.
студентки 4 курсу
Університет ДФС України
Качур Анна Вікторівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри міжнародної економіки,
Університет ДФС України

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

Зв'язок економіки України зі світовою економікою, її експортна орієнтація та від'ємний платіжний баланс створюють значні небезпеки для вітчизняної фінансової сфери. Через швидку зміну ринкової кон'юнктури на світових фінансових ринках та взаємопов'язану систему економічних відносин у структурі світового господарства стан вітчизняного фінансового сектора дедалі складніше контролювати з огляду на нестабільність внутрішнього і зовнішнього середовищ.

Різні аспекти проблеми забезпечення фінансової безпеки держави досліджували О. Барановський, О. Івашко, Л. Лисяк, С. Дячек, О. Гопонюк, В. Геєць, Б. Губський, М. Денисенко, В. Мунтіян, Н Татаренко та ін.

Одним із основоположних чинників незалежності суверенної держави за сучасних умов господарювання є стан її фінансової безпеки. Через швидку зміну ринкової кон'юнктури на світових фінансових ринках та взаємопов'язану систему економічних відносин у структурі світового господарства стан вітчизняного фінансового сектора дедалі складніше контролювати з огляду на нестабільність внутрішнього і зовнішнього середовища. За такої ситуації постає потреба в комплексній превентивній оцінці зовнішніх та внутрішніх факторів, що прямо чи опосередковано впливають на фінансовий сектор держави [2].

Фінансова безпека держави - це узагальнюючий якісний стан функціонування фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної, митно-тарифної і фондової систем, умов, правил та інструментів їх регулювання, що забезпечують ефективне функціонування національної економічної системи та її захищеність від внутрішніх і зовнішніх загроз [3].

Забезпечення фінансової безпеки держави базується на механізмі забезпечення фінансової безпеки держави, який є системою організаційних та інституційно-правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави. Науковці до механізму забезпечення фінансової безпеки включають такі елементи: об'єктивний і всебічний моніторинг економіки і фінансової сфери з метою виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз інтересам об'єктів фінансової безпеки; розрахунок порогових, граничнодопустимих значень фінансових та соціально - економічних показників, перевищення яких може провокувати фінансову нестабільність та фінансову кризу; діяльність держави щодо виявлення і попередження внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці [1].

Отже, підвищення рівня фінансової безпеки держави потребує системних дій, які мають містити в собі механізми у сфері бюджетної та монетарної політики, фондового ринку, а також у сфері регулювання корпоративного сектору економіки. Найбільші загрози фінансовій безпеці України є недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету; значні обсяги державного та гарантованого державою боргу, проблеми з його обслуговування; зростання тіньового сектору, негативного сальдо платіжного балансу, невисокий рівень рентабельності банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок із кредитів, нелегальний відплив валютних коштів за кордон, значний рівень доларизації економіки.

Список використаних джерел:

1. Гапонюк О.І. Фінансова безпека держави та шляхи її забезпечення // Вісник приазовського державного технічного університету 2014р. Серія: Економічні науки Вип. 27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// ves.pstu. edu/ article/ view/ 36455/32622

2. Дячек С.М. Оцінка рівня фінансової безпеки держави: проблеми та шляхи вирішення / Дячек С.М., Легенчук Ю.О // Вісник ЖДТУ. 2013. № 2 (64)

3. Лисяк Л. В. Сучасний стан та основні проблем фінансової безпеки України / Лисяк Л. В., Подлужна Я. Ю. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» № 12, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. economy. nayka. com.ua/?op=1&z=4690

УДК 330.341.1:658.14

Пальчик Ю.О.
здобувач вищої освіти другого (маг.) рівня освіти Миколаївський національний аграрний університет м.Миколаїв
Науковий керівник:
Баришевська І.В.
кандидат екон. наук, доцент каф. фінансів, банківської справи та страхування

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день інновації відіграють важливу роль у процесі розвитку держави та у формуванні глобального економічного простору. Успішність інноваційного продукту залежить від здатності підприємства фінансово реалізовувати свої ідеї. Вони дають змогу нарощувати конкурентоспроможність країни. Хоча і джерел залучення коштів достатньо, питання нестачі та нерівномірності фінансового забезпечення при здійсненні інноваційної діяльності залишається актуальним.

У економічно розвинутих країнах інновації є рушійною силою соціально-економічного розвитку. За останніми дослідженнями виявлено, що у цих країнах від

50 до 95% приросту ВВП отримується за рахунок інновацій, при цьому займаються інноваційним бізнесом до 25% працездатного населення. В той час коли в Україні зростання ВВП на основі впровадження інноваційної діяльності знаходиться на рівні менше 1% [1, с. 21].

У Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» наголошується, що уряд повинен забезпечити фінансування наукової та науково-технічної діяльності в обсязі не менше 1,7 % ВВП України, проте з Державного бюджету на наукові дослідження у 2015 році було виділено 0,25 % ВВП, у 2016 році цей показник становив менше 0,2 %, у 2017 році – обсяг із загального фонду 4840,050 млн грн, що у відносному значенні становить 0,18 % ВВП [2].

Упродовж 2017р. наукові дослідження і розробки в Україні виконували 963 організації, 45,8% з яких відносилися до державного сектору економіки, 39,0% – підприємницького, 15,2% – вищої освіти.

Згідно із Середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 року, планується до 2025 року досягти рівень фінансування науки на рівні 3 %.

Скорочення витрат негативно впливає на показники інноваційної діяльності, що в свою чергу відображається на глобальному індексі конкурентоспроможності країни, де Україна в 2017 році посідає 50 місце з 127 країн світу, що є кращим результатом за останні роки (у 2016 р. – 56 місце, у 2015 р. – 64 місце, у 2014 р. – 63 місце) [2].

За даними Державної служби статистики у 2017 році частка підприємств, що займалася інноваційною діяльністю є незначною 16,2 % (14,3 %, що впроваджують інновації), значення зменшилось у порівняні з 2016 роком на 2,7 %, що у грошовому вираженні становить 9117,5 млн грн та 23229,5 млн грн.

Практично єдиним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти організацій, питома вага яких скорочується з кожним роком. Так у 2017 році частка фінансування за власні кошти становила 7704,1 млн грн або 84,5 % (у 2016 році 94,5 %), за рахунок коштів державного бюджету – 227,3 млн грн або 2,5 %, за рахунок іноземних інвесторів- 107,8 млн грн або 1,2 %, та інші джерела фінансування- 1078,3 млн грн або 11,8 % [3].

Фінансування інновацій за рахунок власних коштів не завжди є гарантом для вітчизняних підприємств високого темпу розвитку шляхом самофінансування інноваційних заходів, існує велика кількість ризиків, що притаманне інноваційній діяльності.

Основними проблемами фінансування інноваційного розвитку підприємств, що притаманні Україні є: зменшення обсягу витрат на фінансування інноваційної діяльності; нестача власних коштів та відсутність фінансвої підтримки з боку держави; високий ризик будь-яких форм інвестування.

Одними з пріорітетних напрямів вирішення цих проблем може бути: збільшення частки фінансування інноваційного розвитку вітчизняних підприємств під час розробки Проекту державного бюджету; створення пільгових умов для банківського кредитування інноваційної діяльності підприємств; створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій; сприяння практичній реалізації усіх нормативно-правових документів, які були розроблені для активізації інноваційного процесу на макро- та мікрорівні.

Зважаючи на те, що власні кошти є основним джерелом фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, то розробка та впровадження інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, а саме: податкова знижка (зменшення бази оподаткування на величину інвестиційних витрат інноваційного характеру, що відповідають критеріям, встановленим державою); податкові канікули (для підприємств, що працюють винятково у сфері певних пріоритетних напрямів інноваційного розвитку та для новостворених підприємств у разі виробництва ними високотехнологічної продукції; податкове списання (зменшення оподатковуваного доходу), податковий кредит (зменшення суми податкового зобов'язання); застосування диференційованих ставок податків або їх зменшення відповідно до обсягів та напрямків інноваційної діяльності, для підприємств, що експортують високотехнологічну продукцію.

Список використаних джерел:

1. Тарасюк М.В. Сучасний стан реалізації інноваційної політики України та її фінансове забезпечення [Електронний ресурс]/ М.В. Тарасюк, О.В. Малярчук // Економіка та держава. - 2017. - № 1. - С. 19-24. - Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2017/6.pdf

2. Global innovation index [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua

УДК 378.31

Попович Л.О.
аспірантка, асистент кафедри менеджменту
Університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Україна

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

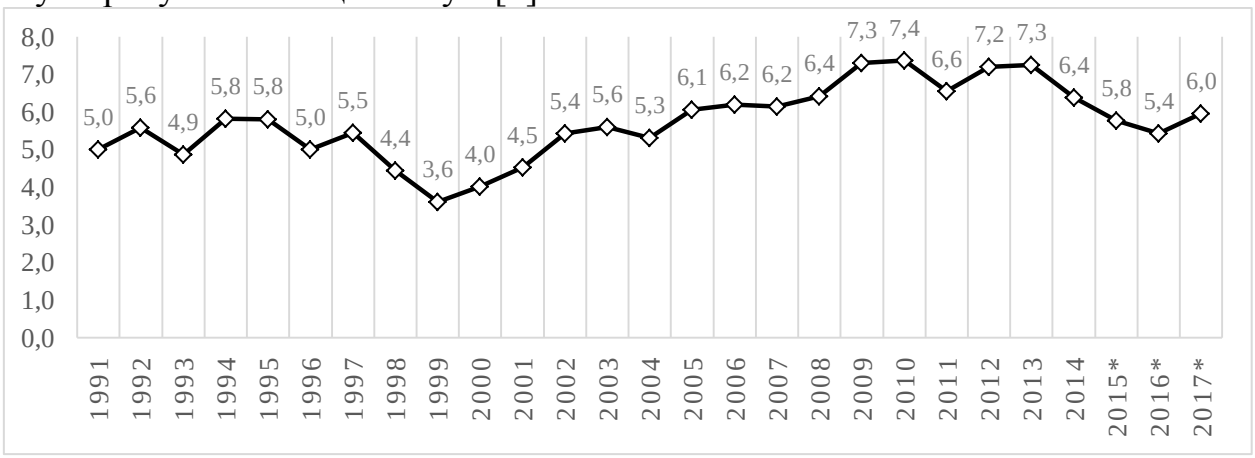
Сьогодні освіта є одним із найважливіших ресурсів держави, що підвищує якість людського капіталу, генерує нові ідеї, розвиває інноваційну та конкурентоспроможну економіку вцілому.

Стратегічні плани та проекти на перспективу, що розробляються більшістю країн - світових лідерів, спираються на знання та здобутки науки, дають змогу зазирнути у майбутнє, скоригувати сучасний вектор розвитку країни, розподілити її ресурси на забезпечення максимального ефекту в реалізації визначених цілей [1].

Згідно із Законом України «Про освіту» держава має забезпечувати видатки на освіту в обсязі не менше 10 відсотків національного доходу. Законом також визначено додаткові джерела фінансування освіти: кошти, одержані за навчання, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів відповідно до укладених договорів; плата за надання додаткових освітніх послуг; кошти, одержані за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані навчальним закладом на замовлення підприємств, установ, організацій та громадян; доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від

надання в оренду приміщень, споруд, обладнання; дотації з місцевих бюджетів; дивіденди від цінних паперів [2].

Як видно з Рис.1 протягом усього періоду незалежності України обсяг видатків на освіту до ВВП завжди був меншим 8 %, що свідчить про невиконання даної статті. Фінансування національної освіти й забезпечення освітньої галузі стає все більш проблематичним, а держава в останні роки вирішує проблеми бюджетного дефіциту за рахунок саме цієї галузі [3].

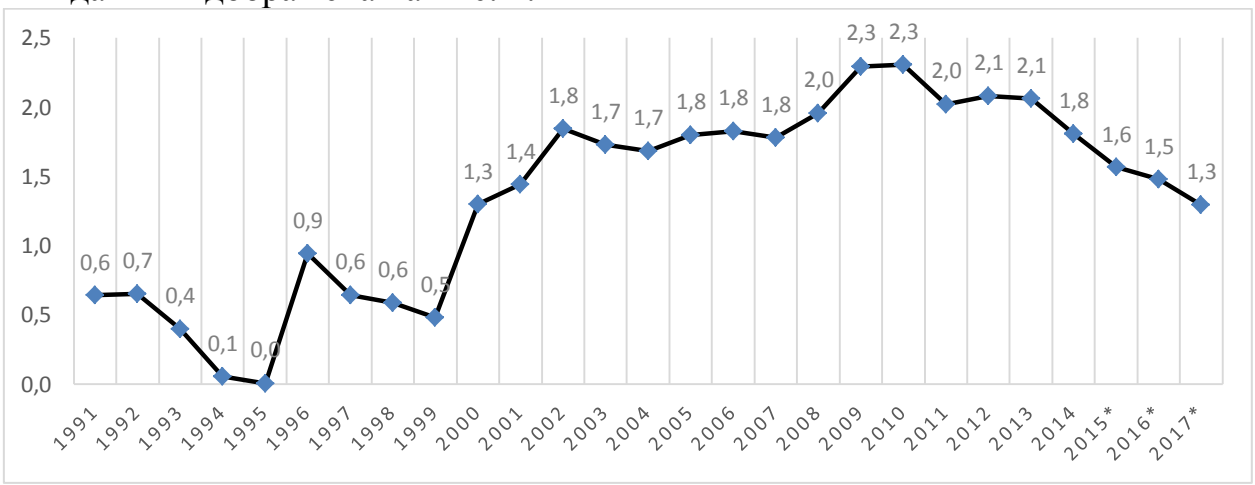

* Без урахування видатків бюджетів Автономної Республіки Крим та м. Севастополя

Рис. 1.Показник обсягу видатків на освіту до ВВП у 1991-2017 рр. в Україні, %

Джерело: розраховано і побудовано на основі: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

Якщо проаналізувати обсяг видатків на вищу освіту до ВВП у відсотковому співвідношенні, то цей показник протягом останніх років зменшується. Динаміка обсягів видатків відображена на Рис. 2.

* Без урахування видатків бюджетів Автономної Республіки Крим та м. Севастополя

Рис. 2. Показник обсягу видатків на вищу освіту до ВВП у 1991-2017 рр. в Україні, %

Джерело: розраховано і побудовано на основі: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

Така ситуація пояснюється тим, що сьогодні більше фінансується дошкільна, початкова і середня освіта. Впродовж двох останніх років Україна розпочала

політику децентралізації, і це мало наслідком збільшення частки видатків на освіту за рахунок місцевих бюджетів. Система середньої освіти фінансується за рахунок освітньої субвенції і закріплених за місцевими бюджетами видатків [5]. У цьому контексті Л. Гриневич зазначає, що процеси бюджетної децентралізації, розпочаті у 2015 році, зумовили тенденцію до зменшення питомої ваги видатків на освіту в державному бюджеті і відповідне збільшення у видатках місцевих бюджетів за всіма освітніми рівнями. При цьому у рахунок видатків на освіту зараховуються й інші видатки, зокрема видатки соціального спрямування (соціальні та академічні стипендії, видатки на харчування тощо), що в підсумку штучно завищує обсяг видатків на освітні потреби [1].

Таким чином, прагнучи підвищити рівень конкурентоспроможності українських ЗВО, необхідно звернути увагу на виконання таких пріоритетних завдань: відмовитися від фінансування закладів вищої освіти переважно з державного бюджету; вдосконалити та поглибити автономію закладів освіти, передусім у сфері фінансування; включити науково-дослідні установи у склад провідних університетів; розширити самостійність закладів вищої освіти у сфері розпорядження ресурсами, включаючи кошти з бюджету [6]; дозволити освітнім установам самостійно здійснювати розподіл бюджетних надходжень у відповідності зі статтями бюджетної класифікації; стимулювати здійснення різних видів діяльності, що приносять доходи; мотивувати заклади вищої освіти брати участь у формуванні національної інноваційної системи шляхом надання закладам вищої освіти статусу дослідницьких.

У сучасному світі має більшою мірою усвідомлюватись те, що без здійснення парадигмальних змін освіти, а також достатнього фінансування навчальних закладів, вища школа буде неспроможна виконувати свою місію підготовки молоді в конкурентоспроможних умовах розвитку економіки знань.

Список використаних джерел:

1. Постанова ВРУ Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://consultant.parus.ua/?doc=0APRRCF14E

2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380) від 05.09.2017р./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

3. Кужелєв М. О. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення та оплати праці загальноосвітніх та вищих навчальних закладів України / М. О. Кужелєв, М. О. Житар // Збірник наукових праць НУДПСУ. - 2016. - № 1. - С. 106-117. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2016_1_10.

4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

5. Парламентські слухання «Стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://static.rada.gov.ua/zakon/new/par_sl/sl1611116.htm

6. Kovalenko Yu. Financing of higher education institutions: problems and directions of improvement in Ukraine / Kovalenko Yu., Popovych L. // Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал. Чернігів: ЧНТУ, 2018. – №

1 (13). – Режим доступу: http://journals.stu.cn.ua/problems_and_prospects_economics_management/article/viewFile/147433/146812

УДК 336

Попович О.В.
Савчук І.Ю.
студентки 3 курсу ННІ фінансів, банківської справи
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ковальчук А.М.
старший викладач кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул, Університет ДФС України

ОЦІНКА ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

В умовах фінансової глобалізації розвиток міжнародної фінансової системи характеризується значним зростанням обсягів зовнішньої державної заборгованості країн світу.

Зовнішній державний борг являє собою заборгованість держави за залученими з-за кордону коштами у вигляді позик і кредитів іноземних банків та міжнародних фінансових установ, відсоткам, що сплачуються по них, а також коштами, отриманими шляхом розміщення на міжнародних ринках державних цінних паперів. Державний зовнішній борг є частиною валового зовнішнього боргу країни. [1].

За даними таблиці 1 загальна сума державного за шість років зросла майже в 4 рази (з 584,79 млрд грн. до 2 168,63 млрд.грн.), а гарантованого 3 рази (з 104,57 млрд.грн. до 308,13 млрд.грн.).

У сукупність зовнішніх боргових зобов'язань держави входить також гарантований державою борг, що виникає внаслідок прийнятих на себе державою гарантій за зобов'язаннями третіх осіб, або прийняті на себе державою зобов'язання третіх осіб, які є зобов'язаннями резидентів даної економіки перед нерезидентами.

Таблиця 1.

Зовнішній державний та гарантований державою борг України, 2013-2018 р.р., млрд. грн. [3].

	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	***584,79***	***1 100,83***	***1 572,18***	***1 929,81***	***2 141,69***	***2 168,63***
Державний борг	**480,22**	**947,03**	**1 334,27**	**1 650,83**	**1 833,71**	**1 860,50**
Зовнішній борг	223,26	486,03	826,27	980,19	1 080,31	1 099,41

Гарантований державою борг	**104,57**	**153,80**	**237,91**	**278,98**	**307,98**	**308,13**
Зовнішній борг	77,44	125,94	216,45	259,89	294,70	297,81

Аналіз динаміки зовнішньої заборгованості України показує, що за останні місяці державний борг збільшується майже на 1 млн.дол.США.

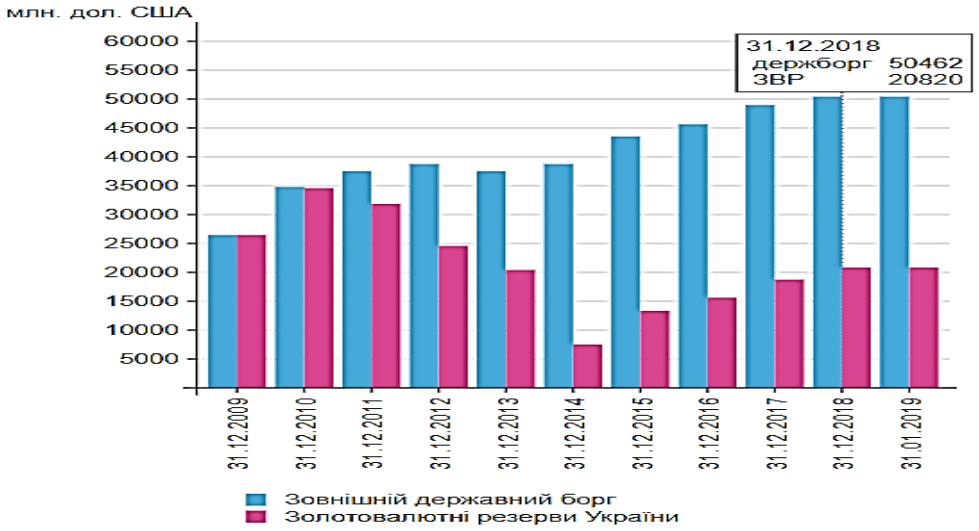

Рис.1. Динаміка зовнішнього державного боргу і золотовалютних резервів (ЗВР) України з 2009 по 2019 рр. (млн. дол. США)[2].

Порівняння ж зовнішнього державного боргу України та її золотовалютних резервів показує негативні результати. Зовнішній державний борг останнім часом хронічно випереджає валютні резерви України, і на 31 грудня 2018 він компенсувався ними лише на 38,4%.

Отже, проаналізувавши дані зовнішнього державного боргу та гарантованого державного боргу спостерігаємо постійне його зростання. В той же час розмір золотовалютних резервів зменшуються (найбільший спад відбувся у 2014 році, після цього йде зростання, але не значне). Ситуація, що склалася може сприяти погіршенню фінансової безпеки та залежності фінансової системи країни від зовнішніх кредиторів.

Список використаних джерел:

1. Чорна А. А. Аналіз структури зовнішнього боргу України [Електронний ресурс] / А. А. Чорна // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/

2. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36693528

3.Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/

Секція 6. ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ

УДК 330:59

Биховченко В.П.
к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. Л.Л.Тарангул, Університет ДФС України

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЕНДЕРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Гендерне бюджетування – це стратегія досягнення рівності між жінками та чоловіками, зосереджуючись на тому, як збираються та витрачаються державні ресурси. « Гендерне бюджетування – це підхід до бюджетування, який може поліпшити його, коли фіскальна політика та адміністративні процедури структуровані для вирішення проблеми ґендерної нерівності.

Рада Європи визначає ґендерне бюджетування як «гендерну оцінку бюджетів, що враховують гендерний аспект на всіх рівнях бюджетного процесу та реструктуризацію доходів і витрат з метою сприяння гендерній рівності». [1]

Інтеграція методології гендерного бюджетування в звичайні бюджетні процеси дозволяє урядам краще зрозуміти, як доходи і витрати, а також бюджетна політика, можуть мати різний вплив на жінок і чоловіків. Оскільки гендерні перспективи, як правило, не враховуються при складанні бюджету, бюджети часто сприймаються як ґендерно-нейтральні. Проте, дослідження показують, що відсутність уваги до ґендерних питань насправді призводить до гендерного сліпого бюджету і, таким чином, до прийняття неоптимальних рішень.

Гендерне бюджетування ґрунтується на гендерному аналізі, який оцінює, наскільки добре бюджет враховує гендерні розбіжності та розглядає фактичний розподіл ресурсів між жінками та чоловіками, дівчатами та хлопчиками. Такий аналіз також дозволяє включати ключові питання, які часто не враховуються в бюджетах та аналізі політики, такі як економічний ефект від нерівномірного розподілу неоплаченої роботи та її чистий економічний вплив на жінок, а також нерівномірний розподіл ресурсів у сім'ях. Належний ґендерний аналіз призводить до гарного планування та бюджетування для забезпечення ґендерної рівності та економічного зростання.

Важливо відзначити, що гендерне бюджетування полягає у реструктуризації бюджету для забезпечення того, щоб уряд використовував державні ресурси таким чином, щоб вони могли підвищити гендерну рівність і тим самим підвищити ефективність бюджетної політики. Це, у свою чергу, сприяє прискоренню всебічного та сталого зростання.

Гендерне бюджетування має тверду основу в зобов'язанні ЄС щодо впровадження гендерного підходу, викладеного в Договорі про функціонування Європейського Союзу [2]. Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу неодноразово закликали держави-члени розробити та впровадити гендерне бюджетування.

На рівні ЄС Європейський Парламент несе остаточну відповідальність за

бюджет ЄС, а Генеральна дирекція Європейської Комісії з питань бюджету за його виконання. Парламенти країн-членів ЄС та державні адміністрації несуть відповідальність за національні та субнаціональні бюджетні цикли.

Гендерне бюджетування може застосовуватися до будь-якого типу бюджетної системи на всіх рівнях управління:

- *гендерне бюджетування на рівні центрального уряду*. Впровадження гендерного бюджетування на рівні центрального уряду є важливим, оскільки бюджетні рішення щодо доходів і витрат здійснюються на цьому рівні.

- *гендерне бюджетування на регіональному та місцевому рівнях*. Близькість регіональних та місцевих органів влади до повсякденного життя людей означає, що існує потенціал більш безпосереднього реагування на потреби жінок і чоловіків, коли йдеться про державну політику та надання послуг. На цих рівнях існує великий потенціал для використання методів участі в ґендерному бюджету, що включають місцеве населення.

Ефективне впровадження гендерного бюджетування вимагає політичного зобов'язання, яке відповідає технічному потенціалу для впровадження гендерної політики. Прийняте законодавство має особливе значення для забезпечення інтеграції ґендерної рівності в процеси планування та бюджетування, а також доходів та витрат державного бюджету на користь жінок і чоловіків однаково.

До ключових факторів, що сприяють гендерному бюджету, належать:

- *Політична воля та політичне лідерство*, продемонстровані через активну політичну прихильність до сприяння гендерній рівності, є найважливішим фактором, що сприяє розвитку. Для досягнення реального прогресу гендерне бюджетування має бути підтримане відповідним і підзвітним центральним урядом. Політична воля може бути продемонстрована шляхом підвищення обізнаності ключових суб'єктів, таких як національні парламенти, політичні партії, регіональні та місцеві громади та їх консультативні органи. Законодавці також можуть зробити обов'язковим включення гендерних аспектів до бюджету та відповідних політик.

- Важливим фактором сприяння є *прихильність державних адміністративних інституцій на високому рівні*. Видаючи чіткі інструкції щодо впровадження та подальших дій, державні службовці можуть сприяти виконанню урядових зобов'язань щодо гендерної рівності.

- *Поліпшення технічного потенціалу державних службовців* для впровадження політики та бюджетних рекомендацій щодо ґендерного бюджетування повинно поєднуватися з політичною волею державної адміністрації та прагненням до ґендерної рівності для забезпечення відповідності амбіцій та здібностей.

- *Громадянське суспільство* відіграє важливу роль у забезпеченні відповідальності урядів за виконання міжнародних та національних зобов'язань щодо гендерної рівності. Вона також може відігравати вирішальну роль у встановленні зв'язків між урядом і суспільством і сприянні бюджетним процесам на основі участі.

- *Дані з розбивкою* за статтю є сприятливим фактором при проведенні ґендерного аналізу бюджетів. Тому ключову роль відіграють національні

статистичні системи та інформаційні системи управління в міністерствах, державних установах та науково-дослідних інститутах. Також важливо збирати інформацію про такі теми, як розподіл неоплачуваної роботи між жінками та чоловіками. Ці дані необхідні для формулювання цілей та завдань на основі ґендерної рівності, що ґрунтуються на фактичних даних, та систематичного моніторингу прогресу. Процес впровадження гендерного бюджетування часто також покращує збір даних з розбивкою за статтю та ґендерної статистики.

Гендерна рівність не є лише фундаментальним правом людини: досягнення гендерної рівності також приносить величезні соціально-економічні вигоди. Декілька досліджень показали, що зменшення гендерної нерівності має багато позитивних наслідків і призводить до більш високих темпів зростання, більш здорових дітей, поліпшення продуктивності праці та більш чутливого уряду. [3] Таким чином, гендерні бюджети та відповідна політика сприятимуть досягненню гендерної рівності та одночасно покращать добробут населення та сприятимуть більш стійкому та інклюзивному росту та зайнятості.

Список використаних джерел:

1. Рада Європи (2015), Заключний звіт Групи фахівців з питань гендерного бюджетування (EG-S-GB), EG-S-GB (2004) RAP FIN; [Електронний ресурс] / Відділ рівності, Генеральний директорат з прав людини, Рада Європи, Страсбург. – Режим доступу до ресурсу: http://www.mpsv.cz/files/clanky/12462/GenderBudgeting-report2015_En.pdf

2. Елборг-Войтек. К. (2013) "Жінки, робота та економіка: макроекономічні вигоди від ґендерної рівності", [Електронний ресурс] /записка на обговорення співробітників Міжнародного валютного фонду , SDN / 13/10 – Режим доступу до ресурсу: http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/ 2013 / sdn1310.pdf.

3. Європейський інститут ґендерної рівності (EIGE) (2017), Економічні переваги гендерної рівності в Європейському Союзі: звіт про емпіричне застосування моделі [Електронний ресурс] / Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембур – Режим доступу до ресурсу: http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/economic-benefits-gender-equality-european-union-report-empirical-application-model.

УДК 316.347.3

Філоненко В.Ю.
студент, Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи, 3-курс
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь
Науковий керівник:
Федина В.В. *старший викладач кафедри фінансових ринків*

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ЯК ВЕКТОР СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Історично поняття «гендер» (англ. –«gender») було введено у науковий оборот американським психологом Робертом Столлером у 1968 році і перекладається як «соціальна стать» [1, 15].

Гендерне бюджетування як сукупність способів професійного впливу на соціальний об'єкт з метою його поліпшення, забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, виникло в 1980-х роках XX століття в Австралії. Цю соціальну технологію розглядали насамперед як антикризовий інструмент, а вже потім пов'язали з ефективним управлінням та розподілом бюджетних коштів, спрямованих на прогресивне досягнення цілей сталого розвитку.

Гендерно-орієнтоване бюджетування забезпечує суспільний розвиток України та суспільства у цілому, що визначається під гаслами демократії та гармонійного розвитку особистості. Нові цілі сталого розвитку країни на глобальну перспективу під контролем фінансування, ключові орієнтири та завдання щодо гармонійного партнерства в суспільстві, ефективна переорієнтація втілення гендерних підходів з урахуванням імовірних фактичних принципів.

Ініціатива запровадження є не в збільшенні фінансування, а в ефективному використанні вже наявних коштів. Змістовно цей проект враховує реальне утвердження рівних прав та забезпечення рівних можливостей обох статей через надання гарантій рівної участі у всіх сферах публічного життя. У суспільному секторі гендерно-орієнтоване бюджетування забезпечує рівні можливості на ринку праці, створення рівноважної системи пільг та соціального захисту для чоловіків і жінок, рівні умови в сфері освіти [2].

В цілому, ствердження гендерної рівності – це частина широкої культурної трансформації, що змінює функціонування традиційних суспільств і розвіює стереотипне мислення, сприяє розвитку демократичних інститутів. Употужнює цінності гендерної рівності забезпечує перехід до мотивованої системи цінностей самореалізації, які сприяють економічному розвитку країн та збільшує рівень життя населення.

Україна, особливо в умовах обраного курсу на побудову європейських демократичних інститутів, постає зовсім у нових, актуальних поглядах. Держава звертає увагу на утвердження цінності гендерної рівності як у суспільстві загалом, так і у різних його інституціях, зокрема. Це, насамперед, недопущення гендерної дискримінації, забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків щодо поєднання професійних і сімейних обов'язків, унеможливлення проявів гендерного насильства, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень (у першу чергу, через обрання в представницькі органи тощо).

В інноваційному загальному підході впровадження гендерного бюджетування можна виділити декілька етапів:

1. Початкове впровадження:
- створення робочих груп у пілотних галузевих міністерствах та областях.
- здійснення гендерного бюджетного аналізу вибраних програм.

2. Апробація результатів пілотної роботи гендерно-орієнтованого бюджетування:
- впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування на державному і місцевому рівнях.

- включення гендерної складової у відповідні документи пілотних міністерств і областей за результатами гендерного аналізу.

3. Інституалізація гендерно-орієнтованого бюджетування:

- методичні рекомендації.
- удосконалення документів бюджетного процесу.
- удосконалення системи планування діяльності міністерств та місцевих адміністрацій для забезпечення гендерної рівності.
- розширення сфери діяльності Проекту на нових адміністративно-територіальних рівнях.

4. Розгортання роботи з гендерно-орієнтованого бюджетування:

- внесення остаточних змін до законодавчої бази.
- підвищення потенціалу співробітників Мінфіну та усіх ГРК щодо інтеграції ГОБ до ПЦМ.
- включення ГОБ до навчального процесу вищих навчальних закладів в т. ч. центрів підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування.
- стале забезпечення кваліфікованими спеціалістами-практиками з ГОБ.

Виходячи із вищезазначеного, можна стверджувати, що в Україні вже відбуваються початкові етапи запровадження гендерного бюджетування, потенціал гендерно-орієнтованого бюджетування достатньо великий. [3].

Список використаних джерел:

1. Жіночі студії в Україні. Жінка в історії та сьогодні. Монографія / Під заг. ред. Л.О. Смоляр. – Одеса, 1999. – 230с.
2. Белец Ж. А. Гендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і [електронний ресурс] / Ж. А. Белец. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf.
3. Ґендерні стратегії сталого розвитку / за ред. Л.С. Лобанової. – К.:Фенікс,2004. –432с

УДК 336.145

Гордей О.Д.
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул
Університет ДФС України

ПЕРЕДБАЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОГО АСПЕКТУ В МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТАХ В УКРАЇНІ

У даний час, місцеві бюджети фінансують більшість освітніх і медичних послуг, соціальний захист населення. Кількість і якість соціальних послуг відрізняється в різних територіальних областях України через нерівні можливості їх бюджетів. Основними сферами можливого застосування ґендерного аспекту як управлінської технології є соціальні послуги, що фінансуються державним і місцевими бюджетами. Саме тут чи не найбільш чітко відображені ґендерні потреби чоловіків і жінок, які досить часто є відмінними.

Доходи і видатки закріплено за місцевими бюджетами таким чином, щоб максимально забезпечити дві умови:

1) гарантувати кожній людині однаковий доступ до важливих суспільних послуг незалежно від місця її проживання;

2) стимулювати органи місцевої влади до збільшення доходів місцевих бюджетів.

Для цієї мети всі доходи і видатки місцевих бюджетів розмежовано на дві групи – доходи і видатки, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів і доходи і видатки, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.

Основні ресурси місцевих бюджетів використовують на здійснення видатків першої групи. До видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів належать основні соціальні видатки – видатки на освіту, на охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, управління, культуру та фізичну культуру і спорт. Склад цих видатків для різних видів місцевих бюджетів визначено по-різному з урахуванням необхідності дотримання зазначених вище критеріїв повноти надання гарантованих послуг та наближення їх до безпосереднього споживача.

Тобто за рахунок сільських, селищних і міських бюджетів міст районного значення відбувається першочергове надання гарантованих соціальних послуг, за рахунок районних бюджетів і міських бюджетів міст республіканського (АР Крим) та обласного значення забезпечується надання основних соціальних послуг гарантованих державою, за рахунок республіканського (АР Крим) та обласних бюджетів відбувається забезпечення соціальних послуг гарантованих для окремих категорій громадян.

Для того, щоб органи місцевої влади могли здійснювати соціально важливі видатки (видатки, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів), за ними закріплено право зараховувати до місцевих бюджетів певні загальнодержавні податки і збори (що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів).

Міністерством фінансів України спільно з галузевими міністерствами розроблено та прийнято накази, якими затверджено типові переліки бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів. При формуванні бюджету за ПЦМ необхідно керуватися зазначеними наказами, відповідно до яких визначаються назва програми, її мета, назви підпрограм (у разі наявності), завдання та перелік результативних показників. Відповідно до положень зазначених наказів перелік завдань та результативних показників може бути уточнений, доповнений та розширений.

У 2018 році Проект Ґендерно-орієнтованого бюджетування (ҐОБ) розширив сферу своєї діяльності на такі адміністративно-територіальні рівні, як міста обласного значення, райони та об'єднані територіальні громади з метою повної інтеграції ґендерно-орієнтованого методу бюджетування в бюджетний процес на місцевому рівні задля забезпечення принципу єдності бюджетної системи.

Міністерство фінансів України ініціюючи проект «Ґендерне бюджетування в Україні», демонструє розуміння важливості ҐОБ для поточної реформи державних фінансів. У кінцевому підсумку, інтеграція ҐОБ у систему управління державними

фінансами в Україні сприятиме підвищенню дієвості використання бюджетних коштів і удосконаленню моделі державного стратегічного планування. Крім того, шляхом забезпечення інтересів та врахування потреб жінок і чоловіків, ҐОБ сприятиме збалансованому розвитку суспільства, в тому числі із різних соціальних груп.

УДК 336.76

Ільєнко Т.Є.
студентка групи ФБС 15-5
ННІ фінансів, банківської справи
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Федина В.В.
старший викладач кафедри
фінансових ринків

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Розвиток України як європейської держави спрямований на закріплення глобальних орієнтирів, ключових цілей та завдань щодо гармонійного партнерства в суспільстві. Визначальним у цьому напрямку є втілення гендерних підходів як складової утвердження демократії, що спонукають до кардинальних змін у стратегії досягнення гендерної рівності крізь призму гендерно-орієнтованого бюджетування. У зв'язку з цим упровадження гендерних принципів у бюджетний процес та забезпечення потреб чоловіків і жінок є визначальними напрямами реалізації даного питання, а створення ефективного інструменту впровадження та реалізації гендерної рівності визначає актуальність однієї з основних проблем – ефективності використання бюджетних коштів.

Дослідження проблем гендерного бюджетування є напрямом пошуків багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців. У вітчизняній науковій літературі зосередження уваги до гендерної проблематики у сфері управління фінансами знайшло відображення в монографії колективу авторів за редакцією Л. Лібанової [1]. Гендерне бюджетування як інструмент підвищення ефективності використання бюджетних коштів, забезпечення гендерної рівності та справедливого розподілу бюджетних видатків за статевою ознакою досліджено Ю. Остріщенко та Н. Корнієнко [2].

Проте, втілення даного підходу на законодавчому рівні абсолютно відсутнє. Однак в законодавстві існують певні гендерні підходи у бюджетуванні соціальних сфер. Принцип рівності прав жінок та чоловіків закріплено у статті 24 Конституції України, яка гарантує рівність прав і свобод усім громадянам та забороняє обмеження за ознакою статі [3]. Крім того, рівність прав жінки і чоловіка забезпечено: наданням жінкам рівних із чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, здобутті освіти та професійній підготовці, праці та винагороді за неї. Важливим кроком стало ухвалення у 2005 році Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків», де, згідно зі

статтею 4, передбачено проведення гендерно-правової експертизи чинного законодавства та проектів нормативно-правових актів [4]. На виконання цього Закону у 2006 році було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про проведення гендерно-правової експертизи». Починаючи з 2000-х років Україна активно намагається законодавчо закріпити гендерну рівність, навіть у бюджетній сфері.

Гендерно орієнтоване бюджетування (або як його іноді називають «соціальне бюджетування») передбачає інтеграцію соціальних аспектів у процеси планування і бюджетування. Аналіз бюджету, ураховуючи гендерний аспект, дасть можливість узяти до уваги ширше коло питань, вирішення яких створить рівні можливості для всіх членів громади та забезпечить її сталий розвиток [5].

Гендерне бюджетування дає можливість [6, с. 14–17]:

- залучити жінок до активної участі в ухваленні економічних рішень шляхом залучення їх до участі в бюджетному процесі;
- забезпечити моніторинг та оцінювання державних витрат і доходів, ураховуючи гендерні проблеми;
- ефективніше використовувати ресурси задля досягнення гендерної рівності й людського розвитку;
- зробити акцент на зміні пріоритетів, а не збільшенні загального обсягу державних видатків;
- створити умови для контролю за тим, як органи влади виконують зобов'язання щодо дотримання прав жінок, включаючи дотримання Конвенції із запобігання всім формам дискримінації жінок (CEDAW), а також Пекінської декларації з подолання дискримінації за статевою ознакою.

Україна активно намагається запровадити та законодавчо закріпити гендерне бюджетування, адже без цього конституційний принцип рівності не має значення. Підґрунтям здійснення заходів щодо упровадження гендерно-орієнтованого бюджетування виступають Бюджетний кодекс України, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки». Складові гендерного бюджетування містить принцип справедливості і неупередженості бюджетної системи України, що будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами [7].

Гендерне планування бюджету є актуальною темою в багатьох країнах. Понад 90 країн світу впровадили гендерне бюджетування. Наприклад, в Австрії, Бельгії, Великобританії, Іспанії були ухвалені закони, які сприяли досягненню гендерної рівності через бюджет, а також впровадженню гендерного бюджетування на державному рівні.

Україна не може рухатися в Європу без закріплення гендерного бюджетування як основи для рівності чоловіків і жінок. Упровадження проекту у практичній площині передбачає застосування Міністерством фінансів України гендерно-орієнтованого бюджетування в бюджетний процес на державному і регіональному рівні та забезпечення підготовки першого гендерно-орієнтованого бюджету в Україні на 2019 р. Гендерно-орієнтоване бюджетування є новим підходом до процесу реформування системи управління державними фінансами в Україні та

спрямоване на вдосконалення бюджетного процесу.

Впровадження гендерного бюджетування допоможе вирішити низку проблем, а саме: покращити якість послуг для населення за допомогою спрямування бюджетних витрат на конкретного споживача, підвищити ефективність реалізації політик і забезпечити більшу підзвітність урядових органів, удосконалити законодавчу базу з метою подолання наявних гендерних проблем, підвищити темпи економічного розвитку територій з урахуванням більш ефективного використання наявних ресурсів, здійснити моніторинг досягнення політичних цілей і заяв щодо гендерної рівності.

Список використаних джерел:

1. Гендерні стратегії сталого розвитку України / за ред. Л. С. Лобанової. Київ: Фенікс, 2004. 432 с.
2. Остріщенко Ю. В., Корнієнко Н. М. Гендерне бюджетування на місцевому рівні як інструмент підвищення ефективності використання бюджетних коштів. Доступне в PDF: http://www.ed.ksue/ua//ER/knt/ee153_75/e153ost.pdf
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
4. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 №. 2866-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2866-15
5. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets /uploads/files/genderna_pol_tika_s.pdf
6. Elson D. Gender Budget Initiative / D. Elson. – London : Commonwealth Secretariat, 1999. – 21 p.
7. Бюджетний кодекс України: Відомості Верховної Ради від 8 липня 2010 року № 2456-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.

УДК:336

Клішина М.С.
група ФМА-18-1 Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О.А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет ДФС України

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА НАСЛІДКИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Ґендерна рівність є складовою загального принципу рівності, що означає відсутність будь-якої нерівності чи обмежень прав особи та громадянських свобод. Досягнення ґендерної рівноправності вимагає рівності результатів для жінок та

чоловіків. Це передбачає визнання того, що потреби, пріоритети та інтереси різних груп жінок і чоловіків можуть відрізнятися. В свою чергу, це впливає на те, який зиск жінки та чоловіки можуть отримати від політики та бюджетних видатків.

Ґендерно-орієнтоване бюджетування є інструментом, що дозволяє контролювати ступінь виконання міжнародних й національних зобов'язань щодо посилення рівності жінок та чоловіків та щодо інших цілей державної політики [1].

Ґендерно-орієнтоване бюджетування – це інструмент, спрямований на інтеграцію ґендерної складової у бюджетний процес. Його слід розглядати як впливовий елемент управлінської діяльності, пов'язаний із розробкою бюджетів різних рівнів, що надає важливу інформацію фахівцям, які приймають рішення щодо розподілу бюджетних коштів [2].

Розробка ґендерно-орієнтованого бюджету дозволяє побачити, як доходи та видатки бюджету впливають на соціально-економічне становище й можливості жінок та чоловіків, а також на аспекти рівності між жінками й чоловіками у країні. Як інструмент управлінської технології ҐОБ дозволяє оцінити, як і якою мірою державна політика у сфері розподілу видатків бюджету впливає на чоловіків і жінок як споживачів послуг, користувачів інфраструктури та платників податків. Саме ґендерний аналіз в його основі створює основу для впровадження принципу рівних можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах та забезпечує сталий розвиток суспільства [1].

З 2014 по 2018 роки робота Проекту була спрямована на пілотне впровадження ґендерно-орієнтованого бюджетування на державному та обласному рівнях, основна увага була зосереджена на ґендерному аналізі програм, що фінансуються з бюджетів.

За вказаний період було досягнуто таких результатів:

- Проведено ґендерний аналіз 14 Ґендерний аналіз бюджетних програм державних та 61 місцевої програми у галузях освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, молодіжної політики, фізичної культури, спорту та культури. Це означає, що робочі групи, які складаються з представників обласних адміністрацій та які ніколи не мали справу з будь-якими питаннями ґендерної рівності, проаналізували вплив програм з ґендерної перспективи. У всіх програмах були виявлені значні ґендерні розриви, було надано рекомендації щодо того, як закрити такі розриви.
- Зміцнення спроможності. Більш ніж 2000 державних службовців, які підвищили свої знання та практичні навички щодо ҐОБ завдяки тренінгам та консультаціям під час роботи. Наразі вони працюють над внесенням змін до програм та бюджетних документів задля подолання ґендерних розривів.
- Інституціоналізація. Міністерство фінансів України включило ҐОБ в Стратегію реформування системи управління державними фінансами (2017-2020) як невід'ємну частину програм бюджетування на державному та місцевому рівнях. Це буде сприяти внесенню подальших змін до бюджетних документів. Міністерство фінансів України також включило елементи ҐОБ в бюджетні декларації на середньостроковий період [3].

Розроблена методологія ҐОБ для всіх ключових бюджетних одиниць означає, що із 2019 року всі міністерства будуть зобов'язані аналізувати щонайменше одну зі

своїх програм на рік та вдосконалювати програми з ґендерної перспективи. На цьому етапі Україна вважається одним з найкращих практичних прикладів та часто згадується в контексті чудової роботи з питань ҐОБ. Під час нещодавньої робочої зустрічі з питань ҐОБ, що була організована Міжнародним валютним фондом у Відні, українська делегація представила поточні результати, які виявилися одними з кращих серед 11 країн Південно-Східної Європи, які брали участь у зустрічі.

Список використаних джерел:

1. Е. Клацер, Т. Іваніна, Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету з позиції гендерної рівності – посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування – 2016
2. Ґендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. - К.: ФОП Клименко, 2016. – 92 с.
3. Гендерно-орієнтоване бюджетування [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://grbproject.org/

УДК 352

Ковальчук Л.В.
Плахотнюк В.В.
студенти 4 курсу ННІ ФБС
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Ліснічук О.А.
к.е.н, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул ННІ ФБС,
Університет ДФС України

ГЕНДЕРНИЙ БЮДЖЕТНИЙ АНАЛІЗ – ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ БЮДЖЕТНИХ ВИДАТКІВ

З метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів у багатьох країнах здійснено спроби зближення принципів формування і функціонування бюджету, з метою досягнення гендерної рівності, яку міжнародна спільнота визнає як цінність, яку слід досягнути задля справедливості та суспільного розвитку.

Одним із дієвих інструментів впровадження гендерно-чутливої політики є гендерно-орієнтоване бюджетування (ГОБ). ГОБ – це застосування комплексного гендерного підходу в бюджетній політиці та бюджетному процесі на державному й місцевому рівнях, що включає розподіл бюджетних коштів за гендерним принципом, а також спричиняє посилення прозорості та підконтрольності. Основними складниками процесу гендерно-орієнтованого бюджетування є:

1) гендерний бюджетний аналіз;
2) зміни в програмах та бюджетах;
3) системна інтеграція ГОБ у бюджетний процес.

Гендерний бюджетний аналіз – це аналіз програм, що фінансуються з бюджету, та оцінка того, наскільки їхні заходи задовольняють потреби різних груп жінок та чоловіків. Результатом гендерного бюджетного аналізу є рекомендації

щодо вдосконалення програм (заходів), які фінансуються з бюджету, бюджетної та галузевих політик крізь призму гендерного підходу (впливу на різні групи жінок і чоловіків) [18].

Основні кроки проведення гендерного бюджетного аналізу наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні кроки проведення гендерного бюджетного аналізу

Етапи (кроки)	Мета	Сутність
Крок 1 Визначення гендерних проблем у галузі (аналіз ситуації).	Аналіз становища різних груп жінок і чоловіків у конкретній галузі, якої стосується програма, обрана для аналізу.	Цей крок спрямований на визначення основних цільових груп програми, встановлення їх становища та можливостей.
Крок 2. Збір інформації (вихідних даних про програми, що аналізуються).	Аналіз вихідних даних програми, обраної для дослідження.	Цей крок спрямований на визначення основних даних про програму, її мету, завдання, основних бенефіціарів, виконавців та розмір видатків.
Крок 3. Проведення гендерного аналізу діяльності (заходів, послуг).	Ааналіз основних (конкретних) видів діяльності за програмою (заходів, послуг).	Цей крок спрямований на дослі- дження основних заходів програми, з'ясування їх впливу на гендерну рівність у галузі.
Крок 4. Проведення гендерного аналізу видатків бюджету.	Аналіз структури видатків бюджету, спрямованих на здійснення програми та заходів, передбачених відповідним бюджетом.	Цей крок дає змогу провести оцінку розподілу бюджетних коштів між різними групами жінок і чоловіків – бенефіціарів програми.
Крок 5. Формування цілей та рекомендацій з посилення гендерної рівності.	Формування цілей та рекомендацій з посилення гендерної рівності за програмою (на заходи, послуги).	Крок спрямований на вироблення рекомендацій з досягнення гендерної рівності в межах програми.

Джерело: складено авторон на основі [18].

Гендерний бюджетний аналіз програм, що фінансуються за рахунок державного та місцевих бюджетів, дають оцінку різним впливам наявних напрямів політики, програм і законодавчих актів на жінок і чоловіків з різних соціальних та демографічних груп.

За результатами проведеного аналізу, можна розробити рекомендації, які стосуються різних аспектів фінансування з державного та місцевих бюджетів.

Провдений гендерно бюджетний аналіз ситуаці з розвитком фізичної культури і спорту в регіонах і в по Україні в цілому (рис. 1).

Як видно з рисунку 1 в цілому по Україні серед спортсменів переважають жінки, але в окремих регіонах (Херсонська обаласть чи м. Київ) більшу частину спортсменів становлять чоловіки, що говорить про нерівномірний розвиток фізичної культури і спорту по Україні. За результатами гендерного бюджетного аналізу розроблються відповідні рекомендації. Рекомендації розроблені групою ГОБ містять пропозиції щодо збору та надання додаткових статистичних данних (наприклад, пропонувати зміни до зібраних данних або збір додаткових якісних даних тощо).

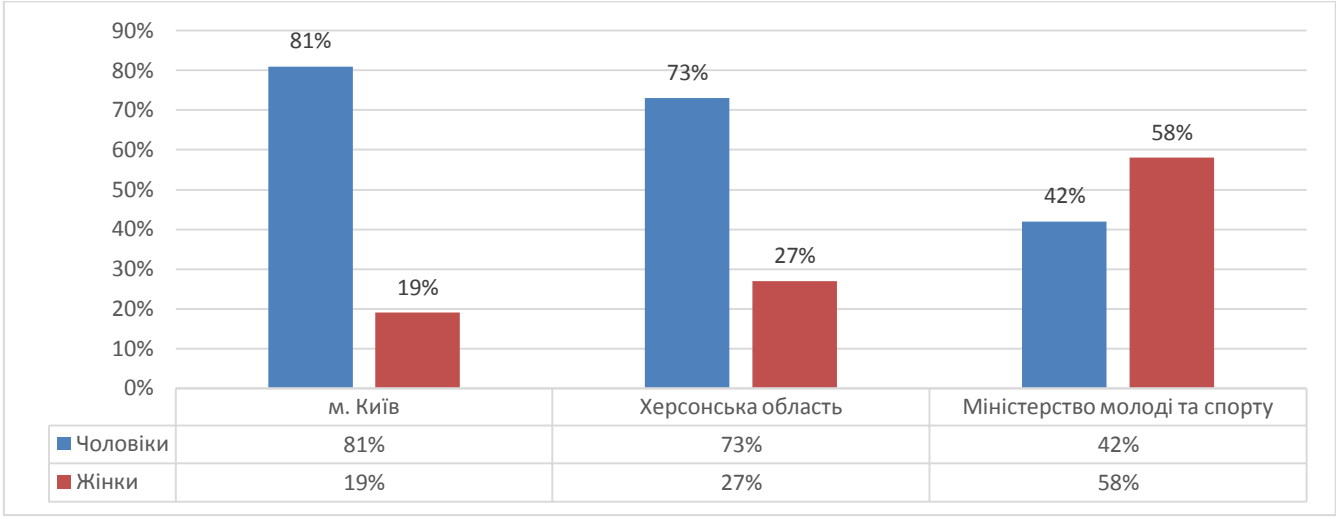

Рис. 1. Кількість чоловіків і жінок серед спортсменів
Джерело: складено автором на основі [17].

Отже, запровадження такого методу управління бюджетними коштами, як гендерно-орієнтоване бюджетування, дасть можливість підвищити ефективність та прозорість бюджетних видатків та зменшити гендерні розриви в будь-якій сфері. Результати гендерного бюджетного аналізу допоможуть прийняти рішення щодо бюджетної політики в майбутньому з урахуванням потреб чоловіків і жінок з різних груп, що дасть можливість ліквідувати нерівність у доступі до отримання послуг, що фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів у всіх сферах.

Список використаних джерел:

1. Клатцер Е. Гендерно-орієєнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності / Е. Клатцер, Т. Іваніна. – Київ, 2016. – 35 с.
2. ГОБ Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів / О. Б. Г. – Київ, 2016. – 89 с.
3. Кужелєв М. О. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації / М. О. Кужелєв, В. В. Плахотнюк // Економічний вісник університету: Збірник наукових праць учених та аспірантів. – ПереяславХмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди, 2018. – Вип. 36/1. – С. 302–312.

УДК 336.145

Мороз О.О.
5 курс, студент
Університет ДФС України, м. Ірпінь
Науковий керівник: Гордей О.Д.
доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

ҐЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ

Запорукою успішного втілення будь-якої реформи, а також необхідною

умовою успішної європейської інтеграції України є належне і дієве державне управління, що відповідає вимогам сучасності та європейським стандартам. Сьогодні політика ґендерної рівності є важливим чинником глобального розвитку і необхідною умовою належного державного управління. Україна за останні роки досягла значного прогресу у реалізації політики ґендерної рівності, адже європейський вектор розвитку передбачає утвердження ґендерної рівності як у суспільстві загалом, так і у різних його інституціях, зокрема в сфері управління бюджетними коштами. Вивченням даного питання займалась велика кількість вчених серед яких варто виділити: Белец Ж.А., Канавець М.В., Лихач Ю.Ю., Іваніна Т.І та інші. Однак дане питання залишається недостатньо розкритим.

Серед багатьох інструментів, які є в арсеналі державної ґендерної політики, особливо слід відзначити ґендерно-орієнтоване бюджетування (далі ҐОБ). ҐОБ є новим підходом до процесу реформування системи управління державними фінансами в Україні та спрямоване на вдосконалення бюджетного процесу. Ґендерно-орієнтоване бюджетування (ҐОБ) – метод, який спрямований на інтеграцію ґендерної складової в бюджетний процес на всіх рівнях бюджетної системи. ҐОБ спрямоване на реструктурування доходів і видатків бюджету таким чином, щоб потреби, інтереси та пріоритети громадян обох статей, а також жінок і чоловіків у різних групах суспільства були рівною мірою враховані у процесі формування державного та місцевого бюджетів [2]. У даний час понад 90 країн світу впроваджують різні ґендерні бюджетні ініціативи, що охоплюють громадянське суспільство, уряди і міжнародні організації. Досвід цих країн доводить, що ґендерне бюджетування сприяє покращенню якості послуг для населення, спрямуванню бюджетних витрат на конкретного споживача, підвищенню темпів економічного розвитку територій, ефективному використанню наявних ресурсів [4].

Термін «ґендерно-орієнтоване бюджетування» означає сукупність різних інструментів, механізмів та інститутів, об’єднаних загальною метою, – зробити ґендерний підхід до управління одним із обов’язкових принципів національної політики та економіки [3]. Розробка ҐОБ дозволяє побачити як доходи та видатки бюджету впливають на соціально-економічне становище й можливості жінок та чоловіків, а також на аспекти рівності між жінками й чоловіками в країні. Саме тому ґендерний бюджет сприяє: підвищенню якості послуг для населення, оскільки вибудовуються чіткі орієнтири на конкретного споживача; підвищенню темпів економічного розвитку і скороченню бідності; ефективному використанню ресурсів [1].

Як підхід у якому інтегровані соціально-економічні аспекти, ҐОБ вдосконалює процеси та інструменти у сфері державних фінансів, забезпечуючи наявність необхідної інформації про продукти й результати, що сприяє ефективному управлінню й прийняттю рішень стосовно планування та розподілу державних ресурсів на всіх рівнях. В Україні підґрунтям здійснення заходів щодо упровадження ҐОБ виступають Бюджетний кодекс України, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки та План заходів з її реалізації. Також на підвищення економічної ефективності видатків

бюджету і прозорості бюджетних коштів шляхом застосування ҐОБ, спрямований проект «Ґендерне бюджетування в Україні» (2014-2018 роки) .

Отже ґендерно-орієнтоване бюджетування – метод, який передбачає комплексну роботу з інтеграції ґендерних аспектів в усі етапи процесу планування. Запровадження ҐОБ сприятиме: підвищенню якості управління державними та місцевими фінансами; поліпшенню економічної ефективності та результативності; удосконаленню розподілу фінансових ресурсів; заохоченню ефективного управління та якісного надання послуг; заохоченню досягнення цілей ґендерної рівності та розвитку людського потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Белец Ж. А. Ґендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і жінок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf
2. Ґендерна політика в системі публічного управління України / [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, А. Кукуля, А. Алєксєєнко, О. Бутенко, В. Костик, О. Руденко, Н. Богданова;за заг. ред. К. Ващенка]. – К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2018. – 125 с.
3. Ґендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. - К.: ФОП Клименко, 2016. – 92 с.
4. Ronnie Downes, Lisa von Trapp, Scherie Nicol. Gender budgeting in OECD countries. OECD Journal on Budgeting, Volume 2016/3, 39 p. [Electronic resource]. – Access mode: http:// www.oecd.org/gender/Gender-Budgeting-in-OECD-countries.pdf.

УДК 336.1

Нечипоренко А.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул,Університет ДФС України

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ

Нові орієнтири розвитку країни на перспективу, ключові цілі та завдання щодо гармонійного партнерства в суспільстві, переорієнтація втілення гендерних підходів як складової демократії потребують змін у стратегії досягнення гендерної рівності через призму гендерного бюджетування. Тому питання щодо впровадження гендерних принципів у бюджетний процес та забезпечення потреб чоловіків і жінок є пріоритетними, а застосування дієвого інструменту досягнення гендерної рівності підкреслює актуальність однієї з основних проблем бюджетної політики України – ефективності використання бюджетних коштів як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Незважаючи на тривалий період проведення бюджетної реформи, запровадження програмно-цільового методу бюджетування, питання ефективного розподілу та використання бюджетних ресурсів залишаються невирішеними.

Одним із ефективних інструментів забезпечення ефективності, справедливості та неупередженості розподілу бюджетних коштів є гендерно-орієнтоване бюджетування (далі – ГОБ), що сприяє досягненню гендерної рівності.

Втілюючи інноваційні методи бюджетування, такі як ГОБ, за наявності обмежених фінансових ресурсів, держава прагне отримати від їхнього використання максимальний результат. Відтак стає зрозумілим, у чому полягають її цілі діяльності і способи їх досягнення. Основою ГОБ у цьому випадку є співвідношення фінансових ресурсів, тобто витрат бюджету, та результатів діяльності держави у напрямі забезпечення потреб усіх верств населення.

Гендерно-орієнтоване бюджетування дозволяє оцінити наслідки та результати бюджетних заходів для чоловіків та жінок з точки зору перспективи державного фінансування. Це робить простішою бюджетну інформацію та є підставою для визначення процесу інтеграції гендерного аспекту в межах різних видів політики та його подальшого відображення в бюджеті. Гендерно-орієнтоване бюджетування сприяє підвищенню рівня соціально-економічної захищеності населення, забезпеченню гендерної рівності та розвитку демократичних принципів управління, а також підвищує якість надання послуг, сприяє економічній ефективності розподілу фінансових ресурсів [1, с. 58].

Гендерне бюджетування як інноваційний інструмент, що спрямований на інтеграцію гендерної складової у бюджетний процес, доцільно розглядати як впливовий елемент управлінської діяльності, пов'язаний із розробкою бюджетів різних рівнів, що надає необхідну інформацію спеціалістам, які приймають важливі рішення щодо розподілу бюджетних коштів.

Основна мета запровадження гендерного бюджетування в Україні полягає в наступному [2]:

– вдосконалення національних стратегій з включенням до них позицій щодо гендерної рівності. Таке включення передбачає пошук цільових індикаторів, механізмів їх планування та реалізації згідно із національними стандартами бюджетного процесу;

– посилення спроможності та підзвітності виконавчої влади щодо зобов'язань гендерної рівності та рівних пріоритетів чоловіків і жінок у державному бюджеті та на всіх рівнях місцевих бюджетів;

– залучення проектів міжнародної технічної допомоги до співпраці з Міністерством фінансів України та місцевими фінансовими органами у частині осмислення та відповідальності за подолання гендерної дискримінації у видатках бюджетів усіх рівнів.

Ключовим компонентом у процесі впровадження гендерного бюджетування як інноваційного інструменту управління бюджетними коштами є гендерний бюджетний аналіз. Метою гендерного бюджетного аналізу є [3; 4]:

– оцінка кінцевих результатів виконання бюджету і створення інформаційної бази для обґрунтування планових показників, які враховуються під час формування бюджету, а також у процесі здійснення бюджетної політики в наступний бюджетний період;

– виявлення факторів і причин, що негативно впливають на виконання планових показників бюджету;

– виявлення резервів збільшення доходів бюджету;

– визначення економічної і соціальної ефективності здійснення бюджетних видатків;

– удосконалення бюджетного процесу та міжбюджетних відносин.

На підставі гендерного бюджетного аналізу до державної політики варто вносити відповідні корективи щодо стратегічних завдань, спрямованих на зміцнення гендерної рівності. Цей процес може допомогти відповісти на такі питання: як гендерна рівність (або нерівність) може впливати на досягнення загальних цілей державних видатків (бюджетних програм, цільових програм або політики); наскільки ефективним є розподіл державних ресурсів у задоволенні потреб чоловіків та жінок і різних соціальних груп; чи скорочують або збільшують державні видатки гендерний розрив.

Як свідчить досвід впровадження гендерних бюджетів, вони можуть забезпечити ефективніший збір і витрачання державних ресурсів. Гендерний бюджет поліпшує соціальне планування: по-перше, за рахунок зростання економічної ефективності; по-друге, конкретизується спрямованість вкладень, ефективніше використаються економічні ресурси; по-третє, стають якіснішими послуги для населення, оскільки вибудовуються чіткі орієнтири для кінцевого споживача [1, с. 64].

Отже, запровадження гендерного бюджетування в Україні дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів, зокрема на місцевому рівні, завдяки врахуванню різних потреб чоловіків та жінок, осіб різних вікових категорій та соціальних груп, а також сприятиме ефективному соціально-економічному розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку: практика використання в Україні : монографія / М. О. Кужелєв, А. В. Нечипоренко. – Київ : «Центр учбової літератури», 2019. – 224 с.

2. Голинська О. В. Гендерно-орієнтоване бюджетування як критеріальна основа ефективності бюджетних програм // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – №8.

3. Забаштанський М. М. Бюджетний аналіз в системі бюджетного планування / М. М. Забаштанський, С. М. Зеленський, А. Б. Літош // Вісник ЧДТУ : збірник. – Чернігів : ЧДТУ, 2011. – № 3 (52). – С. 282–288.

4. Інноваційна модернізація менеджменту в умовах глобальної нестабільності : монографія / за заг. ред. А. Ю. Горбового // Ун-т держ. фіскальної служби України. – Ірпінь-Білосток, 2018. – 305 с.

УДК 336.1

Скрипник Г.
кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів та природокористування України

ҐЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ґендерно-орієнтоване бюджетування (ҐОБ) – визнаний у всьому світі ефективний інструмент досягнення ґендерної рівності, який сприяє підвищенню

ефективності використання бюджетних коштів. ҐОБ поєднує два процеси, не пов'язані між собою: забезпечення гендерної рівності і управління державними фінансами. Врахування інтересів, потреб, можливостей та досвіду різних груп жінок та чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства лежить в основі ґендерно-чутливої політики країни. Одним із дієвих інструментів впровадження ґендерно-чутливої політики є ґендерно-орієнтоване бюджетування (ҐОБ).

Суть цього нового для України інструменту – планування дохідної та видаткової частини Держбюджету з огляду на те, хто буде кінцевим споживачем тих послуг, які фінансуються бюджетом.

У рамках ініціативи із запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні, Міністерство фінансів України за підтримки проекту "Гендерне бюджетування в Україні" розпочало пілотну роботу з гендерного бюджетного аналізу програм, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів. У ході апробації ҐОБ у 2015 році на державному рівні було визначено два пілотні міністерства, зокрема Міністерство соціальної політики України та Міністерство молоді та спорту України, і на регіональному рівні п'ять пілотних регіонів, які стали центрами відповідних кластерів: Івано-Франківська область (західний регіон), Житомирська область (північний регіон), Харківська область (східний регіон), Херсонська область (південний регіон), а також місто Київ (центральний регіон як окрема адміністративна одиниця України. У 2016 році до участі в ініціативах Проекту ҐОБ долучилися Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України, а також вісім нових областей: Закарпатська, Чернівецька, Запорізька, Дніпропетровська, Черкаська, Київська, Кіровоградська та Миколаївська. В основі відбору нових областей було закладено критерії диференціації та широкого охоплення всієї території країни. Зміст такого відбору полягав у створенні різнорідної групи областей у контексті соціально-економічного становища, а також із врахуванням їх географічного розташування, щоб забезпечити найбільш ефективне виконання передбачених заходів і сприяти поширенню ҐОБ в інших регіонах країни.

Результати гендерного бюджетного аналізу допоможуть прийняти рішення щодо галузевих напрямів та бюджетної політики в майбутньому з урахуванням потреб чоловіків і жінок з різних груп, що дасть можливість ліквідувати нерівність у доступі до отримання послуг, що фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів у всіх сферах.

За даними щорічного рейтингу Індексу гендерної рівності (Global Gender Gap Index 2018), Індекс вимірюється за чотирма показниками: економічна участь (1); розширення прав і можливостей у політиці (2); рівень освіти (3) та доступ до системи охорони здоров'я й тривалість життя (4). За результатами 2018 року, Україна посіла 65 загальне місце (зі 149 країн світу, та 140 країн Європи), погіршивши свої результати минулого року, коли ми займали 61 місце у світі за індексом гендерного розриву.

За індексом гендерного розриву щодо показника «Економічна участь та кар'єрні можливості» Україна посіла 28 місце (минулого року було 34), за показником рівня освіти – 26 (минулого року було 28), за показником здоров'я та «тривалість життя» – 56 (минулого року було 51) та за показником «політичні права та можливості» – 105 місце (минулого року було 103 місце). За критерієм «Жінки у парламенті» ми посідаємо 121 місце, а за показником «Жінки на міністерських посадах» – 102 місце [1].

Найгірша ситуація в Україні (як і в більшості країн світу) склалася з рівною участю жінок у політиці. Цікаво, що за 12 років найбільшого прогресу Україна

досягнула в подоланні розриву в економічній (5,6 %) і політичній (5,7 %) сферах (хоча, щоб досягнути паритетної участі жінок і чоловіків у політиці, нам залишається ще 89,3 %), а в охороні здоров'я навіть відбувся регрес на 0,2 %.

Аналізуючи сферу освіти, можна зауважити, що для країни з показником грамотності населення 99,7% (освіченості й писемності) Україна займає не найвищі позиції щодо забезпечення жінкам і чоловікам рівного доступу до освіти. Серед основних гендерних проблем галузі освіти в Україні можна виділити такі: статево-рольовий підхід до навчання та виховання в освітніх закладах (гендерні стереотипи щодо очікуваної поведінки дівчат і хлопців, роздільні уроки, "подвійна мораль" до оцінювання поведінки дівчат і хлопців тощо); фемінізація освіти (суттєве переважання жінок серед педагогів та фахівців навчально-виховних закладів); гендерні стереотипи у виборі напрямів навчання та професій для дівчат і хлопців ("жіночі" і "чоловічі" сфери діяльності, професії); мала кількість навчальних закладів з організації навчально-виховної та корекційно-розвиткової роботи для дівчат і хлопців, які мають вади розвитку (діти з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку, діти з раннім аутизмом, сліпоглухі); відсутність системи інклюзивної освіти; гендерні стереотипи у виборі напрямів позашкільної освіти для дівчат і хлопців, що спрямована на розвиток творчих здібностей і талантів дітей.

Отже, гендерні бюджети є ефективним інструментом гендерної політики, що спрямований на забезпечення ефективнішого збору і витрачання державних ресурсів. Аналіз бюджету як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні дає жінкам інструмент, щоб спонукати органи державної влади бути відповідальними за відмову працювати для досягнення обіцяних цілей. Так, впровадження гендерно-орієнтованих бюджетів сприятиме підвищенню загального рівня реалізації прав і свобод громадян та рівноправності незалежно від статі, прозорості використання бюджетних коштів, підзвітності влади та посиленню участі громадян у процесі формування бюджетів як на місцевому, так і на загальнонаціональному рівнях.

Список використаних джерел:

1. The Global Gender Gap Report 2018. World Economic Forum – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf

УДК 336.71:338.124.4

Столяров В.Ф.
д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту Бердянського університету менеджменту і бізнесу

МЕНЕДЖМЕНТ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В СТРАТЕГІЯХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Забезпечення гендерної рівності передбачалось Цілями Розвитку Тисячоліття, які світовою спільнотою були прийняті і реалізовувались у 2000-2015 роках (ціль 3 з 8 визначених та з 7 які діяли в Україні).

Україна приєдналась до прийняття і реалізації Цілей Розвитку Тисячоліття на період до 2015 року у 2003 році з уточненням у 2010 році.

Забезпечення гендерної рівності в Україні передбачалось шляхом визнання і впровадження наступних завдань:

- забезпечити гендерне співвідношення на рівні не меньше 30 % до 70% тієї чи іншої статі у представницьких органах влади та на вищих щаблях виконавчої влади;

- скоротити на половину розрив у доходах жінок і чоловіків.

Індикаторами першого завдання були такі показники:

- гендерне співвідношення серед депутатів Верховної Ради України чис. жін./чис.чол. (30/70 у 2015 році);

- гендерне співвідношення серед депутатів місцевих органів влади чис. жін./чис.чол. (50/50 у 2015 році);

- гендерне співвідношення серед вищих державних службовців (1-2 посадових категорій) чис. жін./чис.чол. (30/70 у 2015 році);

Індикатором другого завдання був індикатор "Співвідношення середнього рівня заробітньої плати жінок та середнього рівня заробітньої плати чоловіків"

Нажаль, серед 25 ключових показників "Стратегія сталого розвитку Україна 2020", яка була затверджена Указом Президента України 12 січня 2015 року, не знайшлось місця для індикаторів забезпечення гендерної рівності в Україні.

Національною доповіддю НАН України "Стратегія сталого, розвитку: Україна", яка була підготовлена у 2016-2017 роках, передбачено з 17 цілей одна, яка передбачала досягнення "Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток" (ціль 5).

Серед завдань досягнення цієї цілі були визначені наступні.

Перше завдання - знизити рівень гендернозумовленого та домашнього насильства, забезпечити ефективне запобігання його проявам та своєчасну допомогу постраждалим; стратегічними індикаторами виконання цього завдання були визначені два показники:

- частка жінок віком 15-49 років, які пережили принаймі одну з форм фізичного або сексуального насильства, % (у 2015 році він складав 22%, а на майбутнє повинен не перевищуватиу 2020 році – 18%, у 2025 році – 14%, у 2030 році -10%);

- кількість звернень щодо насильства в сім'ї, тис. (у 2015 році він складав 103,1, а на майбутнє повинен не перевищуватиу 2020 році – 108,0, у 2025 році – 113,0, у 2030 році -118,0).

Друге завдання - заохочувати спільну відповідальність за ведення господарства та виховання дитини. Стратегічним індикатором моніторингу виконання цього завдання визначено показник "Співвідношення тривалості неоплачуваної домашньої роботи (ведення господарства, догляд за дітьми та іншими родичами, тощо) жінок та чоловіків, %". Дані по цьому показнику будуть моніторитись за статтю та за типом місцевості проживання – міська/сільська.

Третім завданням досягнення гендерної рівності в Україні на період до 2030 року визначено "Забезпечення рівних можливостей представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті". Першим індикатором моніторингу цього завдання обрано показник "Частка жінок серед депутатів Верховної Ради України" – 30% у 2020, 2025, 2030 роках проти 9% у 2013 році та 12% у 2015 році.

Другим стратегічним індикатором моніторингу виконання третього завдання є показник “Частка жінок серед депутатів обласних рад та місцевих рад, міст обласного значення, %”, рівень якого зорієнтовано на досягнення 20% у 2020 році, 30 % у 2025 та 2030 роках проти 14 % у 2015 році.

Третім стратегічним індикатором моніторингу виконання третього завдання є показник “Частка жінок серед посад вищого корпусу державної служби (посади категорії «А»), %”, рівень якого зорієнтовано на досягнення 20% у 2020 році, 25 %, у 2025 році, 30% у 2030 році, проти 16,7 % у 2015 році.

Третім завданням досягнення гендерної рівності в Україні на період до 2030 року визначено “Розширення економічних можливостей жінок”.

Першим індикатором моніторингу виконання цього завдання обрано показник “Співвідношення середньої заробітньої плати жінок і чоловіків, % (за видами економічної діяльності)”, рівень якого зорієнтовано на досягнення 80% у 2020 році, 83 %, у 2025 році, 85% у 2030 році, проти 74,9 % у 2015 році.

Другим індикатором моніторингу виконання цього завдання обрано показник “Середньзважений індекс підприємницької діяльності жінок (індикс політики щодо малих та середніх підприємств - МСП), баллів”. Динаміка цього показника передбачається наступною 2,2бала у 2020 році, 2,5 бала у 2025 році, 3 бала у 2030 році, проти 2,0 у 2015 році.

В Україні намічено провести реформи з метою надання жінкам рівних прав на економічні ресурси, а також доступу до володіння і розпорядження землею та іншими формами власності, фінансових послуг, успадкованого майна та природних ресурсів відповідно до національних законів.

Передбачається активніше використовувати високоефективні технології, зокрема інформаційно-комунікаційні технології, для сприяння розширенню прав та можливостей жінок.

Будуть прийняті й удосконалені розумні стратегії та обов’язкові для дотримання закони з метою заохочення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток на всіх рівнях.

УДК: 336.1

Тусова Н.
здобувач вищої освіти академічної групи Б 5/1 Миколаївський національний аграрний університет
Науковий керівник:
Мельник О.І. *к.е.н, доцент*

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ

В умовах сьогодення політика гендерної рівності виступає важливим чинником глобального розвитку і фундаментальним правом людини. Значна кількість урядів взяла за мету досягнення цілей гендерної рівності і впровадження гендерних аспектів у державну політику. Одним з таких видів інструментів є концепція гендерного бюджетування, що полягає в інтегруванні гендерного підходу до бюджетів.

Гендерне бюджетування – це бюджетування, яке враховує планування ресурсів країни з урахуванням доходів бюджету, які формуються за рахунок жінок та чоловіків і видатків бюджету, які розподіляються на жінок та чоловіків, спрямоване на аналіз будь-яких видів державних видатків або методів залучення державних коштів з урахуванням гендерної компоненти, визнаючи наслідки та впливи виконання бюджетних рішень на осіб жіночої та чоловічої статі [1].

Принципи гендерного бюджетування:

– розуміння дефініції «гендер» (інформація про те як гендер та гендерні відносини побудовані у суспільстві та як їх оцінює Уряд);

– продемонстрована політичними лідерами прихильність (встановлення бачення та просування роботи із гендерної рівності на довгострокову перспективу);

– запровадження в дію нових вимог до системи збору статистичних даних;

– прозорість, партнерство і співробітництво між фахівцями з бюджетування та експертів у галузі гендерної рівності, а також участь зацікавлених сторін поза Урядом на всіх етапах діяльності [2].

Державні та місцеві органи влади отримують бюджетні ресурси на утримання апарату влади, органів безпеки, реалізацію соціальних заходів та вирішення економічних завдань, тобто на виконання державою своїх функцій перед суспільством через органи влади. Бюджетний компонент політичної системи повинен виступати предметом гендерного планування бюджету. В реальності гендерне планування бюджету має починатися з певного сектору, сфери поширення бюджету, а також чітко визначеного рівня повноважень влади, щоб розробити конкретні методики аналізу та механізми застосування отриманих результатів на практиці.

В Швеції гендерне планування бюджету ще розпочалося з 2003 року і вийшло зі стадії проекту та стало частиною роботи уряду, який здійснює процес гендерного планування бюджету в усіх сферах своєї політики. У Швеції Федерацією муніципалітетів був розроблений так званий метод 3Р, базою якого є кількісні дані, цифри та факти.

- 1Р = репрезентація чоловіків і жінок (кількісний аналіз). Всередині муніципалітету (організації, компанії) підраховується склад усього персоналу, керівництва, споживачів, постачальників, усіх зацікавлених. Таким чином з’ясовується загальна кількість чоловіків і жінок у керівництві, скільки чоловіків і скільки жінок працюють з клієнтами і є серед клієнтів, користувачів тощо.
- 2Р = ресурси (часові, грошові, фінансові), що розподілені між чоловіками і жінками. Ставляться конкретні запитання: скільки грошей отримують чоловіки і жінки у вигляді соціального страхування, допомоги по безробіттю тощо? Скільки часу відводиться на клієнтів-чоловіків і клієнтів-жінок, щоб допомогти їм у вирішенні проблеми безробіття?
- 3Р = Прояви реальної нерівності в розподілі ресурсів серед чоловіків і жінок.

Гендерне бюджетування сприяє підвищенню:

- якості послуг для населення, зважаючи на орієнтири щодо конкретного споживача;

- економічного розвитку і скороченню бідності;

- використання ресурсів [3].

Отже, гендерне бюджетування виступає новим підходом до процесу реформування системи управління державними фінансами в Україні та спрямоване на вдосконалення бюджетного процесу. Урахування принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у фінансовій сфері передбачає здійснення необхідних змін у нормативно-правових актах, що використовуються в бюджетному процесі на державному і місцевому рівнях.

Список використаних джерел:

1. Белец Ж. А. Ґендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і жінок / Ж. А. Белец. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2017.

2. Офіційний сайт Проект «Ґендерне бюджетування в Україні» / Електронний ресурс. Режим доступу : http://grbproject.org/content/o-proekte/.

3. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. – К.: ФОП Клименко, 2016.

УДК 336.743

Вірич І.О.
студент 5 курсу ННІ фінансів, банківської справи Університет ДФС України, м. Ірпінь
Науковий керівник:
Ліснічук О. А.
к.е.н.,доцент, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ПРИ ФОРМУВАННІ ТА ВИКОНАННІ БЮДЖЕТУ

Бюджетна політика є вагомим важелем впливу на забезпечення фінансової стабільності держави, сприяння збалансованому розвитку конкурентоспроможності економіки, розвитку національного виробництва, підвищення стандартів життя і рівня добробуту громадян, забезпечення соціального захисту населення країни[1].

Доцільним є поглиблення розуміння ролі бюджету в економічній системі держави, підвищення дієвості інституційних перетворень розвитку суспільного середовища, якості надання державних послуг, поліпшення прозорості бюджету для громадськості та ефективності використання бюджетних коштів.

На сучасному етапі трансформаційних перетворень економіки розвиток фінансово-бюджетної системи забезпечення відповідного рівня життя усіх верств населення потребує впровадження у процес планування та виконання бюджету комплексного гендерного підходу.

Вагомим завданням бюджетного регулювання суспільного розвитку є забезпечення упорядкування дохідної та видаткової частини бюджету на основі гендерного аспекту бюджету з метою задоволення потреб різних груп населення, що сприятиме підвищенню рівня результативності бюджетних видатків.

Метою даної тези є розкриття переваг застосування гендерного підходу при формуванні та виконанні бюджету як вагомої складової бюджетної політики, визначення напрямів його запровадження у бюджетний процес.

Впровадження гендерного підходу у бюджетний процес передбачає застосування гендерного спрямованого аналізу бюджету за такими етапами:

• оцінювання наявного стану у соціальній сфері за різними категоріями та групами, що належать до певної галузі;

• визначення ступеня врахування сучасного стану гендерної рівності у соціальній сфері бюджетної політики;

• забезпечення достатнього обсягу коштів у бюджеті на здійснення гендерно-чутливої політики;

• оцінка відповідності проведених державних видатків запланованим бюджетним асигнуванням;

• аналіз взаємозв'язку між пріоритетними напрямами бюджетної політики та використаними державними коштами;

• вимірювання ступеня досягнення поставлених цілей органами влади у напрямі розвитку гендерної складової державної політики порівняно із запланованим рівнем;

• формування звіту щодо виконання цілей та завдань гендерної складової бюджету[2].

Результати досліджень зарубіжного досвіду свідчать, що інтеграція методики гендерного аспекту у бюджетне планування доцільна при застосуванні програмно-цільового методу у бюджетному процесі.

Формування бюджету з урахуванням гендерного аспекту висуває певні вимоги до складання та подання бюджетних запитів і паспортів бюджетних програм галузевими міністерствами та органами влади, що передбачає високий рівень взаємо-узгодженості та взаємодії органів державного апарату.

Бюджетні програми у галузях державного управління, охорони здоров'я, освіти, культури, соціального захисту та соціального забезпечення, фізичної культури та спорту, молодіжних програм тощо містять завдання та спрямовані на їх виконання результативні показники щодо: затрат, продукту, ефективності, якості[3].

До складу зазначених показників доцільно включати "гендерні показники" з метою їх використання у процесі оцінювання рівня досягнення гендерної рівності у бюджетному процесі.

Отже, запровадження гендерного підходу у бюджетне планування є складним процесом, що вимагає спеціальних знань та ретельної підготовки кожного етапу впровадження, враховуючи політичні та соціокультурні особливості країни.

Передумовою реалізації гендерного підходу має бути внесення змін до нормативно-правових актів, що регулюють бюджетний процес у частині запровадження гендерних складових у бюджетні документи головних розпорядників бюджетних коштів, зокрема бюджетні запити, паспорти бюджетних програм та звіти про їх виконання, інформацію про ефективність бюджетних програм. Застосування інформації, отриманої за результатами гендерного аналізу дає змогу скорегувати програми розвитку різних секторів економіки з урахуванням гендерного фактору та досягти підвищення продуктивності економіки.

Список використаних джерел:

1. Потенціал України та його реалізація. Аналітичний звіт Міжнародного центру перспективних досліджень / О. Романюк. – К., 2015. – 69 с.

2. Белец Ж. А. Гендерне бюджетування в Україні [електронний ресурс] / Ж. А. Белец. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf.

3. Лобанова Л. С. Гендерні стратегії сталого розвитку / Л. С. Лобанова. – К. : Фенікс, 2016. – 432 с

УДК 336.1

Гладченко А.М.
Омельчук Ю.М.
2 курс, ННІ фінансів, банківської справи, Університет ДФС України
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Із прогресивним розвитком будь-якого сучасного суспільства ґендерні питання набувають особливого значення. Як відомо, проблеми ґендерних відносин є досить актуальними в усьому світі. Тому більшість урядів узяли на себе зобов'язання щодо досягнення цілей гендерної рівності та впровадження гендерних аспектів у державну політику.

Проблеми ґендерного бюджетування знаходять своє відображення у дослідженнях як українських, так і зарубіжних учених. Зокрема серед вітчизняних дослідників слід відмітити таких, як: В. Близнюк, С. Гаращенко, Л. Лобанову, О. Романюк, М. Соколик та ін. Проте в Україні тематика ґендерного бюджетування залишається недостатньо розкритою та цікавою для подальших досліджень.

В науковій літературі ґендерний бюджет трактується як бюджет, який враховує планування ресурсів країни з урахуванням доходів бюджету, які формуються за рахунок жінок та чоловіків і видатків бюджету, які розподіляються на жінок та чоловіків, спрямований на аналіз будь-яких видів державних видатків або методів залучення державних коштів з урахуванням гендерної компоненти, визнаючи наслідки та впливи виконання бюджетних рішень на осіб жіночої та чоловічої статі [1].

Ґендерна нерівність може дорого коштувати державам, адже її наслідки проявляються у зниженні рівнів продуктивності, конкурентоспроможності, добробуту населення. Але при умові впровадження ґендерних проектів у бюджети, державні кошти можна розподіляти більш ефективно і справедливо.

Слід зазначити, що потенціал ґендерного бюджетування є достатньо великий. Ґендерне бюджетування є одним із підходів, який може забезпечити досягнення взятих на себе Україною зобов'язань з досягнення цілей ґендерної рівності й впровадження ґендерних аспектів у державну політику.

Як свідчить світовий досвід впровадження ґендерних бюджетів, вони здатні забезпечити ефективніший збір і витрачання державних ресурсів. Ґендерний бюджет поліпшує соціальне планування оскільки вибудовуються чіткі орієнтири використання фінансових ресурсів [2].

Загалом, розглядаючи актуальність запровадження ґендерного бюджетування в Україні, можна зазначити основні можливості, які отримує суспільство від впровадження цієї технології, а саме – ґендерне бюджетне планування дозволяє:

1) підвищити якість послуг для населення;
2) підвищити темпи економічного розвитку;
3) більш ефективно використовувати ресурси.

Фактично, ґендерне бюджетування є дієвим інструментом держави, що ефективно впроваджує ґендерний аспект та забезпечує адекватний розподіл бюджетних коштів [3].

Отже, запровадження ґендерного бюджетування може сприяти: підвищенню якості управління державними та місцевими фінансами; поліпшенню економічної ефективності та результативності; удосконаленню розподілу фінансових ресурсів. В свою чергу ґендерний бюджет сприяє: підвищенню якості послуг для населення, оскільки вибудовуються чіткі орієнтири на конкретного споживача; підвищенню темпів економічного розвитку і скороченню бідності; ефективному використанню ресурсів; дає можливість узяти до уваги ширше коло питань, вирішення яких створить рівні можливості для всіх членів громади та забезпечить її стійкий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. – К.: ФОП Клименко, 2016. – 92 с.

2. Ніколюк А. В. Гендерне бюджетування як демократична складова розвитку суспільства // А. В. Ніколюк, І. Є. Ворчакова // Ґендерна політика очима української молоді : матеріали конференції (30 листопада 2016 р), ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. – 2016. – С. 310–316.

3. Офіційний сайт Проект «Ґендерне бюджетування в Україні» / Електронний ресурс. – Режим доступу: http://grbproject.org/content/o-proekte/.

УДК 336.225

Денисенко О.
студент 5 курсу ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України, м. Ірпінь
Науковий керівник:
Воронкова О.М.
професор кафедри фінансових ринків

ПРАВОВЕ ТА ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТИ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Поширення у світі цифрових технологій та розвиток кіберекономіки привели

до появи нового цифрового активу – криптографічної валюти, яка швидко набирає популярності. Криптовалюта явище відносно нове та малодосліджене.

Вивченням питань запровадження, розвитку і оподаткування криптовалюти займалися вітчизняні та зарубіжні вчені: Д. Нікколаї, І. Гусєва, Т. Петрова, Р. Прайс, Л. Фрідкін, Т. Яцик, О. Загнітко та інші.

З огляду на значне зростання інтересу до віртуальної валюти серед жителів України все нагальною стає потреба щодо правового визначення криптовалюти. Так 6 жовтня 2017 року у Верховній Раді було зареєстровано проект закону «Про обіг криптовалюти в Україні». Даний закон створений з метою регулювання правовідносини щодо обігу, зберігання, володіння, використання та проведення операцій за допомогою криптовалюти [1].

У разі запровадження правового регулювання криптовалюти в Україні мають бути вирішені такі питання: встановити порядок оподаткування операцій з майнінгу та обміну криптовалюти; визначити порядок створення та діяльності криптовалютної біржі; встановити відповідальність за невиконання вимог чинного законодавства щодо використання криптовалют; впровадити ліцензування підприємницької діяльності пов'язаної з криптовалютами.

Зважаючи на відсутність на даний момент спеціального правового регулювання криптовалюти в Україні, пропонується керуватись загальними правилами оподаткування, визначеними Податковим кодексом. Однак слід зауважити, що будь-який із запропоновних шляхів не є однозначним та викликає низку запитань, які наразі залишаються без відповіді.

Якщо суб'єктом операцій з криптовалютою, як нематеріальним активом, є фізична особа, то результатом оподаткування операції з продажу криптовалюти є застосування ПДФО (18 %) та військового збору (1,5 %). Однак особливістю є те, що, зважаючи на відсутність спеціального нормативного регулювання, базою для оподаткування, скоріш за все, буде вся отримана сума (без вирахування витрат), однак щодо даного питання поки що не існує однозначної позиції податківців. Також слід розуміти, що, якщо криптовалюту було отримано в процесі майнінгу, однак поки що не було продано, то відсутні підстави для її оподаткування. Окрім цього залишається відкритим питання визначення переліку джерел, з яких допустимо брати інформацію про вартість криптовалюти для оподаткування операцій з нею [2].

Якщо ж суб'єктом операцій з криптовалютою є платник єдиного податку 2 та 3 групи, то однією з особливостей перебування на даній системі оподаткування є розрахування виключно грошовими коштами (тобто заборона, наприклад, обміну криптовалюти). Однак, негативним в даному випадку є неврахування при продажі витрат товару (собівартості криптовалюти).

Стосовно сплати податку на прибуток (18%), то в даному випадку виникають певні питання, зокрема, щодо того, які ж первинні документи підтверджують набуття та продаж криптовалюти (наприклад, якщо це не біржова торгівля), а з іншої сторони, чи підлягає даний нематеріальний актив амортизації, що є також важливим для ведення бухгалтерського обліку підприємства.

Щодо обов'язку сплати ПДВ (20%), то така позиція, зокрема, була висловлена ГУ ДФС у Харківській області в індивідуальній податковій консультації

№5226/10/20-40-14-11-11 від 09.09.2016 року. Так, поміж іншим, у ній зазначається наступне: «Якщо операції, що проводяться платником податків, не віднесені до операцій, що не є об'єктом оподаткування, не звільнені від оподаткування, або не є операціями, до яких застосовується нульова ставка та 7 відсотків, то вони підлягають оподаткуванню податком на додану вартість за основною ставкою згідно ст. 194 ПК України. У разі відповідності віртуальних валют вимогам пп.14.1.120, пп. 14.1.191, пп. 14.1.244, п. 14.1 ст. 14, пп. "а" п. 185.1 ст. 185 Податкового кодексу України, операції з постачання віртуальної криптовалюти E-dinar та інших віртуальних валют, місце постачання яких розташовано на митній території України, відповідно до ст. 186 Податкового кодексу України підлягають оподаткуванню податком на додану вартість за правилами Розділу V ПК України». Водночас відкритим залишається питання щодо визначення «місця постачання» такого товару як криптовалюта, що є обов'язковим при визначенні обов'язку по сплаті ПДВ.

Однак слід зазначити, що наразі в Україні існує проблема також і з поданням податкових декларацій фізичними особами загалом, в тому числі, і тими, які здійснюють майнінг чи інші операції, пов'язані з обігом криптовалюти. Таким чином, керуючись нормами Податкового кодексу, притягнення таких осіб до відповідальності за порушення податкового законодавства не обмежене жодним строком.

Напрацювання в даній сфері продовжуються. Починаючи з 16.10.2018 року при Міністерстві фінансів України було створено дві робочі підгрупи по підготовці узагальнюючих податкових консультацій щодо оподаткування ПДВ операцій постачання програмної продукції та щодо проблемних питань оподаткування операцій з криптовалютами.

Що стосується світового досвіду правового регулювання оподаткування криптовалюти в наступних країнах [3]:

- Японія: оподатковуються прибутки не лише від продажу криптовалют, а також і від обміну однієї криптовалюти на іншу; ставки податку від 15% до 55% (якщо прибутки більше 40 мільйонів йєн);

- Сингапур: доходи від приросту вартості криптовалют не оподатковуються; прибутки від продажу криптовалют несингапурським покупцям не оподатковуються; доходи від продажу товарів за криптовалюту відображаються за ринковою ціною товарів на дату продажу, як і витрати; постачання криптовалют розглядається як постачання послуг, яке підлягає оподаткуванню ПДВ;

- США: в цілях оподаткування, IRS розглядає криптовалюти як майно; базою оподаткування є прибуток, який визначається як різниця між ціною продажу та витратами на придбання; ставка федерального податку залежить від суми прибутку і становить 15%-35%, але додатково можуть сплачуватись місцеві податки (0-10%); при оподаткуванні операцій з криптовалютами використовується поняття «справедливої ринкової вартості» на момент здійснення операції;

Підсумовуючи, слід зазначити, що незважаючи на відсутність в Україні спеціального нормативно-правового регулювання, певні напрацювання в даній сфері існують та успішно використовуються в тому числі під час судового розгляду справ, пов'язаних з обігом чи оподаткуванням криптовалюти.

Наразі позитивним кроком є активна робота з регулювання даного явища одночасно в декількох напрямках: і в законодавчому (шляхом розробки та обговорення законопроектів), і у роз‘яснювальному (шляхом підготовки узагальнюваних податкових консультацій, якими зможуть користуватись зацікавлені особи на практиці).

Не зважаючи на те, що Україна бере активну участь в розвитку криптобізнесу, на жаль, чинне законодавство не дає можливості в повній мірі врегулювати усі правовідносини, які виникають.

Список використаних джерел:

1. Проект закону України від 06.10.2017 № 7183 Про обіг Криптовалюти в Україні.

2. Пояснювальна записка до проекту закону України від 10.10.2017 № 7183–1 «Про стимулювання ринку криптовалют в Україні»

3. Волосович С. В. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку / С. В. Волосович // Економіка України. – 2017. – № 4. – 68–87.

УДК 336.1:352

Клименко А.Г.
студентка 4 курсу
Університет ДФС України
Довгань Л.П.
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Університет ДФС України

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ - ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ

В сьогоденні загальновизнаним став той факт, що ефективність і динаміка розвитку економіки країн в більшості залежить від кількості засобів і якості їх вкладу в людей державою. Гендерний фактор є ключовим аспектом ефективності даного процесу з врахуванням не тільки загальних потреб людини, а й диференціацію потреб з біологічними та соціальними відмінностями кожного індивіду. Окремі елементи гендерного аспекту в державній політиці дають змогу проаналізувати в якій мірі та чому економічні, політичні, соціальні й інші фактори впливають на жінок і чоловіків по різному.

Метою виступає комплексне розкриття правових засад гендерного бюджетування в Україні. Предметом є зміст та особливості гендерного бюджетування як інструменту гендерної політики. Об’єктом виступають врегульовані нормами права суспільні відносини, що складаються у процесі реалізації гендерної політики.

Дайяна Елсон (Diane Elson) – британська дослідниця, яка вперше почала вивчати питання гендерного бюджетування, саме вона розробила шість механізмів урахування гендерних аспектів в бюджеті та включення їх у практичну діяльність:

1. Оцінка ступеня врахування гендерних аспектів у здійснюваній політиці, що включає в себе як кількісні, так і якісні показники

2. Оцінка з боку одержувачів послуг (бенефіціантів). Може бути сфокусована як на загальних пріоритетах, так і на окремих видах послуг.

3. Аналіз державних видатків на основі розподілу за ґендерною ознакою. В основі лежить формула: вартість одиниці вимірюваної послуги, що надається, помножена на число таких одиниць вимірювання послуг, що надаються бенефіціантам-чоловікам і бенефіціантам-жінкам.

4. Аналіз впливу бюджету на використання часових показників, який передбачає на який час розраховано результати витрачених коштів.

5. Структура гендерно-чутливої середньострокової макроекономічної політики. Моделі такої структури можуть містити такі змінні, як пропозиції робочої сили з розподілом за різними категоріями, а також віддзеркалювати неоплачувану працю в економіці «турботи».

6. Гендерно-відповідальний звіт про використання бюджету як одна з форм підзвітності уряду [2, с. 48].

Враховуючи євроінтеграційний напрям України та її демократичні перетворення, гендерна політика та її складові стають все більш досліджуваною темою. Взагалі, гендерний бюджет у широкому розумінні – це інструмент, який дає можливість реалізовувати державну політику гарантування рівних прав і можливостей жінок і чоловіків за рахунок бюджетних коштів. Кінцева мета полягає в тому, щоб у країні були прийняті й виконувалися бюджети і програми, в яких враховуються конкретні потреби чоловіків і жінок [3].

Гендерне бюджетування поєднує два процеси, не пов’язані між собою: забезпечення гендерної рівності (переважно відносять до сфери захисту прав людини) і управління державними фінансами (часто сприймається як суто технічний процес розподілу фінансових ресурсів, в тому числі і через бюджет). Ці процеси поєднує та засвідчує факт, що принципи гендерної рівності можуть і повинні бути включені у бюджетний процес – гендерно-орієнтоване бюджетування [1, с. 12].

Таким чином, якщо гендерне бюджетування запрацює на високому рівні, то це слугуватиме: покращенню якості управління державними та місцевими фінансами; поліпшенню економічної ефективності та результативності; удосконаленню розподілу фінансових ресурсів; заохоченню ефективного управління та якісного надання послуг; моніторингу досягнення політичних цілей; підвищенню прозорості, підзвітності та участі громадськості в плануванні і реалізації бюджетів.

Список використаних джерел:

1. Андрусяк І. П. Співвідношення ґендерної рівності та жіночих прав / І. П. Андрусяк // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – С. 48-54.

2. Ґендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. – К.: ФОП Клименко, 2016. – 92 с.

3. Офіційний сайт Проект «Ґендерне бюджетування в Україні» / Електронний ресурс. Режим доступу : http://grbproject.org/content/o-proekte/.

УДК 336.14

Сегеда В.О.
2 курс ННІ ФБС
Університет ДФС України
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н, доцент кафедри фінансі імені Л.Л. Тарангул ННІ ФБС
Університет ДФС України

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В процесі структурної перебудови економіки України, формування фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є одним із головних чинників збільшення фінансової спроможності регіону. Забезпечення стійкого розвитку територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації – пріоритетне завдання органів місцевого самоврядування.

Проблему наповнення місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації досліджено у працях таких вчених-економістів: С. А. Буковинського, В. І. Кравченка, О. П. Кириленко, М. О. Кужелєва, А. В. Нечипоренко, В. М. Опаріна, О. М. Підхомного, І. Я. Чугунова.

Особливе місце в бюджетній системі держави належить місцевим бюджетам, які є основою фінансової бази органів місцевого самоврядування (рис. 1).

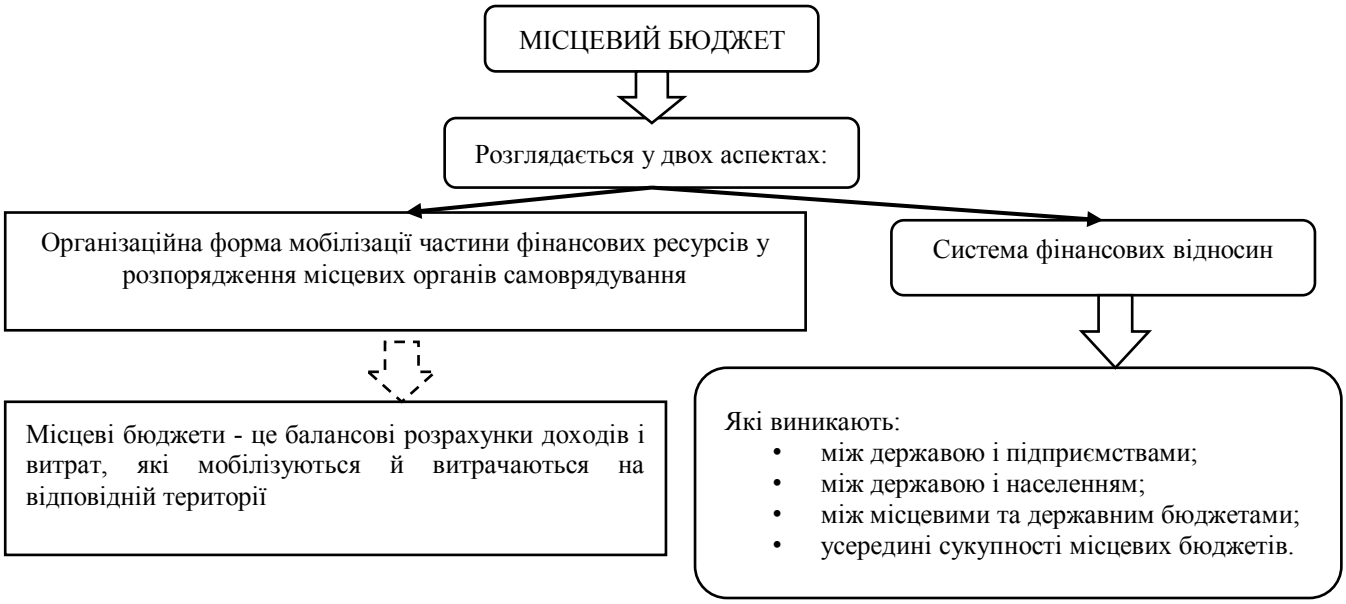

Рис. 1. Сутність місцевих бюджетів
Джерело: складено автором на основі [1-4]

Нечипоренко А. В. зазначає: «децентралізація надає органам місцевого самоврядування певні можливості для пошуку ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань, а також являє собою процес скорочення втручання

уряду в процеси місцевого розвитку та відповідне розширення повноважень органів місцевого самоврядування» [1, 2].

Кужелєв М. О. та Плахотнюк В. В. зазначають, що для отримання максимально ефективного ефекту від використання місцевих фінансових ресурсів, потрібно застосовувати методи бюджетного аналізу та програмно цільові методи використання бюджетних коштів, також важливим аспектом є присутність фінансової грамотності у очільників ОМС, що важливо і прямо впливає на побудову фінансової політики регіону [3].

Об'єктивною необхідністю формування нових економічних відносин в Україні є надання гарантій фінансової незалежності місцевим органам влади. Економічний розквіт держави безпосередньо залежить від фінансової стабільності розвитку регіонів.

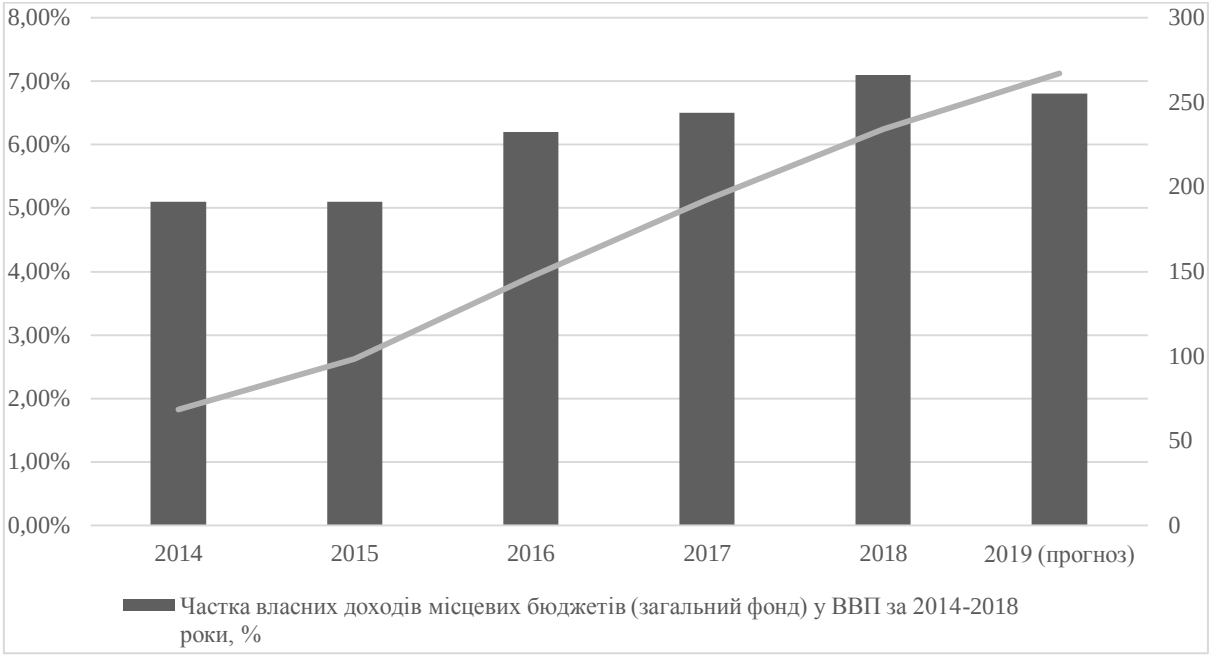

Рис. 2. Доходи місцевих бюджетів за період 2014–2019 рр.
Джерело: складено автором на основі [5]

На основі даних поданих на рис. 2 можемо зробити висновок, що доходи місцевих бюджетів стрімко зростають, частка власних доходів місцевих бюджетів (загальний фонд) у ВВП за 2014–2018 роки має тенденцію до збільшення, що є позитивним моментом.

Державна фінансова підтримка у 2019 році (рис. 3) планується в сумі 20,75 млрд. грн, у 2018 році вона становила 16,1 млрд. грн., у 2016 – 7,3 млрд грн., у 2015 – 3,7 млрд грн., а в 2014 році – 0,5 млрд. грн. Відповідно державна фінансова підтримка у 2019 році, порівняно з 2014 роком збільшилась у 41,5 рази. Крім того, на 2019 рік планується субвенція на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення в сумі 14,7 млрд. грн. [5].

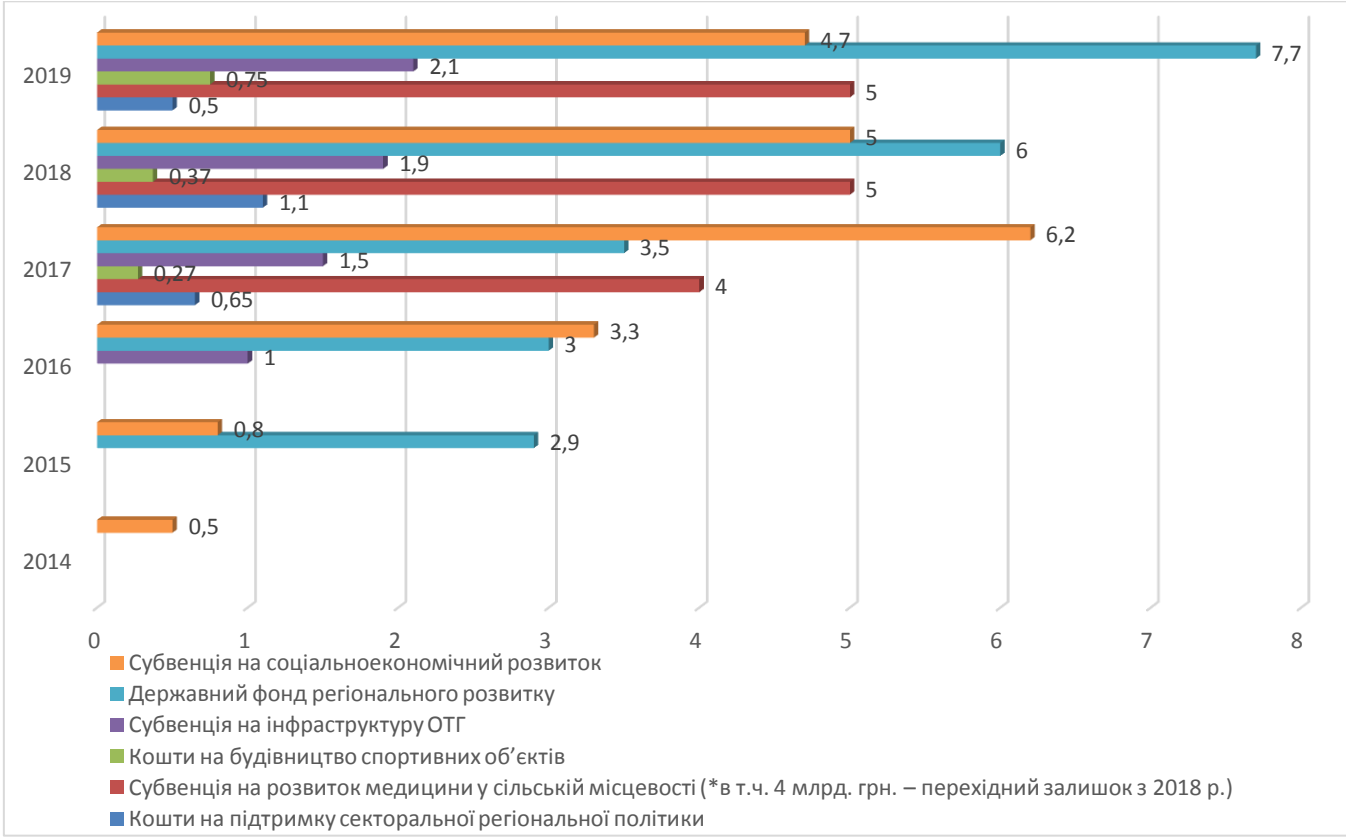

Рис. 3. Державна фінансова підтримка місцевого та регіонального розвитку
Джерело: складно автором на основі [5]

Отже, на основі проведеного аналізу можемо зробити висновки, що доходи місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації мають чітку тенденцію до збільшення. Від рівня ефективності формування доходів місцевих бюджетів залежить ступінь можливості виконання органами місцевого самоврядування відповідних функцій, насамперед, щодо соціального захисту населення, надання послуг з освіти, охорони здоров'я, розвитку житлово-комунального господарства. Відповідно на органи місцевого самоврядування сьогодні лягає обов'язок максимально ефективно та раціонально використати кошти місцевого бюджету.

Список використаних джерел:

1. Нечипоренко А. В. Теоретичні аспекти бюджетної децентралізації місцевого самоврядування в Україні / А. В. Нечипоренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – №6. – С. 122–125.

2. Нечипоренко А. В. Бюджетна децентралізація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / А. В. Нечипоренко, А. Г. Качула // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2018. – Вип. 29 (2). – С. 95–98

3. Кужелєв М.О. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації / М.О. Кужелєв, В.В. Плахотнюк // Економічний вісник університету: Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Переяслав Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди, 2018. – Вип. 36/1. – С. 302–312.

4. Кіт В.І. Неподаткові надходження у системі доходів місцевих бюджетів / В. І. Кіт // Наукові записи. – 2016. – №52. – С. 178–184.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua.

УДК 336.012.23

Чорна І.О.
студентка, V курс Університет ДФС України,
Науковий керівник:
Нечипоренко А.В.
к.е.н, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет ДФС України

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН

На сучасному етапі розвитку України постає потреба у гендерному бюджетуванні, яке орієнтовано на врахування інтересів різних категорій громадян у процесі формування і виконання бюджету. Різна концентрація жінок та чоловіків у різних галузях бюджетної сфери, недостатність, а іноді відсутність фахівців, які б володіли знаннями та навичками, необхідними для здійснення гендерного аналізу призводять до нераціонального розподілу фінансових ресурсів.

На підвищення економічної ефективності видатків бюджету та прозорості бюджетних коштів шляхом застосування гендерно орієнтованого бюджетування, що розглядається як один із напрямів реформування публічних фінансів в Україні, спрямований Проект "Гендерне бюджетування в Україні" (2014–2018 рр. з продовженням до 2020 р.). Цей Проект упроваджується за допомогою міжнародних консультаційних компаній Indevelop, CPM та HIPAC і фінансується SIDA. Здобутком Проекту повинно стати інтегрування середньострокового бюджетування з урахуванням принципів гендерного аспекту як аналітичної категорії, що посилює результати бюджетної політики в контексті управління фінансовими ресурсами [1].

Гендерно орієнтоване бюджетування виступає новим підходом до процесу реформування системи управління державними фінансами. Урахування принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у фінансовій сфері передбачає здійснення необхідних змін у нормативно-правових актах, що використовуються в бюджетному процесі. Гендерний бюджетний аналіз повинен орієнтуватись на підсумки і результати бюджетної політики (тоді як за традиційних методів бюджетування визначальними є обсяги видатків) та створення на його базі розширеної підзвітності, кращої структури управління, прозорості та посилення демократії.

До основних принципів гендерно орієнтованого бюджетування можна віднести такі [2]:

– розуміння гендеру – знання того, як гендер та гендерні відносини побудовано у суспільстві та як їх оцінює Уряд;

– політична воля;
– встановлення нових вимог до системи збору статистичних даних;
– партнерство між фахівцями з бюджетування в галузі гендерної рівності.

Таким чином, гендерне бюджетування може стати новим етапом у розвитку державної фінансової політики України, яке відходить від традиційних методів управління фінансами, натомість – створює принципово нове економічне підґрунтя для удосконалення фінансових відносин. Запровадження гендерного бюджетування може сприяти підвищенню якості управління державними фінансами та розподілу фінансових ресурсів; поліпшенню економічної ефективності та результативності; заохоченню досягнення цілей гендерної рівності та розвитку людського потенціалу; підвищенню прозорості, підзвітності та участі громадськості у плануванні та реалізації бюджетів.

Отже, інтеграція гендерного бюджетування в економіку України повинна супроводжуватись із широкомасштабною роботою з підвищення інформованості громадськості із цих питань та нормативно-правового врегулювання. Гендерно орієнтоване бюджетування передбачає інтеграцію соціальних аспектів у процеси планування і бюджетування. Аналіз бюджету, ураховуючи гендерний аспект, дасть можливість узяти до уваги ширше коло питань, вирішення яких створить рівні можливості для всіх членів громади та забезпечить її сталий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Гаращенко С.В. Гендерне бюджетування як складова політичних механізмів сприяння забезпеченню рівності жінок та чоловіків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ekmair. ukma.edu.ua/bitstream/123456789/3999/1/Harashchenko_Henderne.pdf

2. Даудова Г. В. Упровадження гендерного орієнтованого бюджетування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/2/04.pdf

3. Кужелев М. А. Финансовая безопасность: государство, регион, личность / М. А. Кужелев, Е. А. Маковская // Ломоносов 2001 : сб. тезисов и докладов на международной конференции. М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, МАКС Пресс, 2001. С. 129–130.